

BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI BIZTONSÁGI ISMERETEK

Alapfokú szaktanfolyami képzés

JEGYZET

SZERKESZTETTE:

Kocsis Zsolt bv. őrnagy

**BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEZET OKTATÁSI, TOVÁBBKÉPZÉSI ÉS
REHABILITÁCIÓS KÖZPONTJA**

2020

JEGYZET LEZÁRVA: 2020. augusztus 10.

Tartalomjegyzék

A JEGYZETBEN HASZNÁLT RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE.....	9
I. FEJEZET	10
A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEZET BIZTONSÁGI RENDSZERE.....	10
1. A biztonság fogalmának értelmezése	10
2. A büntetés-végrehajtási szervezet biztonsági rendszere	11
2.1. A büntetés-végrehajtási szervezet biztonsági rendszerének elemei (feltételei)	11
II. FEJEZET	12
A BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉG ALAPFOGALMAI, ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEI	12
1. A biztonsági tevékenység fogalma, területei és tartalma	12
1.1. A biztonsági tevékenység fogalma	12
1.2. A biztonsági tevékenység területei	12
1.3. A biztonsági tevékenység tartalma (főbb biztonsági feladatok)	12
1.4. Az őrzés, felügyelet, ellenőrzés fogalma	13
2. A biztonsági tevékenységet ellátó személyi állomány	13
2.1. A személyi állomány	14
2.2. Az együttműködő szervek.....	15
III. FEJEZET	16
A BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉGET ELLÁTÓK FELADATAIT TARTALMAZÓ OKMÁNYOK..	16
Az őrutasítás.....	16
A szolgálati utasítás.....	16
A munkaköri leírás biztonsági melléklete	16
IV. FEJEZET	17
A BIZTONSÁGI FELÜGYELŐ, KÖRLETFELÜGYELŐ, FOGLALKOZTATÁSI FELÜGYELŐ JOGÁLLÁSA, KÖTELESSÉGEI, SZOLGÁLTATTELJESÍTÉSI HELYEK	17
1. A biztonsági felügyelő.....	17
2. A körletfelügyelő	17
3. A foglalkoztatási felügyelő	18
4. A szolgálatteljesítési helyek.....	18
V. FEJEZET.....	20
KÜLSŐ ŐRZÉS, OBJEKTUMVÉDELEM	20
1. A büntetés - végrehajtási objektumok őrzése, védelme	20
A bv. objektum fogalma	20
1.1. Objektumvédelem fogalma	20
1.2. Objektumvédelem célja	20
1.3. Az objektumvédelem jellege.....	21
2. A büntetés-végrehajtási intézetek külső őrzése	21
2.1. A külső őrzés alapjai.....	22
3. A bv. szerv működésének, a fogva tartás rendjének és biztonságának fenntartása érdekében alkalmazott biztonsági létesítmények, berendezések és technikai eszközök	22
VI. FEJEZET	24

AZ OBJEKTUMŐRZÉSBEN ÉS VÉDELEMBEN RÉSZTVEVŐ SZEMÉLYEK KÖRE (AZ ŐRZÉST ELLÁTÓK) JÁRŐRSZOLGÁLAT	24
1. Az objektumőrzésben résztvevő személyek köre	24
1.1. A biztonsági felügyelők jogállása.....	24
Őrhelyen felállított biztonsági felügyelő feladata	24
1.2. A biztonsági felügyelő kötelessége	25
1.3. A biztonsági felügyelő fegyvere, felszerelése, ruházata	25
1.4. A biztonsági felügyelő ellenőrzésére vonatkozó szabályok.....	25
1.5. Biztonsági felügyelő intézkedései	26
2. Járőrszolgálat	26
2.1. A járőr fogalma.....	26
2.2. A járőrszolgálat elrendelésére jogosult személyek.....	26
2.3. A járőrszolgálat fajtái.....	27
Eseti járőrszolgálat	27
Állandó járőrszolgálat	27
2.4. A járőrszolgálat formái	27
2.5. A járőrözési tevékenységet ellátó biztonsági felügyelő alárendeltsége, feladatai.....	27
VII. FEJEZET.....	29
A BV. SZERV TERÜLETÉRE TÖRTÉNŐ BE- ÉS KILÉPÉS SZABÁLYAI.....	29
1. A büntetés- végrehajtási szerv területére történő be- és kilépés szabályai.....	29
1.1. A be- és kilépés általános (törvényi szintű) szabályai	29
1.2. A be- és kilépés részletes szabályai a 44/2007. (IX.19.) IRM rendelet, a Biztonsági Szabályzat, valamint a 42/2020. BVOP utasítás alapján	29
A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személyekre vonatkozó rendelkezések	33
A bv. szerv személyi állományának munkaidőn kívüli belépésre vonatkozó szabályok	37
A fogvatartott látogatóira vonatkozó rendelkezések.....	38
A fogvatartott képviselőjének belépésére, ellenőrzésére vonatkozó rendelkezések	38
A szakorvosi vizsgálatra jelentkező, szabadlábon lévő elítélte vonatkozó rendelkezések	38
1.3. A be- és kilépés dokumentumai	38
1.4. Belépésre jelentkező személyek ruházatának, csomagjának, valamint a gépjárművek ellenőrzése	40
1.5. A személybejárat biztonsági felügyelő	41
A be- és kilépésre jogosultság vizsgálata fogvatartott esetében	41
A személybejárat biztonsági felügyelő szolgálati nyomtatványai	42
1.6. A járműbejárat biztonsági felügyelő.....	42
Zárt rakterű gépjárművek ellenőrzése	43
A jármű kísérésének és rakodásának ellenőrzése.....	43
A járműbejárat biztonsági felügyelő szolgálati nyomtatványai és vezetésének szabályai	43
A személy-, illetve a gépjármű-bejárat biztonsági felügyelőre vonatkozó közös szabályok	44
VIII. FEJEZET	45
A BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉGET ELLÁTÓ SZEMÉLYI ÁLLOMÁNY ELIGAZÍTÁSA, VALAMINT A SZOLGÁLAT ÁTADÁS – ÁTVÉTELE.....	45
1. Az eligazítás fogalma, végrehajtásának általános szabályai	45

1.1. Az eligazítás alanyai	45
1.2. Az eligazítás általános szabályai	45
2. Az eligazítás fajtái, az általános és speciális eligazítás tartalma	45
2.1. Az általános eligazítás.....	45
2.2. A speciális eligazítás.....	47
3. A szolgálat átadás-átvétel, valamint a váltás végrehajtásának szabályai	47
3.1. A biztonsági felügyelők szolgálat átadása és átvétele	48
A felvezetés szabályai	49
3.2. A körletfelügyelők szolgálat átadása és átvétele	49
IX. FEJEZET	54
A KÉNYSZERÍTŐ ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSÁNAK RENDJE	54
1. Az intézkedési kötelezettség és az intézkedések alkalmazásának közös szabályai.....	54
Az arányosság	54
A kínzás tilalma.....	54
Az intézkedés módja.....	55
Az intézkedésre jogosultság igazolása	55
A tájékoztatási kötelezettség.....	55
2. A kényszerítő eszközök alkalmazásának közös szabályai.....	56
2.1. A rendszeresített kényszerítő eszköz helyettesítése	56
2.2. A kényszerítő eszköz alkalmazását megelőző intézkedések.....	57
2.3. A kényszerítő eszköz alkalmazását tiltó, valamint korlátozó rendelkezések.....	57
2.4. A kényszerítő eszköz alkalmazását követő jelentési kötelezettség	58
2.5. A kényszerítő eszköz alkalmazásának jogszerűségi vizsgálata	59
2.6. Az intézkedést elszenvedett személy jogorvoslati lehetőségei	60
3. A kényszerítő eszköz alkalmazásának általános feltételei	60
4. Az egyes, rendszeresített kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó speciális szabályok	61
4.1. A testi kényszer	61
4.2. A bilincs	63
4.3. A könnygáz, az elektromos sokkoló, a gumibot	63
4.4. Traumatikus és irritáló lőszer.....	65
4.5. A szolgálati kutya	66
4.6. A lőfegyverhasználat	66
A szolgálati lőfegyver viselésére vonatkozó jogosultság	67
A szolgálati lőfegyver kezelésének, tárolásának és bv. szerv területére történő bevitelének rendje	67
A lőfegyver-használati jog és kötelezettség.....	67
A lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések	70
A lőfegyverhasználatot tiltó rendelkezések	71
A lőfegyverhasználat törvényben meghatározott esetei.....	71
A lőfegyverhasználatlal kapcsolatos egyéb szabályok.....	73
Lőfegyverhasználat tömegben (csoporthasználatban) lévő személlyel szemben.....	74
Kötelékben való fellépés.....	74

Tömegosztatás.....	75
5. Kényszerítő eszközökkel kapcsolatos értelmező rendelkezések	76
X. FEJEZET.....	78
A FOGVATARTÁS BIZTONSÁGÁRA HATÓ KÖRÜLMÉNYEK, A FOGVATARTOTTAK BIZTONSÁGI KOCKÁZATÁNAK ELEMZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE.....	78
1. A fogvatartottak biztonsági kockázatának elemzése és értékelése	78
A biztonsági kockázati besorolás felülvizsgálata.....	78
XI. FEJEZET	80
A BELSŐ ŐRZÉS, FELÜGYELET, ELLENŐRZÉS	80
1. A körletfelügyelő	80
1.1. A körletfelügyelő fogalma és alárendeltsége	80
1.2. A körletfelügyelő biztonsággal összefüggő feladatai	80
1.3. A körletfelügyelő ellenőrzési kötelezettsége.....	81
1.4. A körletfelügyelő jelentési kötelezettsége	81
1.5. A körletfelügyelő szolgálati nyomtatványai	82
A körletfelügyelő szolgálati naplója.....	82
Egyéb nyomtatványok	82
A fogvatartottak öngyilkossági cselekményeinek megelőzésével kapcsolatos biztonsági szabályok	82
2. A fogvatartottak napirend szerinti tevékenységének irányítása, ellenőrzése, a napirendi pontok végrehajtása.....	84
2.1. Az ellenőrzés gyakoriságának meghatározása	85
2.2. Az ellenőrzés végrehajtásának elemei	86
2.3. Az ellenőrzés végrehajtása nappali időszakban	87
2.4. Az ellenőrzés végrehajtása éjszakai időszakban	87
2.5. Az ellenőrzések dokumentálása	88
2.6. Az ébresztő végrehajtásának módja.....	88
2.7. A sorakozók.....	89
2.8. A takarodó végrehajtásának módja.....	89
2.9. A zárás végrehajtása	90
3. A szolgálati alkalmazás a fogvatartás elősegítésére (SAFE) rendszer.....	90
4. Tiltott tárgyak bejutásának megakadályozása.....	92
3.1. Tiltott tárgyak előtalálása	92
XII. FEJEZET.....	94
A MUNKÁLTATÁS KÖZBENI ŐRZÉS, FELÜGYELET, ELLENŐRZÉS, MUNKÁLTATÁSSAL KAPCSOLATOS BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉG.....	94
1. A munkáltatás biztonsági felügyelete	94
1.1. A munkáltatás fogalma	94
1.2. A munkáltatás területei	94
A költségvetési munkáltatás	95
A gazdálkodó szervezeteknél folyó munkáltatás	95
1.3. A díjazás nélküli munkavégzés	95
1.4. A munkáltatás biztosítása, felügyelete, ellenőrzése	96

2. A munkáltatás irányításában résztvevő személyek.....	97
2.1. A foglalkoztatási biztonsági felelős.....	97
2.2. A foglalkoztatási biztonsági felelős feladatai.....	97
2.3. A foglalkoztatási biztonsági felelős ellenőrzi	98
2.4. A foglalkoztatási felügyelő	98
2.5. A foglalkoztatási felügyelő feladatai	98
2.6. A foglalkoztatási felügyelő ellenőrzi.....	99
3. A munkáltatás nyomtatványai és vezetésének szabályai	100
3.1. Munkahelyi szolgálati napló	100
3.2. Biztonságra veszélyes anyagok, eszközök kiadásának és visszavételének nyilvántartása	100
3.3. Munkáltatási Engedély.....	101
4. A munkáltatás szabályai	102
4.1. A munkáltatás általános szabályai.....	102
5. Az elektronikus távfelügyeleti eszköz fogvatartotti munkáltatásban való alkalmazása.....	104
5.1. A távfelügyeleti eszköz ellenőrzése, jelentési rendje	104
5.2. A távfelügyeleti eszköz meghibásodása	105
XIII. FEJEZET	106
AZ EGYÉB BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉG KÖZBENI ŐRZÉS, FELÜGYELET VAGY ELLENŐRZÉS VÉGREHAJTÁSA.....	106
1. A szabadlevegőn tartózkodás végrehajtásának biztonsági szabályai.....	106
1.1. A szabadlevegőn tartózkodás felügyeletét ellátó felügyelő.....	106
1.2. A szabadlevegőn tartózkodást biztosító biztonsági felügyelő.....	107
2. A látogatás közbeni biztonsági tevékenység	107
2.1. A látogatófogadások különböző típusai.....	109
2.2. A látogatás felügyeletét ellátó felügyelő.....	110
3. A fogvatartott polgári egészségügyi intézményben történő elhelyezése	110
3.1. Az egészségügyi intézményben elhelyezett fogvatartott őrzése, ellenőrzése	111
3.2. Tervezhető kihelyezés.....	112
3.3. Azonnali kihelyezés	113
3.4. Kihelyezés okmányai és folyamata	113
3.5. Őréssel történő kihelyezés.....	114
A kihelyezéssel kapcsolatos információk, szabályok.....	114
3.6. Az őrzést végrehajtó biztonsági felügyelő.....	116
3.7. Az őrzést végrehajtó biztonsági felügyelő feladatai.....	116
3.8. Az őrzési feladatot ellátó biztonsági felügyelő fegyverzete, felszerelése, ruházata.....	117
3.9. Az őrzést végrehajtó biztonsági felügyelő tevékenysége rendkívüli esemény bekövetkezése esetén .	118
XIV. FEJEZET	120
A FOGVATARTOTTAK SZÁLLÍTÁSA KÖZBENI BIZTONSÁGI FELADATOK	120
1. A szállítás fogalma.....	120
1.1. A szállítás végrehajtási formái	120
1.2. A szállítás járművei	122

1.3. A fogvatartottak azonosítását és figyelemmel kísérését szolgáló dokumentumok	122
3. A szállítás szervezése	122
4. Szállítás végrehajtása	123
4.1. Mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása szállítás során	129
4.2. Elkülönítés a szállítás során	130
4.3. Egyéb biztonsági feladatok	130
4.4. Szállítás rendszeresített gépjárművekkel	130
4.5. Szállítás mentőautóval	131
4.6. Szállítás légi járművel.....	131
5. A szállítás közbeni rendkívüli események	131
5.1. Eljárás a szállítás közbeni szökés esetén	132
5.2. Eljárás a gépjármű üzemképtelenné válás és közlekedési baleset esetén	132
5.3. Eljárás a szállítás közbeni rosszullet és halál esetén	132
6. Beteg fogvatartott szállítása	133
XV. FEJEZET.....	135
A FOGVATARTOTTAK ELŐÁLLÍTÁSA KÖZBENI BIZTONSÁGI FELADATOK.....	135
1. Az előállításra vonatkozó általános rendelkezések	135
2. Az előállítás szervezése	136
2.1. Az előállítás végrehajtását befolyásoló körülmények	137
2.2. Az állomány felkészítése az előállítás végrehajtására	137
2.3. Az előállítási feladatra beosztottak eligazítása.....	137
3. Az előállítás végrehajtása.....	138
3.1. A fogvatartott átvétele, eligazításának, motozásának végrehajtása.....	139
3.2. A fogvatartott mozgatása, kísérése	143
3.3. Dohányzásra és étkezésre vonatkozó szabályok előállítás során	147
3.4. A fogvatartott előállítása bírósági tárgyalásra, ügyészi meghallgatásra, egyéb célból	148
3.5. A bírósági tárgyaláson elrendelt letartóztatás fogatosításához kapcsolódó biztonsági feladatok végrehajtása.....	153
3.6. A fogvatartott előállítása közeli hozzátartozó temetésére	154
3.7. A fogvatartott előállítása súlyos beteg hozzátartozójának meglátogatására	155
3.8. A fogvatartott előállítása szakorvoshoz, kórházba	155
3.9. Az előállító biztonsági felügyelő feladata váratlan helyzetek esetén	157
XVI. FEJEZET	159
A BIZTONSÁGI INTÉZKEDÉSEK.....	159
1. Biztonsági elkülönítés.....	160
2. Biztonsági zárkába vagy biztonsági részlegre helyezés.....	162
3. Mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása	164
4. Elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazása	167
5. Elektronikus megfigyelési eszköz alkalmazása	169
Az elektronikus megfigyelési eszközök üzemeltetése, telepítése és ellenőrzése.....	171
Mobil megfigyelési eszköz	172

6. Motozás.....	172
7. A biztonsági ellenőrzés, a biztonsági vizsgálat és a biztonsági szemle.....	175
8. Az ajtók zárva tartásának elrendelése.....	177
9. Egyes jogok gyakorlásának a felfüggesztése	177
XVII. FEJEZET	180
A FOGVATARTÁS RENDJÉT VESZÉLYEZTETŐ ESEMÉNYEK.....	180
1. Az eseményekről általában	180
2. Az események csoportosítása	180
3. Az események fajtái.....	181
3.1. A biztonság személyi feltételeit sértő, vagy veszélyeztető események	181
3.2. A biztonság tárgyi feltételeit sértő, vagy veszélyeztető események.....	181
3.3. A biztonsági rendszabályokat sértő, vagy veszélyeztető események	181
Esemény bekövetkezésével kapcsolatos személyi állományi jelentések rendje	182
XVIII. FEJEZET	184
A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEK SZEMÉLYI ÁLLOMÁNYÁNAK ÉRTESÍTÉSI RENDJE	184
1. Alapfogalmak	184
2. Általános szabályok.....	185
3. Kommunikációs eszközökön keresztül történő értesítés.....	187
4. Lakcím szerinti személyes értesítés	187
5. Az értesítés gyakorlásának rendje.....	188
XIX. FEJEZET	189
A SZEMÉLYI ÁLLOMÁNY SZOLGÁLATKÉPES ÁLLAPOTA, ILLETVE A SZOLGÁLAT ALATT BIRTOKBAN TARTHATÓ TÁRGYAK KORLÁTOZÁSA	189
1. A szolgálatképes állapot megállapításának rendje.....	189
1.1. Az alkoholos befolyásoltság vizsgálata	189
1.2. A kábítószer-fogyasztás okozta befolyásoltság vizsgálata, a biológiai mintavétel végrehajtása.....	190
2. A szolgálat alatt birtokban tartható vagyontárgyakra, magáncélú telekommunikációs eszközre, készpénzre és készpénzt helyettesítő eszközökre vonatkozó korlátozás.....	190
2.1. A technikai ellenőrzés szabályai	191

A JEGYZETBEN HASZNÁLT RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

Bv. Sztv.	A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény
Btk.	A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
Be.	A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény
Hszt.	A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény
Bv. kódex	A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény
Bv. Szabályzat	16/2014. (XII. 19.) IM rendelet, a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól
BSZ.	A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról
Bv. (bv.)	Büntetés-végrehajtás
ht.	hivatásos
Bv. szervezet	Büntetés-végrehajtási szervezet
bfb.	befogadási és fogvatartási bizottság
EDR	Egységes Digitális Rendszer
HSR	Hosszúidős Speciális Részleg
SAFE	szolgálati alkalmazás a fogvatartás elősegítésére

I. FEJEZET

A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEZET BIZTONSÁGI RENDSZERE¹

1. A biztonság fogalmának értelmezése

A **szabadságvesztés végrehajtásának célja** az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítése, valamint a végrehajtás alatti reintegrációs tevékenység eredményeként annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után a társadalomba sikeresen visszailleszkedjen és a társadalom jogkövető tagjává váljon.²

A feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének kizárásával kiszabott **életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtásának célja** a társadalom védelme érdekében az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítése.³

A **reintegráció** új fogalomként 2013-ban került be a jogszabályba, ezért lényeges a fogalom tisztázása. A reintegráció magában kell, hogy foglaljon minden olyan programot, tevékenységet, mely elősegíti, támogatja a társadalomba történő visszailleszkedés hatékonyságát, a visszaesés esélyének minimalizálását, akár kizárását is. A reintegráció keretében nem szigorúan a büntetés-végrehajtási intézetben szervezett tevékenységekre kell fókuszálni, hiszen a bv. szervek más szervekkel együttműködve eredményesebben szolgálják a büntetés-végrehajtás céljának megvalósítását.

A büntetés-végrehajtási szervezet részére feladatot **csak törvény határozhat** meg, ennek a követelménynek alapvetően két jogszabály tesz eleget. Az egyik a Bv. Sztv., amely kimondja:

A büntetés-végrehajtási szervezet a külön törvényben meghatározott szabadságelvonással járó büntetéseket, intézkedéseket, büntetőeljárási kényszerintézkedéseket, a szabadságvesztésből szabadultak utógondozását, valamint a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői feladatokat végrehajtó állami, fegyveres rendvédelmi szerv.⁴

Tehát a bv. szervezet törvény által meghatározott feladatai:

- a szabadságelvonással járó büntetések végrehajtása,
- a letartóztatás fogatosítása,
- a kényszergyógykezelés,

¹ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény

A 2013. évi CCXL. törvény indoklása

A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény

A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról

² A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 83.§. (1) bekezdés

³ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 83.§. (2) bekezdés

⁴ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 1.§ (1) bekezdés, Hatályos: 2017.01.01.

- az előzetes kényszergyógykezelés,
- szabálysértési elzárás végrehajtása,
- büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői feladatok végrehajtása.

2. A büntetés-végrehajtási szervezet biztonsági rendszere

A bv. szervezete az állam biztonsági rendszerén belül a közrend és közbiztonság alrendszeréhez tartozik. **A bv. szervezet a feladatainak törvényes ellátásával járul hozzá a közrend és a közbiztonság erősítéséhez.**⁵

A büntetés-végrehajtási szervezet biztonsági rendszere azon szabályok, valamint tárgyi, személyi és szervezeti elemek összessége, amely biztosítja a bv. szervezet jogszabályokban meghatározott feladatainak biztonságos körülmények közötti ellátását.⁶

A bv. intézetnek/intézménynek olyan **biztonsági rendszert** kell kialakítania, mely folyamatosan biztosítja:

- a fogvatartottak őrzését, felügyeletét, ellenőrzését,
- a bv. szerv őrzését, védelmét,
- a személyi állomány tagjainak és a bv. szerv területén tartózkodók testi épségének megóvását,
- a jogszabályban meghatározott feladatok biztonságos körülmények közötti ellátását.⁷

2.1. A büntetés-végrehajtási szervezet biztonsági rendszerének elemei (feltételei)

A bv. szervezet **biztonsági rendszerének elemei:**

- a bv. szervezet tevékenységére vonatkozó jogszabályok és alacsonyabb szintű rendelkezések,
- a szervezeti egységek,
- a rendelkezésre álló személyi állomány,
- a biztonsági létesítmények, biztonsági berendezések, technikai- és kényszerítő eszközök, okmányok.⁸

Az őrzés, felügyelet, ellenőrzés fogalmával és jelentőségével, mint alapvető biztonsági tevékenységgel a következő fejezetben, a bv. szerv védelmével pedig az objektumőrzésről szóló fejezetben foglalkozom.

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Sorolja fel a bv. szervezet törvény által meghatározott feladatait!
- Mi a bv. szervezet biztonsági rendszerének fogalma?
- Ismertesse a bv. szervezet biztonsági rendszerének elemeit!

⁵ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 1.§ (2) bekezdés

⁶ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, I. fejezet 2. pont

⁷ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, I. fejezet 3. pont

⁸ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, I. fejezet 4. pont

II. FEJEZET

A BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉG ALAPFOGALMAI, ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEI

1. A biztonsági tevékenység fogalma, területei és tartalma

1.1. A biztonsági tevékenység fogalma

Biztonsági tevékenységnek minősül a bv. szervezet biztonsági rendszerének működtetéséhez szükséges biztonsági feladatok végrehajtása.

1.2. A biztonsági tevékenység területei

- külső őrzés,
- belső őrzés, felügyelet, ellenőrzés,
- szállítás, előállítás közbeni őrzés,
- munkáltatás közbeni őrzés, felügyelet és ellenőrzés,
- egyéb biztonsági feladatok közbeni őrzés, felügyelet és ellenőrzés.

A felsorolt öt nagy területet később egy-egy fejezetben részletezem.

1.3. A biztonsági tevékenység tartalma (főbb biztonsági feladatok)

A biztonsági tevékenység tartalmát a főbb biztonsági feladatok adják, vagyis azok a konkrét nap mint napi feladatok, melyeket a bv. személyi állománya a jogszabályok és egyéb alacsonyabb szintű rendelkezések, és eligazítás alapján végrehajt.

A meghatározott biztonsági feladatokat a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény, valamint a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet szellemiségének megfelelően, a reintegrációs célok elősegítésének figyelembe vételével, az **egyéni differenciálás elve szerint kell tervezni, szervezni és végrehajtani.**

Főbb biztonsági feladatok:

- 1) A fogvatartott őrzése, felügyelete vagy ellenőrzése.
- 2) A bv. szerv, valamint a bv. intézet mellett működő gazdasági társaság, továbbá a fogvatartottak bv. szervén kívüli foglalkoztatására szolgáló terület őrzése, ellenőrzése.
- 3) A fogvatartottak előállítása, szállítása és egyéb célból történő kísérése.
- 4) A bv. szerv házirendjében, azon belül a napirendben meghatározott feladatok szervezése, végrehajtása.
- 5) A fogvatartottaktól a rájuk vonatkozó szabályok betartásának megkövetelése, ellenszegülés esetén a szabálykövető magatartás kikényszerítése.

- 6) A rendkívüli események megelőzése, megszakítása, a következmények felszámolása és a megfelelő működést biztosító állapot visszaállítása.
- 7) A bv. szerv zavartalan működéséhez szüksége belső rend biztosítása.⁹

1.4. Az őrzés, felügyelet, ellenőrzés fogalma¹⁰

A biztonsági tevékenység alapját az elítéltek vonatkozásában ellátandó őrzési, felügyeleti és ellenőrzési tevékenység jelenti, mely fogalmakat a bv. szabályzat definiál.

Az őrzés az elítélt meghatározott helyen való tartására, életének és testi épségének megóvására, a bv. szerv és az ahhoz tartozó létesítmények, illetve területek védelmére irányuló tevékenység, amelyet jogszabály alapján rendszeresített lőfegyverrel, technikai eszközzel vagy szolgálati kutyával látnak el.

Amennyiben a biztonsági tevékenység végrehajtása során a három feltétel (lőfegyver, technikai eszközök, szolgálati kutya) közül bármelyik megvalósul úgy őrzésről beszélünk. Az őrzés a legszigorúbb biztonsági tevékenység, ebből következően végrehajtása során a lehető legnagyobb körültekintéssel szükséges eljárni.

A felügyelet az elítélt meghatározott helyen való tartózkodásának, tevékenységének folyamatos - közvetlen vagy közvetett - irányítása.

Az ellenőrzés az elítélt meghatározott helyen való tartózkodásának, tevékenységének az időszakos figyelemmel kísérése.

Az őrzési, felügyeleti és ellenőrzési feladatok ellátásának rendjét, a kockázatértékelési összefoglaló jelentés, az elítélt végrehajtási fokozata és a fogvatartás biztonságára való veszélyessége, továbbá a bv. intézet sajátosságainak a figyelembevételével a bv. intézet parancsnoka határozza meg.

Az elítélt személyi kör a Bv. szabályzat értelmezésében nemcsak a szabadságvesztés hatálya alatt álló, hanem más, büntetőjogi szankcióként a szabadságuktól megfosztott személyek köre.

2. A biztonsági tevékenységet ellátó személyi állomány

A bv. szervek személyi állományának szinte minden tagja lát el biztonsági vonatkozású feladatokat, de vannak olyanok, akik kifejezetten biztonsági tevékenységet végeznek. Ide sorolandó az együttműködő szervek, szervezetek állománya is, akik tevékenységükkel közreműködnek a szükséges biztonság kialakításában.

Két alapvető csoportot határozhatunk meg:

- személyi állomány,
- az együttműködő szervek.

⁹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 10. pont

¹⁰ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet, a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól, 49.§ (1)-(4) bekezdés

2.1. A személyi állomány

A biztonsági tevékenységet ellátók jogállása

Ahhoz, hogy valaki biztonsági tevékenységet láthasson el, először a törvényben meghatározott jogviszonyt kell létesítenie a bv. szervvel. A Bv.szvtv. meghatározza azokat a jogviszonyokat, amelyek létrejöhetnek egy természetes személy és a bv. szervezet között.

A bv. szervezet személyi állománya **hivatásos büntetés-végrehajtási szolgálati jogviszonyban**, továbbá külön jogszabályban meghatározott munkakörök esetén **rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban és munkaviszonyban álló személyekből állhat**.¹¹

A rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban álló, illetve munkaviszonyban álló személy csak olyan munkakört láthat el, amelyhez a hivatásos szolgálati jogviszony létesítésének sajátos feltételei nem szükségesek.¹²

A bv. szervezet állománya olyan személyekből áll, akik rendelkeznek a munkakör betöltéséhez szükséges - más jogszabályokban meghatározott - személyi, egészségi, fizikai feltételekkel, megfelelő iskolai végzettséggel (szakképzettséggel) és azokkal a pszichikai adottságokkal, amelyek alkalmassá teszik őket arra, hogy feladatukat a fogvatartott emberek között emberséges módon lássák el.¹³

Tehát összességében **háromfajta jogviszonnyal** találkozhatunk a büntetés-végrehajtás szervezetén belül, ezek a következők:

- hivatásos szolgálati jogviszony, (szabályait a HSZT. tartalmazza)
- rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszony, (szabályait a HSZT. tartalmazza)
- munkajogviszony. (Munka Törvénykönyv, 2012. évi I. törvény)

Biztonsági feladatot a bv. szervezet állományának az a tagja láthat el, aki:

- **kiképzett,**
- **ismeri az adott feladat végrehajtására vonatkozó szabályokat, valamint a feladatra ellátásához szükséges mértékben a kényszerítő eszközök, fegyverzeti és egyéb szakanyagok, a biztonsági berendezések, technikai eszközök alkalmazásának és kezelésének szabályait,**
- **a napi szolgálatteljesítésre egészségügyi szempontból alkalmas.**¹⁴

Tehát ahhoz, hogy a bv. szervezetének tagja napi biztonsági feladatot lásson el, együttesen rendelkeznie kell az itt felsorolt feltételekkel.

¹¹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 10.§ (1) bekezdés Utolsó módosítás: 2020.02.01.

¹² A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 10.§ (3) bekezdés

¹³ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 10.§ (4) bekezdés

¹⁴ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, I. fejezet 5. pont

A személyi állomány tagja kizárólag olyan, jogszabályban meghatározott intézkedések megtételére jogosult, amelyre pszichikailag, fizikailag alkalmas, és amelyre kiképezték.¹⁵

2.2. Az együttműködő szervek

A bv. szervezet feladatának az ellátásában jogszabály által meghatározottak szerint más állami szervek is közreműködnek. Jogszabályi kötelezettség nélkül is lehetőség van egyes szervezetekkel (pl. karitatív szervezetek, oktatási intézmények), az egyházakkal, alapítványokkal, illetve magánszemélyekkel való együttműködésre. Az együttműködés célja a bv. szervezet feladatainak a segítése, amely számos formában (pl. a fogvatartottak anyagi segítésében, fogvatartási körülmények figyelemmel kísérésében, lelki gondozásában, a szabadulás után a társadalom életébe való beilleszkedés elősegítésében, karitatív tevékenységek végzésében stb.) megnyilvánulhat.

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Sorolja fel a biztonsági tevékenység területeit!
- Ismertesse a főbb biztonsági feladatokat!
- Mi az őrzés fogalma?
- Mi a felügyelet fogalma?
- Mi az ellenőrzés fogalma?
- Milyen jogviszonyú személyekből állhat a bv. szervezet személyi állománya?
- Ki láthat el biztonsági feladatot?

¹⁵ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, I. fejezet 7. pont

III. FEJEZET

A BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉGET ELLÁTÓK FELADATAIT TARTALMAZÓ OKMÁNYOK

A **munkaköri leírás** az adott munkakör betöltőjének figyelembe vétele nélkül tartalmazza egy adott munkakör feladatait, megadva a részletes feladat-meghatározást, hatáskört és felelősségi kört.

A szolgálati viszony keretében a munkáltatói jogkört gyakorló előjáró köteles:

a) a hivatásos állomány tagjának feladatait munkaköri leírásban rögzíteni, őt a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályok és az egyéb jogszabályok szerint foglalkoztatni, részére az egészséges és biztonságos szolgálatteljesítés feltételeit biztosítani, annak követelményeiről őt tájékoztatni;¹⁶ A munkaköri leírás a beosztási feladatok mellett kapcsolt feladatokat is meghatározhat.

Az őrutasítás

Az **őrutasítás** az a szolgálati okmány, amelyben meg kell határozni az őrhelyre beosztottak jogállását, kötelességeit, feladatait, az annak ellátásához szükséges felszerelést, illetve az összeköttetés rendjét.

A szolgálati utasítás

A **szolgálati utasítás** az a szolgálati okmány, amelyben meg kell határozni szolgálati helyre beosztottak jogállását, kötelességeit, feladatait, az annak ellátásához szükséges felszerelést, illetve az összeköttetés rendjét.

A munkaköri leírás biztonsági melléklete

A **munkaköri leírás biztonsági melléklete** az a szolgálati okmány, amelyben a bv. szerv azon személyi állományának, akik nem őr-, vagy szolgálati utasítás alapján látják el a tevékenységet, a fogvatartás biztonságával összefüggő feladatait meghatározzák.

A biztonsági felügyelő feladatait **őrutasításban** kell meghatározni, amennyiben a fegyverrel végrehajtott védelmi, biztosítási, és őrzési feladatok végrehajtása őrhelyen történik. **Szolgálati utasításban** kell meghatározni a szolgálati helyre beosztott biztonsági-vagy körlet felügyelők feladatait.

¹⁶ A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény 101. § (1) a. bekezdés

IV. FEJEZET

A BIZTONSÁGI FELÜGYELŐ, KÖRLETFELÜGYELŐ, FOGLALKOZTATÁSI FELÜGYELŐ JOGÁLLÁSA, KÖTELESSÉGEI, SZOLGÁLATTELJESÍTÉSI HELYEK

1. A biztonsági felügyelő

Biztonsági felügyelő a bv. szerv hivatásos állományú tagja, aki a szolgálatban lévő biztonsági tiszt – bv. gazdasági társaság esetén a munkáltatás-biztonsági vezető – közvetlen alárendeltségében, lőfegyverrel vagy egyéb rendszeresített kényszerítő eszközzel, eligazítás és őrutasítás vagy szolgálati utasítás alapján biztonsági tevékenységet lát el.¹⁷

A biztonsági felügyelő alárendeltsége

A biztonsági felügyelő főszabály szerint közvetlenül a biztonsági tisztnek van alárendelve. A mennyiben az egyes feladatok ellátása során e főszabálytól eltérő a szabályozás, ott külön kiemeljük a változást.

A biztonsági felügyelő feladatai

Ha azt akarjuk meghatározni, hogy a biztonsági felügyelőt milyen feladatok ellátására lehet beosztani, akkor röviden azt mondhatjuk, hogy az ún. főbb biztonsági feladatok bármelyikét elláthatja, természetesen a szükséges eligazítás megtörténte után. Ilyen feladatok, pl. az előállítás, szállítás, kísérés, a fogvatartottak őrzése, felügyelete, ellenőrzése, valamint különböző fegyveres biztosítási feladatok. Ezen feladatokat ór-, ügyeleti-, készenléti- és járőr szolgálat keretei között láthatja el.

2. A körletfelügyelő

Körletfelügyelő a bv. szerv hivatásos állományú tagja, aki ellátható kényszerítő eszközzel és – ha a bv. szerv vezetője eltérően nem rendelkezett – a szolgálatban lévő körletfőfelügyelő közvetlen alárendeltségében, eligazítás, és szolgálati utasítás alapján biztonsági tevékenységet lát el.¹⁸

A körletfelügyelő alárendeltsége

A körletfelügyelő – ha a parancsnok másként nem rendelkezik – közvetlenül a körletfőfelügyelőnek van alárendelve.

A körletfelügyelő alapvetően a belső őrzéssel, felügyelettel és ellenőrzéssel kapcsolatos feladatokat látja el, de természetesen jelentős számban lát el biztonsági feladatokat is. Itt nem

¹⁷ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 11. pont

¹⁸ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 12. pont

kívánunk a részletesebb fejtegetésbe bocsátkozni, a témát a belső felügyeletről szóló fejezetben tárgyaljuk.

3. A foglalkoztatási felügyelő

Foglalkoztatási felügyelő a bv. szerv azon tagja, aki az előjáró által meghatározott személy közvetlen alárendeltségében, eligazítás és őrutasítás, szolgálati utasítás, vagy munkaköri leírás, valamint annak biztonsági mellékletében meghatározottak szerint a fogvatartottak munkavégzését irányítja, felügyeli vagy figyelemmel kíséri.¹⁹

Foglalkoztatási felügyelő lehet hivatásos, közalkalmazott és munkajogviszonyban álló személy is. A feladataival részletesen itt nem kívánunk foglalkozni, ezt a fogvatartottak munkáltatásáról szóló fejezetben tesszük meg.

	Jogviszony	Kinek az alárendeltségében	Mivel látja el feladatát	Mi alapján lát el feladatot	Milyen tevékenységet végez
biztonsági felügyelő	hivatásos szolgálati jogviszony	szolgálatban lévő BIT munkáltatás-biztonsági vezető	lőfegyverrel, vagy egyéb rendszeresített kényszerítő eszközzel	eligazítás, ill. őr- vagy szolgálati utasítás	biztonsági tevékenység
körlet-felügyelő	hivatásos szolgálati jogviszony	ha a pk. eltérően nem rendelkezett a szolgálatban lévő KFFE	ellátható kényszerítő eszközzel	eligazítás, illetve szolgálati utasítás	biztonsági tevékenység
foglalkoztatási felügyelő	bv. szervezet személyi állománya	előjáró által meghatározott személy	(jogviszonyától és feladatvégzésétől függ)	eligazítás, őr- vagy szolgálati utasítás, munkaköri leírás biztonsági melléklete	fogvatartottak munkavégzését irányítja, vagy figyelemmel kíséri

4. A szolgálatteljesítési helyek²⁰

A szolgálatteljesítési hely az a helyiség, illetve terület, ahol a bv. szerv személyi állományának tagja feladatait eligazítás, őrutasítás, szolgálati utasítás, vagy munkaköri leírás alapján látja el. A szolgálatteljesítési helyhez tartozik a felállítási hely és a kijelölt mozgási terület. A szolgálatteljesítési hely lehet őrhely, illetve szolgálati hely.²¹

¹⁹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 13. pont

²⁰ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 15. - 17. pont

²¹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 15. pont

Őrhely az a szolgálatteljesítési hely, ahol a bv. szerv hivatásos szolgálati jogviszonyban álló tagja a bv. szerv védelmét és a fogvatartottak őrzését eligazítás, illetve őrutasítás alapján lőfegyverrel látja el.²²

Szolgálati hely az a szolgálatteljesítési hely, ahol a bv. szerv személyi állományának tagja biztonsági tevékenységet eligazítás, szolgálati utasítás, illetve munkaköri leírás biztonsági melléklete alapján látja el.²³

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Mi a biztonsági felügyelő fogalma?
- Mi a körletfelügyelő fogalma?
- Mi a foglalkoztatási felügyelő fogalma?
- Mi a szolgálatteljesítési hely fogalma?
- Mi az őrhely fogalma?
- Mi a szolgálati hely fogalma?

²² A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 16. pont

²³ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 17. pont

V. FEJEZET

KÜLSŐ ŐRZÉS, OBJEKTUMVÉDELEM

1. A büntetés - végrehajtási objektumok őrzése, védelme²⁴

A fogvatartottakkal kapcsolatos feladatok végrehajtásához szüksége van a bv. szervezetének olyan objektumokra, ahol a társadalomtól való elszigetelést a jogszabályokban meghatározott módon végre tudja hajtani. Ezek az objektumok a büntetés-végrehajtási intézetek és intézmények, valamint a gazdálkodó szervezetek.

A bv. objektum fogalma

A bv. objektum magába foglalja a bv. szerv személyi állományának, fegyverzeti szakanyagának és egyéb anyagi javainak elhelyezésére, a rendeltetésszerű működés biztosítására, valamint a fogvatartottak elhelyezésére, ellátására, foglalkoztatására szolgáló épületeket, létesítményeket és a hozzátartozó területeket.²⁵

Mezőgazdasági bv. intézetek esetében a rendeltetésszerű működéshez elengedhetetlenül szükséges létesítmények és a hozzátartozó területek is védendő objektumnak minősülnek.

1.1. Objektumvédelem fogalma

Objektumvédelemnek a fegyveres rendvédelmi szervek olyan fegyveres biztosítási tevékenységét nevezzük, amellyel védik az őrzésükre és védelmükre bízott objektumokat a támadó, illetve a biztonságot egyéb módon sértő vagy veszélyeztető tevékenységek ellen.

1.2. Objektumvédelem célja

Biztosítsa a meghatározott objektum sérthetetlenségét, felderítse a kívülről támadók, illetve a szökést megkísérlők szándékát, megakadályozza személyek vagy csoportok erőszakos behatolását, visszaverje azok támadását, megakadályozza az onnan történő jogellenes eltávozást és kedvező feltételeket teremtsen a szökni, kitörni szándékozó cselekmények megakadályozásához.²⁶

Az objektumok elleni támadó tevékenységek célja irányulhat:

- a bv. objektum biztonságának gyengítésére,
- a bv. objektum egyes részeinek (őrtorony, gépjárműkapu) használhatatlanná tételére, megsemmisítésére,

²⁴ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 36/2020. (VII. 16.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet Csapatszolgálati Szabályzatáról, valamint a rendkívüli események felszámolási terveinek elkészítéséről, 21.-52. pont

²⁵ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 23. pont

²⁶ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 36/2020. (VII. 16.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet Csapatszolgálati Szabályzatáról, valamint a rendkívüli események felszámolási terveinek elkészítéséről, 21. pont

- a bv. objektum birtokbavételére,
- a bv. objektum működésének akadályozására, zavarására,
- a bv. objektumban őrzött fogvatartottak kiszabadítására, kitörésük segítésére,
- a bv. objektumban elhelyezett lőfegyverek vagy az őrzött javak megszerzésére.

A támadó tevékenységek a következő eszközökkel történhetnek, illetve cselekvésben nyilvánulhatnak meg:

- fegyveresen elkövetett támadással,
- robbantással vagy más módon elkövetett rongálással,
- be nem jelentett, vagy betiltott tömegdemonstrációval, csoportosulással, amely az objektum működését zavarja, veszélyezteti.

Normál (béke) időszakban védelmi helyzetet eredményezhet, ha:

- az szerv közelében rendbontás, rendzavarás, tömegdemonstráció vagy más, a közbiztonságot, illetve a bv. szerv biztonságát veszélyeztető, de nem az ellen irányuló csoportosulás alakul ki,
- az őrhelyeket, vagy az őrzött javakat támadás éri, vagy egyes jelekből arra lehet következtetni, hogy az hamarosan bekövetkezik,
- a bv. szervben súlyos rendkívüli esemény (erőszakkal elkövetett kitörés, fogolyzendülés, terrorcselekmény, stb) történt.

1.3. Az objektumvédelem jellege

A védelemre való berendezkedés jellegét és minőségét elsősorban az **objektum potenciális veszélyeztetettsége**, illetve a védelem szempontjából fontos adottságai határozzák meg, ennek a legfontosabb tényezői a következők:

- bv. szervben fogvatartottak létszáma, társadalomra veszélyességük szerinti összetétele,
- bv. szervben lévő lőfegyverek, fegyverzeti szakanyagok összetétele, mennyisége,
- bv. szerv hivatásos állományának létszáma, a kiképzettsége, az együttműködő erők létszáma, az együttműködés rendje,
- a bv. szerv objektumának földrajzi elhelyezkedése, kiterjedése, adottságai.

A bv. szerv objektumait őrző és védő erőknek olyan képzettségi szinten kell állniuk, mely lehetővé teszi a hatékony védelmi intézkedést.

A védelem szolgálati tagozódása:

- védő csoport,
- biztosító csoport,
- tartalékok.

A biztonsági osztály állományán kívül, más szakterületek is kijelölhetők a szolgálati feladatok végrehajtására.

2. A büntetés-végrehajtási intézetek külső őrzése

2.1. A külső őrzés alapjai

A külső őrzés **célja**

A külső őrzés alkalmazásával meg kell akadályozni, hogy a bv. objektumba, illetve onnan illetéktelen személy, továbbá a bv. rendjére, biztonságára veszélyes tárgy vagy anyag jogellenesen be-, illetve kijusson.

Alapelvek

A külső őrzést úgy kell megszervezni és működtetni, hogy a bv. objektumban elhelyezett legveszélyesebb fogvatartott biztonságos fogva tartása folyamatosan biztosított legyen. A külső őrzést úgy kell működtetni, hogy szükség esetén az elsőfokú objektumvédelmi állapotot rövid időn belül el lehessen érni.

Általános rendelkezések

A külső őrzést ellátó személyi állomány:

- a külső őrhelyen felállított biztonság felügyelő,
- személybejáratı biztonsági felügyelő,
- gépjármű bejáratı biztonsági felügyelő,
- járőr tevékenységet végrehajtó biztonsági felügyelő.

A külső őrzés eszközrendszere:

- lőfegyver,
- szolgálati kutya,
- egyéb kényszerítő eszközök,
- biztonsági létesítmények,
- biztonsági berendezések,
- műszaki akadályok,
- technikai-, jelző eszközök.

3. A bv. szerv működésének, a fogva tartás rendjének és biztonságának fenntartása érdekében alkalmazott biztonsági létesítmények, berendezések és technikai eszközök

Az intézet biztonsági berendezései és technikai eszközei²⁷

- védelmi építmények, őrhelyek és azok technikai berendezései,
- jelző, riasztó technikai eszközök és rendszerek,
- elektronikus megfigyelési eszközök,
- bástyafal,
- biztonsági kerítés,

²⁷ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról XII. fejezet 510-554. pont

- nyomsáv,
- biztonsági ajtók, záruk, zárrendszerek,
- biztonsági rács, jelzőrács,
- kilátásgátló,
- műszaki akadály,
- világítástechnikai berendezések, áramfejlesztő,
- különleges gépjárművek, és egyéb járművek,
- hír-összeköttetést biztosító berendezések,
- elektronikus távfelügyeleti eszközök,²⁸ (részletesen a biztonsági intézkedések témakörben)
- vezeték nélküli személyi riasztó rendszer,
- fémkereső, csomagvizsgáló berendezések.

Technikai őrzés, az érzékszervekkel történő figyelésnek, olyan biztonsági berendezéssel vagy technikai eszközzel való kiegészítése, amely a külső felállított biztonsági felügyelőnek, a biztonsági ügyeletnek jelzi az őrzött területről kifelé irányuló mozgás, illetve a behatolási kísérlet helyét.

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Mi a bv. objektum fogalma?
- Mi az objektumvédelem fogalma?
- Ismertesse az objektumvédelem célját!
- Sorolja fel, mi ellen irányulhat támadó tevékenység!
- Milyen cselekményekben nyilvánulhatnak meg a támadó cselekmények?
- Mi eredményezhet béke időszakban védelmi helyzetet?
- Sorolja fel a bv. intézet biztonsági berendezéseit, technikai eszközeit!

²⁸ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 4/2017. (I.23.) OP szakutasítása a bv. szervezet elektronikus távfelügyeleti rendszer működésével kapcsolatos feladatainak végrehajtásáról

VI. FEJEZET

AZ OBJEKTUMŐRZÉSBEN ÉS VÉDELEMBEN RÉSZTVEVŐ SZEMÉLYEK KÖRE (AZ ŐRZÉST ELLÁTÓK) JÁRŐRSZOLGÁLAT

1. Az objektumőrzésben résztvevő személyek köre

1.1. A biztonsági felügyelők jogállása

Biztonsági felügyelő a bv. szerv hivatásos állományú tagja, aki a szolgálatban lévő biztonsági tiszt – bv. gazdasági társaság esetén a munkáltatás-biztonsági vezető – közvetlen alárendeltségében, lőfegyverrel vagy egyéb rendszeresített kényszerítő eszközzel, eligazítás és őrutasítás vagy szolgálati utasítás alapján biztonsági tevékenységet lát el.²⁹

A biztonsági felügyelő beosztható:

- űr-, ügyeleti-, készenléti- és járőr szolgálatba,
- előállítási, szállítási és kíséresi feladatra,
- a fogvatartott őrzésére, felügyeletére és ellenőrzésére,
- fegyveres biztosítási feladatra,
- biztonsági szemle, -vizsgálat és -ellenőrzés végrehajtására.

Őrhelyen felállított biztonsági felügyelő feladata³⁰

- a fogvatartottak, a rábízott épület, illetve terület őrzése, védelme,
- az őrhely és a szolgálat szabályos átadás-átvétele,
- az őrutasítás, az eligazítás és a szolgálati előljáró utasítása alapján történő szolgálatellátás,
- megakadályozni, hogy a bv. objektumba, illetve onnan illetéktelen személy, illetve a bv. rendjére, biztonságára veszélyes tárgy vagy anyag jogellenesen be-, illetve onnan kijusson,
- haladéktalanul intézkedni, valamint jelentést tenni a bv. objektum rendjére, biztonságára veszélyes körülmények észlelése esetén.

Az őrhelyen tilos minden olyan tevékenység, ami veszélyezteti a feladat biztonságos végrehajtását, illetve az őrhelyen szolgálatot ellátó biztonsági felügyelő figyelmét a szolgálati feladata ellátásától elvonja így különösen:

- az őrhelyet engedély nélkül elhagyni,
- a lőfegyvert, felszerelést illetéktelen személynek átadni, szabályellenesen hordani, őrizetlenül hagyni, rendeltetésellenesen kezelni,
- tiltott tárgy átadás-átvételét megengedni, tiltott kapcsolatot engedélyezni,
- aludni, bódult állapotot előidéző szert fogyasztani,

²⁹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 11. pont

³⁰ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VII. fejezet 303. pont

- szórakoztató elektronikai, nem szolgálati hírközlő, kommunikációs és egyéb technikai eszközt (számítógép, játékgép, mobiltelefon, stb.) az őrhelyre kivinni, valamint az ilyen jellegű szolgálati eszközt nem szolgálati célból igénybe venni,
- a feladat ellátásával nem összefüggően – különösen szórakozás céljából – olvasni.³¹

1.2. A biztonsági felügyelő kötelessége

- a biztonsági felügyelő köteles a közvetlen szolgálati előjárója utasítását, parancsát végrehajtani,
- ha a biztonsági felügyelőt a szolgálat ellátásában zavarják, vagy akadályozzák, illetve a bv. szerv biztonságát egyéb módon veszélyeztetik, az ezzel összefüggő cselekmény megszüntetésére köteles intézkedni,
- a biztonsági felügyelő a szolgálatteljesítési helyére érkező szolgálati előjárójának – amennyiben az a feladatai ellátásában közvetlenül nem akadályozza – köteles tiszteletadást teljesíteni és jelentést tenni.³²

Ha a biztonsági felügyelőt a szolgálatának ellátásában rosszullet vagy más ok akadályozza, azt haladéktalanul jelenti vagy jelzi a szolgálatba lévő biztonsági tisztnek.

1.3. A biztonsági felügyelő fegyvere, felszerelése, ruházata

A fegyverét attól függően, hogy milyen feladatot lát el, a szolgálatban lévő biztonsági tiszt, meghatározott őrhelyekre vonatkozóan az őrutasítás külön pontjában a parancsnok határozza meg. A biztonsági felügyelő szolgálati öltözetét – az öltözködésre vonatkozó rendelkezések alapján, az időjárási viszonyokat és a végrehajtandó feladatot, valamint az egységességet figyelembe véve – a szolgálatban lévő biztonsági tiszt, illetve a bv. gazdasági társaság munkáltatás-biztonsági vezető határozza meg.

1.4. A biztonsági felügyelő ellenőrzésére vonatkozó szabályok

A bv. szerv vezetője és a biztonsági osztályvezető, továbbá helyetteseik, valamint a bv. gazdasági társaság által működtetett őrhelyek tekintetében fentiek mellett a bv. gazdasági társaság vezetője és a munkáltatás-biztonsági vezető és helyetteseik az őrhelyen szolgálatot teljesítő biztonsági felügyelő ellenőrzésére a szolgálatban lévő **biztonsági tiszt jelenléte nélkül is jogosultak**.³³

Az egyéb (pl. polgári egészségügyi intézményben, előállítás során, munkáltatás közben, stb.) őrzési feladatokat ellátó bv. szervezet tagjait a biztonsági tiszt jelenléte nélkül ellenőrizheti előjárója (intézetparancsnok, intézetparancsnok-helyettes, biztonsági osztályvezető, biztonsági osztályvezető helyettes, az országos parancsnokság biztonsági szakterületet ellenőrző munkatársai) is.³⁴

³¹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VII. fejezet 304. pont

³² A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, IV. fejezet 99. pont

³³ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VII. fejezet 306. pont

³⁴ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 38/2016. (VIII. 29.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Alaki Szabályzatának kiadásáról, 188. pont

A bv. szervezet lőfegyverrel felszerelt tagjától a lőfegyver elvételét megkísérelni tilos.³⁵

Alapvető elvárás az ellenőrzés végrehajtásával kapcsolatban, hogy tilos az őrt az őrhelyen rejtett megközelítéssel ellenőrizni, lőfegyverének elvételét megkísérelni, vagy olyan megtévesztő magatartást tanúsítani, amely őt a feladat ellátásában zavarja, illetve eseményt okozhat.

1.5. Biztonsági felügyelő intézkedései

A külső őrhelyen szolgálatot teljesítő biztonsági felügyelő intézkedései:

- **jó látási viszonyok** esetén
 - amennyiben az ellenőrzésére jogosult előljárójának közeledését észleli, teljesítsen tiszteletadást, és tegyen jelentést,
 - amennyiben a váltás érkezik, készüljön fel a szolgálat átadására,
 - amennyiben a fentiekben túl más személy közelíti meg az őrhelyet, a nyomsáv vonalát, az őrzésére bízott területet, haladéktalanul szólítsa fel megállásra, illetve távozásra. Ha a közeledő személy a felszólításnak nem tesz eleget, a biztonsági felügyelő kényszerítő eszköz alkalmazására jogosult és köteles. Az intézkedést követően – amint arra lehetősége van – arról tegyen jelentést az előljárójának.
- **rossz látási viszonyok** esetén, amennyiben észleli, hogy az őrhelyéhez, vagy az őrzésére bízott területhez valaki közeledik, akkor a lőfegyverét helyezze készenléti állapotba és az érkezőt szólítsa fel megállásra, illetve saját maga megnevezésére.
 - amennyiben az érkező személy jogosult az őrhely közelében tartózkodni, szólítsa fel, hogy jöjjön közelebb, hogy azonosítani tudja. Ha meggyőződött róla, hogy a személy azonos azzal, akinek nevezte magát, az a) pontban meghatározottak szerint járjon el,
 - amennyiben a közeledő illetéktelen személy, akkor őt felszólítással tartóztassa fel, és azonnal tegyen jelentést a szolgálatban lévő biztonsági tisztnak.

Ha a közeledő személyt a biztonsági felügyelő azonosította és a személy jogosult az őrhely közelében tartózkodni, akkor engedje tovább.

2. Járőrszolgálat

2.1. A járőr fogalma

A járőr a hivatásos állomány azon tagja, aki eligazítás és őrutasítás vagy szolgálati utasítás alapján, meghatározott útvonalon haladva figyellel és egyéb ellenőrzési feladat ellátásával hajt végre biztonsági tevékenységet.

2.2. A járőrszolgálat elrendelésére jogosult személyek

³⁵ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 290. pont

A járőrszolgálat elrendelésére a parancsnok, a rendkívüli esemény felszámolását irányító előljáró, a biztonsági osztályvezető, a szolgálatban lévő biztonsági tiszt, valamint akadályoztatása esetén a szolgálatban lévő biztonsági főfelügyelő jogosult.

2.3. A járőrszolgálat fajtái

Eseti járőrszolgálat

Egy konkrét esemény, történés okán végrehajtandó védelmi, illetve őrzési tevékenység.

Elrendelésére akkor kerül sor, amikor bizonyos időszakokban egy- egy konkrét területen figyelmet, felderítést, vagy területzárást kell végrehajtani.

Pl.: rossz látási viszonyok zavarják az őrzött terület átláthatóságát, vagy rendkívüli esemény bekövetkezésekor egy meghatározott terület figyelése, illetve a területről való kijutás megakadályozása.

Állandó járőrszolgálat

A biztonsági rendszer részeként, rendszeresen alkalmazandó védelmi, illetve őrzési tevékenység. Az állandó járőrszolgálat megszervezése akkor indokolt, ha az intézet külső határainak védelmét erre alapozzák, vagy tagolt, nagy területen fekvő, főként mezőgazdasági intézetek esetében a területek ellenőrzésére útiránytervben meghatározottak alapján hajtják végre.

Az útirányterv

Az útirányterv nem más, mint állandó járőrszolgálat esetén a járőrök menetvonalának vázlata. Elvárás az útiránytervvel szembe, hogy könnyen áttekinthető legyen, ne legyen túl bonyolult, vizuálisan érdekes legyen. (minden járőrutvonal külön színnel legyen jelölve.) Az útirányterv tartalmazza a járőr haladási útvonalának irányát, az ellenőrzési és bejelentkezési pontokat

2.4. A járőrszolgálat formái

- gyalogos,
- kerékpáros,
- gépjárműves,
- szolgálati állattal végrehajtott.

A járőrszolgálatot ellátók fegyverrel vagy más kényszerítő eszközzel, illetve hírósszeköttetést biztosító eszközzel vannak ellátva a végrehajtandó feladat és a terület jellegének függvényében. Az eseti járőrszolgálat feladatait az elrendelő előljáró eligazításban, az állandó járőrszolgálat feladatait a parancsnok szolgálati utasításban vagy őrutasításban határozza meg.

2.5. A járőrőrzési tevékenységet ellátó biztonsági felügyelő alárendeltsége, feladatai

Közvetlenül a szolgálatban lévő biztonsági tiszt alárendeltségébe tartozik.

Feladatai:

- az őrutasításban, szolgálati utasításban és az eligazítás során meghatározottak alapján, a megadott útvonalon haladva figyelje a kijelölt épületeket, területet,

- amennyiben a meghatározott területen illetéktelen személyt észlel, szólítsa fel megállásra vagy távozásra, ha szükséges intézkedjen és arról tegyen jelentést,
- a meghatározottak szerinti helyen, illetve időben a rendszeresített technikai eszközön jelentkezzen be a szolgálati előjárójának,
- amennyiben többen hajtanak végre járőrtevékenységet, a járőrök tartsanak egymással folyamatos látó- és/vagy halló kapcsolatot, intézkedés esetén segítsék, illetve biztosítsák egymást.³⁶

Felkészülési kérdések alapkú oktatásban résztvevők számára:

- Mi a biztonsági felügyelő fogalma?
- Sorolja fel az őrhelyen felállított felügyelő feladatait?
- Ismertesse az őrhelyen tiltott magatartásokat!
- Ismertesse a biztonsági felügyelő kötelességeit!
- Ismertesse a biztonsági felügyelő ellenőrzésére vonatkozó szabályokat!
- Mi a járőr fogalma?
- Kik jogosultak járőrszolgálat elrendelésére?
- Ismertesse a járőrszolgálat fajtáit!
- Mi az útirányterv?
- Ismertesse a járőrszolgálat formáit?
- Mi a járőrözési tevékenységet ellátó biztonsági felügyelő feladatai?

³⁶ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VII. fejezet 313. pont

VII. FEJEZET

A BV. SZERV TERÜLETÉRE TÖRTÉNŐ BE- ÉS KILÉPÉS SZABÁLYAI

A büntetés-végrehajtási szervbe történő be és kilépés szabályait törvényi szinten a **Bv. Sztv. 14. §** szabályozza, további részletes szabályokat tartalmaz a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén tartózkodás részletes szabályairól szóló **44/2007 IRM rendelet**, valamint a **BSZ és a 42/2020. BVOP utasítás**.

1. A büntetés- végrehajtási szerv területére történő be- és kilépés szabályai

1.1. A be- és kilépés általános (törvényi szintű) szabályai³⁷

1. A bv. szerv területére belépő személy köteles a bv. szerv rendjére és biztonságára vonatkozó előírásokat betartani.
2. A bv. szerv területére belépni szándékozó személyt a személyazonosságának és a belépés indokának a megállapítása céljából igazoltatni kell.
3. A bv. szerv rendjére és biztonságára veszélyes - külön jogszabályban meghatározott - tárgyak bevitelének a megakadályozása érdekében a belépni szándékozó személy ruházata és csomagja átvizsgálható.
4. A bv. szerv területéről kilépő személy ellenőrzésére a (2)-(3) bekezdésben foglaltakat megfelelően alkalmazni kell.
5. A bv. szerv területére behajtó vagy onnan távozó járműveket át kell vizsgálni.
6. Amennyiben az érintett a (2)-(5) bekezdésben foglalt intézkedéseknek nem tesz eleget, a személy belépésének és a jármű behajtásának az engedélyezését meg kell tagadni, a kilépésre és a jármű kihajtására csak a szükséges intézkedések megtétele után kerülhet sor.
7. A bv. szerv rendjére és a biztonságára vonatkozó legfontosabb előírásokról szóban, illetve a részletes szabályokról - ideértve a be nem vihető tárgyak jegyzékét is - a belépni szándékozó személyeket írásban tájékoztatni kell.
8. A bv. szervek területére való belépés, a tartózkodás és a kilépés részletes szabályait, továbbá a bv. szerv területén hivatali (szolgálati) tevékenységet végző személyekre vonatkozó sajátos rendelkezéseket külön jogszabály (44/2007 (IX.19.) IRM rendelet) tartalmazza.

1.2. A be- és kilépés részletes szabályai a 44/2007. (IX.19.) IRM rendelet, a Biztonsági Szabályzat, valamint a 42/2020. BVOP utasítás alapján

A bv. szerv területére beléphet:

- a büntetés-végrehajtási szervezet személyi állományának tagjai;
- a hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személy;
- a fogvatartotthoz látogatási céllal érkező személy;
- a szakorvosi vizsgálatra jelentkező, szabadlábon lévő elítélt;

³⁷ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény, 14.§ (1) bekezdés

- a bűnmegelőzési célú látogatás keretén belül az oktatási intézmények oktatója, valamint 14. életévét betöltött tanulója, hallgatója;
- a bv. szerv parancsnoka, igazgatója, főigazgató főorvosa, ügyvezető igazgatója által engedélyezett személy;
- a fogvatartott nem védőként eljáró jogi képviselője, törvényes képviselője, illetve meghatalmazás alapján eljáró egyéb képviselője (a továbbiakban: fogvatartott képviselője).
- * az igazgató által engedélyezett személy,
- * a bv. szervezet személyi állományának oktatásában részt vevő társszervek személyi állományának tagjai, egyéb oktatók,
- * a központilag szervezett sportversenyek és szakmai versenyek résztvevői, meghívott vendégei,
- * a továbbképzésen, szakmai értekezleten, konferencián részt vevő személy,
- * az üdülő szálláshely-szolgáltatást igénybe vevő személy.

(A *-gal jelölt bekezdések a Büntetés-végrehajtási Szervezet Oktatási, Továbbképzési és Rehabilitációs Központja területére érvényesek.)

A bv. szerv területére belépő személy a belépés szabályairól, illetve a bv. szerv rendjére és biztonságára vonatkozó előírásokról a beléptetést megelőzően tájékoztatásra kerül a belépési pontokon kifüggesztett **papíralapú, valamint kihelyezett vetített elektronikus tájékoztató** útján. Az írásos tájékoztatót olyan helyen kell kifüggeszteni, ahol az még a beléptetés megkezdése előtt mindenki számára látható és olvasható. A tájékoztató minta az OP szakutasítás³⁸ melléklete.

A bv. szervek személy- és gépjármű bejárat kapuinak zsiliptereiben, **egy időben annyi személy, illetve gépjármű tartózkodhat**, amennyi a biztonsági tevékenységet végző személyi állomány részére biztosítja a be- és kiléptetések biztonságos végrehajtásához szükséges átláthatóságot. Ezt a bv. szerv vezetője határozza meg, mely legfeljebb 5 fő lehet. A **személybejáratnál elhelyezett kapukeretes fémkeresőt** folyamatosan bekapcsolt állapotban kell tartani, ettől eltérni csak különösen indokolt esetben a bv. szerv vezetője jóváhagyásával lehet.³⁹

A bv. szerv területére belépő személy köteles

- a személyazonosságát igazolni és a belépés indokát közölni;
- betartani a bv. szerv rendjére, a házirendre és a fogva tartás biztonságára vonatkozó előírásokat.

A fent előírtak hiányában az érintett személy beléptetése, illetve a bv. szerv területén való további tartózkodása megtagadható, és az érintett személy onnan eltávolítható.

A nem a fogvatartottak elhelyezésére, foglalkoztatására kijelölt bv. szerv személyi állományának tagja az adott bv. szerv területére történő belépés alkalmával nem köteles a

³⁸ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 42/2020. (VII.31.) BVOP utasítása a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén tartózkodás részletes szabályairól

³⁹ A BVOP biztonsági és fogvatartási helyettesének 6/2019. (09.05.) OPBFH körlevele a tiltott tárgyak bejutásának és a bejutott tárgyak előtalálásának érdekében (30500/4206-6/2019.ált.)

személyazonosságát igazolni és a belépés indokát közölni, ha a beléptetés egyedi azonosításra alkalmas elektronikus beléptetőrendszerrel történik.⁴⁰

Az **ittas vagy bódult állapotban lévő személy** beléptetését meg kell tagadni. Az ittas állapot ellenőrzéséhez annak megállapítására alkalmas eszköz igénybe vehető. Az ellenőrzést lehetőleg külön (motoszó vagy váró) helyiségben kell elvégezni, ha az érintett személy az ellenőrzéshez nem járul hozzá, a belépését meg kell tagadni, ezzel egyidejűleg a helyszín azonnali elhagyására kell felszólítani. Amennyiben a felszólításnak nem tesz eleget, az eltávolítására **a rendőrség segítségét kell kérni**.

Abban az esetben, ha a belépni szándékozó személyazonosításra kötelezett személy a személyazonosságának igazolásában, továbbá annak, aki a ruházata és személyi poggyásza átvizsgálásában nem működik közre, a bv. szerv területére történő beléptetését **meg kell tagadni**.

Azokban a bv. szervezetben, ahol a személybejárat és a gépjármű bejárat elkülönülten működik, a gépjárművel belépő személyek ruházatát és csomagját a személybejárat kapukra meghatározott módon kell végrehajtani.

A bv. szerv területére való belépésre szolgáló minden bejáratnál jól láthatóan elhelyezett, jól olvasható felirattal fel kell hívni a figyelmet arra, hogy **elektronikus megfigyelőrendszer működik**, valamint arra, hogy a kép- és hangfelvételt a bv. szerv rögzítheti.⁴¹

A bv. szerv területére belépő személyt a belépési engedélyre utaló, a ruházaton elhelyezhető jelzéssel (kitűző kártya) kell ellátni, melyet a felső ruházatra tűzve köteles viselni (pl.: ügyvéd, bv. bíró, ügyész, látogató, stb.).

A bv. szerv területére – a 44/2007. IRM rendelet 3. § (1a) bekezdésben foglalt kivétellel – **nem vihető be**

- **lőfegyver,**
- **lőszer,**
- **robbanószer,**
- **szűrő- vagy vágóeszköz,**
- **alkohol, szeszes ital, kábítószer,**
- **a közbiztonságra, valamint egyéb, a bv. szerv rendjére és a fogva tartás biztonságára veszélyes tárgy.**

Adó-vevő készülék, telefon, fényképezőgép, illetve hang, kép vagy hang és kép rögzítésére alkalmas más készülék bevitelét a bv. szerv vezetője engedélyezheti.

A BVOP utasítás a be nem vihető tárgyakat **kiegészíti** az alábbiakkal:

- **robbanóanyag,**
- **biztonságra veszélyes gyúlékony anyagok és gyújtóeszközök, lúgok, savak, maró hatású anyagok,**
- **sugárzó anyag;**

⁴⁰ 44/2007. (IX.19.) IRM rendelet 2. § (1a) bekezdése

⁴¹ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet, a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól, 58. §

- **gáz- és riasztó fegyver⁴², hidegfegyver (pl.: íj, nyílpuska, stb.),**
- **hegyes végű vagy éles szélű tárgyak,**
- **bódító,- és pszichoaktív szerek.**

Az infokommunikációs eszközök (pl. laptop, notebook, tablet, pendrive, külső merevlemez, CD, DVD, Blu-ray lemez és egyéb adattárolók, mobil stick stb.) bv. szerv területére történő bevitelét a bv. szerv vezetője engedélyezheti.⁴³

A beléptetést végző személy a bv. szerv területére be nem vihető tárgyak tekintetében a beléptetésre váró személytől **szóbeli nyilatkozatot kér**. A beviteli tilalom alá eső eszközöket **a megőrzésre kijelölt helyen el kell zárni**.

A bv. szerv területére belépő **személy ruházata, csomagja** - a

- védett személy és a védelmét ellátó;
- a bíró, az ügyész, a bírósági és ügyészségi dolgozó, a pártfogó felügyelő, a közjegyző, valamint az önálló bírósági végrehajtó, végrehajtó-helyettes és kézbesítési végrehajtó;
- a hatósági eljárást, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak intézetbe szállítását, előállítását és terhelt elfogása és megtalálása esetén meghatározott bíróság, ügyész, nyomozó hatóság elé állítását végző személy, továbbá
- a diplomáciai és a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességet élvező személyek **kivételével**

szemrevételezéssel és technikai eszközzel (kapukeretes és kézi fémkeresővel, csomagvizsgáló berendezéssel) ellenőrizhető, indokolt esetben közvetlenül is átvizsgálható. Az intézet területére be nem vihető tárgyak tekintetében tőlük szóbeli nyilatkozat kérhető.

Figyelmeztetés: Az átvizsgálás semmilyen formája nem történhet megalázó és szemérem sértő módon!

Az ellenőrzéshez szolgálati kutya is igénybe vehető. Indokolt esetben a ruházat kézzel, kézi fémkereső igénybe vételével közvetlenül is átvizsgálható, melyet a bv. szerv személyi állományának a **belépő személlyel azonos nemű** tagja külön motozó helyiségben hajthat végre. A ruházat közvetlen átvizsgálása során az érintett személy kizárólag a felöltő vagy női kabát, a lábbeli, valamint a fejfedő levételére kötelezhető.

Az alábbi személyek a **nap bármely szakában, időkorlátozás nélkül** léphetnek be a bv. szerv területére:

- védett személyek és a kormány rendeletben⁴⁴ meghatározott állandó személyvédelemben részesülő személy,
- az alapvető jogok biztosa, illetve munkatársa,
- a büntetés-végrehajtási bíró,
- a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeletet ellátó ügyész,
- a Belügyminisztérium ellenőrzésre kijelölt munkatársa,

⁴² 2004. évi XXIV. törvény, a lőfegyverekről, és lőszerkekről, 2. § 32. pont

⁴³ 56/2017. OP szakutasítás módosításáról szóló 5/2019. (II.01.) OP szakutasítás

⁴⁴ 160/1996. (XI. 5.) Korm. rendelet a védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről, 1. melléklet 1. pontja (módosította a 120/2018. (VII.4.) Kormány rendelet)

- büntetés-végrehajtás országos parancsnoka, helyettese és az ellenőrzési, valamint felderítési feladattal megbízott munkatársa,
- a fogvatartás körülményeivel foglalkozó nemzetközi szervezet megbízott képviselője,
- a hatósági eljárást, nyomozati cselekményeket, a fogvatartottak bv. szervbe történő szállítását végző, továbbá a futárszolgálatot teljesítő rendvédelmi szerv dolgozója,
- a személyi állomány és a fogvatartottak sürgősségi vagy egyéb egészségügyi ellátásában szükségszerűen vagy engedéllyel részt vevő személy,
- a rendkívüli esemény felszámolásában részt vevő személy.

Amennyiben a fenti személyek közül bárki belépésre jelentkezik, a személy bejáráti biztonsági felügyelő hivatali időben a parancsnoknak, hivatali időn kívül a szolgálatban lévő biztonsági tisztnak **köteles haladéktalanul jelentést tenni**, illetve ezen személyek – a belépéskor történő bejelentés mellett – külön engedély nélkül is **jogosultak a mobil telefon bv. szerv területére történő bevitelére**.

A bv. szervezet tekintetében **operatív akciónak minősül** - az országos parancsnok, vagy az általa megbízott személy részéről elrendelt - a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának szakszolgálatai, vagy szakfőosztályai által vezetett, irányított és **a tiltott tárgyak felkutatására irányuló, előzetes bejelentés nélküli akció**. Az operatív akciókkal összefüggő be- és kiléptetések végrehajtására az „*A rendkívüli események megelőzésére, megszakítására érkező közigazgatási szervek*” alcímben meghatározottak az irányadók.

Időkorlátozás nélkül léphetnek még be:

- a hatósági eljárás, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak bv. intézetbe történő szállítását végző, futárszolgálatot teljesítő rendvédelmi szerv dolgozója,
- a személyi állomány és a fogvatartottak sürgősségi vagy egyéb egészségügyi ellátásában szükségszerűen vagy engedéllyel résztvevő személy (pl. mentő, orvos),
- rendkívüli esemény felszámolásában résztvevő – külön tervekben meghatározott – személyek.

A bv. szerv területére belépő, **futárszolgálatot teljesítő rendőr a lőfegyvere leadása és személyazonossága megállapítása után további ellenőrzés céljából nem tartóztatható fel**, a ruházata, csomagja (futár táskája) nem ellenőrizhető. Amennyiben gépkocsival hajt be a területre, **a jármű belseje nem kutatható át**, tőle a be nem vihető tárgyak tekintetében **szóbeli nyilatkozatot kell kérni**.⁴⁵

A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személyekre vonatkozó rendelkezések

A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személy a bv. szervezettel vagy a bv. szervvel kötött együttműködési megállapodásban foglaltak teljesítése érdekében, illetve a feladata ellátására feljogosító igazolvány, okmány, határozat, megbízólevél vagy meghatalmazás felmutatása mellett léphet be a bv. szerv területére. A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személy a **bv. szerv azon területén tartózkodhat**, ahol a feladata ellátásához jelenléte szükséges. **A büntetés-végrehajtás felügyeletét ellátó ügyész a bv. szerv bármely területén tartózkodhat**.

⁴⁵ A belföldi futárszolgálat tevékenységéről szóló 44/1998. (X. 14.) BM rendelet 7. § (3) bekezdés.

A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személy

- a bv. szerv ellátásával és a fogvatartottak foglalkoztatásával, valamint anyanyelvük szabad használatával összefüggésben tevékenységet végző, valamint
- a személyi állomány és a fogvatartottak sürgősségi vagy egyéb egészségügyi ellátásában szükségszerűen vagy engedéllyel együttműködő személyek **kivételével**

a fogva tartás biztonságának a fenntartása mellett a fogvatartottal ellenőrzés nélkül beszélhet.

- *Állandó személyi védelemben részesülő állami vezető és a védelmét ellátó:*

Állandó védelemben részesülő állami vezetők⁴⁶ (védett személyek):

- A köztársasági elnök,
- A miniszterelnök,
- A külpolitikáért felelős miniszter,
- Az Alkotmánybíróság elnöke,
- A Kúria elnöke,
- A legfőbb ügyész.

Speciális szabály vonatkozik a **védett személy** és kísérei be- és kiléptetésére. A védett személyek és kísérei be- és kiléptetése személyük, járműük és mozgásuk biztosítása a védelemhez szükséges eszközök bevitele, a parancsnok és a védelmet ellátó szervezet vezetője közötti előzetes egyeztetés szerint történik. Adott esetben még lőfegyvert is bevihetnek az intézet területére - amennyiben ez a védelemhez szükséges - és az intézet parancsnokával ezt előzetesen egyeztetették. Ugyancsak **bevihetik a rendszeresített lőfegyverüket** az intézet területére az együttműködő szervek, akik az intézetben bekövetkezett rendkívüli esemény felszámolására lépnek be a bv. szerv területére (pl: TEK).

- *Az országgyűlési képviselő és az európai parlamenti képviselő:*

Az országgyűlési képviselő csak akkor léphet be a bv. szervbe vizsgálat céljából (amelynek keretében **ellenőrzés nélkül** beszélhet fogvatartottakkal), ha arra az **Országgyűlés vagy az országgyűlési bizottság felhatalmazást adott**. Az európai parlamenti képviselő – ebbéli minőségében – **vizsgálat lefolytatása céljából nem léphet be** a bv. szervbe és nem beszélhet fogvatartottakkal.

Az országgyűlési képviselő és az európai parlamenti képviselő amennyiben nem az Országgyűlés, illetve az országgyűlési bizottság felhatalmazásából **letartóztatásban lévő**, vagy olyan elítélttel szeretne bármilyen formában érintkezni, aki ellen **büntetőeljárás van folyamatban** megteheti, de arra kizárólag a Büntetőeljárásról szóló törvény a kapcsolattartásra vonatkozó előírása szerint (nem hozzátartozó esetében is a **büntetőeljárás szakaszától függően az eljáró ügyész vagy bíró engedélye alapján**), **ellenőrzés mellett** kerülhet sor.

Az országgyűlési képviselő és az európai parlamenti képviselő saját elhatározásából szeretne bármilyen formában érintkezni olyan **elítélttel**, aki ellen nincs büntetőeljárás folyamatban, **ellenőrzés mellett megteheti**. Az országgyűlési képviselő és az európai parlamenti képviselő

⁴⁶ 160/1996. (XI. 5.) Korm. rendelet a védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről, 1. melléklet 1. pontja (módosította a 120/2018. (VII.4.) Kormány rendelet)

általános tájékoztató, a **bv. intézet megtekintése céljából történő beléptetése megtagadható.**⁴⁷

Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 98.§ (2) bekezdése szerint az országgyűlési képviselők képviselői jogosultság gyakorlása nem eredményezheti a bv. szervek rendeltetésszerű működésének sérelmét. A bv. szervek rendeltetésszerű működéséhez tartozik, hogy oda csak munkaidőben lehet belépni és bent tartózkodni. A biztonsági területre, a fegyverszobába történő belépést, valamint a minősített adatokat tartalmazó iratokba történő betekintést kizárólag a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka engedélyezheti.

Az országgyűlési képviselők beléptetésére vonatkozó további szabályok a 30500/624-1/2019.ált. körlevélben találhatók.

– *A büntetőeljáráásban résztvevő szakértő:*

A **büntetőeljáráásban résztvevő szakértő** csak a bv. szerv vezetőjével előzetesen egyeztetett időpontban, a bíróság, illetve az ügyész szakértőként való bevonásáról szóló határozatának a bemutatása mellett léphet a bv. szerv területére.

– *A bv. bíró, bv. ügyész:*

A **bv. bírótól** és a **bv. ügyésztől** a bv. szerv területére történő belépése előtt a be nem vihető tárgyak tekintetében **szóbeli nyilatkozat** kérhető.

– *A védő, a fogvatartott képviselője, ügyvédjelölt:*

A **védő**, valamint a fogva lévő sértett, a magánvádló és az egyéb érdekelt **képviselője**, továbbá a fogva lévő pótmagánvádló, illetve tanú érdekében **eljáró ügyvéd** a kirendelésről szóló határozat vagy meghatalmazás felmutatása mellett léphet be a bv. szerv területére. A belépést engedélyezni kell, ha a védő a meghatalmazásnak a fogvatartottal való aláíratása érdekében keresi fel az intézetet. **A védő a meghatalmazásnak benyújtásáig⁴⁸ a fogvatartottal csak ellenőrzés mellett beszélhet.** Ha a bíróság a védőt az eljárásból kizárta, az adott büntetőeljáráásban nem engedélyezhető a kizárt védő bv. szerv területére történő belépése. A védő - a belépéskor történő bejelentés mellett - külön engedély nélkül is **jogosult kizárólag hangfelvételre alkalmas készülék** (pl: diktafon) bv. szerv területére történő bevitelére. A védő a fogvatartottal a bv. szerv e célra kijelölt helyiségében beszélhet.

A bv. intézet, a bíróság vagy az ügyészség jogerős határozatának kézhezvételét követően megvizsgálja az adott ügyre vonatkozó védői meghatalmazásokat. Amennyiben megállapítható, hogy a jogerős ítélettel a **meghatalmazás hatályát veszítette**, és egyéb ügyben sincs hatályban védői meghatalmazás, úgy a védőnek a fogvatartotti nyilvántartásban engedélyezett kapcsolattartók köréből történő törlésére kell intézkedni. **Ezt követően a védő bv. intézet területére történő beléptetésére az érintett fogvatartott esetében nem kerülhet sor.**⁴⁹

⁴⁷ A Legfőbb Ügyészség BV.911/2017/1. számon állásfoglalást adott ki az országgyűlési és az európai parlamenti képviselők bv. szervekbe történő belépésével, illetőleg a fogvatartottakkal történő kapcsolattartásával összefüggésben.

⁴⁸ Be. 45. § bekezdése

⁴⁹ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának a fogvatartottak nyilvántartására és egyes ügyeinek intézésére vonatkozó eljárásról szóló 35/2017. (III.9.) OP szakutasítása

A Be. szerinti védő FANY-ban rögzített adatainak egyeztetése, a személyazonossága igazolása és a feladat ellátására feljogosító okmány (ügyvédi igazolvány), meghatalmazás vagy kirendelő határozat **egyidejű felmutatása mellett léptethető be** a bv. intézetbe.

A **fogvatartott képviselője lehet** különösen pártfogó ügyvéd, jogi segítő, törvényes képviselő, gyám, hozzátartozó, barát, akit a fogvatartott a fogvatartással kapcsolatos vagy bármely más ügyeinek rendezésével **írásban megbízhat**. Letartóztatottak esetében a rendelkezési jogkör gyakorlója által nem tiltott személyek járhatnak el.

Az **ügyvédjelöltnek** az ügyvéd mellett vagy helyetteseként a bv. intézetbe történő beléptetése során **igazolnia kell**, hogy az ügy vitelére megbízást vagy kirendelő határozatot kapott ügyvéddel (ügyvédi irodával) munkaviszonyban áll (pl.: ügyvédjelölti igazolvánnyal). **Helyettesítéskor igazolnia kell továbbá, hogy a fogvatartott ügyében jogosult eljárni.** Az igazolás származhat az ügyvédjelöltet foglalkoztató ügyvédtől (ügyvédi irodától), de elfogadható a helyettesítésre jogosult ügyvédjelölt nevének az ügyvéd részére adott meghatalmazáson való feltüntetése is.

– *Kirendelt tolmács:*

Ha a letartóztatott a magyar nyelvet nem beszéli, lehetővé kell tenni a Be. szerinti védővel való érintkezés során a **tolmács igénybevételét**. A bv. intézet a **belépés engedélyezése előtt megvizsgálja** a nyilvántartásában, hogy a rendelkezési jogkör gyakorlója nem korlátozta-e, illetve nem tiltotta-e el a kapcsolattartástól a tolmácsként belépni kívánó személyt. **Ha a kapcsolattartástól nincs eltiltva, a tolmács belépését lehetővé kell tenni.**

A **tolmács** csak a védővel egyidejűleg - a kirendeléséről szóló határozat felmutatása mellett - léphet be a bv. szerv területére.

– *A hatósági eljárást, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak intézetbe szállítását végző személy:*

A hatósági eljárást, illetve nyomozati cselekményt végző személy a feladata elvégzéséhez szükséges fényképezőgép, illetve hang és kép rögzítésére alkalmas más készülék, hordozható számítógép bevitelére - a belépéskor történő bejelentés mellett - **külön engedély nélkül is jogosult.**

A hatósági eljárást, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak intézetbe szállítását, előállítását és terhelte elfogása és megtalálása esetén meghatározott bíróság, ügyész, nyomozó hatóság elé állítását végző személy a **rendszeresített kényszerítő eszközöket - a lőfegyver kivételével - a bv. szerv területén is magánál tarthatja.**

– *A rendkívüli események megelőzésére, megszakítására érkező közigazgatási szervek:*

Rendkívüli esemény gyors megelőzése, megszakítása, felszámolása érdekében a Terrorelhárítási Központ, a Rendőrség, a Katasztrófavédelem, a közvetlen életveszély elhárítása érdekében az Országos Mentőszolgálat, továbbá a tiltott tárgyak felkutatása érdekében a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka vagy az általa megbízott személy által elrendelt, a BVOP szervezeti eleme által vezetett, irányított, előzetes bejelentés nélküli operatív akció résztvevőinek a bv. szerv területére történő beléptetése alkalmával, a **bv. szerv személyi állománya ellenőrzést nem hajthat végre.** A belépő közigazgatási szerv beosztotti

állományának illetékességét, létszámukat, az általuk alkalmazott, használt eszközök, anyagok legalitását a csoport vezetőjének összesítve igazolja.

– *OPCAT Nemzeti Megelőző Mechanizmus Főosztály*⁵⁰:

Az OPCAT Főosztály ellenőrzéseit megbízottak, külső szakértők, tolmácsok és tapasztalati szakértők (pl. volt fogvatartottak) is végezhetik. Az OPCAT Főosztály munkatársai és az ellenőrzést végzők a helyszínen a bv. szerv **személyi állományának felügyelete nélkül** bárkivel (pl. hozzátartozó, ügyvéd) beszélhetnek, ha az érintettek az ellenőrzés helyszínén tartózkodnak. Az ellenőrzést végzők számára az ellenőrzés idejére külön helyiséget szükséges biztosítani, az ellenőrök **saját kép- és hangfelvétel készítését lehetővé tevő eszközeit használhatják.**

Az OPCAT Főosztály tagjai az előre be nem jelentett ellenőrzéseiket az adott helyszínre vonatkozó **megbízólevél és vizsgálati terv** alapján végzik, a látogatásra **bármelyik napszakban sor kerülhet.** Amennyiben az általános működéstől eltérő helyzet áll elő, úgy az OPCAT Főosztály munkatársai általános, visszavonásig érvényes megbízólevéllel is igazolhatják megbízásukat. A megbízóleveleket az alapvető jogok biztosa írja alá és látja el bélyegzőjével.

– *A bűnmegelőzési célú, továbbá szakmai látogatás keretén belül belépő személyekre vonatkozó speciális rendelkezések:*

Bűnmegelőzési célú látogatásra a bv. szerv vezetőjével **előre egyeztetett időpontban**, hivatali időben kerülhet sor. A bűnmegelőzési célú látogatásra érkező tanulói vagy hallgatói csoport az oktatási intézmény által előzetesen megküldött **névjegyzék alapján léptethető be**, mely tartalmazza a hallgatók nevét, anyja nevét, születési dátumát, továbbá a személyazonosság igazolására alkalmas okmány számát. A beléptetést végző személy tanulói vagy hallgatói csoport belépése esetén a belépő személyek nyilvántartásába **kizárólag a csoport létszámát és a személyes adatokat tartalmazó névjegyzék iktatószámát rögzíti.** A bv. szervhez szakmai látogatás céljából érkező nem magyar állampolgár belépését az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese engedélyezi.

A bv. szerv személyi állományának munkaidőn kívüli belépésre vonatkozó szabályok

A bv. szerv személyi állományának tagja szolgálatteljesítés vagy munkavégzés céljából meghatározott szolgálati időrendszerének vagy munkarendjének megfelelően léphet be a bv. szerv területére. Beléphetnek továbbá **szabadidőben, szabadnapon, szabadság ideje alatt személyes ügyintézés** (orvosi rendelés, pénztár, étkezés, kondicionáló terem használat, stb.) céljából is, azonban a bv. szerv területén való mozgást kizárólag az **ügyintézés helyszínére kell korlátozni.** A fogvatartottak elhelyezésére, foglalkoztatására és munkáltatására szolgáló helyszíneken történő ügyintézés kivételes esetekben a bv. szerv vezetője, vagy az általa megbízott vezető engedélyezheti. Nem a bv. szerv, de a bv. szervezet személyi állományába tartozó személyi állományi tag a bv. szerv vagy az illetékes szakterületi vezetőjével egyeztetett időpontban léphet be a bv. szerv területére.

⁵⁰ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 2/2019. (01.15.) OP körlevele a nemzeti megelőző mechanizmus zavartalan működésének biztosítására (30500/803-2/2019. ált)

A nem a fogvatartottak elhelyezésére, foglalkoztatására kijelölt bv. szerv személyi állományának tagjai egyedi azonosításra alkalmas elektronikus beléptetőrendszerrel történő belépése esetén a belépési jogosultságot vélelmezni kell, egyéb azonosítás nem szükséges.

A fogvatartott látogatóira vonatkozó rendelkezések

A fogvatartott látogatója a látogatási engedély alapján léptethető a bv. szerv területére. A látogató ruházatát és csomagját **ellenőrizni kell**, amihez technikai eszköz és szolgálati kutya is igénybe vehető. A látogató a járművét csak a bv. szerv arra kijelölt területére viheti be. A látogató a bv. szerv területén csak felügyelet mellett mozoghat. A látogató a fogvatartottal az erre kijelölt helyiségben beszélhet, a beszélgetés ellenőrizhető. Amennyiben olyan személy érkezik látogatási céllal, akinek neve az **értesítésen nem szerepel**, de az elítélt kapcsolattartói között nyilvántartott, a látogatás végrehajtásának irányításával megbízott vezető - az elítélt kérelme alapján - a látogatást és a belépést engedélyezheti. A nem magyar állampolgárságú elítélthez külföldről érkezett személy látogatását **lehetőség szerint soron kívül** is engedélyezni kell.

Amennyiben a beléptetett személy olyan magatartást tanúsít, amellyel a fogvatartás rendjét és biztonságát megsérti, a tevékenysége azonnali felfüggesztése mellett, a bv. szerv területéről ki kell utasítani.

A fogvatartott képviselőjének belépésére, ellenőrzésére vonatkozó rendelkezések

A fogvatartással kapcsolatos ügyben az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott **képviselőt hatalmazhat meg**, akinek a képviseleti jogosultságát igazolni kell. A képviselő tevékenysége nem sértheti vagy veszélyeztetheti a fogvatartás biztonságát, illetve a végrehajtás rendjét. Nem járhat el képviselőként, akit a rendelkezési jogkör gyakorlója vagy a végrehajtásért felelős szerv vezetője a fogvatartottal való kapcsolattartásból kizárt.

Ha a képviselő **magatartása súlyosan sérti vagy veszélyezteti a fogvatartás biztonságát** vagy a végrehajtás rendjét, a végrehajtásért felelős szerv vezetője a képviselőt indokolt határozattal az elítélttel vagy az egyéb jogcímen fogvatartottal való kapcsolattartásból kizárja. A fogvatartással kapcsolatos ügyben vagy bármely más ügyben az elítélt és az egyéb jogcímen fogvatartott képviselőjével mind írásban, mind szóban és – a fogvatartást foganatosító szerv rendjének a megtartásával – a látogatás során **személyesen, ellenőrzés mellett érintkezhet**.

A fogvatartott képviselője nem léphet a bv. szerv területére, ha a fogvatartottal való kapcsolattartását a folyamatban lévő büntetőeljárás eredményessége érdekében az ügyész vagy a bíróság korlátozta vagy kizárta, illetve akkor sem, ha magatartása - a rendelkezésre álló adatok alapján - az intézet biztonságát veszélyezteti.

A szakorvosi vizsgálatra jelentkező, szabadlábon lévő elítéltre vonatkozó rendelkezések

A kegyelmi eljárás során az igazságügyért felelős miniszter által elrendelt szakorvosi vizsgálatra jelentkező, szabadlábon lévő elítélt a Büntetés-végrehajtás Központi Kórház értesítése alapján léphet be a bv. szerv területére. **A szabadlábon lévő elítélt a bv. szerv területén felügyelet mellett mozoghat.**

1.3. A be- és kilépés dokumentumai

Be- és kilépés témakörénél lényeges tisztázni azt, hogy mit köteles dokumentumként elfogadni a személy és gépjármű-bejáratok biztonsági felügyelő.

A személyazonosítás elvégzéséhez az alábbi érvényes arcképes okmányok alkalmasak:

- "Személyazonosító igazolvány" vagy,
- "Vezetői engedély" vagy,
- "Útleve".

A bv. szerv területére „hivatalos” vagy „magánjellegű” ügyben belépni szándékozó személyektől a személyazonosításra az alábbi egyéb okmányok fogadhatók el:

Szolgálati igazolvány: (lehet hivatásos, rendvédelmi igazgatási alkalmazott)

- a bv. szerv dolgozója
- a bv. szervezet dolgozója szolgálati ügyben
- más fegyveres rendvédelmi szerv dolgozói, pl. rendőrség, TEK.
- a fogvatartott katona állományilletékes parancsnokától

Állandó (ideiglenes) belépési engedély a személyazonosság megállapítására alkalmas igazolvánnyal együtt:

- bv. személyi állományába tartozók a szolgálati igazolvánnyal történő ellátásig
- egyházak, továbbá a bv. szervvel együttműködő szervezetek képviselői

Személyi igazolvány, (a kártya formátumú vezetői engedély), egyszeri belépési engedély:

- az intézet területére belépni szándékozó polgári személy
- a személyi állomány és a fogvatartottak sürgősségi ellátásában szükségszerűen vagy engedéllyel résztvevő személy
- bűnmegelőzési célú látogatás keretében érkező 14. életévüket betöltött tanulók, oktatók
- a bv. szerv vezetője által belépésre engedélyezett személyek (írók, előadók, művészek, neves sportolók stb.)

A Magyar Országgyűlés Képviselőjének Igazolványa: országgyűlési képviselő

Képviselői igazolvány a személyazonosításra alkalmas okmánnyal együtt: polgármester, önkormányzati képviselő

Kormányhivatali igazolvány (arcképes) a személyazonosításra alkalmas okmánnyal együtt: Kormányhivatal pártfogó felügyelői és jogi segítségnyújtói ügyintéző

Ügyvédi igazolvány, Alkalmazott ügyvédi igazolvány, ill. Ügyvédjelölt (arcképes) feliratú igazolvány a meghatalmazás vagy kirendelésről szóló határozattal együtt: ügyvéd, alkalmazott ügyvéd, ügyvédjelölt

Ügyészi igazolvány: ügyész

Bírói igazolvány: bíró

Igazságügyi alkalmazotti igazolvány: bíróságokkal alkalmazotti jogviszonyban lévő személyek

Közjegyzői, illetve Közjegyző helyettesi igazolvány (arcképes), az eljárásban illetékességet igazoló okirattal: közjegyző és közjegyző helyettes

Bíróági végrehajtói igazolvány, illetve Helyettes bíróági végrehajtói igazolvány (arcképes) a végrehajtásról szóló bíróági végzéssel együtt: bíróági végrehajtó, helyettes bíróági végrehajtó

Szakértői igazolvány: a bíróság által kiállított kirendelő határozattal ellátott szakértő

BM államtitkára által kiállított Arcképes megbízólevél: BM ellenőrzésre jogosult munkatársai

Ellenőrzési program, vagy Nyílt parancs a Szolgálati igazolvánnyal együtt: BVOP munkatársai

Útleve: alapvetően a külföldi állampolgárok, illetve bárki mert a személyazonosság megállapítására alkalmas.

Arcképes konzuli igazolvány: a nem magyar állampolgárságú fogvatartott tekintetében az állampolgársága szerinti diplomáciai konzuli képviselő

Látogatási engedély a személyazonosításra alkalmas okmánnyal együtt: fogvatartotthoz látogatási céllal érkező személy

Büntetés-végrehajtás Központi Kórház írásos értesítése a személyazonosításra alkalmas okmánnyal együtt: szakorvosi vizsgálatra jelentkező, engedéllyel távol lévő fogvatartott

Megjegyzés: a külföldi állampolgárok beléptetésének az engedélyezése kizárólagos parancsnoki hatáskör!

A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személytől adategyeztetés végett, a feladata ellátására feljogosító igazolvány mellett a személyazonosító igazolvány is kérhető.

1.4. Belépésre jelentkező személyek ruházatának, csomagjának, valamint a gépjárművek ellenőrzése

A bv. szerv területére belépő személy ruházatának, csomagjának közvetlen átvizsgálása nem történhet megalázó, szeméremszérvő módon. A **személyi állomány azonos nemű tagja** a ruházatot külön átvizsgáló helyiségben közvetlenül is átvizsgálhatja. A belépni szándékozó személy belépésének megtagadása, továbbá a beléptetett személy eltávolításának szükségessége esetén a helyszín azonnali elhagyására kell felszólítani, és amennyiben a felszólításnak nem tesz eleget, az eltávolítására a rendőrség segítségét kell kérni. **Nem léptethető be zavart állapotban lévő személy, továbbá aki az előzetes figyelmeztetés ellenére is tiltott tárgyat kísérel meg bejuttatni a bv. szerv területére. Tiltott tárgy általánosságban** véve minden olyan tárgy, eszköz, anyag, szer, mely a büntetés-végrehajtás törvényes rendjét, az ott feladatot ellátók, valamint a fogvatartottak életét, testi épségét veszélyezteti.⁵¹

Abban az esetben, ha a belépésre jelentkező személy közli, hogy **"szívrítmus mesterséges fenntartására szolgáló készüléket"** visel és azt hivatalos irattal is igazolja, a ruházata csak kézzel vizsgálható át, technikai eszköz az ellenőrzéshez nem alkalmazható. Amennyiben a belépni szándékozó személy igazolással nem rendelkezik, belépése a bv. szerv területére megtagadható. A bv. szerv területére belépni kívánó személy, aki beléptetése során közli, hogy egészségi állapota miatt **életmentő gyógyszer tartására van szüksége** és azt orvosi igazolás alapján hitelesen igazolni tudja, az abban megjelölt mennyiségű gyógyszert magánál tarthatja. Az érintettnek nyilatkoznia kell a gyógyszer felhasználási formájáról, továbbá annak ellenőrzését lehetővé kell tennie a személyi állomány részére.

A beléptetést végző személy köteles a járműveket és rakományukat biztonságtechnikai, valamint egyéb, arra alkalmas eszközök alkalmazásával különösen kamera, alvázvizsgáló tükör, létra alkalmazásával - akár speciálisan kiképzett kutya igénybevétele mellett - alapos ellenőrzésnek alávetni. **Ennek során vizsgálni kell a gépjármű motor-, utas-, és szállító terét, valamint alvázát is.** A bv. intézet területén lévő munkahelyekről a **gépjárművek kiléptetése kizárólag létszámellenőrzést követően** a biztonsági tisztnek, gazdasági társaság esetén a munkáltatás-biztonsági vezetőnek történő **jelentéstétel után, annak engedélyével hajtható végre.** A bv. **intézetén kívüli munkaterületek** vonatkozásában a létszámellenőrzés végrehajtását és a jármű távozásának engedélyezését külön személyek részére kell feladatként meghatározni.

⁵¹ A BVOP Biztonsági Szolgálatának Módszertani Útmutatója a biztonságra veszélyes tiltott tárgyak bejutásának megakadályozása érdekében végrehajtandó kockázatelemzés elkészítéséhez, 3. pont

1.5. A személybejáráti biztonsági felügyelő

A személybejáráti biztonsági felügyelő jogállása

A személybejáráti biztonsági felügyelő közvetlenül a szolgálatban lévő biztonsági tiszt alárendeltségébe tartozik.

A személybejáráti biztonsági felügyelő feladatai

- a személybejáráti kapu őrzése és védelme, a szolgálatteljesítési hely fegyveres biztosítása,
- a bv. szerv tulajdonának védelme,
- a be-, és kiléptetések végrehajtása, arról nyilvántartás vezetése, a belépési engedélyek kiállítása, ajtók működtetésére alkalmas belépő kártyák, kulcsok, illetve kitűzők és személyi riasztók kiadása-visszavétele,
- a kapu közelében csoportosulás, vagy más rendellenesség észlelése esetén jelentéstétel a szolgálatban lévő biztonsági tiszt felé,
- a személybejáráti kapun illetéktelen személy bejutásának, fogvatartott szökésének, valamint a bv. szerv biztonságára veszélyes eszközök, anyagok bevitelének, illetve a bv. szerv tulajdonát képező tárgyak jogtalan kivitelének megakadályozása,
- a belépő személy beléptetés megkezdése előtti tájékoztatása a beléptetési eljárás menetéről, a jogairól és kötelezettségeiről,
- érvényt szerezni a tiltó rendelkezéseknek, illetve alkalmazni a be- és kiléptetésre vonatkozó helyi rendelkezéseket,
- a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén tartózkodás szabályairól szóló 44/2007. (IX.19.) IRM rendelet 2. § (1a) bekezdésében foglalt kivétellel a be- és kilépő személyazonosságának, a belépés indokának, valamint a be- és kilépésre jogosító iratok ellenőrzése,
- a be- és kilépők táskáinak, csomagjainak, ruházatának ellenőrzése, átvizsgálása, szükség esetén alkoholos befolyásoltságának ellenőrzése a vonatkozó rendelkezések szerint,
- a be- és kilépők ellenőrzésére szolgáló, rendszeresített berendezések, technikai eszközök alkalmazása,
- a fogvatartottakhoz érkező látogatók belépési jogosultságának, személyazonosságának ellenőrzése,
- a bv. szerv területén ideiglenes jelleggel dolgozó, nem a büntetés-végrehajtás alkalmazásában lévő személy(ek) be- és kiléptetése a bv. szerv vezetője által jóváhagyott engedély alapján,
- a beléptetés érdekében intézkedés az ügyintéző személy megkereséséről,
- az őrhelyen elhelyezett szolgálati okmányok pontos vezetése.

A be- és kilépésre jogosultság vizsgálata fogvatartott esetében

A nyilvántartási szakterület a bv. intézetből ideiglenesen eltávozó elítélt részére igazolványt állít ki, amely az elítélt személyazonosságának igazolására szolgál. **Az igazolvány feljogosítja az elítéltet a bv. intézetből való ki-, illetve a bv. intézetbe való belépésre.**

A személybejáráti biztonsági felügyelő a fogvatartottak be- és kiléptetése során megvizsgálja:

- az engedéllyel történő intézetelhagyás esetén a távozásra jogosító iratok, valamint visszaérkezéskor az azokon feltüntetett adatok valódiságát,
- az okmányok, valamint a számítógépes nyilvántartó rendszer alapján az intézetet engedéllyel elhagyni szándékozó, továbbá a szabadságvesztés megkezdésére vagy folytatására, és az elzárás végrehajtásának megkezdésére jelentkező, illetve a rendőrség által átkísért fogvatartott személyazonosságát,
- ha a fogvatartott szállítása, előállítása, illetve egészségügyi intézménybe való kihelyezése a személybejáráti kapun keresztül történik, akkor az erről szóló okmány valódiságát.

A szabadulási igazolás **aláírás és iratmintáját** a bv. intézet azon kijáratánál kell elhelyezni, ahol a tényleges szabadítás történik.

A személybejáráti biztonsági felügyelő szolgálati nyomtatványai

Az állandó belépési engedéllyel rendelkező személyeket - ha a nyilvántartásukra egyéb lehetőség nincs - az erre a célra rendszeresített E-naplóba be kell vezetni. Ezt az engedélyt azon személyek részére kell kiállítani, akik rendszeresen járnak az intézetbe munkavégzés, vagy egyéb hivatalos célból.

Állandó belépési engedélyt csak az intézet parancsnoka adhat ki, ami a **személyi igazolvánnyal együtt érvényes**. Az ilyen engedéllyel rendelkező személy a részére meghatározott területen - amelyet az engedélyen fel kell tüntetni - szabadon mozoghat. A kiadott engedélyeket név és sorszám szerint nyilván kell tartani.

Az **egyszeri belépési engedéllyel** rendelkező személy adatait értelemszerűen kell rögzíteni. Ezen személyek az engedélyező rendelkezéseinek megfelelően a bv. szerv területén kísérettel, vagy anélkül mozoghatnak. Ez utóbbi esetben a vonatkozó jelzést a felsőruházaton ellenőrizhető módon kell viselni. A naplót naponta év, hó, nap bejegyzéssel kell megnyitni, és egy vízszintes vonallal kell lezárni.

1.6. A járműbejáráti biztonsági felügyelő

A járműbejáráti biztonsági felügyelő jogállása

A gépjármű-bejáráti biztonsági felügyelő közvetlenül a szolgálatban lévő biztonsági tiszt alárendeltségébe tartozik.

A járműbejáráti biztonsági felügyelő feladatai

- megegyezik a személybejáráti biztonsági felügyelő feladataival (a gépjármű-kapura értelemszerűen alkalmazva),
- a gépjárművek be- és kiléptetésének végrehajtása,
- anyagszállításkor az okmányok vizsgálata, tárolása, a jogtalan szállítás megakadályozása, illetve ennek haladéktalan jelentése a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek,
- a be- és kihajtó jármű átvizsgálása, a vezetőfülke, az alváz-, valamint a jármű minden elrejtőzésre vagy anyagszállításra alkalmas egyéb részeinek ellenőrzése,
- a járműforgalmat zavaró személyről, járműről vagy egyéb körülményről azonnali jelentéstétel a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek.

Zárt rakterű gépjárművek ellenőrzése

Azokban a bv. intézetekben, ahol nagy mennyiségű illetve méretű készáru vagy anyag szállítása történik, a bv. intézet területén működő gazdálkodó szervezet részéről, valamint minden olyan szállítmány ellenőrzését, amelyet a járműbejárat kapunál ellenőrizni nem lehet, a jármű rakodását, valamint ki- és beléptetését a parancsnok és a gazdálkodó szervezet vezetője külön intézkedésben szabályozza.

Az intézkedésben meghatározzák a rakodás irányítását és ellenőrzését végrehajtó személy feladatait és a gépjármű be- és kiléptetésének rendjét. A járműbejárat biztonsági felügyelő ebben az esetben csak az előzőekben felsorolt területek ellenőrzéséért felel. **A zárt raktér ellenőrzéséért az a személy felel, akit a rakodás felügyeletével megbíztak.**

A jármű kísérésének és rakodásának ellenőrzése

A gépjármű kísérésével megbízott személynek a jármű bv. szerv területén való tartózkodása alatt **meg kell akadályoznia**, hogy

- a járművön fogvatartott elrejtőzzön,
- a szállítójegyen feltüntetettől eltérő mennyiségű vagy minőségű anyagot szállítsanak be-, illetve el a bv. szervből,
- a járművel érkező személy és bármely fogvatartott tiltott kapcsolatot létesítsen,
- tiltott tárgy a bv. szerv területére be-, illetve onnan a bv. szerv tulajdonát képező tárgy, anyag vagy eszköz engedély nélkül kijusson,
- a jármű, vagy az azzal érkező személyek az engedélyezett útvonalat elhagyják, a bv. szerv számukra nem engedélyezett területére belépjenek.

A járműbejárat biztonsági felügyelő szolgálati nyomtatványai és vezetésének szabályai

A **járműforgalmi elektronikus alkalmazás** a bv. szervhez érkező és onnan távozó minden jármű és rakományának, valamint a rajta lévő személyek nyilvántartására szolgál. Ez a szabály nem vonatkozik a védett személyt és a védelmét ellátó személyeket szállító járművekre. Ez esetben a parancsnok külön rendelkezésben határozza meg a járműbejárat biztonsági felügyelő feladatait.

A **gépjárműforgalmi napló** a Navigator rendszer E-napló menüpontjában a **Belépő személyek, gépjárművek nyilvántartása** fülön érhető el. A belépő személyek és gépjárművek egy felületen nyilvántarthatóak, értelemeszerű kitöltése szükséges a bv. intézetek, intézmények és bv. gazdasági társaságok személy- és gépjárműbejáratain. A „Belépő személyek, gépjárművek felvétele” ablakban a gépjármű beléptetése során megadásával, valamint a „Gépjárművel érkezett” részegység kitöltésével történik. A belépő személyek, gépjárművek nyilvántartásának alkalmazása a kettős funkció miatt a személy- és a gépjárműbejáratokon egyaránt történik, így a gépjárműbejáratokon is van lehetőség a személyek és a gépjárművek egyidejű és egy felületen történő beléptetésére.

Az elektronikus felületen történő kitöltést és naplóvezetést legkésőbb 2020. szeptember 1-jétől teljeskörűen alkalmazni kell. Ezzel egyidejűleg egy új papír alapú gépjárműforgalmi napló

megnyitását kell elvégezni, amelyet a biztonsági tisztt pánccélszekrényében kell elhelyezni arra az esetre, amikor nem lehetséges az elektronikus adatrögzítés.⁵²

A személy-, illetve a gépjármű-bejáráti biztonsági felügyelőre vonatkozó közös szabályok

A személy-, illetve a gépjármű-bejáráti biztonsági felügyelő a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén tartózkodás szabályairól szóló 44/2007. (IX.19.) IRM rendelet 2. § (1a) bekezdésében foglalt kivétellel a bv. szervbe érkező, onnan távozó személy be, illetve kiléptetése előtt meggyőződik:

- a személy személyazonosságáról,
- a be-, vagy kilépés jogosultságáról,
- a belépés okáról, arról, hogy az ügyintéző fogadja-e a belépésre jelentkezőt,
- a belépésre jogosító igazolvány, engedély, határozat meglétéről, érvényességéről, valódiságáról.

Abban az időszakban, amikor nincs személybejáráti-, illetve gépjármű-bejáráti biztonsági felügyelő, feladatait a szolgálatban lévő biztonsági tisztt – bv. gazdasági társaság esetén a munkáltatás-biztonsági vezető – által kijelölt biztonsági felügyelő látja el.

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Ismertesse a bv. szervek területére történő be- és kilépés törvényi szintű szabályait!
- Sorolja fel milyen eszközök és anyagok nem vihetők be a bv. szerv területére!
- Sorolja fel, mely személyek élveznek mentességet a bv. szerv területére történő be- és kilépéskor az ellenőrzés és a közvetlen átvizsgálás alól!
- Ismertesse milyen okmányok alapján léptethetők be a belépni szándékozó személyek!
- Ismertesse a személybejáráti biztonsági felügyelő feladatait!
- Ismertesse a gépjármű bejáráti biztonsági felügyelő feladatait!
- Ismertesse a jármű kísérésének és rakodásának ellenőrzési szabályait!

⁵² A BVOP Biztonsági Szolgálat-vezetőjének körlevele az elektronikus okmányok vezetésével kapcsolatban (30500/1049-2/2020.ált)

VIII. FEJEZET

A BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉGET ELLÁTÓ SZEMÉLYI ÁLLOMÁNY ELIGAZÍTÁSA, VALAMINT A SZOLGÁLAT ÁTADÁS – ÁTVÉTELE⁵³

1. Az eligazítás fogalma, végrehajtásának általános szabályai

Az eligazítás az a szolgálati tevékenység, amelynek során meg kell határozni a szolgálatba lépő, illetve szolgálatban lévő állomány feladatait és azok végrehajtásának módját.

1.1. Az eligazítás alanyai

A biztonsági- és körlet főfelügyelőket, felügyelőket a szolgálatba lépés előtt, a speciális biztonsági tevékenységet ellátókat a szolgálati feladatok megkezdése előtt kell eligazítani.

1.2. Az eligazítás általános szabályai

A személyi állomány tagja a szolgálatellátásra a bv. szerv vezetője által meghatározott időpontban, **szolgálatra alkalmas állapotban**, az előírásoknak megfelelő tiszta és ápoltságban köteles megjelenni. Folyamatos, váltásos, hivatali munkarendtől eltérő, vezényléses szolgálat esetén az eligazításra kötelezettel a következő szolgálati beosztását a közvetlen előjáró a bv. szerv vezetője által meghatározott módon közli.

Ha az eligazításra kötelezett szeszes italt fogyasztott, vagy más szer/anyag hatása miatt bódult állapotban van, szolgálatba nem léptethető. Ha a személyi állomány tagja önhibából eredő állapota miatt nem láthatja el szolgálatát, fegyelmi-, illetőleg büntetőjogi felelősséggel tartozik.

Az eligazítást fel kell használni az állomány szakmai felkészültségének szűrőpróbaszerű ellenőrzésére és szükség szerint annak javítására. Az eligazításon meg kell győződni arról, hogy a szolgálatba lépő megértette-e a részére meghatározott feladatokat és azok végrehajtására alkalmas-e.

2. Az eligazítás fajtái, az általános és speciális eligazítás tartalma

Az eligazítás lehet **általános** vagy **speciális**.

2.1. Az általános eligazítás

Az **általános eligazítás** a szolgálatba lépést megelőzően kerül végrehajtásra, amelyet a bv. szerv vezetője által meghatározott időben, helyen és módon, a kijelölt személy (általában a szolgálatba lépő biztonsági tiszt) tart a szolgálatot átvevő biztonsági tevékenységet ellátó állomány részére.

⁵³ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, IV. fejezet

A biztonsági- és büntetés-végrehajtási osztály folyamatos váltásos rendszerben szolgálatba lépő tagja köteles a meghatározott szolgálati öltözetben, az eligazítása előtt - a parancsnok rendelkezése szerint - a szolgálatban lévő biztonsági tisztnél jelentkezni a szolgálati feladatok ellátására. A váltás nélküli szolgálati rendszerben az eligazítás a szolgálati időben történik.

Előfordulhat, hogy a szolgálatba lépő biztonsági tiszt akadályoztatva van – késik, beteg, stb. – ilyen esetben, a szolgálatban lévő biztonsági tiszt tartja az eligazítást.

Az általános eligazításon a biztonsági szabályzatban meghatározottakon túl ismertetni kell, hogy a szabályoktól való eltérés vagy ezen előírások megsértése a biztonság veszélyeztetésén túl különböző fegyelmi, vagy súlyosabb esetekben akár büntetőjogi felelősségre vonást is eredményezhet.

A szolgálatot átvevő állomány a meghatározott szakanyagokat a fegyverszobából az eligazítás előtt átveszi, a lőfegyverrel vagy a traumatikus, illetve irritáló lőszerrel és a célba juttatásukra szolgáló eszközzel szolgálatba lépők betáraznak, kivéve, ha ezzel a lőfegyver vagy a kényszerítő eszköz töltött állapotba kerülne. **Az eligazításon töltött lőfegyverrel, illetve célba juttató eszközzel megjelenni tilos!** Amennyiben a szolgálati feladat ellátása lőfegyverrel történik, a lőfegyver típusától függően a tárazást az intézeti parancsnak megfelelően kell végrehajtani, de főszabály szerint az eligazításon töltött lőfegyverrel megjelenni, részt venni tilos!

A körletfelügyelőket – a körletre vonatkozó részletszabályokról – a körlet-főfelügyelő igazítja el, a szolgálatot átvevő biztonsági tiszt eligazítását követően. A más szakterületeken biztonsági tevékenységet ellátók eligazítása a parancsnok által meghatározott vezető feladata.

Az eligazítás előtt meg kell győződni arról, hogy a szolgálatot átvevő állomány **egészségügyi szempontból alkalmas** a biztonsági tevékenység ellátására. Hiányosság vagy rendellenesség esetén a szolgálatot átvevő biztonsági tiszt a szükséges intézkedéseket köteles megtenni.

Eligazításra a szolgálatba szervezett állományt a biztonsági főfelügyelő **sorakoztatja fel szolgálati beosztások szerint**, ennek során ellenőrzi a szolgálatba lépők ruházatát, egyéni ápoltságát és felszerelését.

A biztonsági tiszt a napi szolgálatszervezés alapján ellenőrzi a létszámot, a szolgálatra alkalmasságot, az öltözetet, a fegyvereket és a felszerelést; hiányosság észlelése esetén intézkedik annak megszüntetésére és megtartja az eligazítást.

Az **általános eligazítás részét képezheti** - amennyiben azt a bv. szerv vezetője meghatározza - a váltást követően, a szolgálatot átadó állomány eligazítása, amelyet a szolgálatot átadó biztonsági tiszt tart a bv. szerv vezetője által meghatározott módon és időben. Ez az általános eligazítás a következőket tartalmazza:

- a szolgálat rövid értékelését,
- a következő szolgálatba lépés időpontjának ismertetését.

Különösen igaz ez hétköznap a nappali szolgálatok után, mikor megtörténhet, hogy az előjáró megváltoztatja a szolgálatszervezést. Ha mégis előfordul, hogy a változásra nem figyelmeztetik a beosztottat, vagy a változás a pihenő ideje alatt történik, akkor a parancsnok által meghatározott módon ki kell őt értesíteni.

2.2. A speciális eligazítás

A **speciális eligazítást** a szolgálatban lévő biztonsági tisztnak, vagy az általa meghatározott személynek a tevékenységet megelőzően, annak jellegéből adódó feladatokra irányulóan kell megtartania. Az eligazítás ideje, helye, módja eltérő, a feladatok és a téma függvényében kerül végrehajtásra.

A speciális eligazításon ismertetni kell:

- a végrehajtandó biztonsági feladatot, annak helyét és idejét, a feladat végrehajtásának módját,
- az összeköttetés módját,
- a feladatot végrehajtó állomány öltözetét, fegyverzetét, felszerelését,
- az esetleges veszélyforrásokat,
- rendkívüli esemény megelőzése, megszakítása, következményeinek felszámolása érdekében teendő elsődleges intézkedéseket,
- más szervvel történő együttműködés esetén a kapcsolattartás módját, a végrehajtandó feladatok megosztását,
- amennyiben a feladat végrehajtásban fogvatartott is érintett:
 - annak alapadatait, biztonsági kockázat értékelését és a rendelkezésre álló adatok alapján a várható magatartását,
 - az alkalmazandó mozgáskorlátozó, illetve az alkalmazható kényszerítő eszközök típusát és alkalmazásának módját.

A speciális eligazításnak különösen fontos szerepe van azon biztonsági feladatok esetében, amikor a végrehajtás az intézet területén kívül történik. Ilyen feladat a szállítás, az előállítás és a kísérés.

Speciális eligazítást kell tartani különösen:

- a biztonsági- és körletfelügyelők feladatairól a közbenső váltások előtt,
- az előállítást vagy szállítást végrehajtók részére a feladat végrehajtása előtt,
- a foglalkoztatási feladat végrehajtása előtt,
- a szabad levegőn tartózkodással kapcsolatos feladatokról,
- a látogatással kapcsolatos feladatokról,
- rendkívüli esemény megelőzése érdekében, annak megszakításakor, következményeinek felszámolásakor,
- a bv. szerv vezetője által meghatározott egyéb esetekben.

3. A szolgálat átadás–átvétel, valamint a váltás végrehajtásának szabályai⁵⁴

A hivatásos állomány tagja a bv. szerv vezetője által meghatározott helyen, időpontban és módon jelentkezik szolgálatra a szolgálatot átvevő biztonsági tisztnél. A fegyverszobából átveszi a szolgálat ellátásához részére meghatározott szakanyagokat.

⁵⁴ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, IV. fejezet

A váltások időtartama alatt a szolgálatteljesítési helyeken, illetve a felvezetési útvonalon vagy azok közelében – amennyiben az közterületet nem érint – **illetéktelen személy nem tartózkodhat.**

3.1. A biztonsági felügyelők szolgálat átadása és átvétele

A biztonsági felügyelők a lőfegyverrel történő váltáskor a bv. szerv vezetője által meghatározott helyen, időpontban és módon **végrehajtják az alábbi feladatokat:**

- a biztonsági felügyelőket a szolgálatba lépő biztonsági tiszt vagy a biztonsági főfelügyelő a töltő-ürítő helyre vezeti és ellenőrzi a töltés szabályszerű végrehajtását,
- azt követően a biztonsági felügyelőket a felvezető az őrhelyekre felvezeti,
- az őrhelyen szolgálatban lévő biztonsági felügyelőnek a szolgálatot átadó biztonsági tiszt utasítást ad a váltásra való felkészülésre és annak végrehajtására,
- az őrhelyen a szolgálatban lévő biztonsági felügyelő a váltás felvezetését lőfegyverrel biztosítja a felállítási helyéről,
- a felvezetést végző személy a szolgálatot átvevő biztonsági felügyelőnek utasítást ad az őrhely átvételére, melynek során a szolgálatot átadó biztonsági felügyelő átadja, az átvevő biztonsági felügyelő átveszi az őrhelyet,
- ha a váltás felvezetés nélkül kerül végrehajtásra, akkor a váltást a biztonsági felügyelők önállóan hajtják végre,
- a biztonsági felügyelők a váltás tényét és tapasztalatait kötelesek bejegyezni az átadás-átvétel nyilvántartására szolgáló okmányba. A szolgálat átvétel tapasztalatait és tényét a szolgálatot átvevő biztonsági felügyelő a meghatározott módon jelenti a szolgálatot átvevő biztonsági főfelügyelőnek,
- a szolgálatot átadó biztonsági felügyelő a váltást követően a biztonsági tiszt, vagy az általa meghatározott személy utasítására végrehajtja a töltő-ürítő helyen az ürítést, majd a kitarazást, ezt követően leadja a fegyverzeti szakanyagokat a fegyverszobába,
- közbenső váltás előtt a biztonsági tiszt (biztonsági főfelügyelő) eligazítja a biztonsági felügyelőt a szolgálati feladatra, ellenőrzi a lőfegyver töltését, és útba indítja a szolgálatteljesítés helyére. Az útba indítást hírközlő eszközön keresztül közli a leváltásra váró biztonsági felügyelővel.

Az őrhely átvételekor a szolgálatot átvevő biztonsági felügyelő ellenőrzi:

- a biztonsági berendezések és technikai eszközök meglétét, működését, állapotát,
- a berendezési tárgyak meglétét, állapotát, az őrhely tisztaságát,
- a rendszeresített szolgálati okmányok meglétét,
- az őrhelyen rendszeresített kulcsok, kulcsdobozok meglétét,
- a felállítási helyet, a mozgási területet és az őrzésére bízott területet, illetve az ott tartózkodókat.

A traumatikus vagy irritáló lőszerezrel és azok célba juttatására szolgáló eszközzel szolgálatot ellátó felügyelők váltásakor a fentieket értelemszerűen kell alkalmazni.

Abban az esetben, ha a bármilyen rendellenességet tapasztal az őrhelyet nem kell átvennie, és ezt azonnal jelenteni kell a biztonsági tisztnek, aki köteles intézkedni a felmerült probléma megoldására. Az őrhely átadás-átvételét az átadó biztonsági felügyelő jelenti a felvezetést

végzőnek, az átvevő biztonsági felügyelő pedig az őrhely átvételének megtörténtét, híradóeszközön jelenti a biztonsági tisztnak és ezzel az aktussal szolgálatba is lép. A felvezetést végző a váltás végrehajtását jelenti a szolgálatban lévő biztonsági tisztnak.

A leváltott biztonsági felügyelő jelentkezik a biztonsági tisztnél, biztonsági - főfelügyelőnél, aki a fegyver üritését minden esetben ellenőrzi.

A felvezetés szabályai

Az őrhelyen felállított biztonsági felügyelő/k váltásakor, a váltást minden esetben felvezetéssel kell végrehajtani, ha a **váltás közterületen keresztül történik**. A bv. szerv vezetője elrendelheti a bv. szerv területén belül a váltás felvezetéssel történő végrehajtását.

A felvezetőt az eligazítást tartó biztonsági tiszt jelöli ki. A felvezető a felvezetés időtartamára **előljárója** a szolgálatot átvevő és a leváltott biztonsági felügyelőknak. A felvezetőt hírósszekötöttest biztosító eszközzel is el kell ellátni. A felvezetés útvonalába eső területeken **fogvatartott, illetve az érintett személyi állományon kívül más személy nem tartózkodhat**. A felvezetés időszakában a felvezetési útvonalra nyíló helyiségek ajtajait zárva kell tartani.

A felvezető a felvezetés végrehajtása után, tegyen jelentést a szolgálatban lévő biztonsági tisztnak a felvezetés tapasztalatairól. A körletfelügyelőket a szolgálati helyre a szolgálatba lépő körlet-főfelügyelő vezeti fel.

3.2. A körletfelügyelők szolgálat átadása és átvétele

A körletfelügyelők közbenső váltása felvezetés nélkül történik. A váltás megérkezésekor a szolgálatot átadó körletfelügyelő jelenti a szolgálata alatt történt eseményeket, a kapott rendelkezéseket a végrehajtott és a végrehajtandó napi feladatokat.

A körletfelügyelők váltáskor a bv. szerv vezetője által meghatározott helyen, időpontban és módon **végrehajtvák az alábbi feladatokat**:

- a szolgálatot átadó körletfelügyelő a szolgálati helyén várja a váltást,
- amennyiben a szolgálati hely átvételekor bármilyen rendellenességet észlelnek, arról a szolgálatot átvevő haladéktalanul jelentést tesz a szolgálatot átvevő körlet-főfelügyelőnek és a továbbiakban az ő utasítása alapján jár el. Ezekben az esetekben a tapasztaltakat és a megtett intézkedéseket rögzíteni kell a szolgálati naplóban.
- a körletfelügyelők a váltás tényét és tapasztalatait kötelesek bejegyezni a szolgálati naplóba,
- a szolgálat átvétel tapasztalatait és tényét a szolgálatot átvevő körletfelügyelő jelenti szóban vagy hírközlő eszköz útján az átvevő körlet-főfelügyelőnek,
- a szolgálatot átadó körletfelügyelő a váltást követően a szolgálatot átadó körlet-főfelügyelő felvezetésével a biztonsági osztály elhelyezési körletére vonul.

A szolgálatot átadó körletfelügyelő a szolgálatot átvevő körletfelügyelővel **közi**:

- a szolgálata ideje alatt történt legfontosabb eseményeket, és a megtett intézkedéseket,
- a szolgálat ellátását befolyásoló információkat,
- a házirendben, különösen a napirendben bekövetkezett változásokat,
- a folyamatban lévő feladatokat.

A szolgálatot átvevő körletfelügyelő - az átadó körletfelügyelő egyidejű biztosítása mellett - **ellenőrzi:**

- a körletrészen, a zárkákban, lakóhelyiségekben ténylegesen és nyilvántartás alapján tartózkodó fogvatartottak létszámát, állapotát, tevékenységét,
- a körletrésről kiadott fogvatartottakat nyilvántartás alapján,
- a biztonsági berendezések és technikai eszközök meglétét, működését, állapotát,
- szemrevételezéssel a zárkák, lakóhelyiségek és berendezési tárgyak épségét, használatra alkalmasságát,
- a szolgálati okmányok meglétét,
- a körletrész rendjét és tisztaságát,
- a körletrészen lévő helyiségek állapotát.

Az átadás-átvételi tevékenység a **fogvatartotti részlegen egy olyan komplex szakmai feladat**, amely körültekintő előkészületet, magas szintű szakmai színvonalat igényel a szolgálatot átadó, és az átvevő körletfelügyelőtől egyaránt.⁵⁵

A szolgálatot átadó körletfelügyelő - egyéb intézkedés, utasítás hiányában önállóan is - **köteles a váltásra felkészülni**, melynek keretében a következő feladatokat kell végrehajtania:

- az általa felügyelt részleget és az ott elhelyezett fogvatartottakat a váltásra felkészíteni;
- a zárkák/lakóhelyiségek ajtajának zártságát ellenőrizni;
- a szolgálati okmányokat (átadásra) előkészíteni;
- az átadás tárgyát képező felszereléseket, technikai eszközöket, berendezéseket leellenőrizni, előkészíteni;
- a szolgálati hely rendezettségét, takarítottságát biztosítani;
- a szolgálat alatt történt eseményeket áttekinteni, az információ átadásra felkészülni (erről külön jegyzet is készíthető);
- elvégeztetni az elhelyezési részleg takaríttatását;
- végrehajtani a fogvatartottak létszámellenőrzését;
- minden olyan feladat végrehajtását kontrollálni, a felszereléseket ellenőrizni kell, melyek a váltás tárgyát képezik.

A váltás tényét a részlegen **rendszeresített jelzőcsengővel**, vagy **hangos figyelemfelhívással** kell jelezni a fogvatartottak részére.

A szolgálatot átadó körletfelügyelő az átvevővel a **következő információkat, tényeket köteles megosztani:**

- a szolgálata ideje alatt történt legfontosabb eseményeket, és a megtett intézkedéseket;
- napirendi pontok végrehajtását, azokkal kapcsolatos tapasztalatokat;
- létszámváltozásokat, vagy zárka összetételben bekövetkezett változásokat és azok okát;
- napirendtől eltérő, de a részleget érintő tevékenységét (pl.: biztonsági szemle, vagy vizsgálat végrehajtása, kártevő irtás, karbantartás stb.);

⁵⁵ A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Biztonsági Szolgálata által előterjesztett és jóváhagyott „a fogvatartottak napirend szerinti tevékenységének irányításához, a szolgálat átadás-átvételi tevékenységhez, az ébresztő/takarodó végrehajtásához, valamint a zárkában/lakóhelyiségben történő ellenőrzéshez” témakörben kiadott módszertani útmutató (30500-6767-1/2017. ált)

- rendkívüli eseményeket, vagy külön intézkedést igénylő eseményeket, fegyelmi cselekményeket stb;
- a szolgálat ellátását befolyásoló **információkat**:
 - fogvatartotti hangulatváltozást;
 - fokozott figyelmet igénylő fogvatartottak körének változását;
 - a suicid veszélyeztetettségű fogvatartottak listáját;
 - a kiemelt figyelmet érdemlő fogvatartottak listáját;
 - a részleg műszaki, technikai paramétereiben bekövetkezett változás stb;
- a házirendben, különösen a napirendben **bekövetkezett változásokat**:
 - külön átadás-átvétel tárgyát képezi az általános és a részlegre vonatkozó változás ismertetése,
- a folyamatban lévő **feladatokat**:
 - elsődlegesen a körletfelügyelő által megkezdett (eü. ellátásra előállítást, részlegről ideiglenesen kiadás stb.) és a részlegre vonatkozó feladatokat kell átadni.

A váltás során a **biztonsági berendezések és technikai eszközök meglétét, működését, állapotát** (telefon, személyi riasztó, OV készülékek, rádió, speciális vágó eszköz stb.) minden esetben ellenőrizni kell, az észlelt hiányosságot szolgálati előjáró (körlet-főfelügyelő) felé jelenteni, valamint a szolgálati naplóba is dokumentálni szükséges.

A **szolgálati okmányok, nyilvántartások ellenőrzése** során az alábbiakra kell figyelemmel lenni:

- a nyilvántartásokat csak előírt, kifogástalan, sérülésmentes és hiánytalan állapotban lehet átadni, az ellenőrzés kiterjed az előző szolgálatok során (lehetőség szerint a korábbi szolgálat ellátásig, de **legalább 48 órás időintervallumig visszatekintve**) történt bejegyzések átolvasására is, hiányosság esetén a körletfelügyelő a tapasztaltakat köteles szolgálati előjárójának jelenteni;
 - a részleggel kapcsolatos, de jelentési kötelezettséggel nem bíró információk tekintetében, javasolt átadó füzetet rendszeresíteni a személyi állomány tagjai között, melybe a releváns információk bejegyzésre és megismerésre kerülhetnek a felügyelők, vagy a reintegrációs tisztek által;
- a részlegekről kiadott fogvatartottakat esetében **nyilvántartás alapján ellenőrizni kell**, (szolgálati napló és a tényleges nyilvántartás és fogvatartotti létszám összevetésével) **a távollévő fogvatartottak létszámát**, illetve a távollét okát, státuszát;

A részlegek rendje és tisztasága:

- a váltással egybekötött ellenőrzés, amely kiterjed a részlegekhez tartozó folyosószakasz, továbbá a kiszolgáló helyiségek ellenőrzésére;

A fogvatartotti részlegen lévő helyiségek állapota:

- **valamennyi helyiségre** kiterjedő ellenőrzést kell végrehajtani;
- a rendeltetésszerűen zárt állapotú helyiségek (nem a felügyelet által kezelt raktárak, irodák); zártságát és a falakat, a **gyurmapecsétek sértetlenségét** kell ellenőrizni;
- a váltás részét képezi az „üres” **zárkák és a zuhanyzók** ellenőrzése is.

A váltás kiemelt fontosságú részeként kellő körültekintéssel **át kell venni** a részleg rendszeresített **valamennyi kulcsot** a nyilvántartás alapján, valamint az önakasztást elkövetett fogvatartott esetében az elsősegélynyújtás végrehajtásához **rendszeresített vágóeszközt**.

Amennyiben az átvevő és/vagy átadó körlet felügyelő a szolgálati hely átvételekor bármilyen **rendellenességet észlelnek**, arról a szolgálatot átvevő haladéktalanul jelentést tesz a szolgálatot átvevő körlet-főfelügyelőnek és a továbbiakban az ő utasítása alapján jár el. Ezekben az esetekben a tapasztaltakat és a **megtett intézkedéseket minden esetben rögzíteni kell** a szolgálati naplóban.

A részleg, a zárkákban/lakóhelyiségekben ellenőrzi a ténylegesen és nyilvántartás alapján tartózkodó fogvatartottak létszámát, szemmel látható egészségi állapotát, tevékenységét. A **váltás végrehajtásának irányát** javasolt eltérő időközönként változtatni annak érdekében, hogy a fogvatartottak számára kiszámíthatatlanná váljon, hogy a felügyelet melyik zárkában kezdi a váltást.

Az átadó körletfelügyelő kezeli a részleg kulcsait, betekintő nyíláson keresztüli ellenőrzést követően, egyesével nyitja a zárkát, majd az átvevő körletfelügyelő tevékenységét a zárkaajtóban biztosítja. **Az átadás során több zárkát előre kinyitni tilos.**

Az átvevő körletfelügyelő belép a zárkába, és szükség esetén felszólítja a fogvatartottakat arra, hogy lépjenek hátrébb, az ellenőrzési feladat alapos végrehajthatósága érdekében, majd **fogadja a zárkamegbízott jelentését**. A váltás során a fogvatartottaktól meg kell követelni az egységes ruházatot, annak épségét és a zárt lábbeli viselését, valamint az egyéni ápoltságot, ezek hiányát észlelve a fogvatartottakat a váltás során fel kell szólítani azok pótlására, majd a váltást követően a végrehajtás tényét vissza kell ellenőrizni (elsősorban nappali időszakra vonatkozóan).

A váltás során szemrevételezés módszerével a **fogvatartott vonatkozásában** az alábbiakra kell különös figyelmet fordítani:

- látható sérülésekre, bódult állapotra utaló jeleket;
- indokolatlan viselkedésváltozásokat;
- hangulatváltozást, agressziót, befelé fordulást;

A sérülések felderíthetősége érdekében – amennyiben gyanús körülményt észlel – a váltás során a fogvatartottakat (kizárólag azonos nemű kolléga) **szűrőpróba szerűen félmeztelenre is vetköztetheti**.

Amennyiben a váltás során bármely fogvatartott nem ellenőrizhető (pl.: WC-n tartózkodik), **annak visszaellenőrzése** (fizikális állapotról meggyőződés) **még a váltás időtartamán belül kötelező**.

A fokozott ellenőrzés alá eső (pl.: suicid, magas biztonsági kockázatú, 15 perces stb.) fogvatartottak ellenőrzése a váltás során célzott kell, hogy legyen, közvetlenül meg kell figyelni az érintett fogvatartottat, vele kontaktust kell kialakítani (meg kell szólítani).

A váltás során szemrevételezés módszerével a zárkák/lakóhelyiségek vonatkozásában a létszám ellenőrzési tevékenységgel egy időben az alábbiakra kell **különös figyelmet fordítani**:

- a berendezési, felszerelési tárgyak épsége;

- rácsozat, falak, padozat, mennyezet épsége, ajtók és a zárszerkezetek;
- a zárka technikai eszközeinek épsége működőképessége, különösen a televízió-készülékek elektromos kábeleinek sértetlenségére, a hálózati csatlakozók épségére, az ellenőrzés - külön utasítás alapján - kiterjedhet a fogvatartotti mobiltelefonok ellenőrzésére is.

Az ellenőrzésnek ki kell terjedni a **leválasztott mellékhelyiségek állapotára** is, annak kinyitásával és betekintéssel, szemrevételezéssel, hiányosság esetén (pl.: törött felszerelési tárgyak) köteles arról jelentést tenni, intézkedést kezdeményezni, a tapasztaltakat a szolgálati naplóba dokumentálni.

Amennyiben az átvevő felügyelő meggyőződött valamennyi fent említett körülményről, akkor kilép a zárkából, majd a **zárkaajtót az átadó körletfelügyelő zárja**, a váltás során az **átvevő körletfelügyelő kulcsot nem kezelhet**. A váltás időtartama alatt - bv. fokozattól függetlenül - valamennyi fogvatartott zárkáját zárva kell tartani. Azokon a részlegeken, ahol a jogszabálynak megfelelően a fogvatartottak zárkái napközben nyitva lehetnek **a nyitást** (nappali időszakban) **kizárólag csak a váltást követően** a szolgálat átadás-átvétele után lehet végrehajtani a napirend szerint, illetve a szolgálati elöljáró utasítására.

Az ellenőrzés végrehajtását, valamint a létszámot az **átvevő körletfelügyelő telefonon jelenti** a körlet-főfelügyelő részére, majd a körletfelügyelő szolgálati naplóban (jelentés rovat) dokumentálja, hogy a szolgálat átvétele - *„A szolgálatot jelentésre kötelezett esemény nélkül fővel átvettem!”* – megtörtént.

Az átadó körletfelügyelő a részleget csak a létszám- és az átadás-átvételtől szóló jelentés megtételét követően hagyhatja el, úgy, hogy a szolgálatot átadó körletfelügyelő a váltást követően a szolgálatot átadó **körlet-főfelügyelő felvezetésével a biztonsági osztály elhelyezési körletére vonul**.

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Mi az eligazítás fogalma?
- Ismertesse milyen szabályok vonatkoznak az általános eligazításra?
- Mit kell az általános eligazításnak tartalmazni?
- Mit kell a speciális eligazításnak tartalmazni!
- Mikor kell speciális eligazítást tartani?
- Ismertesse a biztonsági felügyelők váltásának folyamatát!
- Őrhely átvételekor mit kell ellenőriznie a biztonsági felügyelőnek?
- Írja le a felvetésre vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a körletfelügyelők váltásának folyamatát!

IX. FEJEZET

A KÉNYSZERÍTŐ ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSÁNAK RENDJE⁵⁶

1. Az intézkedési kötelezettség és az intézkedések alkalmazásának közös szabályai

A személyi állomány tagja a bv. szervezet feladatkörében, szolgálati beosztásának (munkakörének) a jogszerűellátása során a jogszabályokban meghatározott intézkedések megtételére jogosult és köteles.

Az arányosság

Az intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban annak törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas intézkedés közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett a lehető legkisebb személyi korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.⁵⁷

Az intézkedés jogszerűségének feltétele, hogy valamely elérni kívánt magatartás kikényszerítésénél, más esetben a jogellenes magatartás megelőzésénél vagy elhárításánál alkalmazott eljárás nem okozhat az intézkedés céljával nyilvánvalóan arányban nem álló sérelmet.

A kínzás tilalma

Az intézkedő nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást⁵⁸, embertelen vagy megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. A személyi állománytagja az ilyen magatartás tanúsítóját a cselekmény abba hagyására felszólítani, vele szemben intézkedni, vagy az intézkedésre jogosult személynek jelentést tenni köteles.⁵⁹

A kényszervallatás jogi tárgya az államapparátus jogszerű működésébe vetett bizalom, az igazságszolgáltatás rendjének sérthetetlenségéhez fűződő társadalmi érdek. A kényszervallatás csak abban az esetben valósulhat meg, ha a hivatalos személy eljárásában jogosult valakit vallomás, nyilatkozat tételére felhívni. A bűncselekmény megállapításához az szükséges, hogy a hivatalos személy az eljárása során erőszakot, fenyegetést, vagy más hasonló módszert azért alkalmazzon, hogy ezen személy vallomást vagy nyilatkozatot tegyen, illetőleg ne tegyen.

⁵⁶ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény IV. fejezete
1995. évi CVII. törvény indoklása

A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VI. fejezete

Az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettesének 10/2019. (10.31.) OPBFH körlevele a büntetés-végrehajtási-szervezetben alkalmazandó intézkedéstaktikai eljárásokról és a kényszerítő eszközök alkalmazásának rendjéről

⁵⁷ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 11.§ (2) bekezdés

⁵⁸ BTK, 303. §

⁵⁹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 11.§ (3) bekezdés

A kínzás, valamint az embertelen bánásmód vagy büntetés fizikai vagy lelki szenvedéssel jár, egy cselekmény akkor megalázó, ha az áldozat súlyosan megszegyenül. A megalázó bánásmód vagy büntetés lényege, hogy az érintettben olyan erős félelmet, lelki gyötrelmet és alsóbbrendűségi érzést okoz, ami alkalmas arra, hogy a testi és lelki ellenállását megtörje.⁶⁰

A fogvatartottaktól meg kell követelni a végrehajtás rendjének betartását, nem részesülhetnek jogszabályellenes kedvezményben, nem lehet tiltott kapcsolat vagy összefonódás a személyi állomány és a fogvatartottak között.

A személyi állomány tagja köteles megakadályozni, hogy a fogvatartottak egymást bántalmazzák, sanyargassák, vagy egyéb, az emberi méltóságot sértő magtartást tanúsítsanak.⁶¹

Az intézkedés módja

Az intézkedés során kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés során megsérült személy részére – amint az lehetséges – segítséget kell nyújtani, gondoskodni kell az orvosi ellátásról, kórházi elhelyezés esetén a hozzátartozó vagy más a sérülttel kapcsolatban álló személy értesítéséről.⁶²

Az intézkedő a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, az életet, a testi épséget, csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti.⁶³

Az intézkedésre jogosultság igazolása

A személyi állomány egyenruha viselésére kötelezett tagját az intézkedése során az egyenruhája és az azon elhelyezett azonosítószáma, a nem egyenruhában szolgálatot teljesítő tagját a szolgálati igazolványa igazolja.⁶⁴

Az intézkedésre való jogosultság igazolása különösen fontos lehet akkor, amikor az intézkedő egyenruha viselésére nem kötelezett, vagy ha az intézkedésre nem fogvatartott személlyel szemben kerül sor.

A tájékoztatási kötelezettség⁶⁵

Az elítéltet, közvetlenül a bv. intézetbe való befogadása után írásban tájékoztatni kell a törvényben meghatározott jogokról, szabályokról. Tájékoztatni kell továbbá, hogy a büntetés-végrehajtás törvényes rendjének megsértése esetén, illetve annak fenntartása érdekében a **személyi állomány tagjai több intézkedés megtételére jogosultak**, illetve kötelezettek, így

⁶⁰ Haraszi Margit Katalin: A kínzás és az embertelen vagy megalázó bánásmód és büntetések tilalma az ENSZ és az Európa Tanács legfontosabb dokumentumaiban, valamint az állampolgári jogok országgyűlési biztosának tevékenységében, Tanulmány

⁶¹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 11.§ (4) bekezdés

⁶² A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 11.§ (5) bekezdés

⁶³ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VI. fejezet 239. pont

⁶⁴ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 11.§ (6) bek. Hatályos: 2015.01.01.-től

⁶⁵ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának a fogvatartottak nyilvántartására és egyes ügyeinek intézésére vonatkozó eljárásról szóló 35/2017. (III.9.) OP szakutasításának 60. pontja

kényszerítő eszközöket is alkalmazhatnak. A befogadás után át kell adni az alábbi tájékoztató formanyomtatványt, egyúttal szóban is fel kell hívni a fogvatartott figyelmét a kényszerítő eszközök alkalmazásának, lehetőségére. Nem magyar állampolgárságú fogvatartottat anyanyelvén, vagy az általa érthető más nyelven kell tájékoztatni. A tájékoztatás megtörténtét, a tájékoztató nyomtatvány átvételét, a fogvatartott aláírásával az elismervényen igazolja. Az elismervényt a fogvatartott bv. irataival együtt kell tárolni.

2. A kényszerítő eszközök alkalmazásának közös szabályai

A bv. szervezet hivatásos szolgálati jogviszonyban álló tagja feladatának jogszerű teljesítése során — amennyiben más intézkedés nem vezet eredményre —, az e törvényben meghatározott kényszerítő eszközök alkalmazására jogosult és köteles.⁶⁶

Az e törvényben meghatározott kényszerítő eszközök közül csak azok, addig és olyan mértékben alkalmazhatók, amelyek az intézkedés eredményességéhez szükségesek.⁶⁷
Kényszerítő eszközzel ellátni csak az alkalmazására kiképzett személyt lehet.

A büntetés – végrehajtás szervezeténél rendszeresített kényszerítő eszközök

- testi kényszer,
- bilincs,
- könnygáz, elektromos sokkoló, gumibot,
- traumatikus és irritáló lőszer,
- szolgálati kutya,
- lőfegyver.

A kényszerítő eszköz Szervezeti törvény szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent, a kényszerítő eszközök közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

2.1. A rendszeresített kényszerítő eszköz helyettesítése

Ha a rendszeresített kényszerítő eszköz nem áll rendelkezésre vagy a használatára nincs lehetőség, más eszköz is igénybe vehető, amennyiben a helyettesített eszköz alkalmazásának a feltételei fenn állnak és az alkalmas az intézkedéssel elérni kívánt cél megvalósítására.⁶⁸

Helyettesíteni a rendszeresített kényszerítő eszközök közül csak a **bilincset és a gumibotot** lehet, és csak akkor, ha:

- a rendszeresített kényszerítő eszköz nem áll rendelkezésre, azaz nincs a birtokunkban, vagy az alkalmazására nincs lehetőség (pl. nincs elegendő idő) és
- a helyettesített kényszerítő eszköz alkalmazási feltételei fennállnak és
- a helyettesítő eszköz alkalmas a kívánt cél megvalósítására, illetve
- a helyettesítő eszköz nem okoz olyan sérülést, amit a rendszeresített eszköz szabályos alkalmazása sem okozott volna.

⁶⁶ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 15.§ (1) bekezdés

⁶⁷ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 15.§ (1a) bekezdés

⁶⁸ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 15.§ (2) bekezdés

2.2. A kényszerítő eszköz alkalmazását megelőző intézkedések

A kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell. A figyelmeztetésnek, valamint a kényszerítő eszköz készenlétbe helyezésének csak akkor van helye, ha az e törvényben meghatározott alkalmazási feltételek fennállnak.⁶⁹

E rendelkezés is tükrözi a kényszerítő eszközök használatának kivételes jellegét, lehetővé teszi, hogy az intézkedéssel érintett eleget tegyen az intézkedő utasításának. A Szervezeti törvény kötelezettségként írja elő, hogy az érintettet figyelmeztetni kell, természetesen csak abban az esetben ha a körülmények lehetővé teszik, azt azonban, hogy a figyelmeztetést hogy kell végrehajtani, azt a Biztonsági Szabályzat határozza meg:

A kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon előzze meg:

- **a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólítás, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával,**
- **figyelmeztetés, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.**⁷⁰

Természetesen a kényszerítő eszköz alkalmazására történő figyelmeztetésnek csak akkor van helye, ha az adott eszköz alkalmazásának törvényi feltételei fennállnak. A kényszerítő eszköz alkalmazási feltételeinek fennállása esetén – a fokozatosság elvét is figyelembe véve – az érintettet figyelmeztetni kell „a törvény nevében” a kényszerítő eszköz alkalmazásának a lehetőségére, amely csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés eredményessége a nélkül nem válik biztosítottá.

2.3. A kényszerítő eszköz alkalmazását tiltó, valamint korlátozó rendelkezések⁷¹

A fogvatartottak egyes csoportjaira nézve a kényszerítő eszközök használata tekintetében indokolt különbséget tenni, a használatot adott esetekben megtiltani vagy korlátozni.

- **tilos kényszerítő eszközt alkalmazni magatehetetlen személlyel szemben;**

Magatehetetlennek kell tekinteni minden olyan személyt, aki kényszerítő eszköz alkalmazását megalapozó, aktív (fizikai) támadásra testi állapotánál fogva nem képes.⁷²

- **nincs helye kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört vagy az intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.**

A második tiltó rendelkezés alapjaiban is eltér az elsőtől, mert míg annál bele sem lehet kezdeni a kényszerítő eszközök alkalmazásába, ennél elindul az intézkedés, de egy ponton fel kell ismerni, majd meg kell állni az intézkedéssel, ha az ellenszegülés megtört, vagy az intézkedés eredményességét máshogyan is biztosítani tudjuk.

⁶⁹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 16.§ (1) bekezdés

⁷⁰ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VI. fejezet 238.pont

⁷¹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 16.§ (2-4) bekezdés

⁷² A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 28.pont

- **csak testi kényszer és a bilincs alkalmazható a terhes nővel és a gyermekkorú személlyel szemben, ha e körülményekről az intézkedőnek tudomása van, vagy azok számára nyilvánvalóan felismerhetők;**

Ahhoz, hogy ez a tiltás érvényesüljön az intézkedőnek **vagy tudnia kell ezen körülményekről, vagy számára egyértelműen felismerhetőnek kell lenniük.** A terhes nő esetében kiemelt figyelemmel kell a megengedett kényszerítő eszközöket alkalmazni, így **kerülni kell az ütések, rúgások és földre vitel alkalmazását! Gyermekkorú az a személy, aki a 14. életévét még nem töltötte be.**

- **csak korlátozott testi kényszer (megfogás, lefogás) alkalmazható a kényszer-gyógykezelttel, az előzetes kényszergyógykezelttel és a kóros elmeállapotúvá vált fogvatartottal szemben;**

Az **egészségi állapotuk miatt sajátos helyzetben lévő** kényszergyógykezelttel, előzetes kényszergyógykezelttel, továbbá a kóros elmeállapotú fogvatartottakkal szemben a törvény csak korlátozott testi kényszer alkalmazását teszi lehetővé, mert esetükben az egészségügyi jogszabályokban meghatározott orvosi beavatkozások indokoltak.

A Bv. kódex tovább szűkíti az alkalmazás lehetőségét:

A beteggel szemben a szabadságvesztés végrehajtása során alkalmazható kényszerítő eszközök közül kizárólag korlátozott testi kényszer alkalmazható, és csak abban az esetben, ha az IMEI-ből vagy a felügyelet mellett az intézeten kívüli tartózkodása színhelyéről az engedély nélküli távozását másként nem lehet megakadályozni. Korlátozott testi kényszernek minősül a megfogás és a lefogás.⁷³

- **az intézkedésnek passzívan ellenszegülő személlyel szemben csak testi kényszer alkalmazható.**

A passzív ellenszegülési forma kifejtése az egyes kényszerítő eszközöknél a testi kényszeren belül található.

2.4. A kényszerítő eszköz alkalmazását követő jelentési kötelezettség

A kényszerítő eszköz alkalmazását a szolgálati előjárónak haladéktalanul szóban, a szolgálat befejezése után két órán belül írásban is jelenteni kell.⁷⁴

A kényszerítő eszköz alkalmazásának a kivételessége, továbbá annak esetleges következményei indokolják, hogy a használatot a szolgálati előjárónak haladéktalanul jelenteni kell. Amennyiben az állomány tagja nem teljesíti a jelentési kötelezettségét bűncselekményt követ el.

⁷³ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény, 336. §. (2) bekezdés

⁷⁴ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 16/A.§

Aki fontos szolgálati ügyben kellő időben nem tesz jelentést, vagy valótlan jelentést tesz, ha a bűncselekmény a szolgálatra jelentős hátrány veszélyével jár, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.⁷⁵

Kényszerítő eszköz alkalmazása után az intézkedés alá vont személyt haladéktalanul orvosi vizsgálatnak kell alávetni, és intézkedni kell láttelelet felvételére.⁷⁶

A kényszerítő eszköz alkalmazásáról az intézkedő jelentést készít, amely tartalmazza:⁷⁷

- hol, mikor, kivel szemben, milyen kényszerítő eszközt használt, és ennek mi volt az indoka,
- az intézkedő eleget tett-e figyelmeztetési és felszólítási kötelezettségének, ha nem, ennek mi volt az oka,
- keletkezett-e sérülés, és milyen fokú, illetve keletkezett-e dologban anyagi kár,
- mi történt a sérülttel,
- ha támadás miatt történt a kényszerítő eszköz alkalmazása, mi volt a támadásra használt eszköz,
- a tanúk adatait,
- az alkalmazást lehetővé tevő törvényhelyre való hivatkozást,
- az intézkedő nevét és aláírását.

Az írásos jelentés és az értesítés formai és tartalmi követelményei:

Az írásos jelentést **1 eredeti és 2 másolati példányban** kell elkészíteni, az eredeti példányt az irattárban, egy-egy másolati példányt a biztonsági osztályvezetőnél és a fogvatartott bv. anyagában kell elhelyezni.

2.5. A kényszerítő eszköz alkalmazásának jogszerűségi vizsgálata

A kényszerítő eszköz alkalmazásának a jogszerűségét a bv. szerv parancsnoka köteles megvizsgálni, majd álláspontjáról a kényszerítő eszköz alkalmazásától számított nyolc napon belül értesíti azt, akivel szemben a kényszerítő eszközt alkalmazták.

Ha a kényszerítő eszközt a bv. szerv parancsnoka alkalmazta, vagy azt az utasítására alkalmazták, annak jogszerűségéről az országos parancsnok foglal állást.⁷⁸

A jogszerűtlennek minősített kényszerítő eszköz használatáról az ügyészt nyolc napon belül, ha pedig a kényszerítő eszköz használata testi sérülést, vagy halált okozott, haladéktalanul értesíteni kell.⁷⁹

Ha a kényszerítő eszközt kényszerszergyógykezelttel vagy előzetes kényszerszergyógykezelttel szemben alkalmazták, a kialakított állásfoglalásról az érintett személyen kívül értesíteni kell a betegjogi képviselőt, a beteg törvényes vagy meghatalmazott képviselőjét és a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészt is (írásban 3 munkanapon belül).⁸⁰

⁷⁵ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 440. § (1) Jelentési kötelezettség megszegése

⁷⁶ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VI. fejezet 241.pont

⁷⁷ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VI. fejezet 242. pont

⁷⁸ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény, 16.§ (6) bekezdés

⁷⁹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény, 16.§ (7) bekezdés

⁸⁰ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény, 16.§ (8) bekezdés

A jogszerűség vizsgálatának eredményéről külön **értesítés készül, 2 eredeti és 2 másolati példányban**. Egy eredeti példányt a fogvatartott részére kell átadni, aki az átvétel tényét az irattári példányon aláírásával igazolja. Az 1-1 másolati példányt a fogvatartott bv. anyagában és a biztonsági osztályvezetőnél kell elhelyezni. Az értesítés számát a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés vonatkozó rovatában kell rögzíteni.⁸¹

Így az intézkedő tudomást szerez eljárása jogszerűségéről vagy annak hiányáról, az intézkedést elszenvedő pedig megalapozottan dönthet arról, hogy a vele szemben alkalmazott intézkedést elfogadja-e, kíván-e panaszt vagy feljelentést tenni, keresetet indítani.

Az értesítések összefoglalva:

A kényszerítő eszköz alkalmazásáról értesíteni kell:

- jogszabályban meghatározott esetekben a bv. ügyészt:
 - jogszerűtlennek minősített kényszerítő eszköz használatáról nyolc napon belül,
 - ha a kényszerítő eszköz használata testi sérülést vagy halált okozott, haladéktalanul,
 - civil személlyel szemben alkalmazták a kényszerítő eszközt, haladéktalanul,
 - ha a kényszerítő eszközt kényszerszergyógykezeléssel vagy előzetes kényszerszergyógykezeléssel szemben alkalmazták, a kialakított állásfoglalásról a többi értesítéssel egyidőben.

2.6. Az intézkedést elszenvedett személy jogorvoslati lehetőségei

Az intézkedéssel érintett személynek, továbbá ha az intézkedést kényszerszergyógykezeléssel, előzetes kényszerszergyógykezeléssel szemben alkalmazták, a betegjogi képviselőnek, a beteg törvényes vagy meghatalmazott képviselőjének – függetlenül a kialakított állásfoglalástól – joga van az intézkedéssel kapcsolatban feljelentést, keresetet, bejelentést vagy panaszt tenni az illetékes hatóságnál vagy szervnél.⁸²

3. A kényszerítő eszköz alkalmazásának általános feltételei⁸³

A törvény általános értelemben megfogalmazza és felsorolja, hogy milyen feltételek fennállása esetén lehet kényszerítő eszközt alkalmazni fogvatartottal és más személlyel szemben.

Kényszerítő eszköz fogvatartottal szemben akkor alkalmazható, ha:

- **a bv. szerv rendjét, biztonságát sértő vagy veszélyeztető magatartást tanúsít,**
- **bármely személy életét, testi épségét, személyes szabadságát sérti vagy veszélyezteti,**
- **bűncselekmény megakadályozása érdekében szükséges.**

Kényszerítő eszköz alkalmazható azzal a személlyel szemben, aki

⁸¹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, 26. függelékének 8. alcíme

⁸² A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény, 17.§ (3) bekezdés

⁸³ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény, 17.§ (1)(2) bekezdések

- a bv. szerv által fogva tartott személy életét, testi épségét, személyes szabadságát vagy a fogva tartás biztonságát sérti, illetve veszélyezteti,
- a bv. szerv területén annak rendjét, biztonságát sértő vagy veszélyeztető magatartást tanúsít,
- a bv. szerv, illetve a személyi állomány tagja ellen támad, a személyi állomány tagját a feladatának ellátásában akadályoz vagy intézkedésre kényszerít,
- a bv. szerv vagyonát rongálja, és azt felhívásra sem hagyja abba.

A **fogva tartás (bv. szerv) biztonsága** olyan állapot fenntartását jelenti, amelynél az intézetben, illetve a büntetés-végrehajtási feladat teljesítése miatt az intézet területén kívül tartózkodó személyek élete, testi épsége, személyes szabadsága, az intézetben lévő anyagi javak sértetlensége, illetve a büntetés – végrehajtási feladatok zavartalan ellátása a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően biztosított.⁸⁴

A **támadás** fogalmának meghatározása:

Személy elleni támadás az a jogellenes és aktív emberi magatartás, amely az emberi életet, testi épséget vagy személyes szabadságot sérti, vagy veszélyezteti.⁸⁵

Amennyiben a kényszerítő eszközt civil személlyel szemben alkalmazták, az egészségügyi következménytől függetlenül a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészt haladéktalanul szóban, írásban pedig a következő munkanapon értesíteni kell.⁸⁶

4. Az egyes, rendszeresített kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó speciális szabályok

A Bv. Sztv. a kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó általános szabályok meghatározása után az egyes eszközök alkalmazásának speciális szabályait is meghatározza.

4.1. A testi kényszer

A kényszerítő eszközök közé soroljuk, bár nem eszközt igénylő feladat, a testi kényszer végrehajtása. A testi kényszer alkalmazására akkor kerülhet sor, ha az intézkedő az ellenszegülés megtörése érdekében cselekvésre, vagy cselekvés abbahagyására kényszerítést alkalmaz, vagy ha az intézkedő erőfölénye, vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán súlyosabb kényszerítő eszköz alkalmazása nem indokolt.

Az intézkedéssel ellenszegülő személlyel szemben az ellenszegülés megtörésére testi kényszer (megfogás, lefogás, ellökés, elvezetés, önvédelmi fogás) alkalmazható.⁸⁷

A kényszerítő eszközök közül a legenyhébb a testi kényszer, ezért a leggyakrabban is alkalmazzák a gyakorlatban. A testi kényszer alkalmazása aktív, fizikai erő alkalmazását jelenti,

⁸⁴ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet, a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbírág helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól, 1 §. (5) bekezdés

⁸⁵ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 31. pont

⁸⁶ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 6/2019. (11.05.) OP körlevélének 1. számú melléklete

⁸⁷ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 18. §

különböző technikai elemek felhasználásával. Ilyen technikai elemek a megfogás, lefogás, ellökés és elvezetés, valamint önvédelmi fogások alkalmazása.

- **Megfogás** során az intézkedő az intézkedés alá vont személy valamely testrészének vagy ruházatának megfogásával biztosítja az intézkedés céljának elérését, vagy védi ki az esetleges támadást.
- **Lefogás** során az intézkedő az intézkedés alá vont személy vagy valamely testrészének lefogásával biztosítja az intézkedés céljának elérését, vagy védi ki az esetleges támadást.
- **Ellökés** során az intézkedő az intézkedés alá vont személy kézzel vagy lábbal történő ellökésével, erőteljes eltolásával alkalmaz testi kényszerszert. Amennyiben az intézkedés alá vont személy testfelépítése, vagy az adott helyzet nem teszi lehetővé ellökését, akkor a további intézkedéshez szükséges térdnyerés érdekében – az adott személyen történő megtámaszkodással – dinamikus ellöki tőle magát az intézkedő, ami akár lábbal is végrehajtható (toló-rugás).
- **Elvezetés** során az intézkedő az intézkedés alá vont személy végtagjának, testfelületének, ruházatának kézzel történő megfogásával alkalmaz testi kényszerszert, majd a személyt meghatározott helyre vezeti.

Az elvezetési technikával szemben támasztott követelmény, hogy az intézkedő a végrehajtása alatt biztonságban legyen, és az intézkedés alá vont személy ne tudjon az intézkedő akaratával ellentétes irányba mozdulni. Az elvezetés egyedül és társ segítségével is történhet.

- **Önvédelmi fogás** során az intézkedő az intézkedés alá vont személy végtagján, testfelületén, ruházatán olyan rendvédelmi közelharc technikát, illetve harcművészeti rendszer elemet alkalmaz, amely arányban áll az ellenálló személy tevékenységével és alkalmas az intézkedés eredményes befejezéséhez.⁸⁸ (védek, szabadulások, fojtások, földre vitek, ütések, rúgások, földön történő rögzítések, bilincselési testhelyzetek rendvédelmi közelharc technikával, illetve harcművészeti elemekkel történő végrehajtása)

A jogszabály a testi kényszer alkalmazását az ellenszegülés mindkét megnyilvánulási formája esetében lehetővé teszi, így egyaránt alkalmazható passzív és aktív ellenszegülés megtörésére is.

Passzív ellenszegülésnek minősül, ha az ellenszegülő a jogszabályban, a bv. szerv házirendjében meghatározott kötelezettségét vagy az arra jogosult utasítását nem hajtja végre.⁸⁹ (ezt nem tevékenységgel, cselekménnyel fejezi ki, hanem fizikai erő kifejtése nélkül mozdulatlan marad, aminek általában szóban is hangot ad)

Aktív ellenszegülésnek minősül, ha az ellenszegülő a jogszabályban, a bv. szerv házirendjében meghatározott kötelezettségét vagy az arra jogosult utasításának végrehajtását tevőleges magatartás tanúsításával tagadja meg.⁹⁰ (erőkifejtéssel járó tevőleges magatartást tanúsít)

⁸⁸ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 32. pont

⁸⁹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 33. pont

⁹⁰ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, II. fejezet 34. pont

Mindegyik kényszerítő eszköz alkalmazása esetén ügyelni kell arra, hogy az alkalmazott eszköz alkalmas legyen a kívánt cél eléréséhez, így a testi kényszernél is, továbbá **ne eredményezzen dulakodást, verekedést és ne sértse a személyi állomány tagja és a bv. szervezet tekintélyét.** Kényszerítő eszköz alkalmazása feltételeinek fennállása esetén testi kényszer akkor alkalmazható, ha az intézkedő erőfölénye vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán az intézkedés eredményessége biztosítható.

A testi kényszer alkalmazása során az intézkedő önvédelmi fogásokat is használhat, de azoknak arányban kell állni az intézkedést kiváltó magatartással vagy cselekménnyel.⁹¹

Amennyiben **a támadó valamilyen eszközt használ**, akkor törekedni kell, hogy ne pusztán kézzel próbáljunk meg védekezni. Ilyen esetben lehetőség szerint nagyobb létszámot kell biztosítani védőfelszereléssel, vagy más rendelkezésre álló kényszerítő eszközt kell alkalmazni. Az intézkedés során próbáljuk megszerezni a támadásra használt eszközt, és azt olyan helyre juttatni, ahol illetéktelen nem férhet hozzá.

4.2. A bilincs

Bilincs alkalmazható a fogvatartott támadásának, szökésének, engedély nélküli eltávozásának és önkárosításának a megakadályozására, továbbá bármely személy jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülésének megtörésére.

A bilincs használatára és a bilincselés módjára az elítélt mozgását korlátozó eszközök alkalmazására vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.⁹²

Bilincselést az erre a célra rendszeresített bilincsfajtákkal kell végrehajtani. Ennek hiányában, vagy ezek meghibásodása, megrongálódása esetén, az intézkedés céljának megvalósulását szolgáló, jellegénél fogva indokolatlan sérülést nem okozó más eszköz is alkalmazható.⁹³

A bilincs kényszerítő eszközként **önállóan nem kerül alkalmazásra**, azt meg kell, hogy előzze valamilyen testi kényszer alkalmazása. A felhelyezést követően az eszköz egykezes vagy kétkézes feszítésre, valamint elvezetésre alkalmazható. A **földön fekvő, megbilincselte fogvatartott motozását is végre kell hajtani.** A biztonsági intézkedés végrehajtása során a fekvő testet mindkét irányba át kell forgatni, majd a ruházat átvizsgálásának a befejezése során az intézkedés alá vontat fel kell ültetni.

Amennyiben az intézkedés alá vont személlyel szemben – tanúsított magatartása miatt – **lábbilincs alkalmazása válik szükségessé**, akkor a végrehajtók azt hasra fektetett és leszorított állapotában helyezték föl rá.

4.3. A könnygáz, az elektromos sokkoló, a gumibot

A bv. szervezetnél rendszeresített könnygáz, elektromos sokkoló eszköz, illetve gumibot alkalmazható

⁹¹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VI. fejezet 243, 244. pont

⁹² A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 19. § (1)(2) bekezdés

⁹³ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 245. pont

- az életet, a testi épséget, a személyi szabadságot, illetve a vagyonszabadságot közvetlenül sértő vagy veszélyeztető támadás elhárítására,
- az intézkedéssel szembeni aktív ellenszegülés megtörésére.⁹⁴

A használat feltétele, hogy arra csak aktív magatartás (támadás vagy fizikai ellenszegülés) esetén kerülhet sor. Ezen eszközök az általuk keltett fájdalomérzet révén alkalmasak a támadás vagy ellenszegülés megtörésére, szabályszerű használatuk azonban kizárja az élet és a testi épség veszélyeztetését, az egészség károsítását.

Az intézkedő az intézkedés megkezdésekor, amennyiben a körülmények megkívánják, a könnygázt, elektromos sokkoló eszközt **helyezze készenlétbe, a gumibotot fogja kézbe**, és készüljön fel a támadás elhárítására, ellenszegülés megtörésére.⁹⁵

A könnygázszóró eszköz

Amennyiben a könnygázt tömegoszlatásra vagy zárt térben kialakult ellenállás megtörésére alkalmazzák, egyidejűleg **gondoskodni kell** az intézkedők könnygáz hatása elleni védelméről.⁹⁶

A **könnygáz palack** kényszerítő eszközként elsősorban az egyes személlyel, a **könnygáz tartály** pedig a csoporttal vagy tömeggel szemben alkalmazható. Alkalmazás során erős könnyezés, nyálfolyás, köhögés, nehézlégzés, mellkas szorítás, hányinger, bőr- és szem irritáció léphet fel. A könnygáz hatása a fajtájától és mennyiségétől függően 5-40 perc után múlik el.

- *Könnygáz palack*

A könnygáz palack közvetlen hatótávolsága kb. 1-1,5 méter. Zárt térben a palackot javasolt a **mellkas magasságában alkalmazni**, figyelemmel arra, hogy a gáz felfelé terjed.

A könnygáz nyílt területen történő alkalmazása során figyelembe kell venni a levegőmozgásokat. Az intézkedő számára kedvezőtlen, oldalirányú levegőmozgás korlátozhatja, az intézkedővel szembe fújó szél pedig megghiúsíthatja az intézkedés eredményességét, továbbá veszélyeztetheti az intézkedő személyt.

- *Könnygáz tartály*

A **könnygáz tartály** nagyobb kiszerezésű, de alkalmazását tekintve azonos szabályozás alá eső kényszerítő eszköz. Nagyobb létszámot érintő mozgások, kiemelt figyelmet igénylő biztonsági feladatok végrehajtása során kiegészítő felszerelésként alkalmazható. Hatótávolsága nagyobb (kb.: 3-5 méter), ezért távolabbra alkalmazható. Hatása miatt különös figyelmet kell fordítani az alkalmazás körülményeire.

Az elektromos sokkoló eszköz

⁹⁴ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 20. §

⁹⁵ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 245. pont

⁹⁶ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 249. pont

Az elektromos sokkoló eszközöket egy országos parancsnoki utasítással bevonták az intézetek, intézményektől, így alkalmazásuk jelenleg nem lehetséges.

A gumibot

Gumibot alkalmazása esetén az **ütés lehetőleg a támadó végtagot érje**, kerülni kell, hogy az ütés olyan területet – kiemelten a fejet, nyakat, derekat, hasat – érjen, ahol súlyos sérülést okozhat.⁹⁷

A **normál gumibot**, illetve különösen a **tonfa** (többcélú bot) széles alkalmazási lehetőséget biztosító eszközök. Előnyei a megnövekedett küzdőtávolság, a nagyobb erőkar, valamint ez által a nagyobb romboló erő. A **rendszeresített teleszkópos bot** további pszichológiai előnyhöz juttatja alkalmazóját, hiszen annak készenlétbe helyezése nagy elrettentő erővel bír.

Az eszközök optimális alkalmazását hátrányosan befolyásoló tényező, hogy készenlétbe helyezésük csak akkor lehetséges, amikor **már az alkalmazás feltételei fennállnak**. Ezzel a hirtelen, váratlan közelségből érkező hatásokra, támadásokra – az elővétel folyamata miatt – nem lehet megfelelően reagálni. Az intézkedő általi támadások lehetnek felülről lefelé irányuló rézsútos, vagy oldalról megvalósított csapások a hosszú botrész markolatát fogva vagy a rövid markolattal végzett sújtások az eszköz átforgatásával, illetve dőfések.

Az eszközhasználat esetén **törekedni kell az egyszeri intézkedésre**, melyet követően az intézkedő lépjen hátrébb a fogvatartottól, így **egyértelműen látszódjon a távolodási szándéka**. Amennyiben a fogvatartott továbbra is támad, csak akkor lehet belekezdeni a következő ütésbe. Ezekkel az eszközökkel – különösen a tonfával – **elvezető fogásokat is végre lehet hajtani**. Eszköz segítségével kizárólag akkor lehet végrehajtani elvezető fogást, ha a **gumibot alkalmazásának a törvényi tényállása fennáll**, tehát az intézkedéssel szemben aktív az ellenszegülés.

4.4. Traumatikus és irritáló lőszer

A bv. szervezetnél rendszeresített speciális, nem élet kioltására tervezett traumatikus lőszerrel, valamint irritáló töltetű lőszerrel leadott lövés alkalmazható

- az életet, a testi épséget közvetlenül sértő vagy veszélyeztető támadás elhárítására;
- a fogvatartott szökésének megakadályozására, megszökése esetén elfogására.⁹⁸

A **traumatikus** szó jelentése az idegen szavak szótára szerint: „**külső sérülésből eredő**”.

Így ezekben az esetekben olyan lőszereket és azok kilövésére alkalmas eszközöket értünk, amik sérülés okozására alkalmasak, de az élet kioltására nem.

Mivel a jegyzet lezárásakor még a Büntetés-végrehajtási Szervezet nem rendelkezett ilyen eszközökkel, így véleményem szerint a részletszabályok taglalása a rendszeresítést követően válnak aktuálissá. (Szerk.)

⁹⁷ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 248. pont

⁹⁸ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 20/A. §

4.5. A szolgálati kutya

A szolgálati kutya kényszerítő eszközként való alkalmazása csak abban az esetben lehetséges, ha a kutya arra kiképzett és a bv. által minősített. Továbbá csak kiképzett kutyavezetővel lehet a szolgálati kutyát alkalmazni.

Szájkosárral ellátott szolgálati kutya – pórázon vagy anélkül – akkor alkalmazható, ha a testi kényszer alkalmazásának feltételei fennállnak⁹⁹

Mivel a testi kényszer passzív magatartással, ellenszegüléssel szemben is alkalmazható, itt meg kell jegyeznünk, hogy a szolgálati kutya az intézkedésnek **passzívan ellenszegülő személlyel szemben nem alkalmazható.**

Szájkosár nélkül szolgálati kutya pórázon, akkor alkalmazható, ha az intézet, illetve a fogva tartás biztonságát veszélyeztető csoportosulás enyhébb kényszerítő eszközzel nem oszlatható szét, vagy ha az a személyi állomány tagjának az intézkedéssel szemben tanúsított aktív ellenállás leküzdéséhez szükséges.¹⁰⁰

Szájkosár és póráz nélkül a szolgálati kutya

- **személyi sérüléssel fenyegető támadás, illetve az életet vagy a testi épséget közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására,**
- **az elzárást töltő személy kivételével a fogvatartott szökésének a megakadályozására, és a megszökött fogvatartott elfogására alkalmazható.¹⁰¹**

A kényszerítő eszközök körében sajátos helyet foglal el a különlegesen kiképzett szolgálati kutya. Alkalmazásának a módjától függően ugyanis a legenyhébb esettől kezdve, a fogvatartás biztonságát veszélyeztető csoportosulás szétoszlátására, a szökés megakadályozására, az elfogásra, a személyi sérüléssel fenyegető támadás elhárítására is használható.

A szolgálati kutyákkal kapcsolatos feladatokról országos parancsnoki szakutasítás¹⁰² rendelkezik.

4.6. A lőfegyverhasználat

Lőfegyver: a tűzfegyver, valamint az a légfegyver, amelyből 7,5 joule-nál nagyobb csőtorkolati energiájú, szilárd anyagú lövedék lőhető ki.¹⁰³

A **lövedék** a lőfegyverhez használt lőszer egyik alkotó eleme, így a lőszer olyan egybeszerelt töltény, amely lövedéket, lőport, továbbá gyúlelgyet tartalmaz.

Ezen szempontok alapján a bv. szervezeténél rendszeresített fegyvereket lőfegyvernek kell tekinteni.

⁹⁹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 21. § (1) bekezdés

¹⁰⁰ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 21. § (2) bekezdés

¹⁰¹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 21. § (3) bekezdés

¹⁰² A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 46/2014. (XII.11.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet szolgálati kutyáinak rendszeresítésére, beszerzésére, tartására, kiképzésére és alkalmazására vonatkozó szabályzatról

¹⁰³ 2004. évi XXIV. törvény, a lőfegyverekről és lőszerokról, 2. § 16, 22. pont

A szolgálati lőfegyver viselésére vonatkozó jogosultság¹⁰⁴

Szolgálati lőfegyverrel a ht. állomány azon tagja látható el, aki a fegyverhasználatra, valamint a fegyver tárolására és kezelésére vonatkozó szabályok ismeretéből sikeres vizsgát tett, és szolgálati beosztása indokolja a lőfegyverrel történő ellátását. A szolgálati lőfegyver viselésére vonatkozó jogosultságot a ht. állomány tagjának szolgálati igazolványában fel kell tüntetni.

A rendszeresített **tok előírt hordmódja** az öv – működtető kézzel megegyező – oldalán, a csípőcsont, vagy a nadrág varrás vonalánál. A működtető kézzel a fegyver markolatát, annak mutató ujjával az elsütő billentyűt kell kezelni. A **tartalék tárat** a működtető kézzel ellentétes oldalon kell viselni az övön. A segédkézzel a töltött tár fegyverbe történő behelyezését, a fegyver csőre töltését, a tárcserét kell végrehajtani, továbbá rásegít a fegyver fogására, kezeli a tár és száнкиoldókat.

Fokozottan figyelni kell a sorozatlövésre alkalmas lőfegyverek tűzváltó biztosítójának kezelésére, mert lőfegyverhasználat esetén a sorozatlövő fegyverrel is csak az egyes személy elleni **egyes lövés végrehajtásával kell intézkedni**.

A szolgálati lőfegyver kezelésének, tárolásának és bv. szerv területére történő bevitelének rendje¹⁰⁵

A személyi felszerelésként kiadott szolgálati lőfegyvert vagy fegyverzeti anyagot másnak átadni, mással cserélni nem szabad. **A szolgálati lőfegyver, lőszer vagy bármilyen fegyverzeti anyag elvesztését, illetve eltűnését azonnal jelenteni kell az előjárónak.** A ht. állomány tagja a szolgálati feladat ellátásához kiadott lőfegyvert a vonatkozó szabályok maradéktalan betartása mellett, a **legnagyobb felelősségérzettel köteles kezelni**, azt az előírt módon karbantartani és tárolni.

A bv. szerv területén belül a fogvatartottak elhelyezésére, munkáltatására és egyéb tartózkodására szolgáló helyiségbe vagy területre lőfegyvert bevinni tilos. A meghatározott tilalom nem vonatkozik a rendkívüli esemény felszámolása érdekében alkalmazott lőfegyverekre, valamint a nem élet kioltására tervezett, speciális lőszerek alkalmazása során használt lőfegyverekre.¹⁰⁶

A bv. szerv területére a bv. szervezet kezelésében lévő lőfegyveren kívül más lőfegyvert - a védett személyek biztosítását ellátó, valamint a rendkívüli esemény felszámolásában közreműködő más, a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló törvény szerinti rendvédelmi feladatokat ellátó szerv hivatásos állományának tagja által viselt fegyvert kivéve - bevinni tilos, azt az erre kijelölt tároló helyre le kell adni, nyilvántartásba vételéről és biztonságos tárolásáról gondoskodni kell.¹⁰⁷

A lőfegyver-használati jog és kötelezettség

¹⁰⁴ 21/1997. (VII. 8.) IM rendelet a büntetés-végrehajtási szervezet Szolgálati Szabályzatáról, 11. §

¹⁰⁵ 21/1997. (VII. 8.) IM rendelet a büntetés-végrehajtási szervezet Szolgálati Szabályzatáról, 12. §

¹⁰⁶ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 22. § (7)(8) bekezdés

¹⁰⁷ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 22. § (9) bekezdés

A lőfegyver-használati jog gyakorlása független attól, hogy az intézkedő egyenruhát vagy polgári öltözetet visel. Polgári öltözet viselése esetén a lőfegyvert rejtve kell hordani.¹⁰⁸

Lőfegyverhasználat a hivatásos állomány tagjának saját elhatározásából, vagy az arra jogosult előljáró utasítására történhet. Kötelékben való fellépés esetén lőfegyver csak az előljáró utasítására használható.¹⁰⁹

A lőfegyverhasználat során kerülni kell az emberi élet kioltását. A lövést lehetőleg lábra, ha pedig a támadó kezében a támadásra távolról is felhasználható eszköz van, karra kell irányítani.¹¹⁰

A lőfegyver kényszerítő eszközként való alkalmazása esetén nem a támadó életének kioltása, hanem a jogellenes cselekmény megakadályozása, megszüntetése, elhárítása a cél. A **lőfegyverhasználat esetében törekedni kell** a halált okozó sérülések elkerülésére, amennyiben rendelkezésre áll a megfelelő idő és helyzet. Lehetőség szerint kerülni kell a fej és az életfontosságú szervek találatát, a támadást lehetőleg végtagra vagy a csípő vonalára leadott lövéssel kell elhárítani.

A lőfegyverhasználatot követően a sérültet – a biztonsági óvintézkedések megtartása mellett – haladéktalanul elsősegélyben kell részesíteni, **gondoskodni kell orvosi ellátásáról**, és a közvetlen hozzátartozója értesítéséről.

A megtörtént lőfegyveres intézkedés után az intézkedés alá vont személlyel szemben elsősegély-nyújtási kötelezettségünk van, ettől eltekinteni csak abban az esetben lehet, ha az elsősegély végrehajtása közben újabb támadásnak tennénk ki magunkat és indokolatlan kockázatot vállalnánk.

A lőfegyverhasználatot, valamint a halaszthatatlan segítségnyújtást követően az intézkedő a **közvetlen előljáróját haladéktalanul értesíti** és annak megérkezéséig a helyszínt biztosítja. Az előljáró intézkedik a helyszín biztosítására – függetlenül attól, hogy történt-e személyi sérülés vagy keletkezett-e kár –, valamint a lőfegyvert használó személyi állomány leváltására. Az előljáró a lőfegyverhasználatról jelentést tesz a szolgálati út betartásával.¹¹¹

Előljárója parancsára az intézkedő köteles a lőfegyverét használni. A lőfegyver parancsra történő használatának jogszerűségéért a parancsot kiadó előljáró a felelős. E parancs végrehajtása csak akkor tagadható meg, ha az intézkedő tudja, hogy a lőfegyver használatával bűncselekményt követne el.¹¹²

Lőfegyverhasználatnak csak a szándékos, személyre leadott lövés minősül. Nem minősül lőfegyverhasználatnak a figyelmeztető lövés, továbbá a tömegosztatás, rendfenntartás

¹⁰⁸ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 270. pont

¹⁰⁹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 22. § (1) bekezdés

¹¹⁰ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 281. pont

¹¹¹ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 289. pont

¹¹² A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 279. pont

céljából alkalmazott riasztólövés, valamint a speciális, nem élet kioltására tervezett traumatikus lőszerrel, irritáló töltetű lőszerrel leadott lövés.¹¹³

Szándékosan személyre leadott lövés akkor is löfegyverhasználatnak minősül, ha az nem okozott sérülést.

Nem minősül löfegyverhasználatnak:

- **a figyelmeztető lövés,**
- **az állatra vagy tárgyra irányuló lövés,**
- **a nem szándékosan bekövetkezett lövés,**
- **a tömegosztatás, rendfenntartás céljából alkalmazott riasztólövés**
- **a speciális nem élet kioltására tervezett traumatikus lőszerrel, irritáló töltetű lőszerrel leadott lövés.**

Lényeges, hogy konkrétan el tudjuk határolni, azt, hogy mi minősül löfegyverhasználatnak és mi nem. A jogalkotó konkrétan megfogalmazza azt, hogy jogi szempontból mi minősül löfegyverhasználatnak: „**csak a szándékos, személyre leadott lövés**”. Azaz, egyfelől a szándékot kell vizsgálni – csak a szándékos magatartás minősül löfegyverhasználatnak, ebből logikailag következik, hogy a gondatlan magatartás gondatlan fegyverkezelésnek minősül – másfelől **a lövésnek személyre kell irányulnia**, azaz személyre kell céloznia az intézkedőnek azzal a szándékkal, hogy a testét eltalálja, és ezzel megakadályozza a törvényellenes magatartást, ami a löfegyverhasználat okát képezi.

- **Figyelmeztető lövés**

Figyelmeztető lövésnek csak akkor van helye, ha a löfegyverhasználat törvényi feltételei fennállnak. A figyelmeztető lövés alkalmazása során kerülni kell az emberi élet, testi épség veszélyeztetését, valamint a vagyoni károkozást. A figyelmeztető lövést általában függőleges irányba, a légtérbe kell leadni. Ha ez nem biztonságos, a lövés irányát úgy kell megválasztani, számolva a becsapódást esetlegesen követő gurulattal, hogy a **lövedék életet, testi épséget ne veszélyeztessen** és lehetőleg ne okozzon anyagi kárt.¹¹⁴

- **Állatra vagy tárgyra irányuló lövés**

Ha a támadás közvetett, a támadó ahhoz tárgyat vagy állatot alkalmaz, akkor az intézkedő **elsősorban tárgyra, állatra adjon le lövést.** Más személyek testi épségét, vagyonát közvetlenül veszélyeztető megvadult állatra az intézkedő akkor lőhet, ha a veszélyhelyzet elhárítására az adott körülmények között más lehetőség nincs. A tárgyra, állatra irányuló lövésnek feltétele, hogy az ember életét, testi épségét ne veszélyeztesse.¹¹⁵

- **Nem szándékosan bekövetkezett lövés**

Ha a löfegyverhasználatnak nem minősülő lövés az intézkedőnek felróható okból jön létre, illetve ilyen lövés az intézkedő figyelmetlensége, gondatlansága következtében kárt, sérülést

¹¹³ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 22. § (2) bekezdés

¹¹⁴ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 275.-277. pont

¹¹⁵ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 284-286. pont

okoz, a bekövetkezett eredménytől függően kártérítési, fegyelmi vagy büntetőeljárást kell indítani.¹¹⁶

- **Tömegosztatás, rendfenntartás céljából leadott riasztólövés**

Tömegosztatás és rendfenntartás céljából **riasztó lövés** akkor adható le, ha a löfegyverhasználat törvényi feltételei nem állnak fenn, de a fogva tartást súlyosan sértő vagy veszélyeztető rendkívüli esemény megszakítására, felszámolására az alkalmazás eredményes lehet. Ebből következően **riasztó lövés leadására csak az intézkedést irányító előljáró parancsa alapján kerülhet sor.**

Riasztólövés sörétes puskával, a hozzá rendszeresített speciális, műanyag töltetű lőszerrel adható le, melynek során ki kell zárni, hogy az alkalmazott lőszer sérülést okozzon.

Riasztó lövés leadása során a löfegyvert tilos személyre irányítani.¹¹⁷

Ha a löfegyverhasználatnak nem minősülő lövés sérülést vagy kárt okozott, a löfegyverhasználatra vonatkozó rendelkezések szerint kell a vizsgálatot lefolytatni, és az értesítést elkészíteni.

A löfegyverhasználatot megelőző intézkedések

A löfegyverhasználatot a következő sorrendben meg kell előznie

- **felhívásnak, hogy a felhívott személy az intézkedésnek tegyen eleget;**

A felhívást határozottan, érthetően és megfelelő hangerővel kell megtenni!

- **más kényszerítő eszköz alkalmazásának;**

A löfegyverhasználat ultima ratio jellegére tekintettel, meg kell próbálni a törvényt sértő magatartást más, enyhébb kényszerítő eszközzel megakadályozni.

- **figyelmeztetésnek, hogy löfegyverhasználat következik;**

A löfegyverhasználatot megelőző figyelmeztetést érthetően, határozottan „**a törvény nevében löfegyvert fogok használni**” szavakkal kell megtenni.¹¹⁸

A figyelmeztetéssel egyidőben a löfegyvert **tüzelésre kész** (csőre töltés) állapotba kell helyezni.

- **figyelmeztető lövésnek.**¹¹⁹

A figyelmeztető lövés alkalmazása során kerülni kell az emberi élet, testi épség veszélyeztetését, valamint a vagyoni károkozást.

Ezt annak ellenére fontosnak tartjuk, hogy a jogalkotó a törvényben ezt nem határozta meg.

¹¹⁶ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 287. pont

¹¹⁷ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 272-274. pont

¹¹⁸ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 271. pont

¹¹⁹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 24. § (1) bekezdés

A figyelmeztető lövést általában függőleges irányba, a légtérbe kell leadni. Ha ez nem biztonságos, a lövés irányát úgy kell megválasztani, számolva a becsapódást esetlegesen követő gurulattal, hogy a lövedék életet, testi épséget ne veszélyeztessen és lehetőleg ne okozzon anyagi kárt.¹²⁰

A jogalkotó a többi kényszerítő eszköz alkalmazásához hasonlóan, a löfegyverhasználat esetében is gondolt az előre nem látható körülményekre, helyzetekre és megteremtette annak a jogszabályi lehetőségét, hogy a megelőző intézkedések törvényben meghatározott rendjétől az intézkedő eltérhessen.

A löfegyverhasználatot megelőző intézkedések részben vagy teljesen mellőzhetők, ha az eset összes körülményei miatt ezek megtételére nincs idő, és a késedelem az élet közvetlen veszélyeztetésével járna.¹²¹

Az intézkedések részben vagy egészben történő elhagyása nem jelenti a sorrend felcserélését, a sorrendtől nem lehet eltérni.

A löfegyverhasználatot tiltó rendelkezések

A törvény az általános tilalmakon (kényszerítő eszközök alkalmazását tiltó rendelkezések) túl, a löfegyverhasználat esetében további tilalmakat határoz meg.

Nincs helye löfegyverhasználatnak:

- ha olyan személy életét vagy testi épségét veszélyeztetné, akivel szemben a löfegyverhasználat feltételei nem állnak fenn (vértlen személy),
- ha az intézkedés célja tárgyra vagy állatra leadott lövéssel is elérhető,
- a fogvatartott szökésének megakadályozására, illetve szökése esetén elfogására.¹²²

A tilalom nem vonatkozik arra az esetre, ha a löfegyverhasználat fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett támadás, illetve ellenállás leküzdése miatt szükséges.¹²³

Fegyveresen követi el a támadást, aki löfegyvert vagy robbanóanyagot tart magánál, a fegyveres elkövetésre vonatkozó rendelkezéseket alkalmazni kell akkor is, ha a bűncselekményt löfegyver vagy robbanóanyag utánzatával fenyegetve követik el. Felfegyverkezve követi el a támadást, aki az ellenállás leküzdése vagy megakadályozása érdekében az élet kioltására alkalmas eszközt tart magánál.¹²⁴

A löfegyverhasználat törvényben meghatározott esetei

A jogalkotó a Bv. Sztv 22.§ (3) bekezdésében taxatív felsorolja azokat az eseteket, (feltéteket) amikor – **ha más kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezet eredményre – löfegyver használható.**

¹²⁰ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról VI. fejezet 277. pont

¹²¹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 24. § (2) bekezdés

¹²² A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 23. § (1) bekezdés

¹²³ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 23. § (2) bekezdés

¹²⁴ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 459. § (1) bekezdésének 5.-6. pontja

- **az élet elleni közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítására;**

Ha a törvény csak a közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítása céljából teszi lehetővé a lőfegyverhasználatot, és a közvetlen fenyegetés vagy támadás bármely oknál fogva megszűnt, a lőfegyver-használati jogosultság is azonnal megszűnik.

- **a testi épséget súlyosan veszélyeztető közvetlen támadás elhárítására;**
- **a terrorcselekmény, a jármű hatalomba kerítése vagy a közveszély okozása bűncselekmény megakadályozására vagy megszakítására;**

Ezen bűncselekmények esetében a különösen nagy társadalomra veszélyesség, ezen belül a súlyos eredmény bekövetkezésének veszélye indokolja a lőfegyver használatát.

- **bűncselekmény lőfegyverrel, robbanóanyaggal, vagy az élet kioltására alkalmas más eszközzel való elkövetésének a megakadályozására;**

A **robbanóanyag** olyan anyag, melynek rendkívüli gyors oxidációja (elégése) során eredeti térfogatát rendkívüli mértékben meghaladó gázmennyiség keletkezik és ez a folyamat hatalmas hőt és feszítőerőt fejt ki. **Robbantószer** olyan eszköz, amely a robbanóanyag felrobbantására szolgál (pl.: gyújtószinór, gyutacs, időzítő szerkezet, stb.). **Robbanóanyag, vagy robbantószer felhasználására szolgáló készülék**, olyan eszköz, amely magában egyesíti a robbanóanyagot és a robbantószer (pl.: bomba, kézigránát, stb.). Nem minősülnek robbantóanyagnak a pirotechnikai anyagok.

- **lőfegyver, illetőleg robbanóanyag jogosulatlan, erőszakos megszerzésére irányuló cselekmény megakadályozására;**

Mivel ezek az eszközök, illetéktelen személyek kezében fokozott veszélyt jelentenek a közbiztonságra, minden eszközzel meg kell akadályozni azt, hogy az arra jogosulatlanok megszerezzék őket. A jogalkotás korlátozta, szűkítette az elkövetés módját, mivel csak abban az esetben lehet lőfegyvert használni, ha **erőszak alkalmazásával próbálják megszerezni** az eszközöket. Azaz, ha valaki nem jogosult az eszköz birtoklására és úgy szerzi meg azt, hogy nem alkalmaz erőszakot - mert például a birtoklásra jogosult őrizetlenül hagyta az eszközt - nem lehet a megszerzés megakadályozására lőfegyvert használni.

- **a bv. szerv ellen elkövetett fegyveres támadás elhárítására;**
- **a fogvatartott erőszakos kiszabadításának megakadályozására;**
- **azzal szemben, aki a nála lévő fegyvert, vagy más, az életre és testi épségre veszélyes eszközt felszólításra nem teszi le, és magatartása annak ember elleni közvetlen használatának szándékára utal;**

A lőfegyverhasználatról, a figyelmeztető és riasztólövésről a bv. szerv parancsnoka az illetékes ügyészt haladéktalanul tájékoztatja. **A lőfegyver használata után gondoskodni kell a helyszín biztosításáról.**

A lőfegyverhasználattal kapcsolatos egyéb szabályok

Ha a törvény csak a közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítása céljából teszi lehetővé a lőfegyverhasználatot, és a közvetlen fenyegetés vagy támadás bármely oknál fogva megszűnt, a lőfegyver-használati jogosultság is azonnal megszűnik.

Amennyiben a szolgálati érdek megkívánja a lőfegyverrel felszerelt szervezeti tag a lőfegyverhasználatot követően jogszabály által feljogosított személynek, valamint a szolgálati előjárójának **utasítására köteles lőfegyverét és lőszerét átadni**. A lőfegyver és a lőszer átadása-átvétele elismervény ellenében történik. A lőfegyverhasználatot követően – amint azt a körülmények lehetővé teszik – a lőfegyvert használó, az arra utasítást adó előjáró és az a szervezeti tag, akinek hitelt érdemlő tudomása van az eseményről, köteles írásos jelentést készíteni. A fenti személyek a lőfegyverhasználatot követő vizsgálatban nem vehetnek részt. Ha a bv. szerv vezetőjével szemben jelentésírási kötelezettség vagy egyéb kizáró ok áll fenn, a vizsgálatot a BVOP folytatja le.¹²⁵

A lőfegyvert használó jelentése a következőket tartalmazza:¹²⁶

- mikor, hol, kivel szemben, milyen lőfegyvert használt, hány lövést adott le,
- a lőfegyver típusát, gyári számát,
- a lőfegyverhasználat okát,
- a megelőző intézkedéseket, ha ezek megtételére nem volt idő, lehetőség, akkor annak okát,
- milyen sérülés történt, sor került-e elsősegélynyújtásra, orvosi ellátásra, hol tartózkodik a sérült,
- milyen kárt okozott a lövés, ki a károsult, az intézkedő, illetve a károsult mit tett a kár enyhítésére,
- a helyszínrre, a tanúkra, a bűnjelekre és az egyéb körülményekre vonatkozó adatokat,
- a lőfegyverhasználatra feljogosító törvényhelyre történő hivatkozást,
- kinek a részére került átadásra a használt fegyver és az ahhoz kiadott, megmaradt lőszer.

A vizsgálatról készült **értesítésnek** tartalmaznia kell a lőfegyverhasználat jogszerűségének minősítésére vonatkozó megállapítást, a rövid tényállást, a sérüléseket, az okozott kárt, továbbá az érintett személyek adatait. Az értesítés egy példányát kézbesíteni kell az érintetteknek. Amennyiben az érintett az értesítést nem hajlandó átvenni, arról jegyzőkönyvet kell felvenni. Az értesítés ellen önálló jogorvoslatnak helye nincs, az intézkedéssel szemben a Szervezeti törvény 17. § (3) bekezdése alapján van panasznak helye.¹²⁷

Ha a lőfegyverhasználattal kapcsolatban a bv. szerv vezetője bűncselekmény megalapozott gyanúját állapítja meg, feljelentést tesz az illetékes ügyészségi nyomozó hivatalnál, fegyelmi vétség gyanúja esetén intézkedik a fegyelmi eljárás lefolytatására.

A lőfegyverhasználatnak nem minősülő lövést (tárgyra vagy állatra irányuló, a figyelmeztető, illetőleg a nem szándékosan leadott, és a tömegoszlátás, rendfenntartás céljából alkalmazott

¹²⁵ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, 291. pont

¹²⁶ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, 292. pont

¹²⁷ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, 293. pont

riasztólövés) az **intézkedő lehetőleg azonnal, szóban jelenti előjárójának**, majd írásos jelentést készít, amely tartalmazza:

- mikor, hol, milyen célból, hány lövést adott le,
- a lövést kiváltó körülményeket, figyelmeztető lövésnél az alkalmazott megelőző intézkedéseket, vagy azok mellőzésének okait,
- a lövés irányát és következményét,
- ha a lövés sérülést, vagy kárt okozott, annak leírását,
- a lövést követően tett intézkedéseit,
- a helyszínre, a tanúkra, egyéb körülményekre vonatkozó adatokat.

Ha a löfegyverhasználatnak nem minősülő lövés sérülést vagy kárt okozott, a löfegyverhasználatra vonatkozó rendelkezések szerint kell a vizsgálatot lefolytatni, és az értesítést elkészíteni.¹²⁸

Löfegyverhasználat tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben¹²⁹

A löfegyverhasználat sajátos esetét jelenti, ha annak szükségessége tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben merül fel. Ilyenkor fokozott a veszélye annak, hogy olyanokat is találat ér, akikkel szemben a löfegyverhasználat kizárt vagy enyhébb kényszerítő eszköz használata is elegendő. A törvény erre figyelemmel a löfegyverhasználatot csak akkor engedi, ha az egyes személy elleni alkalmazás feltételei fennállnak, a használatnak pedig kizárólag az egyes személy ellen kell irányulnia.

Löfegyverhasználatnak tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben csak akkor van helye, ha az egyes személy elleni löfegyverhasználat feltételei fennállnak. A löfegyverhasználatnak az egyes személy ellen kell irányulnia.

A tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben a löfegyverhasználatot a **következő sorrendben meg kell előznie**

- a tömeg (csoportosulás) szétszórására, illetőleg a jogellenes magatartás megszüntetésére irányuló felhívásnak;
- a tömeg (csoportosulás) szétszórására irányuló egyéb kényszerítő eszköz alkalmazásának;
- figyelmeztetésnek, hogy löfegyverhasználat következik;
- figyelmeztető lövésnek.

A tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben a löfegyverhasználatot megelőző intézkedések mellőzésére az egyes személy elleni löfegyverhasználat szabályai az irányadók.

Kötelékben való fellépés¹³⁰

A törvény szabályozza azokat a bv. szerv, illetve a fogvatartás biztonsága szempontjából kiemelkedő veszélyt jelentő cselekményeket, amelyek felszámolására, megakadályozására a hivatásos állomány tagjai kötelékben alkalmazhatók.

¹²⁸ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, 296. pont

¹²⁹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 25. §

¹³⁰ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 26. §

A hivatásos állomány tagjai kötelékben alkalmazhatók

- fogolyzendülés felszámolására;
- terrorcselekmény felszámolására;
- túsok kiszabadítására;
- megszőkött fogvatartott felkutatására és elfogására;
- a bv. szervet, illetőleg eszközeit, járműveit ért támadás elhárítására;
- a bv. szerv területéről vagy annak járműveiből való erőszakos kitörés megakadályozására;
- a bv. szerv biztonságát sértő vagy ezzel közvetlenül fenyegető tömeges vagy erőszakos cselekmények megakadályozására, felszámolására;
- a 13. § (3) bekezdésében meghatározott esetben.

Kötelékben történő fellépés esetén a hivatásos állomány tagja a kötelék parancsnokának az utasítása szerint köteles eljárni.

Csapaterő zárt alakzatban történő alkalmazása esetén az intézkedő saját elhatározásából is használhatja lőfegyverét amennyiben a lőfegyverhasználat törvényben meghatározott feltételei fennállnak és a zárt alakzattól elszakadt, vagy alakzaton kívüli feladat végrehajtására kap utasítást.

Tömegoszlatás¹³¹

A fogvatartás, illetve a bv. szerv biztonságát közvetlenül veszélyeztető tömeg szétoszlatására a törvény az egyébként alkalmazható kényszerítő eszközökön túl, további sajátos eszközök használatát is lehetővé teszi. E sajátos eszközök (vízsugár, pirotechnikai eszköz, stb.) olyan jellegűek, hogy alkalmasak a tömeg szétoszlatására, használatuk azonban nem eredményezheti az emberi élet kioltását, nem okoz testi sérülést vagy egészségkárosodást. Erre figyelemmel a törvény tömegoszlatás céljára a lőfegyverhasználatot nem teszi lehetővé.

Ha a fogvatartás és a bv. szerv biztonságát közvetlenül veszélyeztető tömeg a szétoszlatásra, illetve a jogellenes cselekmény abbahagyására irányuló felszólításnak nem tesz eleget, a meghatározott kényszerítő eszközök használata mellett a következő eszközök és intézkedések alkalmazhatók

- vízsugár;
- pirotechnikai eszköz, riasztólövés;
- ingerlő vegyi eszköz;
- kényszeroszlatás.

A meghatározott eszközök, illetve intézkedések alkalmazására a **tömeget előzetesen figyelmeztetni kell. A tömeget a helyszínről való eltávozásában tilos korlátozni.**

Tömegoszlatásnál lőfegyverhasználatnak nincs helye.

¹³¹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 27. §

5. Kényszerítő eszközökkel kapcsolatos értelmező rendelkezések¹³²

A **sérelem** olyan helyzet kialakulása, amelyben személy testi épségében, egészségében, vagy dolog épségében, működésében negatív (káros) változás történik.

A **veszély**, olyan helyzet kialakulása, amelyben a sérelem bekövetkezése valószínűsíthető, de nem szükségszerű. A veszély a sérelem bekövetkezésének reális lehetősége.

Személy elleni támadás az a jogellenes és aktív emberi magatartás, amely az emberi életet, testi épséget vagy személyes szabadságot sérti, vagy veszélyezteti.

A **rongálás** idegen dolog, - vagyontárgy - sérülésével, megsemmisítésével vagy működésképtelenné tételével okozott kár.

Engedély nélküli eltávozás követ el azon fogvatartott, aki a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C törvény 283. §-ban szabályozott bűncselekmény elkövetője nem lehet, de a bv. szervezet által kijelölt kényszertartózkodási helyet engedély nélkül elhagyja.

Önkárosító magatartás a fogvatartott minden olyan cselekménye, amely a saját életét, testi épségét sérti vagy veszélyezteti.

Testi sérülés minden olyan elváltozás a szervezet sejtjeiben, szöveteiben, amely külsérelmi nyomokkal, valamint nem látható belső szervi elváltozásokkal járó alaki eltérést, vagy az életszerű működésben zavart okoz.

Közvetlen a támadás amennyiben a támadó és a megtámadott közötti térbeli elhelyezkedésre, közelségre, valamint a támadó magatartására tekintettel a sérelem azonnali bekövetkezésével kell számolni.

Intézkedési távolság az a távolság, amelyen kívül helyezkedve biztosítja az intézkedőt, hogy a vele szemben álló személy támadása ne érje el, azonban ő gyors mozdulattal, hatékonyan a támadó közvetlen közelébe tudjon kerülni.

Helyzetfelismerés: Az intézkedő a szükséges kényszerítő eszköz alkalmazásának megkezdése előtt mérje fel a kialakult helyzetet. Amennyiben az erő- vagy létszámfölény, vagy más akadályozó körülmény, illetve az intézkedés alá vont személy állapota veszélyezteti az eredményes intézkedést, akkor a személyi állomány tagja **hívjon segítséget** az intézkedés biztonságos végrehajtásához.

A szolgálati feladatra átvett kényszerítő eszközöknek az alkalmazásukra megfelelő állapotúaknak kell lenniük, ennek érdekében az **állapotukat, működőképességüket, tartozékaik meglétét az átvételük során ellenőrizni kell.**

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Ismertesse az arányosság elvét!

¹³² A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, 29.-38. pont

- Mit jelent a kínzás tilalma?
- Mit jelent az intézkedés módja?
- Ismertesse a kényszerítő eszközök alkalmazásának közös szabályait!
- Ismertesse a kényszerítő eszközök helyettesítésére vonatkozó szabályt!
- Ismertesse a kényszerítő eszközök alkalmazását megelőző intézkedéseket!
- Ismertesse a kényszerítő eszközök alkalmazását tiltó, valamint korlátozó rendelkezéseket!
- Ismertesse a kényszerítő eszközök alkalmazását követő jelentési kötelezettség általános szabályait!
- Milyen adatokat kell tartalmaznia a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésnek?
- Ismertesse a kényszerítő eszközök alkalmazásának jogszerűségi folyamatát!
- Ismertesse az intézkedést elszenvedett személy jogorvoslati lehetőségeit!
- Sorolja fel, mikor alkalmazható kényszerítő eszköz fogvatartottal szemben!
- Sorolja fel, mikor alkalmazható kényszerítő eszköz más személlyel szemben!
- Ismertesse a testi kényszer alkalmazására vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a bilincs, mint kényszerítő eszköz alkalmazására vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a könnygáz, az elektromos sokkoló és a gumibot alkalmazására vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a traumatikus és irritáló lőszer alkalmazására vonatkozó szabályt!
- Ismertesse a szolgálati kutya, mint kényszerítő eszköz alkalmazására vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a lőfegyver fogalmát!
- Ismertesse a szolgálati lőfegyver viselésének, tárolásának és bv. szerv területére történő bevitelének szabályait!
- Mi a lőfegyver-használati jog és kötelezettség?
- Mi minősül lőfegyverhasználatnak?
- Mi nem minősül lőfegyverhasználatnak?
- Ismertesse a lőfegyverhasználatot megelőző intézkedéseket, és azok mellőzésének lehetőségét!
- Ismertesse a lőfegyverhasználatot tiltó rendelkezéseket, valamint a tilalmat feloldó szabályokat!
- Ismertesse a lőfegyverhasználat törvényben meghatározott eseteit!

X. FEJEZET

A FOGVATARTÁS BIZTONSÁGÁRA HATÓ KÖRÜLMÉNYEK, A FOGVATARTOTTAK BIZTONSÁGI KOCKÁZATÁNAK ELEMZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE

1. A fogvatartottak biztonsági kockázatának elemzése és értékelése¹³³

Annak érdekében, hogy a bv. szervezet a törvényben meghatározott feladatait biztonságosan és eredményesen el tudja látni, minden fogvatartott esetében meg kell azt állapítani, hogy **milyen szintű veszélyt, kockázatot jelent a bv. rendjére, biztonságára**. Ezért el kell készíteni a kockázatelemzést és értékelést, majd ezek alapján meg kell határozni a biztonsági kockázatának szintjét. Ezt követően minden egyes feladatot a meghatározott veszélyességi szint figyelembe vételével kell megtervezni, valamint végrehajtani.

A büntetés végrehajtási feladatok biztonságos végrehajtása érdekében minden fogvatartott esetében – a rá vonatkozó kockázatelemzés és értékelés részeként – meg kell határozni a **biztonsági kockázati szintet**, amely **magas, közepes vagy alacsony szintű** lehet.

Magas szintű a biztonsági kockázata annak az elítéltnak, akinél az elkövetett bűncselekmény jellege, a kiszabott büntetés tartama, bünszervezetben vagy a fogvatartotti szubkultúrában betöltött szerepe, a bv. intézet rendjéhez és biztonságához való viszonya, korábbi fogvatartása során tanúsított magatartása vagy más személyi körülménye alapján megalapozottan feltehető, hogy adott helyzetben a bv. intézet rendjét súlyosan sértő cselekményt, szökést, a saját vagy mások életét, testi épségét sértő vagy veszélyeztető magatartást tanúsítana, és így a biztonságos fogvatartása csak őrzéssel biztosítható.

Közepes szintű a biztonsági kockázata annak az elítéltnak, akinél megalapozottan feltehető, illetve magatartása alapján megállapítható, hogy a bv. intézet rendjével tudatosan szembe helyezkedik, az azzal kapcsolatos magatartási szabályokat megszegi, és így a biztonságos fogvatartása csak felügyelettel vagy őrzéssel biztosítható.

Alacsony szintű a biztonsági kockázata annak az elítéltnak, aki a bv. intézet rendjét várhatóan betartja, szökésétől vagy más bűncselekmény elkövetésétől nem kell tartani, és így a biztonságos fogvatartása általában ellenőrzéssel is biztosítható.

A biztonsági kockázati besorolás felülvizsgálata

Az elítélt biztonsági kockázati besorolását a bfb.

- a) az **alacsony** szintű biztonsági kockázati besorolású elítélt esetében legalább **évente**,
- b) a **közepes** szintű biztonsági kockázati besorolású elítélt esetében legalább **hathavonta**,
- c) a **magas** szintű biztonsági kockázati besorolású elítélt esetében legalább **háromhavonta** felülvizsgálja.¹³⁴

¹³³ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbírás helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól, 50. § (1-4) bekezdése

¹³⁴ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbírás helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól 50. §. (5) bekezdése, Hatályos: 2018.01.01.

A besorolás alapjául szolgáló **körülmények változása esetén** a bfb. - halaszthatatlan esetben a bv. intézet parancsnoka - az elítélt biztonsági kockázati besorolását a határidőktől függetlenül is **köteles megváltoztatni**.¹³⁵

A szabályozás lehetővé teszi az olyan rendkívüli körülményekre történő reagálást (pl: szökés, stb), amely a biztonsági kockázati besorolás megváltoztatását indokolja. Főszabály szerint ebben az esetben is a Befogadási és Fogvatartási Bizottság jár el, azonban előfordulhat olyan eset, amikor nincs idő a bfb. összehívására, hanem a **bv. intézet parancsnoka az, aki azonnali intézkedésként köteles megváltoztatni a besorolást**.

Amennyiben a fogvatartott rezsimbe és **biztonsági kockázati csoportba sorolása megváltozik**, felül kell vizsgálni a munkahelyét, vagy a munkakörét is.¹³⁶

Halaszthatatlan az eset, ha terrorcselekmény, fogolyzendülés, fogolyszökés, támadás, tömeges ellenállás, önkárosítás, vagy bármilyen, az intézet biztonságára veszélyt jelentő más körülményről bejelentés érkezik, valamint, ha rendkívüli esemény bekövetkezésétől tartani lehet.¹³⁷

A biztonsági kockázat elemzés két jól elhatárolható logikai gondolkör köré csoportosítható. Az **egyik logikai egység**, hogy a fogvatartott várhatóan milyen módon viszonyul a bv. intézet rendjéhez. A logikai egységben felfedezhető lépcsőzetesség az alacsony kockázattól haladva a magas kockázat felé. (várhatóan betartja, tudatosan szembe helyezkedik, súlyosan veszélyezteteti).

A **másik logikai egység**, hogy a biztonságos fogvatartás miként valósítható meg. Szintén lépcsőzetesen épül fel, a biztonsági tevékenységeket egyre erősödő feltételként fogalmazza meg (ellenőrzés, felügyelet, őrzés) az alacsonytól a magas felé haladva.

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Ismertesse a magas biztonsági kockázati besorolás szabályát!
- Ismertesse a közepes biztonsági kockázati besorolás szabályát!
- Ismertesse az alacsony biztonsági kockázati besorolás szabályát!

¹³⁵ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól 50. §. (6) bekezdése, Hatályos: 2018.01.01.

¹³⁶ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 66/2015. (VIII.18) OP szakutastása a Befogadási és Fogvatartási Bizottság részletes feladatairól, tagjairól és eljárásrendjéről, valamint a fogvatartottak munkáltatásához kapcsolódó egyes szabályokról

¹³⁷ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 95. § (6) bekezdése

XI. FEJEZET

A BELSŐ ŐRZÉS, FELÜGYELET, ELLENŐRZÉS¹³⁸

A belső őrzés, felügyelet, ellenőrzés (a továbbiakban: belső felügyelet) célja, a házirendben meghatározottak érvényre juttatása, annak megakadályozása, hogy a fogvatartottak a részükre kijelölt részleget engedély nélkül elhagyják, illetve ott rendkívüli eseményt kövessenek el.

A belső felügyeletet úgy kell megszervezni, hogy az alkalmas legyen a fogvatartottak elhelyezési körletein a meghatározott rend és fegyelem fenntartására. A belső felügyelettel összefüggő feladatok végrehajtása során a reintegrációs feladatok teljesítését elő kell segíteni. Ennek érdekében a belső felügyeletet ellátó állomány és a reintegrációs tisztek szorosan együttműködve hajtják végre feladataikat.

A belső felügyeletet ellátó állomány felszerelését a bv. szerv vezetője határozza meg.

A belső őrzést, felügyeletet, ellenőrzést ellátó személyi állomány:

- körlet-főfelügyelő,
- körletfelügyelő.

A körlethez tartozó belső átjárókat, kapukat a körlet-főfelügyelő, illetve a körletfelügyelők a bv. szerv vezetőjének rendelkezése alapján kezelik. Amennyiben indokolt, a bv. szerv vezetője önálló szolgálati helyet is létesíthet ebből a célból.

1. A körletfelügyelő

1.1. A körletfelügyelő fogalma és alárendeltsége

Körletfelügyelő a bv. szerv hivatásos állományú tagja, aki ellátható kényszerítő eszközzel és – ha a bv. szerv vezetője eltérően nem rendelkezett – a szolgálatban lévő körlet-főfelügyelő közvetlen alárendeltségében, eligazítás, és szolgálati utasítás alapján biztonsági tevékenységet lát el.

1.2. A körletfelügyelő biztonsággal összefüggő feladatai

- a házirend szabályainak megkövetelése,
- a napirendi feladatok végrehajtása, fogvatartottakkal való betartatása,
- a felügyeletére bízott körletrész, zárka, lakó- és egyéb helyiségek ajtóinak a szolgálati utasítás szerinti zárva tartása,
- a napirendben meghatározott esetekben és a szolgálati elöljáró utasítása alapján a fogvatartott elhelyezése a részlegen, vagy kiadása a részlegről,

¹³⁸ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, X. fejezet

- a meghatározott biztonsági intézkedések végrehajtása, azok előírtak szerinti dokumentálása,
- annak megakadályozása, hogy a fogvatartott a körletrészt, részleget engedély nélkül elhagyja, a körlet, a zárka vagy más helyiség kulcsát megszerezze,
- a körletből anyagok, felszerelési és berendezési tárgyak engedély nélküli kivitelének, illetve a körletre bevitelének megakadályozása,
- a fogvatartás rendjét és biztonságát veszélyeztető cselekmény elkövetésének megakadályozása,
- részt vesz a biztonsági szemlén és biztonsági vizsgálaton,
- rendszeresített okmányok és nyilvántartások vezetése,
- *¹³⁹ a hatáskörébe tartozó feladatok végrehajtása a fogvatartottak öngyilkossági cselekményeinek megelőzésével kapcsolatban.

1.3. A körletfelügyelő ellenőrzési kötelezettsége

- a felügyeletére bízott körletrészen, részlegen elhelyezett fogvatartottak létszámát,
- a fogvatartottak tevékenységét, a zárkában levő fogvatartottak magatartását az előljáró rendelkezése szerint meghatározott időközönként,
- a házirend megtartását,
- az ajtók, az ablakrácsok, a falak, a mennyezet és padozat épségét a szolgálati utasítás szerint naponta legalább egyszer,
- a fogvatartottak telefonálására – különös tekintettel a fogvatartotti mobiltelefonokra – vonatkozó szabályok betartását,
- a biztonsági berendezések, a technikai eszközök, valamint a zárka- és a körletrész berendezési tárgyainak meglétét, állapotát, használhatóságát,
- a körletrész, a zárkák, a lakóhelyiségek rendjét, tisztaságát, a fogvatartottak ruházatát, ápoltságát.

1.4. A körletfelügyelő jelentési kötelezettsége

A körletfelügyelő **jelenti**:

- a létszámellenőrzés végrehajtását, szabadlevegőn tartózkodásra, munkára történő ki- és bevonulás megtörténtét és a fogvatartottak létszámát és azt rögzíti a rendszeresített szolgálati okmányban,
- a fegyelmi vétség vagy bűncselekmény elkövetésének gyanúját, ezzel egyidejűleg fegyelmi lapot állít ki,
- a fogvatartottak hangulatában bekövetkezett változást,
- a ruházat, a felszerelési tárgyak elhasználódását, hiányát, elvesztését, az anyagok megrongálódását, károkozás esetén kárjelentő jegyzőkönyvet vesz fel,
- a veszélyhelyzetet eredményező esemény előkészületét, kísérletét, elkövetését a biztonságra veszélyes körülmény észlelését,
- a szolgálata alatt előforduló egyéb eseményeket.

¹³⁹ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 18/2020. (V.29.) BVOP utasítása a fogvatartotti krízisek, öngyilkossági kísérletek és önártalmak megelőzéséről

1.5. A körletfelügyelő szolgálati nyomtatványai

A körletfelügyelő szolgálati naplója

A naplóban rögzíteni kell részlegben elhelyezett fogvatartottak létszámának változásait. A napló vezetését a szolgálat átvételekor kell megkezdeni és a szolgálat átadásakor kell lezárni.

A fejrésznél sorolt létszámadatokat a növedék és fogyatéék figyelembevételével kell a reggeli és az esti létszámmellenőrzést követően kitölteni. A kiadott és visszavett fogvatartottak rovatban minden létszámváltozást folyamatosan kell vezetni. A kiadást az átvevő, a visszavételt a visszavevő olvasható aláírásával igazolja. A növedék, fogyatéék rovatba azokat a fogvatartottakat kell bevezetni, akik a részlegre új befogadásként érkeztek, vagy megőrzésre más intézetből átszállítottak, illetve a részlegről megőrzésre vagy véglegesen kiadtak.

A „Jelentés, intézkedés” rovatban – az időpont megjelölésével – rögzíteni kell mindazokat az eseményeket, amelyek a részleg belső rendjétől eltérnek, így különösen:

- házirendet, napirendet érintő eseményeket, változásokat,
- a fogvatartottakat érintő eseményeket,
- az elhelyezési részlegekkel összefüggő változásokat,
- a szolgálat ellátást befolyásoló egyéb körülményeket stb.

Szintén az előző rovatban szükséges dokumentálni a biztonsági ellenőrzések végrehajtását („től-ig” időpont megjelöléssel) és annak tapasztalatait.

A szolgálat ellátásával összefüggő meghagyások között kell feltüntetni a részlegben elhelyezett különös figyelmet igénylő fogvatartottak nevét, elhelyezését, illetve a megfigyelés okát, ellenőrzésük időpontját. Ugyanebben a szövegmezőben szükséges rögzíteni továbbá a végrehajtott napirendi pontokat időpont megjelöléssel, a fogvatartottak tevékenységére irányuló ellenőrzések időpontját, azok tapasztalatait, illetve a részlegben bekövetkezett egyéb történéseket (pl.: csomagosztás, ügyvédi beszélő-, rendőri kihallgatás megtörténte, stb.).

A szolgálatot átadó körletfelügyelő és körlet-főfelügyelő szolgálat átadásakor aláírja a naplót, az átvevő is a szolgálat átvételét aláírásával igazolja.

Egyéb nyomtatványok

A bv. intézetek a fogvatartottak **díjazás nélküli munkavégzésének** idejét a rendszeresített nyilvántartásba vezetni kötelesek. A nyilvántartás tartalmazza a fogvatartott személyi és büntetés-végrehajtási adatait a nyomtatvány alapján értelemszerűen, a díjazás nélküli munka megnevezését, a munka időpontját, időtartamát, összóraszámot a munka végzését igazoló felügyelő, a fogvatartott, valamint ellenőrzés végett a főfelügyelő aláírását. Az igénybevétel óraszámait havonta név szerint összesíteni kell. **A díjazás nélküli munkaidő a napi 4 órát és a havi 24 órát nem haladhatja meg.** Az óraösszesítéseket erre figyelemmel kell elkészíteni.

A fogvatartottak öngyilkossági cselekményeinek megelőzésével kapcsolatos biztonsági szabályok¹⁴⁰

¹⁴⁰ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 18/2020. (V.29.) BVOP utasítása a fogvatartotti krízisek, öngyilkossági kísérletek és önártalmak megelőzéséről

A fogvatartás teljes időtartama alatt kiemelt figyelmet kell fordítani az egyén pszichés teherbíró képességét jelentősen meghaladó állapotok és események (a továbbiakban: krízisveszély) megelőzésére és kezelésére.

A fogvatartást végrehajtó bv. szervezetben objektumonként önállóan, állandó tagságú **krízismegelőző bizottság működik** (a továbbiakban: Bizottság). A Bizottság dönt a Nyilvántartás adatainak módosításáról, fenntartásáról vagy törléséről.

A Bizottság vezetője javaslatot tesz vagy utasítást ad a reintegrációs tisztszámára a Nyilvántartásban szereplő fogvatartott elhelyezésére, egyéni kezelése vonatkozásában. A Bizottság vezetője a bv. osztályvezető, további tagjai:

- biztonsági osztályvezető;
- egészségügyi osztály kijelölt tagja;
- pszichológus.

A Bizottság munkájában további szakterület képviselője is részt vehet (pl. reintegrációs tisztsz, lelkész, bv. pártfogó felügyelő). A Bizottság ülése a Befogadási és Fogvatartási Bizottság ülésével összevonható.

A rendőrség által a bv. intézetbe átkísért fogvatartott befogadása során, a befogadást végző személynek tájékozódnia kell az átkísérést végző személytől, az őrizetet végrehajtó fogda vezetőjétől, illetve szükség esetén a bv. ügyésztől az átkísért fogvatartott korábbi magatartási jellemzőiről, esetlegesen ismert önkárosító vagy öngyilkossági cselekményeiről, valamint az általa elkövetett bűncselekmény jellegéről.

Hivatali időn túli új befogadás esetén a biztonsági tisztsz (amennyiben egészségügyi személyzet is szolgálatban van, az ápoló) kikérdezi a befogadott személyt az esetleges öngyilkossági előtörténetéről. Amennyiben felmerül az öngyilkossági veszélyeztetettség, feljegyzést készít, melyet továbbít a Bizottságnak. A biztonsági tisztsz feladata a Nyilvántartásban szereplő fogvatartottakra vonatkozó információknak a felügyelők szolgálati helyeire továbbításának biztosítása.

Ha a **hivatali időn kívüli befogadás esetén** a fogvatartott pszichés egyensúlyvesztésének jele észlelhető, orvos közreműködésére kell intézkedni. Orvosi ellátást és intézkedést követően, amennyiben az orvosi vélemény szerint a fogvatartott bv. intézetben elhelyezése lehetséges, a **biztonsági tisztsz a körülmények figyelembevételével meghatározza a fogvatartott további ellenőrzésére vonatkozó feladatokat**. A bv. szerv adottságainak megfelelően gondoskodnia kell a fogvatartott társas és/vagy elektronikus megfigyelési eszközzel felszerelt zárkában történő elhelyezéséről. A továbbiakról hivatali időben a Bizottság dönt.

A megelőzés érdekében a szakterületek, valamint a bv. szervezetek közötti hatékony információátadás és együttműködés támogatására a veszélyeztetett fogvatartottokról nyilvántartást (a továbbiakban: Nyilvántartás) kell vezetni. A **Nyilvántartás azokat a fogvatartottakat tartalmazza**, akik esetében az előzményeik ismeretében a megelőző intézkedések mellett is alapos okkal számítani lehet öngyilkosságra vagy más önártalom/önkárosítás megjelenésére, pszichoaktív szerhasználatból eredő magatartási zavarra vagy fiziológiai krízisre, hátrányos közösségi helyzetükből eredő pszichés- vagy alkalmazkodási-magatartási krízis kialakulására.

A Nyilvántartás alcsoportjai:

- magas öngyilkossági kockázatú fogvatartottak;
- önkárosító fogvatartottak;

- pszichoaktív szerhasználat szempontjából magas kockázatú fogvatartottak;
- bántalmazás szempontjából magas kockázatú fogvatartottak;
- hosszú ítélettartam miatt labilis fogvatartottak;
- egyéb okból veszélyeztetett fogvatartottak.

Amennyiben a Nyilvántartásban szereplő fogvatartott egyszemélyes elhelyezése válik szükségessé magánelzárás vagy elkülönítés végrehajtására, az elrendelő köteles a Bizottság állásfoglalását kikérni az egyszemélyes elhelyezés végrehajthatóságára vonatkozóan. Ha a Bizottság a fogvatartott egyszemélyes elhelyezését jóváhagyja, úgy a zárka **elektronikus megfigyelési eszközzel történő megfigyelését folyamatosan biztosítani kell.**

A biztonsági szemle, az átfogó biztonsági vizsgálat, valamint – annak végrehajtási keretei adta lehetőségek szerint – a napi biztonsági ellenőrzés során **kiemelt figyelmet kell fordítani** az elkövetést elősegítő fizikai adottságok feltárására, megszüntetésére, továbbá az **önkárosító/önártó cselekmények elkövetésére alkalmas eszközök** (pl. kötél, zsineg, hajlékony kábel, fonál, éles eszköz stb.), valamint kábító- vagy bódítószerek, vegyszerek és engedély nélkül tartott gyógyszer kiszűrésére.

A korábban öngyilkosságot megkísérlő vagy a saját testi épsége elleni önkárosító cselekményt elkövető fogvatartott zárkájában – függetlenül attól, hogy az aktuális Nyilvántartásban szerepel-e – a megelőzés érdekében elektronikus megfigyelési eszköz helyezhető el.

Magánelzárás, fegyelmi és biztonsági elkülönítés során a korábban öngyilkosságot elkövető vagy saját testi épségét veszélyeztető fogvatartottat – függetlenül attól, hogy az aktuális Nyilvántartásban szerepel-e – elektronikus megfigyelési eszközzel felszerelt zárkában kell elhelyezni.

A „**magas öngyilkossági kockázatú fogvatartottak**” ellenőrzésének gyakoriságát úgy kell meghatározni, hogy az ellenőrzés a fogvatartott számára ne legyen kiszámítható. A „magas öngyilkossági kockázatú fogvatartottak” ellenőrzését **nappal 60, éjszaka 30 percenként kell elvégezni**, illetve egyénileg kell megvizsgálni, hogy szükséges-e az ellenőrzések gyakoribb végrehajtása. A tevékenység rendszeres ellenőrzése mellett 12 óra alatt legalább 3 soron kívüli ellenőrzést kell végrehajtani. A „magas öngyilkossági kockázatú fogvatartottak” **a zárkában vagy más helyiségben nem maradhatnak egyedül.** E lehetőség esetére a bv. szerv vezetője intézkedésben határozza meg a fogvatartottal kapcsolatos feladatokat.

A biztonsági osztály a „**pszichoaktív szerhasználat szempontjából magas kockázatú fogvatartottak**” zárkájában ütemezetten biztonsági vizsgálatot tart.

A személyi állomány tagjánál **egyedi azonosítóval ellátott vágóeszközt kell rendszeresíteni**, amely további sérülés okozása nélkül alkalmas az önakasztás eszközeként használt anyag elvágására. A vágóeszközt a szolgálatban lévő körletfelügyelő vagy a személyi állománynak az a tagja tartja magánál, aki a leghamarabb képes a beavatkozásra.

2. A fogvatartottak napirend szerinti tevékenységének irányítása, ellenőrzése, a napirendi pontok végrehajtása¹⁴¹

¹⁴¹ A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Biztonsági Szolgálatával által előterjesztett és jóváhagyott „a fogvatartottak napirend szerinti tevékenységének irányításához, a szolgálat átadás-átvételi tevékenységhez, az

A fogvatartottak zárkán belüli tevékenységének ellenőrzése, mint szakfeladat, ok- okozati összefüggések tekintetében szerteágazó. Az ellenőrzés elsődleges célja a **fogvatartott tevékenységének figyelemmel kísérése, kontroll alatt tartása**. További célként jelenik meg a fogvatartottak önkárosító, valamint egymás sérelmére elkövetett cselekményeinek megakadályozása, valamint a tiltott, biztonságra, avagy esetenként a fogvatartottak életére, testi épségére veszélyt jelentő eszközök tartásának, készítésének, felhasználásának, továbbá rendkívüli esemény megvalósításának megakadályozása is. A prevenciós tevékenység hatékony megvalósulása érdekében az ellenőrzéseket a vonatkozó szabályzók előírásainak maradéktalan betartásával kell végrehajtani.

Az érintett helyiségekbe történő belépés során **kiemelt éberséget kell tanúsítani**. A **betekintő nyíláson be kell nézni** és fel kell mérni a zárkában elhelyezett fogvatartottak elhelyezkedését és tevékenységét. Kiemelt figyelmet kell fordítani az üveg vagy plexi betét, fűtőlemez meglétére, a zárkából történő szándékos kiszúrás vagy egyéb kihatás elkerülése érdekében. Indokolt esetben a helyiség áramtalanítását is előzetesen el kell végezni. Közvetlenül a zárkaajtó mögött elhelyezkedő fogvatartottakat – a zárkanyitás előtt – távolabb kell küldeni az ajtótól.

Belépéskor a **személyi állomány tagjai úgy helyezkedjenek**, hogy egymást biztosítva folyamatosan figyelemmel tudják kísérni az ott elhelyezett fogvatartottak viselkedését, magatartását. Az ajtót biztosító személy kívülről biztosítsa a zárkába belépő társát, társait és egyben akadályozza meg az ajtó becsukását és a folyosó felől irányuló illetéktelen mozgást.

Amennyiben **egyedül történik a zárkába belépés**, akkor a személyi állomány tagja csak az ajtóba álljon, vagy a zár előzetes bezárásával kell biztosítani, hogy az ajtót kívülről ne lehessen becsukni, illetve **jelzés leadására alkalmas eszközt** (pl.: személyi riasztó, EDR készülék) **készenléti helyzetben kell tartani**. Olyan zárkák esetében, melyben elhelyezett fogvatartottak által a hivatalos személy elleni erőszak bűncselekmény elkövetésének veszélye áll fenn, vagy ilyen jellegű cselekménnyel kapcsolatban előzményi adatok állnak rendelkezésre, **minden esetben 2 fő hivatásos személyi állományú tagnak** kell a zárkanyitást végrehajtani.

2.1. Az ellenőrzés gyakoriságának meghatározása

Az ellenőrzések gyakoriságát úgy kell meghatározni, hogy az megfeleljen a fogvatartotti populáció összetételének, annak végrehajtása kellő mértékben lefedje a fogvatartott tevékenységének részleteit is. Az ellenőrzések végrehajtását úgy kell megszervezni, hogy az **ne legyen a fogvatartottak által kiszámítható**.

Az ellenőrzésekre vonatkozó helyi intézkedések kidolgozásánál alapként kell figyelembe venni, hogy rezsimkategóriától függetlenül, két ellenőrzés között **maximum 1 óra időintervallum telhet el éjszakai, valamint nappali szolgálatban egyaránt**. A gyakoribb ellenőrzéseket az intézet parancsnoka határozza meg. (A 7/2019. (12.19.) OP körlevél lehetőséget ad 2020. január 01-től a bv. szerv vezetőjének, hogy a fogvatartotti populáció

ébresztő/takarodó végrehajtásához, valamint a zárkában/lakóhelyiségben történő ellenőrzéshez” témakörben kiadott módszertani útmutató (30500/6767-1/2017. ált.)

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának szakmai segédanyaga a büntetés-végrehajtási szervek Házirendjének kialakításáról (30500/3331-2/2019. ált.)

Az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettesének 10/2019. (10.31.) OPBFH körlevele a büntetés-végrehajtási-szervezetben alkalmazandó intézkedéstaktikai eljárásokról és a kényszerítő eszközök alkalmazásának rendjéről

biztonsági kockázatához igazodva a nappali és éjszakai időszakokban egyaránt két órára növelheti az ellenőrzések gyakoriságát, illetve munkanapokon 12.00-14.00 óra között, hétvégén és munkaszüneti napon 16.00 óra után zárást rendelhet el a részlegeken.) A fogvatartottak zárkán belüli elhelyezése során, amennyiben az intézeti adottságok lehetővé teszik, törekedni kell arra, hogy a zárkán vagy lakóhelyiségen belül a felszerelési tárgyak optimális elhelyezésével minimalizálható legyen a holtterek aránya.

A szolgálatba lépő állomány minden esetben legyen tisztában az ellenőrzési feladataival, illetve az eligazítások során kerüljön külön meghatározásra annak gyakorisága is.

2.2. Az ellenőrzés végrehajtásának elemei

A fogvatartotti zárkák, illetve lakóhelyiségek betekintő nyílásánál (ajtón, vagy falazaton kialakított) történő ellenőrzés során minden esetben **meg kell győződni a zárkában lévő fogvatartottak létszámáról, tevékenységéről.** Az ellenőrzésnek **addig kell tartania,** ameddig a körletfelügyelő meg nem győződött valamennyi fogvatartott állapotáról, tevékenységéről.

Az ellenőrzések kiszámíthatatlansága érdekében javasolt az **ellenőrző kártyás rendszer** bevezetése, melyen rögzítésre kerülnek az ellenőrzések időpontjai. A kártyákat - éjszakai szolgálatban -, az **eligazítások alkalmával kell kiosztani** és a kártya számát a körletfelügyelő szolgálati naplójában fel kell tüntetni, (pl: az ellenőrzéseket a 4. számú kártya alapján hajtom végre), hogy visszaellenőrizhető legyen a végrehajtott ellenőrzés. Amennyiben valamilyen ok miatt (azonnali intézkedést igénylő esemény) **elmarad a kiírt ellenőrzés,** úgy azt a **szolgálati naplóban rögzíteni kell,** majd azt követően az ellenőrzési tevékenységet a kártyán szereplő időpontok szerint kell folytatni.

A körletfelügyelő az ellenőrző kártyán meghatározott általános és/vagy gyakoribb időpontban elindul a fogvatartotti részlegen és a **betekintő nyíláson meggyőződik** a fogvatartottak állapotáról, a tevékenységükről.

Amennyiben a **szuicid nyilvántartásban szereplő** valamelyik fogvatartott egyszemélyes elkülönítése válik szükségessé (pl.: egészségügyi elkülönítés, magánelzárás fenyítés, biztonsági vagy fegyelmi elkülönítés miatt), és a fogvatartott egyszemélyes elhelyezését a biztonság, hivatali munkaidőn túl a szolgálatban lévő biztonsági tiszt javaslatára az intézet parancsnoka vagy helyettese jóváhagyja, úgy az elhelyezés során a fogvatartott tevékenységének fokozott – **lehetőség szerint technikai eszközzel történő – figyelemmel kísérését biztosítani kell.**

Zárkán, lakóhelyiségben tartózkodó **fogvatartottak ellenőrzése terjedjen ki** az alábbiakra:

- a fogvatartott(ak) létszámára, a napirendnek megfelelő tevékenységükre, az azzal összefüggő feladataik teljesítésére (pl.: felkeltek-e, beágyaztak-e, takarítottak-e,)
- a zárkarend kialakítottságára, fenntartására (a napirendnek megfelelő állapot);
- a napirendi pontok kellő időben kerülnek-e végrehajtásra;
- a kiadott utasításokat a fogvatartottak teljesítették-e;
- a fogvatartottak személyes és általános higiéniai körülményeire;
- fogvatartottak aktuális hangulatára;
- a fogvatartottakon szemmel látható külsérelmi nyomokra, azok keletkezésének feltételezhető okaira;

- szuicid cselekmények előkészületére, bekövetkezésére utaló jelekre (pl: kötélfonás, eldobható penge preparálása, önakasztás, „falcolás”);
- a szuicid szempontból veszélyeztetett fogvatartott a részére kijelölt helyen tartózkodik-e, illetve megfelelő-e a zárkán belüli kijelölés;
- tiltott tárgy tartására, használatára, készítésére;
- tiltott kapcsolattartás létesítésére vagy annak előkészületére („fidizés”, „liftezés”, ablakon kikiabálás);
- a fogvatartottak egészségügyi állapotában bekövetkezett folyamatszerű, vagy hirtelen kialakuló negatív változásra (rosszullét);
- a fogvatartottak egymás sérelmére elkövetett cselekményeinek előkészületére, kialakulására vagy éppen folyamatban lévő eseményre;
- a fogvatartottak elhelyezkedésére az adott zárkában, az abban bekövetkezett változásokra (másik ágyban alszik, mint az előző ellenőrzés során, a földön ül vagy fekszik);
- a zárka felszerelési tárgyainak meglétére, azok korábban kialakított elhelyezésének változatlan fenntartására;
- a zárka felszerelési tárgyak rendeltetésszerű használatára, az azokban esetlegesen bekövetkezett rongálásokra, az elkövetett cselekménnyel feltételezhetően gyanúsítható fogvatartott személyének beazonosítására;
- rendkívüli esemény előkészületére, kísérletére (pl.: falbontás, rácsvágás, tűz, stb.).

Amennyiben az ellenőrzés során **rendellenességet, esetlegesen rendkívüli eseményt**, vagy sérült, az átlagostól eltérő egészségügyi állapotban lévő fogvatartottat észlel, azt azonnal jelentse a szolgálati elöljárójának, és adjon tájékoztatás az egészségügyi szakápoló felé.

Mérje fel a helyzetét, **hozza működésbe személyi riasztóját**, és ezt követően kezdje meg az elsődleges intézkedéseket, vagy a helyszínen tartózkodva várja meg az intézkedőket.

A fogvatartott önakasztásának vagy szemmel láthatóan súlyos önkárosításának észlelése, vagy ha a fogvatartott életét közvetlen veszélyeztető körülmény áll fenn, **amennyiben a beavatkozás biztonságosan végrehajtható**, nyisson zárkaajtót, kezdje meg a rendkívüli esemény felszámolását, vagy az adekvát elsősegélynyújtást. A biztonságos végrehajtása érdekében, annak megkezdése előtt valamennyi körülményt értékelje, a szemben álló erőviszonyokat is mérje fel. Amennyiben a többi fogvatartottak alszik, a közvetlen életveszély elhárítása érdekében azokat ébressze fel és a körülményekről tájékoztassa őket.

2.3. Az ellenőrzés végrehajtása nappali időszakban

Az ellenőrzési tevékenység megvalósítása során nappali időszakban, az éppen aktuálisan zajló napirendi pontokat is figyelembe kell venni. Ennek során az ellenőrzések akár a **munkafolyamat végrehajtásába is beépíthetők** úgy, hogy az nem jár a szolgálati feladatok biztonságos ellátásának veszélyeztetésével. A nappali időszakban végrehajtott ellenőrzéseket a **társ szakterületek személyi állományának napi feladatokba történő bevonásával is** meg lehet erősíteni. Ebben az esetben, az egyéb napirendi pontok biztosítását az ellenőrzés időtartamára az ott szolgálati feladatokban **részvevő kolléga dokumentáltan átveszi**.

2.4. Az ellenőrzés végrehajtása éjszakai időszakban

Az éjszakai időszakban végrehajtott ellenőrzések során a fenti rendelkezéseket is figyelembe kell venni, a körletfelügyelő az ellenőrzések végrehajtása során **köteles használni az éjszakai ellenőrző fényt** működtető nyomógombot. A betekintő nyílás plexi üvegének hiányában, vagy annak sérülése esetén javasolt alkalmazni „**plexilapátot**”, amelyet a betekintő nyílás elé kell helyezni az esetleges támadás vagy sérülés megelőzése érdekében.

2.5. Az ellenőrzések dokumentálása

A körletfelügyelő az ellenőrzési kötelezettségének végrehajtását, annak tényét és tapasztalatait **a szolgálati naplóban köteles dokumentálni**. A szolgálati naplóban az ellenőrzés tényének dokumentálását úgy kell végrehajtani, hogy annak mozzanatai, tapasztalatai jól nyomon követhetők és bármikor visszaellenőrizhetők legyenek. Abban az esetben, ha egy adott fogvatartott vonatkozásában **gyakoribb ellenőrzés** végrehajtásának elrendelése kerül sor (pl: 18-22 perc), úgy a fogvatartott nevét, zárkaszámát külön fel kell tüntetni a naplóban, és elkülönülten rögzíteni kell a rá vonatkozó ellenőrzési időpontokat, valamint tapasztalatokat.

A végrehajtott ellenőrzés és annak dokumentálása utólag, a dokumentumok és technikai eszközök felhasználásával visszaellenőrzésre kerülhet szűrőpróba szerűen, ennek során egy esetleges ellenőrzés kimaradásánál, **egyértelműen látszani kell a végrehajtást akadályozó, és/vagy előidéző szolgálati tevékenységnek, eseménynek**. Ennek hiánya fegyelmi, vagy akár büntetőjogi felelősségre vonással jár.

2.6. Az ébresztő végrehajtásának módja

Az ébresztőt, mint kötelező napirendi pontot úgy kell végrehajtani, hogy az valamennyi érintett fogvatartott számára **egyértelmű**, vizuálisan és/vagy akusztikai lehetőségek kimerítésével is **jól érzékelhető legyen**. A végrehajtás során a helyi intézkedésekben meghatározott eszközöket - annak sorrendiségét betartva - igénybe kell venni az alábbiak szerint:

- központilag működésbe helyezhető csengő alkalmazásával;
- zárkák világításának felkapcsolásával;
- központi hírtechnikai hálózaton működtetett hangosbeszélő segítségével;
- zárkára szerelt OV-készülék alkalmazásával zárkánként, vagy ha lehetőség engedi csoportos jelzéssel;
- technikai feltételek hiányában, kulturált hangnemben élőszóval, a zárka ajtón történő kopogtatással.

Az ébresztési technikák kialakításánál ugyanakkor, fő szabályként kell figyelembe venni az egységes végrehajtási tematikát, illetve azt, hogy az ébresztő központi kérdéskörében a fogvatartotti **zárkák kellő fénnel történő megvilágítása szerepeljen**. Fontos szempont ez annak érdekében, hogy a fogvatartottak tevékenységét, állapotát, továbbá a napirendi pont végrehajtását a **legrövidebb időn belül kontrolálhassa a személyi állomány feladatra kijelölt tagja**.

Az ébresztő végrehajtása a szolgálat átadás-átvételt megelőző feladat. A fenti ébresztési technikák alkalmazását követően a részlegeken szolgálatot teljesítő körletfelügyelő valamennyi zárka vonatkozásában **hajtson végre ellenőrzést az alábbiakra kiterjedően**:

- a fogvatartottak az ébresztő tényét értették-e, a napirendi pont minden fogvatartott vonatkozásában végrehajtásra került;
- a fogvatartottak létszáma zárkánként megfelel-e a részlegen vezetett nyilvántartásnak;

- az ébresztőt követően a fogvatartottak a zárkákban megkezdtek tevékenységüket a zárkarend, valamint egyéni ápoltságuk kialakítása érdekében;
- valamennyi fogvatartott szemmel látható életfunkciója megfelelő, suicid cselekmény, vagy rosszullet, esetlegesen haláleset bekövetkezése nem tapasztalható.

Az ébresztő végrehajtását a rendelkezésre álló élőerő függvényében a zárkába belépéssel, annak hiányában betekintő nyíláson keresztül **vissza kell ellenőrizni**.

Az ébresztő gyakorlatban történő végrehajtása során a fogvatartott **köteles a napirendben meghatározott időben** az ébresztőt végrehajtani, haladéktalanul felkelni, felöltözni (rendszeresített ruházat, előírt lábbeli stb.), ágát bevetni, és a szabályoknak megfelelő ágy- és zárkarendet kialakítani a reggeli létszámmellenőrzésre.

Amennyiben **nem hajtják végre az ébresztőt**, annak nyomatékosítása érdekében az ételbeadó nyílás lenyitását követően a körlet felügyelő hívja fel a fogvatartottak figyelmét, hogy keljenek fel az ágyból. Abban az esetben, ha utasítása ellenére továbbra sem valósul meg az ébresztő, szükség esetén kellő biztosítás mellett nyisson zárkát, és a zárkába lépve szerezzen érvényt utasításának. Az a fogvatartott, aki a reggeli létszámmellenőrzésre nem hajtja végre az ébresztőt, nem öltözik fel, nem alakítja ki az ágy- és zárkarendet, illetve a létszámmellenőrzésre nem sorakozik fel, **fegyelmi vétséget követ el**.

Amennyiben az ébresztő a **fogvatartotti állomány adott csoportjára vagy csoportjaira vonatkozik** a hanghatással járó tematika használatát kerülni kell. Ebben az esetben – kulturált hangnemben előszóval, a zárka ajtón történő kopogtatással történjen az ébresztés.

2.7. A sorakozók

Ápolatlanul, hiányos öltözetben a zárkát a fogvatartottaknak elhagyni tilos! A sorakozó, illetve a vonulás a felügyelet utasításának megfelelően, csendben, fegyelmezetten, zárt rendben történik. Sorakozókor a létszám-megállapítás, névsorolvasás alatt, nevének hallatán nyilvántartási száma megadásával kell jelentkezzen. Kivonuláskor a tevékenységhez szükséges, illetve engedélyezett tárgyakat, eszközöket (pl. tanszerek, könyvek, sportfelszerelés, stb.) ellenőrizni kell.

2.8. A takarodó végrehajtásának módja

A takarodót, mint kötelező napirendi pontot úgy kell végrehajtani, hogy az valamennyi érintett fogvatartott számára egyértelmű, vizuálisan és/vagy akusztikai lehetőségek kimerítésével is jól érzékelhető legyen. A végrehajtás során a helyi intézkedésekben meghatározott eszközöket - annak sorrendiségét betartva - igénybe kell venni az alábbiak szerint:

- központilag működésbe helyezhető csengő alkalmazásával;
- zárkák világításának lekapcsolásával;
- központi hírtechnikai hálózaton működtetett hangosbeszélő segítségével;
- zárkára szerelt OV-készülék alkalmazásával zárkánként, vagy ha lehetőség engedi csoportos jelzéssel;
- technikai feltételek hiányában, kulturált hangnemben előszóval.

A takarodó alkalmával a részlegeken szolgálatot teljesítő körletfelügyelő valamennyi zárka vonatkozásában **hajtson végre ellenőrzést az ébresztőnél meghatározottak alapján a takarodóra értelemszerűen alkalmazva.**

A takarodó végrehajtását követően a körletfelügyelő minden zárka tekintetében győződjön meg arról, hogy azok **kulccsal történő zárása megtörtén.** A lakóhelyiségek esetében az azokra vonatkozó speciális szabályok ezen rendelkezés alól kivételt képezhetnek az intézet helyi szabályozásának megfelelően.

Mindezek ellenére azon részlegeken, ahol zárkákban vannak elhelyezve a fogvatartottak, **éjszakai időszakban egyetlen zárka sem maradhat nyitott állapotban.** Ennek tényéről, a manuális módszer alkalmazása mellett a technikai rendszer adatainak visszaellenőrzésével is minden esetben meg kell győződni, amennyiben ezt az intézet technikai lehetőségei lehetővé teszik.

Amennyiben **nem hajtják végre a kapott utasítást,** annak nyomatékosítása érdekében – zárka esetében – az ételbeadó nyílás lenyitását követően a körlet felügyelő hívja fel a fogvatartottak figyelmét, hogy feküdjenek le. Abban az esetben, ha utasítása ellenére továbbra sem valósul meg a takarodó, szükség esetén kellő biztosítás mellett nyisson zárkát, és a zárkába belépve szerezzen érvényt utasításának. Az a fogvatartott, aki a takarodót nem hajtja végre fegyelmi vétséget követ el.

2.9. A zárás végrehajtása

A zárás a bv. intézet valamennyi körletén a **fogvatartotti mozgás teljes beszüntetését, illetve a zárkák nyitásának tilalmát jelenti.** A zárás során ellenőrizni kell a fogvatartottakkal kapcsolatosan a korábbiakban már részletezett valamennyi körülményt, és annak végrehajtását követően a zárkák zárt állapotát, a technikai rendszer segítségével is.

3. A szolgálati alkalmazás a fogvatartás elősegítésére (SAFE) rendszer¹⁴²

A szolgálati feladatok elősegítését szolgáló mobil eszközökön (a továbbiakban: SAFE eszköz) **kizárólag a szolgálat ellátásához szükséges alkalmazások telepíthetők** és futtathatók. SAFE eszközzel kizárólag a személyi állomány azon tagja látható el, aki a megfelelő oktatásban részesült.

A SAFE rendszert elsősorban a vezetői állomány, a biztonsági tisztek, biztonsági főfelügyelők, a biztonsági felügyelők, a fogvatartotti részlegeken szolgálatot ellátók (pl.: reintegrációs tisz, körlet-főfelügyelő, körletfelügyelő stb.), valamint a fogvatartottak foglalkoztatásában, munkáltatásában résztvevők (pl.: munkáltatásbiztonsági vezető, konyhavezető, műhelyvezető, foglalkoztatási biztonsági felelős, foglalkoztatási felügyelő stb.) alkalmazzák. A SAFE rendszer alkalmazására a bv. szerv vezetője egyéb szolgálati feladatot ellátó személyi állománytagokat is kijelölhet.

A SAFE eszközöket minden felhasználó kizárólag a **saját felhasználó nevével és jelszavával** történő bejelentkezést követően használhatja. A rendszer a bejelentkezéseket,

¹⁴² A BVOP Biztonsági Szolgálatának és az Informatikai Főosztályának Módszertani Útmutatója a szolgálati alkalmazás a fogvatartás előregítésére (SAFE) rendszer üzemeltetésének és alkalmazásának egységes kialakítására

adatmódosításokat naplózza. A SAFE eszközöket huzamosabb használaton kívüli időszakban (pl.: hivatali munkarendben dolgozók hivatali munkarenden kívül) elzárva, kikapcsolt állapotban kell tárolni.

A részlegekre (szolgálati helyekre) kiosztott SAFE eszközök a **váltások során átadásátvétel tárgyát képezik**. Minden átadás-átvétel alkalmával, az átadó személyi állománytag köteles a SAFE-ből kijelentkezni, majd a SAFE eszközt az őt leváltó személyi állománytagnak átadni. **Az átadás-átvétel során az eszköz állapotát, sértetlenségét az átvevőnek ellenőriznie kell.** Az átvevő köteles az átadás-átvétel során bejelentkezni a SAFE-be. A részlegekre (szolgálati helyre) kiosztott SAFE eszközért az oda beosztott és ott szolgálati feladatot ellátó személyi állománytag kártérítési felelősséggel tartozik. Az eszközt felszerelési tárgyként kezelje, tartsa magánál, alkalmazza. **Az eszközt fogvatartottak által hozzáférhető módon elhelyezni tilos.** A részlegekre (szolgálati helyekre) kiosztott SAFE eszközök töltéséről, az ott szolgálatot ellátók – lehetőség szerint – éjszaka vagy olyan időszakban gondoskodjanak, amikor az eszköz alkalmazására a napirendből adódóan ritkábban kerülhet sor. Az eszközt töltés közben elzárva kell tartani, amennyiben a személyi állománytag nem a töltés helyszínén tartózkodik. A SAFE eszközt fogvatartottak, valamint nem a bv. szervezet személyi állományába tartozó személyek részére átadni tilos. A SAFE eszköz rendellenes működéséről, meghibásodásáról, megrongálódásáról **haladéktalanul jelentést kell tenni** a közvetlen szolgálati előljáró részére, az informatika tájékoztatása mellett.

A felhasználók a bejelentkezési adataikat, és a SAFE eszköz lezárását feloldó mintát kötelesek zártan kezelni. A SAFE alkalmazása során **törekedni kell arra**, hogy a SAFE eszközön megjelenő adatokra illetéktelen személyek, elsősorban a fogvatartottak ne láthassanak rá. Különös körültekintéssel kell eljárni az NFC fogvatartotti kiétkező kártya / NFC karkötő leolvasás során.

A SAFE főbb funkciói:

- információszolgáltatás a bv. szervben elhelyezett fogvatartottakról:
 - természetes személyazonosító adatok,
 - fénykép,
 - bv. jogviszony adatai (fogvatartás jellege, jogcíme, tartama),
 - kiemelt figyelmet megalapozó adatok (pl.: magas biztonsági kockázat, szuicid veszélyeztetettség),
 - fogvatartott birtokában engedéllyel tartható technikai eszközök,
 - fogvatartott bv. intézetben lévő bűntársai helyben és országos szinten.
- részlegeken, zárakban elhelyezett fogvatartottak azonosítása a részlegeken és a zárkaajtók környezetében elhelyezett NFC chippek SAFE eszközzel történő leolvasásával,
- fogvatartott azonosítása NFC fogvatartotti kiétkező kártya / NFC karkötő leolvasásával,
- fogvatartottak tartózkodási helyének (pl.: zárkába helyezés, szabadlevegőn tartózkodás, látogatás, munkahely) megadása a NFC fogvatartotti kiétkezési kártya / NFC karkötő felügyelői készülékkel történő leolvasásával, akár csoportosan is,
- zárka és ágy kijelölése a fogvatartott számára.

A részlegeken – az előzőekben meghatározott funkciók alkalmazásával – összefüggő feladatok a következők:

- fogvatartott mozgatása során NFC kártya / NFC karkötő leolvasásának végrehajtása a mozgatás megtörténtekor,

- fogvatartott elhelyezésének megváltoztatásakor a zárka és ágy kijelölésének végrehajtása. Az elhelyezés megváltoztatásakor figyelemmel kell lenni a fogvatartotti adatokra és azokból tájékozódni kell,
- fogvatartott birtokában tartható technikai eszközök ellenőrzésekor a SAFE eszköz vonatkozó információszoigálató funkciójának alkalmazása,

A feladatok végrehajtása során a fogvatartott azonosítást is el kell végezni minden esetben.

A fogvatartottak mozgása 2 nap időtartamig a SAFE rendszerben visszakereshető, az NFC fogvatartotti kiétkelési kártyával / NFC karkötővel ellátott fogvatartottak a zárka elhagyásakor kötelesek azt maguknál tartani.

4. Tiltott tárgyak bejutásának megakadályozása¹⁴³

A Módszertani Útmutató értelmezésében:

Tiltott tárgynak minősül minden olyan tárgy, eszköz vagy anyag, amely a bv. intézetben és az ahhoz tartozó területen, vagy a bv. által üzemeltetett gépjárműveken fogvatartottaknál, vagy más személyeknél engedély nélkül tartott, rejtett, tárolt. Annak birtoklása, használata közvetlen vagy közvetett módon sérti, veszélyezteteti a bv. szerv, vagy a fogvatartás rendjét, biztonságát.

3.1. Tiltott tárgyak előtalálása

Tiltott tárgy előtalálása esetén az észlelő személy haladéktalanul jelentést tesz a szolgálati út betartásával. A feltételezhetően bűncselekményt megvalósító, elsősorban kábítószergyanús anyagot a rendőrségnek át kell adni. A kábítószergyanús anyag a rendőrség intézkedéséig nem tárolható reintegrációs tiszti irodában, annak tárolását olyan helyiségben kell megoldani, ahol **fogvatartott, vagy más illetéktelen személy nem juthat hozzá** (biztonsági tiszti pánccs szekrényben zárható pénzkazettában).¹⁴⁴

A bv. szervben előtalált tiltott, vélhetően kábítószer-gyanús anyag – függetlenül attól, hogy azt a fogvatartottakig történő eljutás előtt vagy után találták elő – **szabad bőrfelülettel nem érintkezhet, belégzése kerülendő**, megérintése, megfogása gumikesztyűvel vagy orvosi csipesz használatával történhet.¹⁴⁵

A szolgálatban lévő biztonsági tiszt készíttessen **fényképfelvételt** az rejtés helyéről, annak módjáról és a tárgyról. A felvételeket a belső hálózaton közzé kell tenni. Az eligazítások során a kinyomtatott képeket be kell mutatni a személyi állománynak.

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Mi a körletfelügyelő fogalma?

¹⁴³ A BVOP Biztonsági Szolgálatának Módszertani Útmutatója a bv. szerv biztonságra veszélyes tiltott tárgyak bejutásának megakadályozása érdekében végrehajtandó kockázat elemzés elkészítéséhez (30500/68-1/2019.ált.)

¹⁴⁴ A BVOP Fogvatartási Ügyek Szolgálatának szolgálattelvezetője által jóváhagyott szakmai protokoll, amely a fogvatartottak csomag- és levélküldeményeivel kapcsolatos feladatok végrehajtásához nyújt segítséget (30500/8676-3/2019.ált.)

¹⁴⁵ A BVOP biztonsági és fogvatartási helyettesének 6/2019. (09.05.) OPBFH körlevele a tiltott tárgyak bejutásának és a bejutott tárgyak előtalálásának érdekében (30500/4206-6/2019.ált.)

- Sorolja fel a körletfelügyelő biztonsággal összefüggő feladatait!
- Ismertesse a körletfelügyelő ellenőrzési kötelezettségét!
- Ismertesse a körletfelügyelő jelentési kötelezettségét!
- Sorolja fel, hogy mit kell jelentenie a belső felügyeletet ellátó állománynak a szolgálati előjáró részére!
- Ismertesse a körletfelügyelő szolgálati naplójának kitöltési szabályait!

XII. FEJEZET

A MUNKÁLTATÁS KÖZBENI ŐRZÉS, FELÜGYELET, ELLENŐRZÉS, MUNKÁLTATÁSSAL KAPCSOLATOS BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉG¹⁴⁶

A munkáztatás közbeni őrzés, felügyelet és ellenőrzés megszervezése során **figyelembe kell venni** a tárgyi és személyi feltételeket, így különösen az adott munkahely biztonsági feltételeit, a munkavégzés jellegét, körülményeit, továbbá a vonatkozó tűzvédelmi-, munkavédelmi-, környezetvédelmi szabályokat, valamint az energiagazdálkodási szempontokat és a fogvatartottakra vonatkozó információkat. A fogvatartottak munkáztatásának biztonsága szerves részét képezi a bv. szerv és a gazdasági társaság biztonsági rendszerének, ezért azt azzal összhangban kell megszervezni, oly módon, hogy a biztonsági kockázat a szükséges mértéket ne lépje túl.

1. A munkáztatás biztonsági felügyelete

1.1. A munkáztatás fogalma

Munkáztatás a reintegrációs tevékenység azon formája, amikor az elítéltek vagy a kényszerintézkedés hatálya alatt álló személy és a szabálysértési elzárásra kötelezett elkövető munkavégzése **szervezetten, rendszeresen**, haszon- vagy bevételszerzési céllal, a munka törvénykönyvében szabályozott munkaviszonytól eltérő, jogszabályban meghatározott feltételekkel és **díjazás ellenében történik** (.....)¹⁴⁷

A munkáztatás ideje alatt figyelemmel a munkahely és a fogvatartott biztonsági kockázatának besorolására a fogvatartottakat őrizni, felügyelni, illetve ellenőrizni kell.

Az elítéltet munkával a bv. szerv foglalkoztatja és gyakorolja a munkáltatói jogokat. A munkáltató szerződése alapján az elítélt – írásban megadott hozzájárulásával – más gazdálkodó szervezetnél is végezhet munkát. A szerződésben a munkáltatói jogok kizárólag azon része ruházható át, amely az e törvényben szabályozott jogok és kötelezettségek gyakorlását, illetve az elítéltek személyiségi jogait nem sérti.

1.2. A munkáztatás területei

A fogvatartottat a büntetés-végrehajtási intézet (kötségvetési), vagy az e célra alapított gazdálkodó szervezet foglalkoztatja.

¹⁴⁶ 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról,

A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, IX. fejezet

¹⁴⁷ Teljes fogalom: 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról, 3. §. 13. pont.

A költségvetési munkáltatás

A költségvetési munkáltatási forma alatt elsősorban a **bv. intézet működéséhez, fenntartásához** szükséges munkahelyeket kell érteni, mint pl. háziműhely, mosoda, konyha, raktárak. Ugyanakkor, a **szabadkapacitás hasznosításának** keretében - külső vállalkozóval vagy céggel kötött szerződés alapján - is történik munkáltatás.

Ez döntően ipari jellegű épületben, zárt helyen történik és a munkahelyek a körletekkel egy épületben vagy a bv. intézet területén külön épületben helyezkednek el.

A fogvatartottak biztonsági felügyeletét többnyire a gazdasági osztály állományába tartozó személyek látják el. A munkáltatás szervezése, irányítása, ellenőrzése és a biztonsági felügyeletet ellátók megfelelő létszámának biztosítása a gazdasági vezető feladatkörébe tartozik.

A gazdálkodó szervezeteknél folyó munkáltatás

A fogvatartottak díjazás ellenében történő foglalkoztatását **elsődlegesen a bv. gazdasági társaságok végzik**. A foglalkoztatáshoz szükséges létszámú, szakképzettségű és megfelelő biztonsági besorolású fogvatartottat - az ügyvezető igazgató által előzetesen meghatározott igény alapján - az intézetparancsnok biztosítja.

A bv. gazdasági társaságnál a fogvatartotti foglalkoztatás során a felügyeletet **elsősorban hivatásos állományú** biztonsági felügyelővel kell ellátni. Amennyiben a foglalkoztatáshoz szükséges hivatásos állományú **felügyelői létszám nem áll rendelkezésre**, akkor a felügyeletet a bv. gazdasági társaság állományába tartozó olyan munkavállaló is elláthatja, akinek az erre vonatkozó feladata a munkaköri leírásában és az ahhoz tartozó biztonsági mellékletben szerepel, illetve akit előzetesen kiképeztek és alkalmas a feladat ellátására.¹⁴⁸

A gazdasági társaságnál történő munkáltatás biztonsági felügyeletét döntően a bv. intézettől (intézménytől) a parancsnok (igazgató) által határozatlan időtartamra odavezényelt hivatásos állományú **munkáltatási felügyelők** látják el.

Biztonsággal összefüggő feladataik azonosak a költségvetési munkáltatás biztonsági felügyeletét ellátó személyi állomány feladataival.

1.3. A díjazás nélküli munkavégzés

Az elítélt köteles a fogva tartó bv. **intézet tisztántartását, karbantartását és ellátását szolgáló munkában** díjazás nélkül részt venni. A tisztántartást, karbantartást és ellátást szolgáló munkában csak olyan elítélt vehet részt, aki egyébként munkáltatásra is alkalmas. A munkaköri alkalmasság megállapításáig az elítélt nem vehet részt a munkavégzésben. A tisztántartást, karbantartást és ellátást szolgáló munkavégzés ideje a **napi négy órát, havonta összesen a huszonnégy órát nem haladhatja meg**. A bv. intézet orvosa a munkavégzés idejét az elítélt egészségi és fizikai állapotára vagy életkorára tekintettel csökkentheti, melyet a nyomtatvány megjegyzés rovatába fel kell vezetni.

A tisztántartást, karbantartást és ellátást szolgáló munkavégzés idejére az elítéltet szükség szerint el kell látni munkaruhával és lábbelivel, szakmai oktatásban kell részesíteni, **balesetét**

¹⁴⁸ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának a fogvatartotti foglalkoztatás rendjére vonatkozó feladatmegosztásról szóló 68/2017. (III.9.) OP szakutasítása

a munkabalesetre vonatkozó jogszabály szerint kell elbírálni. A tisztántartást, karbantartást és ellátást szolgáló munkavégzés időpontjait és tartamát a bv. intézet a fogvatartotti nyilvántartásban rögzíti.

A **"Nyilvántartás a fogvatartott díjazás nélkül végzett munkájáról"** elnevezésű nyomtatványt az elhelyezési részlegen vezetett okmányok alapján a körlet-főfelügyelő, vagy a körletfelügyelő állítja ki, és a parancsnok rendelkezése alapján a **körletfelügyelő vezeti.** A nyilvántartást a bv. orvos által kiállított "Orvosi nyilatkozat a fogvatartott munkavégző képességéről" elnevezésű nyomtatvánnyal együtt a kijelölt felügyelő, vagy főfelügyelő kezeli és őrzi. A fogvatartott díjazás nélküli foglalkoztatása az orvos által rögzített munkavégzés képességének megfelelően történhet. A **betelt nyomtatvány** adatait a hónap utolsó napján a körlet-főfelügyelő ellenőrzi és azt aláírásával hitelesíti. A betelt és lezárt nyomtatványt a fogvatartott **bv. iratai között kell megőrizni.**

Amennyiben a hónap során újabb nyilvántartó lapot kell kiállítani és vezetni, akkor azt a **korábbi nyilvántartó lappal a hónap végéig együtt kell kezelni.** A korábbi lapról az összesített időt áthozatként szerepeltetni kell. A megőrzés céljából történő szállításkor a díjazás nélküli munkavégzésről vezetett nyilvántartó lapot és a fogvatartott munkavégző képességéről kiállított orvosi nyilatkozatot a **szállítási okmányok közé kell csatolni,** és azt a fogadó intézet a fogvatartott visszaszállításakor visszaküldi az útba indító intézetnek. A díjazás nélküli munkavégzés megkezdése előtt a munkavédelmi előírásoknak megfelelő oktatást és annak dokumentálását a parancsnok által megbízott személy végzi.

1.4. A munkáltatás biztosítása, felügyelete, ellenőrzése

A munkáltatás közbeni biztonsági tevékenységet a munkavégzés jellegével, körülményeivel, a munkavédelmi és a tűzrendészeti szabályokkal összhangban kell megszervezni.

A munkáltatás ideje alatti biztonsági felügyeletet és ellenőrzést:

- a foglalkoztatási felügyelő,
- a munkáltatást közvetlenül irányító hivatásos állományú személy, vagy
- közalkalmazott, illetve
- a gazdálkodó szervvel munkaviszonyban álló személy látja el.

Hivatásos állományú személy a munkáltatás ideje alatt őrzési, felügyeleti, ellenőrzési feladatot láthat el, beosztása szerint lehet foglalkoztatási biztonsági felelős, foglalkoztatási felügyelő, foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető.

Közalkalmazott, illetve a bv. gazdasági társasággal **munkaviszonyban álló személy** a munkáltatás ideje alatt felügyeleti, ellenőrzési feladatot láthat el, beosztása szerint lehet foglalkoztatási felügyelő, foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető, gépjárművezető, illetve különleges esetben – amikor nincs a munkaterületre beosztva hivatásos állományú személy – foglalkoztatási biztonsági felelős.

A fenti beosztások az adott munkahely vonatkozásában összevontan is meghatározhatók, erről az adott őrutasításban, szolgálati utasításban, vagy munkaköri leírás biztonsági mellékletében kell rendelkezni. A bv. szervnél közalkalmazotti, illetve a gazdálkodó szervnél munkaviszonyban álló személy őrzési feladat végrehajtásával nem bízható meg.

A fogvatartottak munkáltatásánál biztonsági tevékenységet ellátó állomány részletes feladatait:

- őrutasításban,
- szolgálati utasításban,
- munkaköri leírásban, illetve közalkalmazott és munkaviszonyban álló munkavállaló esetén annak biztonsági mellékletében kell rögzíteni.

A fogvatartottak munkáltatásában részt vevő állomány részére – a napi eligazításon kívül – **havi rendszerességgel eligazítást kell tartani**, melynek célja az állomány szakmai tapasztalatának, ismeretszintjének felmérése, fejlesztése, valamint az eltelt időszak eseményeinek értékelése. A bv. gazdasági társaságok munkáltatásában részt vevő állománya részére a munkáltatás-biztonsági vezető, a költségvetési munkahelyek dolgozói részére pedig a **biztonsági osztályvezető köteles a havi eligazítást megtartani**, melyről foglalkozási jegyet kell készíteni.

A fogva tartás rendjének fenntartása érdekében **az elítélt nem bízható meg olyan feladattal**, amelynek végrehajtása során más elítélttel alá- és fölérendeltségi viszonyba, illetve más elítélt személyiségi jogait sértő adat birtokába kerülhet. A különböző végrehajtási fokozatú elítéltek a munkahelyen **együtt dolgozhatnak**, az iskolai oktatásban, szakmai képzésben, a sport és a kulturális, valamint a vallási rendezvényeken, illetve az orvosi (egészségügyi) rendelésen közösen részt vehetnek, a szabad levegőn, illetőleg a közös étteremben együtt tartózkodhatnak.

Ha az elítélt munkáltatása felügyelettel vagy ellenőrzéssel történik, az **elektronikus távfelügyeleti eszközök igénybevétele is megvalósítható**.

2. A munkáltatás irányításában résztvevő személyek

2.1. A foglalkoztatási biztonsági felelős

A biztonsági tevékenység irányításával megbízott előjáró a területre beosztott foglalkoztatási felügyelők közül minden esetben foglalkoztatási biztonsági felelőst jelöl ki.

A foglalkoztatási biztonsági felelős a munkáltatás közbeni biztonsági tevékenység ellátása során **előjárója az adott munkahelyre beosztott személyi állománynak**. Foglalkoztatási biztonsági felelősi feladatok ellátására **elsősorban hivatásos állományú tagot kell kijelölni**. Közalkalmazott és munkaviszonyban álló munkavállaló csak abban az esetben láthat el ilyen feladatot, ha az adott munkahelyen hivatásos állományú tag nem teljesít szolgálatot.

2.2. A foglalkoztatási biztonsági felelős feladatai

- a biztonsági feladatokat ellátók eligazítása:
 - a munkaterület biztonsági helyzetéről,
 - a fogvatartottak összetételéről,
 - a munkarendről, a munkavégzéssel kapcsolatos követelményekről,
 - a jelzési és jelentési kötelezettségről,
 - szállítással, kíséréssel, mozgatással és motozással kapcsolatos feladatokról,
 - a rendkívüli esemény bekövetkezésekor teendő intézkedésekről,
 - a fogvatartottak eligazításáról,
- a munkára kivonuláskor és visszakíséréskor a fogvatartottak átvétele és átadása,

- a fogvatartottak zárt rendben történő kísérésének megszervezése a munkaterületre, a munka befejezése után a körletre,
- a munkakezdés előtt a munkavégzéssel összefüggő követelmények ismertetése a fogvatartottakkal,
- a biztonságra veszélyes szerszámok és anyagok kezelésére és nyilvántartására vonatkozó szabályok betartása és betartatása,
- a bv. szerv vezetőjének rendelkezése szerint a munkakezdés előtt és befejezése után a munkaterület biztonsági ellenőrzésének, illetve a fogvatartottak motozásának szervezése, a végrehajtás időpontjainak és a tapasztalatok dokumentálása a munkahelyi szolgálati naplóba,
- a felügyeletére, illetve az ellenőrzésére bízott fogvatartottakról nyilvántartás vezetése,
- az ajtók zárva vagy nyitva tartására vonatkozó szabályok érvényesítése,
- a munkaterületre, a munkahelyre illetéktelenül érkező személyek a távozásra való felszólítása,
- részvétel az adott munkahelyen végrehajtott biztonsági szemlén és vizsgálaton,
- mezőgazdasági jellegű munkáltatás esetén az őrzéshatárok kijelölése, betartásának folyamatos figyelemmel kísérése,
- a kulcskezelési szabályok, valamint az egyen- és polgári ruházat tárolási szabályainak betartása és betartatása,
- a munkaterületre a szabályos be- és kiléptetés végrehajtása.

2.3. A foglalkoztatási biztonsági felelős ellenőrzi

- meghatározott időközönként a fogvatartottak létszámát,
- a munkáltatást közvetlenül irányítók biztonsági tevékenységének az ellátását,
- a fogvatartotti foglalkoztatási engedélyek (karton) és fényképes nyilvántartások naprakészségét.

Az ellenőrzés tapasztalatait rögzíti a munkahelyi szolgálati naplóba.

2.4. A foglalkoztatási felügyelő

A foglalkoztatási felügyelő közvetlenül a foglalkoztatási biztonsági felelősnek van alárendelve. Feladatát órutasítás vagy szolgálati utasítás, illetve eligazítás alapján látja el. Ha a foglalkoztatási felügyelői feladatokat közalkalmazotti vagy munkajog-viszonyban álló munkavállaló látja el, akkor feladatait a munkaköri leírás biztonsági melléklete határozza meg.

2.5. A foglalkoztatási felügyelő feladatai

- a munkára kivonuláskor és visszakíséréskor a fogvatartottak átvételének és átadásának biztosítása,
- a fogvatartottak zárt rendben történő kísérése a munkaterületre, a munka befejezése után a körletre,

- a bv. szerv vezetőjének rendelkezése szerint a munkakezdés előtt és befejezése után a munkaterület biztonsági ellenőrzése, a fogvatartott motozása,
- a biztonságra veszélyes szerszámok és -anyagok kezelésére és nyilvántartására vonatkozó szabályok betartása és betartatása,
- az ajtók zárva vagy nyitva tartására vonatkozó szabályok érvényesítése,
- a munkaterületre, a munkahelyre illetéktelenül érkező személyek a távozásra való felszólítása,
- a kulcskezelési szabályok, valamint az egyen- és polgári ruházat tárolási szabályainak betartása,
- a munkaterületre a szabályos be- és kiléptetés végrehajtása.

Kísérés a bv. szervek területén: az a biztonsági tevékenység, mely során a személyi állomány tagja a részére meghatározott személy(eke)t, csoportot **tőlük kisse lemaradva és oldalra helyezkedve, zárt rendben tartva, folyamatosan irányítva és felügyelve**, egyik kijelölt helyről a másikra mozgatja. A kísért létszám nagyságától függően a feladatot, az alakzat elejét, oldalait és végét is kontrollálni tudó létszámú személyi állomány hajtja végre. Ennek során **tartsák fenn a meghatározott fogvatartotti alakzat formáját**, törekedjenek a látó, halló kapcsolat fenntartására.¹⁴⁹

2.6. A foglalkoztatási felügyelő ellenőrzi

- meghatározott időközönként a fogvatartottak létszámát,
- a munkaterületen lévő fogvatartottak és a fogvatartottak munkáltatásában részt vevő, de nem a bv. szerv állományába tartozó személyek tevékenységét, magatartását,
- a biztonsági berendezések, a technikai eszközök, valamint a berendezési tárgyak meglétét, állapotát és használhatóságát,
- a munkaterület rendjét, a tűzvédelmi-, munkavédelmi-, környezetvédelmi- és energiagazdálkodási szabályok betartását.

A munkáltatók naponta **kötelesek dokumentáltan ellenőrizni** a fogvatartotti öltözöt (öltözőszekrények tartalmát is), a műhely(eke)t, valamint a fürdőhelyiséget. A rendkívüli események megelőzése érdekében a rendet és fegyelmet be kell tartatni. A munkaterületen a fogvatartott kontroll nélkül nem végezhet munkát. A munkáltatók a munkára történő ki- és bevonuláskor kötelesek fokozott figyelmet fordítani a motozások végrehajtására, a tiltott tárgyak körletről történő le-, illetve felvitelének megakadályozására. A dokumentumok csak a munkáltatók által zárva tartott szekrényekben tárolhatók.¹⁵⁰

Az ellenőrzés tapasztalatait rögzíti a számára meghatározott szolgálati okmányba.

A munkáltatás során a személyi állomány tagjainak **meg kell akadályozni a fogvatartottat** abban, hogy:

- a kijelölt munkaterületet engedély nélkül elhagyja,

¹⁴⁹ Az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettesének 10/2019. (10.31.) OPBFH körlevele a büntetés-végrehajtási szervezetben alkalmazandó intézkedéstaktikai eljárásokról és a kényszerítő eszközök alkalmazásának rendjéről

¹⁵⁰ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 31/2020. (VII.10.) BVOP utasítása a karbantartó műhely működési, nyilvántartási rendjéről

- illetéktelen személlyel kapcsolatot létesítsen, csomagot, levelet, üzenetet és tiltott tárgyat átvegyen, vagy átadjon,
- a munkaterületről szökéshez, támadáshoz használható eszközt, egyéb anyagot elvigyen, vagy ott olyat készítsen,
- a bv. szerv biztonságára fokozott veszélyt jelentő, így különösen mérget, alkoholt, az egészség károsítására vagy tűz okozására alkalmas anyagot magánál tartson, vagy elvigyen,
- anyagot, gépet, munkaeszközt, terméket (terményt) jogosulatlanul használjon, megrongáljon, használhatatlanná tegyen vagy megsemmisítsen,
- magáncélú munkát végezzen.

3. A munkáltatás nyomtatványai és vezetésének szabályai

3.1. Munkahelyi szolgálati napló

A munkahelyi szolgálati napló a munkáltatás során bekövetkezett **események és létszámváltozások** bejegyzésére szolgál.

A foglalkoztatási biztonsági felelős a naplót a munkakezdés előtt köteles átvenni, munka befejezése után leadni.

A létszámellenőrzéseket a bv. szerv vezetője által meghatározottak szerint, illetve az őrutasításban, szolgálati utasításban és a munkaköri leírás biztonsági mellékletében foglalt előírás szerint kell végezni, a végrehajtását a naplóba beírni. A biztonsági ellenőrzések végrehajtását („től-ig” időpont megjelöléssel) és annak tapasztalatait, a jelentés rovatba kell bejegyezni.

A munkahely ellenőrzésére jogosult előljáró az esetleges intézkedését a jelentés rovatba jegyezheti be.

3.2. Biztonságra veszélyes anyagok, eszközök kiadásának és visszavételének nyilvántartása

Biztonságra fokozott veszélyt jelentenek azok a szerszámok, eszközök, anyagok, amelyek fizikai jellemzőiknél fogva az emberi élet, a testi épség veszélyeztetésére alkalmasak, valamint a közbiztonságot veszélyeztető rendkívüli esemény – fogolyszökés, közveszély-okozás, terrorcselekmény – elkövetésére, vagy annak kísérletére, előkészületére használhatók, **így különösen:**

- amivel a biztonsági rács könnyen átvágható,
- amivel a falazat könnyen megbontható,
- amely mászásra, fal, kerítés egyéb műszaki akadály leküzdésére alkalmas,
- amellyel tűz okozás, robbantás, mérgezés, más súlyos egészségkárosítás végrehajtható,
- amellyel személy elleni támadás végrehajtható.

A biztonságra veszélyes eszközöket minden esetben egyedileg **beazonosítható jelzéssel**, valamint **sorszámozással szükséges ellátni.**¹⁵¹

¹⁵¹ A büntetés-végrehajtás országos parancsnok gazdasági és informatikai helyettesének körlevele a fogvatartotti munkáltatás ellenőrzésének tapasztalatairól (30500/55-53/2020.ált)

A biztonságra fokozott veszélyt jelentő szerszámok, eszközök, anyagok tárolásáról, kiadásáról, visszavételezéséről, felhasználásáról **pontos nyilvántartást¹⁵² kell vezetni** úgy, hogy azok útja, mozgása a beszerzéstől (beszállítástól) a felhasználásig, illetve a selejtezést követő megsemmisítésig (elszállításig) nyomon követhető legyen. A tárolás helyén az ott lévő eszközökről, anyagokról tételes listát kell kifüggeszteni, melyen szerepelnie kell a gazdasági vezető és a biztonsági osztályvezető, gazdálkodó társaság esetében pedig a munkáltatás-biztonsági vezető bélyegzővel hitelesített aláírásának. A veszélyes anyag tárolásának helyén a BSZ. 5. számú függelékében meghatározott nyomtatványt el kell helyezni, azt **naprakészen vezetni**. A **kémiai biztonsági adatlapok¹⁵³** a tárolás helyszínén szintén álljanak rendelkezésre, az elsősegélynyújtásra a szakszemélyzet legyen felkészült.

A nyilvántartások vezetése a foglalkoztatási biztonsági felelős vagy a foglalkoztatási felügyelő feladata.

Fogvatartott részére ezek a szerszámok, eszközök, anyagok **kizárólag munkavégzés céljából, a munkavégzés időtartamára**, az elvégzendő feladathoz szükséges mennyiségben adhatók ki. Kiadásukat és visszavételezésüket - időpont (óra, perc) - megjelölésével dokumentálni kell. A fogvatartott az anyag, eszköz átvételét aláírása és a nyilvántartási száma rögzítésével igazolja. **A nyilvántartást fogvatartott nem kezelheti.** A fogvatartottak a részükre kiadott szerszámokat, eszközöket, anyagokat **más fogvatartottaknak nem adhatják át.**

A "biztonságra fokozott veszélyt jelentő" minősítésű szerszámokat, eszközöket, anyagokat úgy kell tárolni, hogy azokhoz fogvatartott vagy más **illetéktelen személy engedély nélkül ne férhessen hozzá**, ne tudja eltulajdonítani, rendkívüli esemény elkövetése céljából felhasználni. Tárolásukat egyéb eszközöktől, anyagoktól elkülönítetten, azonosítható módon, a tűz- és munkavédelmi szabályok betartásával kell megoldani. A biztonságra a méretüknél fogva fokozottan veszélyes eszközöket, anyagokat (állvány, létra, palló, stb.) lehetőleg raktárban, pincében, padláson, amennyiben erre nincs mód, akkor a bv. szerv kerítéssel külön elzárt területén, **rögzítetten kell tárolni.**

A fent leírtak betartását a bv. szerv vezetője által meghatározottak szerint rendszeresen ellenőrizni kell.

3.3. Munkáltatási Engedély

A **Munkáltatási Engedélyt** a munkavégzés helyén kell tárolni és megőrizni.

Amennyiben a munkavégzés helye olyan külső helyszínen van, ahol **nem biztosított a Munkáltatási Engedély tárolása, megőrzése**, ott vagy a Munkáltatási Engedély hiteles fénymásolatát, vagy annak kivonatát - a fényképet, illetve a fogvatartott személyi azonosító adatait tartalmazó példányát -, mint Egyszerűsített Munkáltatási Engedély elnevezésű nyomtatványt kell a foglalkoztatási felügyelőnél tartani.¹⁵⁴

¹⁵² A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, 5. – 6. számú függelék

¹⁵³ A kémiai biztonságról szóló 2000. évi XXV. törvény és az Európai Parlament és a Tanács 1907/2006/EK rendelete (2006. december 18.) a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH rendelet)

¹⁵⁴ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 66/2015. (VIII.18.) OP szakutasítása a Befogadási és Fogvatartási Bizottság részletes feladatairól, tagjairól és eljárásrendjéről, valamint a fogvatartottak munkáltatásához kapcsolódó egyes szabályokról

Amennyiben a fogvatartott többletinformációval rendelkezik, annak tényét a munkáltatási engedélyén és a munkáltatási könyvén **piros színnel jelölni kell**, feljegyezve a fogvatartotti nyilvántartás bejegyzés dátumát, szempontját és a jelölő aláírását.¹⁵⁵

4. A munkáltatás szabályai

4.1. A munkáltatás általános szabályai

Az elítélt munkába állításáról - a munkakör és a munkáltató megjelölésével - a befogadási és fogvatartási bizottság dönt.

Az elítéltet nem terheli munkavégzési kötelezettség, ha

- tankötelezettsége áll fenn,
- a várandósság a hatodik hónapot elérte, a szülést, illetve a várandósság egyéb okból bekövetkezett megszűnését követő ötvenedik napig,
- gyermekével együttesen kerül elhelyezésre,
- munkaképtelen,
- a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte vagy a szükséges szolgálati időt megszerezte.

Az előzőeken kívül mentesül az elítélt a munkavégzési kötelezettség alól:

- amíg állampolgári kötelezettségét teljesíti,
- közeli hozzátartozója súlyos betegsége vagy halála esetén legfeljebb két munkanapon át, ha a rendelkezési jogkör gyakorlója a látogatást, illetve a temetésen való részvételt engedélyezte,
- keresőképtelen betegség esetén,
- a kötelező orvosi vizsgálat teljes időtartamára, valamint a véradás miatt távol töltött időre, de legfeljebb egy munkanapra,
- ha elháríthatatlan ok miatt nem tud a munkahelyén megjelenni, vagy
- a munkáltató engedélye alapján.

A munkavégzési kötelezettség alóli mentesülés szempontjából **elháríthatatlan oknak minősül** az intézetnek az elítélt jogai érvényesítésével, illetve a kötelezettségei teljesítésével kapcsolatos, valamint a fogva tartás rendjének és biztonságának a fenntartása érdekében tett intézkedése. A munka jellegének megfelelően az elítélteket szervezeti egységekbe lehet beosztani. Az elítélt a biztonság, a munkafegyelem és a rend fenntartása érdekében a **munkahelyre vagy a munkakörre utaló jelzés viselésére kötelezhető.**

A munkáltató köteles

- az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit a jogszabályokban előírtak szerint biztosítani,
- a munkavégzéshez szükséges tájékoztatást és irányítást megadni, az előírt oktatásokat megtartani,

¹⁵⁵ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 16/2020. (V.29.) BVOP utasítása a fogvatartotti többletinformáció adatmező vezetéséről

- a munka jellegének és a munkában részt vevő elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak összetételének megfelelő munkarendet kialakítani,
- a munkát folyamatosan szervezni,
- a végzett munkáért díjazást fizetni,
- a munkafolyamatokat, illetve a munkaköröket munkavédelmi szempontból veszélyességi fokozatokba sorolni,
- a munkáltatásra vonatkozó jogszabályi előírásokat betartani,
- a munkába állítás előtt, vagy azt követően a jogszabály előírása szerint az elítéltet munkaköri alkalmassági orvosi vizsgálatra küldeni, valamint
- az elítéltek számára a végzett feladatokra vonatkozó egyedi vagy csoportos munkaköri leírást készíteni.

Az elítélt köteles

- törvényben meghatározott kivételtől eltekintve munkát végezni,
- a kijelölt munkát szakismereteinek és képességeinek megfelelően, fegyelmezetten ellátni,
- a munkabiztonsággal és a környezetvédelemmel kapcsolatos előírásokat megtartani,
- a munkát
 - a kijelölt időben és helyen,
 - a munkáltató utasítása szerint,
 - az elvárható szakértelemmel és gondossággal,
 - a munkájára vonatkozó szabályok, előírások és technológiai utasítások szerint
 - elvégezni.

A munkáltató - törvényben meghatározott keretek között - a munkáltatással kapcsolatos jogok és kötelezettségek érvényesítéséhez szükséges adatokat nyilvántartja. Ha a letartóztatott elítéltekkel együtt végez munkát, a kijelölt körletrészen lévő zárkákban vagy lakóhelyiségekben közösen helyezhető el.

A munkára kivonuláskor és visszakiséréskor a fogvatartott átadása-átvétele

A munkáltató megbízottja a parancsnok által, vagy a bv. intézet és a bv. gazdasági társaság között létrejött Együttműködési megállapodásban meghatározott időpontban, kimutatáson közli a körlet-főfelügyelővel a munkába állított fogvatartott nevét, nyilvántartási számát és azt, hogy a körleten a fogvatartottat a munkahelyre történő kísérés céljából mikor - óra, perc - kell átadni és a munka befejezése után mikor - óra, perc - kísérik vissza.

A megjelölt kimutatás alapján - **a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának vonatkozó előírásai alapján** - a foglalkoztatási biztonsági felelős, vagy az általa kijelölt felügyelő a fogvatartottat a körleten, illetve a feladat végrehajtására alkalmas helyen **átveszi, illetve átadja.**

Ha a fogvatartottat **munkavégzésre az elhelyezési részlegről nem lehet kiadni**, akkor a körlet-főfelügyelő, vagy a körletfelügyelő, a kivonuló helyettesíthetőségére tekintettel kellő időben tájékoztatja a fogvatartott átvételére jogosult személyt és a fogvatartottat.

A kimutatást az elhelyezési részleg **szolgálati naplójának mellékleteként kell megőrizni.**

5. Az elektronikus távfelügyeleti eszköz fogvatartotti munkáltatásban való alkalmazása¹⁵⁶

A fogvatartottak sikeres reintegrációja, a szabadulást követő társadalmi beilleszkedése és a munkaerő-piaci integrációja érdekében szükséges a munkáltatásban érintett fogvatartotti populáció létszámának bővítése, a munkahelyekre történő kivonulási arányuk növelése. Ezen feladatok végrehajtása során fontos szempont, hogy a fogolyszökést, illetve az általános társadalmi közrendet, közbiztonságot megzavaró események bekövetkezését megelőzzük. A távfelügyeleti eszközök munkáltatásban való alkalmazása lehetővé teszi ezen kiemelt bv. feladat hatékonyabb megvalósítását.

5.1. A távfelügyeleti eszköz ellenőrzése, jelentési rendje

Az elítéltnak a munkáltató őrzött területén kívüli foglalkoztatása esetén az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazásáról a BFB dönt.¹⁵⁷

A technikai rendszer-kezelő **folyamatosan figyeli** az eszközök ellenőrzését szolgáló internetes felületet és **kapcsolatot tart** a munkahelyekkel, valamint a szolgálatban levő biztonsági tiszttel EDR készüléken keresztül. A **technikai rendszer-kezelőnek intézkedni kell** a távfelügyeleti programban megjelenő értesítések (piros TX jelzés) megfelelő kezelésére.

Az eszköz működéséről beérkező jelzéseket a technikai rendszert kezelő személyi állományi tag folyamatosan értékeli. Amennyiben rendellenességet tapasztal, illetve az eszköz jelzése alapján indokolt a **következő intézkedéseket kell foganatosítani:**

- haladéktalanul fel kell venni a kapcsolatot a foglalkoztatási biztonsági felelőssel,
- tájékoztatni kell, hogy melyik fogvatartottra felhelyezett eszköz, milyen jelzést adott,
- utasítani kell, hogy hajtson végre létszámellenőrzést, és győződjön meg a készülék meglétéről és működőképességéről (a létszámellenőrzés eredményéről, a szolgálati előljáró mellett a technikai rendszer-kezelőt is tájékoztatni kell)
 - a létszámellenőrzés függvényében a hibás, folyamatosan rossz jelzést adó készülék esetén jelenteni kell a szolgálatban lévő biztonsági tisztnak. A foglalkoztatás a biztonsági tiszt engedélyével, folyamatos felügyelet mellett folytatható.
 - amennyiben a létszámellenőrzés igazolja a fogvatartott engedély nélküli eltávozását, a felszámolási tervek fogolyszökés esetén teendő intézkedései szerint kell eljárni.

Az elektronikus nyomkövető eszközzel történő foglalkoztatás nem helyettesíti a fogvatartottak tevékenységének és létszámának ellenőrzési kötelezettségét.

Amennyiben munkavégzés közben bármely egyéb más ok miatt a **fogvatartott mozgása válik szükségessé**, ami a számára kijelölt mozgási körzet elhagyásával jár (pl. egészségügyi vagy fegyelmi ok miatti szállítás, stb.) akkor a foglalkoztatási felügyelő haladéktalanul értesíti a bv. intézet szolgálatban lévő biztonsági tisztjét, a munkáltatást végrehajtó szakterület vezetőjét, valamint a technikai rendszer-kezelőt is tájékoztatni kell.

¹⁵⁶ A 30500/10003-1/2019.ált. számon kiadott az elektronikus távfelügyeleti eszköz fogvatartotti munkáltatásban való alkalmazásának biztonsági vonatkozású feladatrendszeréről szóló MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

¹⁵⁷ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 8/2020. (III.25.) BVOP utasítása a Befogadási és Fogvatartási Bizottság működéséről

5.2. A távfelügyeleti eszköz meghibásodása

A távfelügyeleti eszköz nem rendeltetésszerű működésére és a meghatározott magatartási szabályok megszegésére vonatkozó **jelzések kivizsgálása** a munkáltatás szerint az illetékes, szolgálatban lévő biztonsági tiszt, bv. gazdasági társaság munkáltatása esetén a kft. munkáltatás biztonsági vezető kötelezettsége. A távfelügyeleti **rendszer meghibásodása esetén** a meghibásodás elhárításáig a fogvatartottakat kizárólag megfelelő biztosítás mellett (megfelelő felügyeleti létszám, szükséges őrhelyek, szolgálati helyek felállítása) lehet foglalkoztatni.

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Mi a munkáltatás fogalma?
- Ismertesse a munkáltatás területeit!
- Ismertesse a díjazás nélküli munkavégzés szabályait?
- Mi a foglalkoztatási felügyelő fogalma?
- Sorolja fel a foglalkoztatási felügyelő feladatait?
- Ismertesse, mit kell ellenőriznie a foglalkoztatási felügyelőnek!
- Ismertesse a munkahelyi szolgálati napló vezetésének, kitöltésének szabályait!
- Ismertesse a biztonságra veszélyes anyagok kiadásának és visszavételének nyilvántartására szolgáló okmány vezetésének, kitöltésének szabályait!
- Ismertesse mikor mentesül a fogvatartott a munkavégzési kötelezettség alól!
- Ismertesse, hogy a munkáltatás során a személyi állomány tagjainak miben kell a fogvatartottat megakadályozni!

XIII. FEJEZET

AZ EGYÉB BIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉG KÖZBENI ŐRZÉS, FELÜGYELET VAGY ELLENŐRZÉS VÉGREHAJTÁSA¹⁵⁸

1. A szabadlevegőn tartózkodás végrehajtásának biztonsági szabályai

A szabadlevegőn tartózkodás biztonsági feladatainak végrehajtásában, az irányításban és a felügyelet végrehajtásában résztvevő körletfelügyelők és a biztosításban résztvevő biztonsági felügyelők feladatait jól el kell határolni egymástól.

A szabadlevegőn tartózkodás **szervezését és irányítását** a körlet-főfelügyelő a szolgálatban lévő biztonsági tiszttel egyeztetve végzi. Annak során **eligazítja** a körletfelügyelőket, meghatározza a felállítási helyeket, az összeköttetés módját, a fogvatartottak összetételéről tájékoztatást ad. A körlet-főfelügyelő **felhívja a figyelmet** a kijelölt terület átvizsgálására, a motozások végrehajtására, a tiltott tárgyak körletre való be- illetve kijutásának megakadályozására, ki és bevonulás során a pontos létszámellenőrzésre és a kivonulás dokumentálására. A biztonsági felügyelők eligazítását a szolgálatban lévő biztonsági tisz, akadályoztatása esetén a szolgálatban lévő biztonsági főfelügyelő végzi. **Meghatározza** a biztonsági felügyelők felállítási helyeit mozgási körleteit, általános és speciális feladatait, a jelentési kötelezettség alá eső eseményeket, valamint szükség szerint az elsődleges intézkedéseket.

Szabadlevegőn tartózkodás, vagy egyéb zárkán kívüli szabadidős tevékenység idejére – amennyiben azon nem kíván részt venni – **fogvatartott nem maradhat egyedül a zárkájában.**¹⁵⁹

1.1. A szabadlevegőn tartózkodás felügyeletét ellátó felügyelő

A szabadlevegőn tartózkodás felügyeletét ellátó felügyelő közvetlenül a szolgálatban lévő körlet-főfelügyelőnek van alárendelve. Feladatát szolgálati helyen, a szolgálati utasításban meghatározottak szerint és az eligazítás alapján, az előljárója által meghatározott kényszerítő eszközökkel látja el.

Feladata:

- a szabadlevegőn tartózkodásra kijelölt terület átvizsgálása a szabadlevegőn tartózkodás megkezdése előtt és után,

¹⁵⁸ 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról

16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbírág helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól

A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, XI. fejezet

¹⁵⁹ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 13/2017. (II. 6.) OP szakutasítása az egyes reintegrációs feladatok végrehajtásának eljárási szabályairól, IV. fejezet 4. pont

- a fogvatartottak létszám szerinti átvétele, illetve átadása a körleten,
- a fogvatartottak motozása,
- a fogvatartottak biztonságos kísérése a körlet és a szabadlevegőn tartózkodás helyszíne között,
- a szabadlevegőn tartózkodásra szolgáló terület biztonságra veszélyes pontjainak ismerete és fokozott figyelése,
- a magas biztonsági kockázatú fogvatartottak létszámának ismerete és tevékenységük fokozott figyelemmel kísérése,
- a fogvatartottak magatartásának folyamatos figyelése, ha rendbontást észlel, jelenti az előjárónak, lehetőség szerint intézkedik, szükség esetén bekíséri a rendbontót,
- látó- és halló összeköttetés tartása a szabadlevegőn tartózkodást biztosító biztonsági felügyelővel,
- ha bármilyen, a normálistól eltérő, vagy rendkívüli esemény bekövetkezésére utaló jelet észlel, azonnal jelentést tesz közvetlen előjárójának,
- a bv. szerv vezetője és közvetlen előjárója által meghatározott külön rendelkezések betartása és betartatása.

1.2. A szabadlevegőn tartózkodást biztosító biztonsági felügyelő

A szabadlevegőn tartózkodást biztosító biztonsági felügyelő közvetlenül a szolgálatban lévő biztonsági tisztnak van alárendelve. Feladatát őrhelyen lőfegyverrel, szolgálati helyen szolgálati kutyával vagy egyéb kényszerítő eszközzel látja el, az őrutasításban vagy szolgálati utasításban meghatározottak szerint és az eligazítás alapján.

Feladata:

- összeköttetés tartása a technikai ügyelettel és a szabadlevegőn tartózkodás felügyeletét ellátó felügyelővel,
- a terület biztonságra veszélyes pontjainak ismerete és fokozott figyelése,
- rendkívüli esemény bekövetkezése esetén amennyiben lehetséges intézkedés foganatosítása és jelentés a szolgálatban lévő biztonsági tisztnak,
- annak megakadályozása, hogy a fogvatartottak a kijelölt területet elhagyják,
- a szabadlevegőn tartózkodás felügyeletét ellátó felügyelő biztosítása, különösen intézkedése alatt,
- a fogvatartottak mozgásának, magatartásának, hangulatának folyamatos figyelemmel kísérése,
- ha bármilyen, a normálistól eltérő, vagy rendkívüli esemény bekövetkezésére utaló jelet észlel, azonnal tegyen jelentést közvetlen előjárójának,
- a bv. szerv vezetője és közvetlen előjárója által meghatározott külön rendelkezések betartása és betartatása.

2. A látogatás közbeni biztonsági tevékenység

A látogatás biztonságos végrehajtása a bv. intézetek alapvető érdeke. Ezért megszervezése, lebonyolítása nagy körültekintést és pontosságot igényel.

A látogatás során meg kell akadályozni, hogy a látogató tiltott tárgyat átadhasson vagy a bv. szerv vezetője által nem engedélyezett tárgyat átvehessen, illetve azt, hogy a bv. szerv területén rendkívüli eseményt kövessen el. A fogvatartotthoz érkező látogató személyes biztonságáról a bv. szerv köteles gondoskodni.

A **látogatás félbeszakítható**, ha a fogvatartott, vagy a látogató a látogatás rendjét megsérti és azt figyelmeztetés ellenére sem hagyja abba. A **látogatást kötelező megszakítani**, ha a fogvatartott, vagy a látogató magatartása a bv. szerv biztonságát közvetlenül sérti vagy veszélyeztet. A látogatás félbeszakítására vagy megszakítására szolgáló indok észlelése esetén az azt **észlelő személyi állományi tag köteles jelentést tenni** a látogatás végrehajtásával megbízott vezetőnek, aki a megszakítás kérdésében dönt. A **látogatásból ki kell zárni** azt, akit az ügyész vagy a bíróság a folyamatban lévő büntetőeljárás eredményessége érdekében attól eltiltott, illetve azt, akinek a magatartása a bv. intézet, valamint a fogvatartás biztonságára veszélyt jelent.

Az elítélthez látogatóként érkező kapcsolattartó személyazonosságának megállapítása és a bv. intézetbe történő beléptetése a **látogatási értesítő és a személyazonosságot igazoló fényképes okmány** adatainak összehasonlításával történik. Amennyiben olyan személy érkezik látogatási céllal, **akinek neve az értesítésen nem szerepel**, de az elítélt kapcsolattartói között nyilvántartott, a látogatás végrehajtásának irányításával megbízott vezető - az elítélt kérelme alapján - a látogatást és a belépést engedélyezheti.¹⁶⁰ A nem magyar állampolgárságú elítélthez külföldről érkezett személy látogatását lehetőség szerint soron kívül is engedélyezni kell.

Az **elítélt látogatójának ajándékot vagy más tárgyat** akkor adhat át, ha arra vonatkozóan a reintegrációs tiszttől írásos engedélyével rendelkezik, és azt az átadással egyidejűleg bemutatja a látogatás irányításával megbízottnak, valamint az átadás előtt biztonsági szempontból a tárgy ellenőrzése megtörtént a tiltott tárgyak tekintetében.

A **biztonsági zárkában, vagy biztonsági részlegen elhelyezett elítélt csak zárt fülkéből beszélhet**. Az elítélt részére engedélyezhető, hogy a helyben vásárolt élelmiszert elfogyassza. A látogatás ideje alatt csak a bv. intézetben vásárolt vagy a bv. intézet által biztosított ital fogyasztható. Az elítéltet és a látogatót a beszélgetés ellenőrzésének a lehetőségéről tájékoztatni kell. Az elítélt vagy a kapcsolattartó kérésére a látogatási idő indokolt esetben meghosszabbítható, melyről a látogatás irányításával megbízott dönt.

A látogatóhelyiségeket, valamint a biztonsági beszélő fülkéket **elektronikus megfigyelési eszközzel** úgy kell ellátni, hogy a mutatott képen a fogvatartottak tevékenysége folyamatosan megfigyelhető, az esetleges tiltott tárgyak átadása vagy átvétele felismerhető legyen. **A kameraképeket a látogatófogadás teljes időtartama alatt figyelni kell.**¹⁶¹

A fogvatartottakat a látogatást követően **minden esetben meg kell motozni**, amelyre a rendelkezésre álló valamennyi technikai eszközt igénybe kell venni. A látogatásról visszaérkező fogvatartottakat minden esetben **vetkőzéssel motozásnak kell alávetni**. A vetkőzéssel motozást a látogató helyiséghez legközelebbi ponton célszerű szervezni. A levett ruházatot – lehetőség szerint – kábítószer-kereső kutyával is meg kell vizsgálni. Az ellenőrzéseket – kiemelten látogató helyiségből kilépve, a körlet bejáratánál, valamint az adott részlegen is, motozás, vetkőzéssel motozás formájában – a látogató helyiséghez legközelebbi

¹⁶⁰ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 12/2020. (IV.24.) BVOP utasítása a látogatás végrehajtásának eljárási szabályairól

¹⁶¹ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 23/2019. (IV.29.) OP szakutasítása az egyes reintegrációs feladatok végrehajtásának eljárási szabályairól szóló 13/2017. (II. 6.) OP szakutasítás módosításáról

ponton időközönként változtatni szükséges annak érdekében, hogy az a **fogvatartottak részéről kiszámíthatatlan elemeket is tartalmazzon.**

A látogatók beléptetése során előtalált olyan tárgyak, anyagok (pl.: közbiztonságra különösen veszélyes eszköz, kábítószer, gyanús anyag), amelynek **birtoklása bűncselekményt valósít meg minden esetben kérni kell az illetékes rendőrségi szerv közreműködését** (lefoglalás, előállítás) és intézkedni szükséges az esetleges feljelentés megtételére.¹⁶²

2.1. A látogatófogadások különböző típusai

A látogatófogadások különböző típusai, azokon belül a fogvatartottak és látogatóik közötti **érintkezési lehetőségek eltérő módjai** azt a célt szolgálják, hogy a fogvatartottak motivációjának kialakításával igényként fogalmazódjon meg bennük a minél kedvezőbb körülmények mellett végrehajtásra kerülő látogatófogadásra való részvétel. A különböző típusú látogatófogadásokat **egymástól elkülönítve kell végrehajtani.**

- *Csoportos látogatófogadás*

Csoportos látogatófogadásnak tekinthető az, amikor fizikailag egy térben, azonos időben több fogvatartott fogad látogatót. A fogvatartottak és a látogatók ebben az esetben **térelválasztó elemmel el vannak választva**, mely megakadályozza a tiltott tárgyak átadását. a fogvatartott és látogatója között a **testi kontaktus minden formája tilos.**

- *Családi látogatófogadás*

Családi látogatófogadásnak minősül az, amikor a fogvatartott a látogatóival **fizikailag azonos térben** tartózkodik, de más fogvatartottaktól és látogatóiktól elhatárolódnak, vagy ha a látogatófogadásra egy arra alkalmas, fizikailag elkülönített helyiségben kerül sor. A fogvatartottak és látogatóik az asztalt körbe ülve közvetlenül kommunikálhatnak egymással.

A fogvatartottak és a hozzátartozóik közti **testi kontaktus alábbi formái engedélyezettek:** üdvözlő és elköszönő puszi arcra, kézfogás, ölelés, illetve a fogvatartott 8 éven aluli gyermekét az ölében tarthatja, hozzátartozóinak kezét a látogatás időtartama alatt foghatja. Amennyiben a fogvatartott a családi látogató fogadás során a bv. intézet rendjét és biztonságát veszélyeztető vagy sértő magatartást tanúsít, vagy tiltott tárgyat vesz át hozzátartozójától, a látogatás azonnali megszakítása és fegyelmi eljárás lefolytatása mellett rezsimkategóriába történő és biztonsági kockázati besorolását soron kívül felül kell vizsgálni.

- *Rácson keresztüli látogató fogadás*

Rácson keresztül végrehajtott látogató fogadásnak minősül, ha a beszélő időtartama alatt a fogvatartottat és látogatóját fizikailag azonos térben, az **asztal lapjától a mennyezetig érő rács vagy biztonsági háló választ el egymástól.**

- *Biztonsági beszélő*

¹⁶² A BVOP biztonsági és fogvatartási helyettesének 6/2019. (09.05.) OPBFH körlevele a tiltott tárgyak bejutásának és a bejutott tárgyak előtalálásának érdekében (30500/4206-6/2019.ált.)

Biztonsági beszélőfülkének minősül az a helyiség, amelyben a fogvatartott **teljes mértékben izolálható a környezetétől**. A láthatósága biztonsági üvegfelületen keresztül, a beszédkapcsolat híreszköz alkalmazásával biztosított.

Látogató bv. intézeten kívüli fogadása

A látogató bv. intézeten kívüli fogadása esetén az elítélt kizárólag a látogató megjelenését követően távozhat a bv. intézetből.

2.2. A látogatás felügyeletét ellátó felügyelő

A **látogatás irányítása** a büntetés-végrehajtási osztály kijelölt beosztottjának (reintegrációs tiszt) feladata. A **látogatás felügyeletét ellátók közvetlenül a látogatást irányító alárendeltségébe tartoznak, aki együttműködik a szolgálatban lévő biztonsági tiszttel. Feladatukat a látogatást vezető előljáró irányításával, eligazítása alapján, illetve a bv. szerv vezetőjének a látogatás rendjére vonatkozó írásos rendelkezéseinek betartásával végzik.**

A látogatás felügyeletét ellátó felügyelő feladata

- a látogató helyiség átvizsgálása a látogatás előtt és után, különös tekintettel az illemhelyekre és a látogatók által használt egyéb helyiségekre,
- közreműködés a látogatók szabályos be- és kiléptetésében, a személyazonosság ellenőrzésében, a látogatók kísérése,
- a körleten a fogvatartottak létszám szerinti átvétele, motozása, kísérése,
- a látogatás alatt a rend fenntartása,
- esemény bekövetkezésekor köteles a szolgálatba lépő biztonsági tisztnak jelenteni és az általa meghatározott feladatokat végrehajtani,
- a látogatás befejeztével a fogvatartotti létszám ellenőrzése,
- a hozzátartozók kikísérése, közreműködés a kiléptetés végrehajtásában,
- a fogvatartottak motozása a körletre való visszakísérésekor.

3. A fogvatartott polgári egészségügyi intézményben történő elhelyezése

A büntetések és intézkedések végrehajtása során, a fogvatartott egészségi állapotának megfelelő gyógyító-megelőző ellátását a fogvatartottak egészségügyi ellátásáról szóló 8/2014. (XII.12.) IM rendelet szerint kell végrehajtani. Az őrzés, ellenőrzés végrehajtásának részletes szabályait BVOP utasítás¹⁶³, és a témában kiadott módszertani útmutató ¹⁶⁴ tartalmazza.

A büntetések és intézkedések végrehajtása során a fogvatartott egészségi állapotának megfelelő gyógyító-megelőző ellátását elsősorban a fogva tartó bv. intézet, illetve a Büntetés-végrehajtás Központi Kórháza, annak a Szegedi Fegyház és Börtönben működő Krónikus Utókezelő

¹⁶³ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 19/2019. (XII.13.) BVOP utasítása a polgári egészségügyi intézményben elhelyezett fogvatartottak őrzésének, ellenőrzésének végrehajtásáról

¹⁶⁴ A BVOP biztonsági és fogvatartási helyettese által jóváhagyott MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a polgári egészségügyi intézményben elhelyezett fogvatartott őrzésének végrehajtásához, (30500/12466-6/2019.ált)

Részlege, valamint az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézet biztosítja, és a fogvatartott ezt az ellátást köteles igénybe venni.

A fogvatartottak egészségügyi ellátását a büntetés-végrehajtási szervezeten belül - az IMEI kivételével - szakmailag a Központi Kórház felügyeli. Amennyiben a fogvatartott megfelelő egészségügyi ellátása a **büntetés-végrehajtási szervezet keretein belül nem lehetséges**, a bv. intézet orvosa vagy a büntetés-végrehajtási szervezet kezelésében lévő egészségügyi intézete gondoskodik arról, hogy a fogvatartott nem a büntetés-végrehajtási szervezet kezelésében lévő egészségügyi intézményben részesüljön a megfelelő ellátásban.

A külkórházi elhelyezésre – orvos vagy ápoló javaslatára – akkor kerülhet sor, ha a fogvatartott egészségügyi **ellátása nem tűr halasztást**, vagy a bv. szervezet egészségügyi intézményeibe történő szállítsa az egészségi állapotában rosszabbodást eredményezhet. Ebben az esetben a fogvatartottat a területileg illetékes kórház megfelelő osztályán kell kiszállítani, szükség esetén ott elhelyezni. Egészségügyileg indokolt esetben a **külkórházi kiszállítás nem tagadható meg**, minden más napirendi ponttal szemben elsőbbséget élvez.

Ha az elzárást töltő kórházi egészségügyi ellátása szándékosan előidézett betegség vagy más személy által okozott testi sértés miatt válik szükségessé, akkor ez esetben az elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló jogszabályban meghatározottak szerint kell eljárni.

3.1. Az egészségügyi intézményben elhelyezett fogvatartott őrzése, ellenőrzése

Fogvatartott polgári egészségügyi intézménybe történő kihelyezése az összes körülmény mérlegelésével, a bv. intézet parancsnokának utasítása szerint, őrzéssel vagy ellenőrzéssel történhet. Szükség szerint vizsgálni kell az elektronikus távfelügyeleti eszközzel történő kihelyezés lehetőségét is, amely alkalmazásának elrendelése az intézetparancsnok hatáskörébe tartozik.

A kihelyezett fogvatartott őrzését vagy ellenőrzését a biztonsági osztályvezető, hivatali munkaidőn túl a biztonsági tiszt szervezi, az intézetparancsnoknak történő egyidejű jelentés mellett. A kihelyezett fogvatartott ellenőrzésének végrehajtását a biztonsági osztályvezetőnek – akadályoztatása esetén helyettesének – a **kihelyezéstől számított 24 órán belül** végre kell hajtani. Az őrzésre beosztott vagy az ellenőrzéssel megbízott feladatait, kötelességeit őrutasításban, illetve szolgálati utasításban kell szabályozni, valamint a feladat végrehajtása előtt speciális eligazítást kell tartani számára.

Letartóztatott külkórházban **csak őrzéssel helyezhető el**, és a kihelyezéshez meg kell kérni a rendelkezési jogkör gyakorlójának (ügyész vagy bíróság) engedélyét, kivéve, ha arra orvosilag indokolt sürgős esetben kerül sor. Erről azonban a rendelkezési jogkör gyakorlóját haladéktalanul értesíteni kell.

Abban az esetben, ha az elítéltnak folyamatban lévő büntetőügye van, a kihelyezés kizárólag őrzés biztosítása mellett történhet. **Őrzéssel kell kihelyezni** a elítéltet azonnali kihelyezés esetén, valamint akkor is, ha a fogvatartottról kevés, vagy egyáltalán nem áll elegendő adat rendelkezésünkre a helyes döntés meghozataláig. A **magas biztonsági kockázatú** fogvatartott külkórházban – különleges egészségügyi állapot kivételével – csak őrzéssel helyezhető el.

A „kulkórházi” kihelyezésnek nagy a kockázata. Alapvetően attól kell tartani, hogy a fogvatartott kivonja magát a gyógyító tevékenység alól, illetve elhagyja a számára kijelölt eü. intézményt. A fogvatartottak döntő többségénél ezt a kockázatot a bv. nem vállalhatja fel.

Amennyiben az őrzéssel kihelyezett fogvatartott, kivonja magát az őrzés alól, fogolyszökést valósít meg.

Biztosítani kell, hogy a külkórházba őrzéssel elhelyezett fogvatartott a hozzátartozóival, kapcsolattartóival az őrzést végrehajtó bv. szerv vezetője által meghatározott időben találkozzon. Az illetékes reintegrációs tisztnak kötelessége telefonon értesíteni a fogvatartott közeli hozzátartozóit a kihelyezés tényéről. Az ellenőrzéssel kihelyezett fogvatartott a külkórház látogatási rendje szerint fogadhatja a nyilvántartott kapcsolattartóit. A levelezés és a csomagküldés az őrzéssel vagy ellenőrzéssel történő kihelyezés esetén is csak a bv. intézet címén történhet. A letartóztatott esetében a rendelkezési jogkör gyakorlójának az elkülönítésre, illetve a kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezéseit be kell tartani. A fogvatartott életveszélyes állapotba kerülése esetén a bv. intézet a közeli hozzátartozót soron kívül értesíti, és a látogatás lehetőségét biztosítja.

- Kihelyezés ellenőrzéssel

Az **ellenőrzéssel kihelyezett fogvatartottat** a szolgálatban lévő biztonsági tiszt tájékoztatja a kötelezettségeivel és jogaival kapcsolatban. A **személyes napi ellenőrzés** (mely **egy alkalomnál kevesebb nem lehet**) számát a kihelyezéskor meg kell határozni. Az ellenőrzések szempontjait a biztonsági tiszt határozza meg, a végrehajtást követően jelentést kér, rendellenesség esetén intézkedést kezdeményez. A személyes ellenőrzésen kívül a szolgálatok átvétele után a biztonsági tiszt **köteles érdeklődni** a fogvatartott állapotáról, magatartásáról az egészségügyi személyzettől telefonon keresztül.

Ellenőrzéssel történő kihelyezéskor a telefonszám megadásával egyidejűleg kérni kell, hogy bármilyen rendellenesség (így különösen a kihelyezett fogvatartott engedély nélküli eltávozása, a gyógykezelés megtagadása, öngyilkossági kísérlet, vagy a külkórház rendjének sorozatos megsértése stb.) esetén haladéktalanul értesítsék a bv. szervet, illetőleg tegyék lehetővé a fogvatartott személyes ellenőrzését. Amennyiben a kihelyezés során elrendelték az **elektronikus távfelügyeleti eszköz** alkalmazását, az eszköz által szolgáltatott jeleket folyamatosan értékelni kell, az információkat a fogvatartott esetleges jogellenes távozása esetén a felkutatása érdekében fel kell használni. Az ellenőrzést, az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazását őrzésre kell átváltoztatni, ha a fogvatartott a külkórházi rendet sorozatosan vagy súlyosan megsérti, öngyilkosságot vagy bűncselekmény elkövetését kísérli meg, illetve, ha a magatartása arra utal, hogy a büntetés végrehajtása alól ki akarja vonni magát, továbbá amennyiben újabb büntetőeljárás indul ellene.

A fogvatartott eü. intézménybe történő kihelyezése két módon lehetséges:

- Tervezhető vagy prognosztizálható kihelyezés.
- Azonnali kihelyezés.

3.2. Tervezhető kihelyezés

Ez a feladat ugyan úgy jelentkezik a biztonsági osztálynak, mint egy előállítási feladat. A biztonsági osztály a parancsnok által meghatározott időpontban megkapja a kihelyezéshez szükséges okmányokat és az azon szereplő parancsnoki döntésnek megfelelően, gondoskodik az őrzési feladat megszervezéséről. A kihelyezés időpontjáig a dokumentumok kézhezvételétől számítva akár több nap (hét) is lehet még hátra. Így van idő a kihelyezés megszervezésére, a napi feladatok közé történő beillesztésére.

3.3. Azonnali kihelyezés

Ezzel a lehetőséggel akkor lehet élni, ha a fogvatartott eu. állapotában olyan súlyos és gyors romlás következik be, ami **szükségessé teszi a gyors beavatkozást**, és azt a bv. által működtetett eu. intézményekben nem lehet végrehajtani.

Az azonnali kihelyezést csak őrzéssel lehet megvalósítani, mert nincs idő a szükséges adatok megszerzésére. Ennek hiányában túl nagy a kockázata egy esetleges rossz döntésnek. Ilyen esetben a szükséges adatok megszerzése később is történhet, a döntést később is ki lehet alakítani és a szükséges korrekciót végre lehet hajtani. A korrekció akár az is lehet (ha a feltételek megvannak), hogy az őrzést megszüntetik, és ellenőrzésre változtatják.

3.4. Kihelyezés okmányai és folyamata

Fekvőbeteg ellátásra a bv. intézet orvosa utalhatja be a fogvatartottat. A beutaló kiállításával egyidejűleg jelzi a biztonsági osztályvezetőnek – hivatali munkaidőn túl a biztonsági tisztnak – a szállítás szükségességét, illetve annak időpontját, a szállításhoz és az esetleges elhelyezéshez szükséges intézkedések megtétele, valamint a kihelyezéshez szükséges dokumentáció elkészítése érdekében.

A beteg fogvatartott polgári egészségügyi intézménybe történő kihelyezése az 1. számú melléklet¹⁶⁵ szerinti **„Külkórházi kihelyezést elrendelő lap”** elnevezésű okmány értelemszerű kitöltésével egyidejűleg kezdhető meg, melyet minden érintett szakterület (egészségügy, nyilvántartás, biztonság) a rendelkezésre álló, releváns adatokkal ellát. A fogvatartott pontos elhelyezésének rögzítése, annak megtörténtét követően utólag is dokumentálható. Az elrendelő lap másolati példányát a biztonsági tiszt köteles tárolni, abban az elhelyezést érintő esetleges változásokat rögzíteni kell.

Valamennyi polgári egészségügyi intézménybe történő elhelyezés esetén alkalmazni kell a 2. számú melléklet szerinti **„Szolgálati napló polgári egészségügyi intézményben szolgálatot teljesítő felügyelő részére”** elnevezésű okmányt, amelynek szabályos vezetése elengedhetetlen a feladat végrehajtása során bekövetkező változások, a végrehajtott ellenőrzések, a szolgálat átadásátvételek, valamint a további lényeges információk rögzítése érdekében. Abban az esetben, ha egy időben több fogvatartott kerül kihelyezésre, minden külkórházi őrzést végrehajtó biztonsági felügyelőt el kell látni külön naplóval. Ellenőrzéssel történő kihelyezés esetén az érintett fogvatartottra vonatkozó szolgálati naplót a biztonsági ügyeleten kell eseményszerűen vezetni.

A speciális eligazítások egységes nyilvántartása érdekében a 3. számú mellékletben szereplő **„Speciális eligazítás megtartásáról és annak tudomásul vételéről szóló naplót”** kell, havi bontásban alkalmazni, és iktatni.

Az őrzést végrehajtót el kell látni az adott feladat végrehajtásához szükséges felszereléssel, illetve a szükséges dokumentumokkal (pl.: őrutasítással, szolgálati naplóval, külkórházi kihelyezést elrendelő lappal, 1db A4 méretű fogvatartotti fényképpel, amennyiben van, egyéni kezelési utasítással stb.).

¹⁶⁵ A BVOP Biztonsági Szolgálatának 30500/7661-17/2019.ált. számon kiadmányozott körlevele a külkórházi és speciális eligazító okmányok egységesítése tárgyában. Hatályos: 2019.08.01-től

Amennyiben a külkórházba kihelyezett fogvatartottat az őrzés illetékességi rendjének megfelelően át kell adni egy másik bv. intézetnek, akkor az utasítás¹⁶⁶ 1. melléklet szerinti dokumentum kitöltése mellett, a betegfelvételtől számított **4 órán belül végre kell hajtani az átvételt.**

3.5. Őréssel történő kihelyezés

Amennyiben a fogvatartott az egészségügyi beavatkozást követően fekvőbeteg ellátásban részesül, az **őrzés megszervezésekor figyelemmel kell lenni** különösen:

- a biztonsági felügyelők szükséges létszámára, elhelyezésére (a fogvatartott folyamatosan látókörében legyen),
- a kórterem elhelyezkedésére, méretére, a kórteremben elhelyezett polgári személyek létszámára, a helyiség őrizhetőségére,
- a mosdó, a mellékhelyiség megközelíthetőségére, elhelyezkedésére, őrizhetőségére,
- az ágyhoz vagy más rögzítésre alkalmas eszközhöz történő bilincselés módjára (a vizsgálatokkal, az egészségügyi ellátást legkevésbé zavarja, a bilincs vagy lakat kulcsát a biztonsági felügyelő folyamatosan tartsa magánál).

A kihelyezés napján, a kihelyezést végző biztonsági felügyelő jelentkezik eligazításra a biztonsági tisztnél. Eligazítás előtt felveszi a feladat végrehajtásához szükséges fegyverét, felszerelését. A kihelyezés során kizárólag a rendszeresített kényszerítő és mozgáskorlátozó eszközök alkalmazhatóak. Az általános eligazítás után jelentkezik a biztonsági tisztnél a speciális eligazítás végett.

A kihelyezéssel kapcsolatos információk, szabályok

Mentővel történő sürgősségi kiszállítás esetén a biztonsági felügyelőnek úgy kell az autóban elhelyezkedni, hogy fegyveréhez ne férjen hozzá sem a fogvatartott, sem a mentőszolgálat személyzete, az őrzésére bízott személyt folyamatosan figyelemmel tudja kísélni, szükség esetén intézkedni tudjon. Az egészségügyi személyzet tevékenységét ne zavarja, illetve ne akadályozza a beteg (sérült) ellátásában. A **mozgáskorlátozó eszköz/ök/ alkalmazásánál** (bilincselésnél) figyelembe kell venni a fogvatartott sérülését (pl.: kézsérülésnél a lábra történjen a mozgáskorlátozó eszköz helyezése), betegségének jellegét, biztonsági kockázati besorolását továbbá azt, hogy a fogvatartott a mentőautóban ülő vagy fekvő testhelyzetben kerül szállításra. Fekvő helyzetben történő szállítás esetén fel kell mérni, hogy az egészségügyi személyzet az erre rendszeresített hevederrel - a magatehetetlen állapota, illetve további sérülések elkerülése miatt - rögzítette-e a hordágyhoz a fogvatartottat.

A mozgáskorlátozó eszközöket a lehetőségeknek megfelelően (pl.: kéz vagy láb rögzítése a hordágyhoz, tolókocsihoz), minden esetben – az egészségügyi ellátást nem akadályozó módon – alkalmazni kell, azonban **a gépjármű felépítményéhez történő rögzítés tilos.**

Fel kell készülni, hogy a fogvatartott színleli a rosszullétet, és az intézetből kijutva szökést kísérel meg. Megelőzésére a mozgáskorlátozás különböző változatai alkalmazhatók. Mentővel történő szállítás esetén a fogvatartottat menet közben a gépjármű belső tartozékához bilincselni tilos! A kihelyezés történhet (ez a gyakoribb) a bv. tulajdonában lévő gépjárművel is.

¹⁶⁶ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 13/2020. (V.8.) BVOP utasítása a polgári egészségügyi intézményben elhelyezett fogvatartott őrzésének vagy ellenőrzésének illetékességi rendjéről

A kihelyezést végző biztonsági felügyelő a speciális eligazítás után, leadja megőrzésre fegyverét az erre rendszeresített helyre és a kihelyezést végző gépjárművel együtt elmegy a fogvatartott elhelyezési körletére és a fogvatartott motozása, eligazítása és mozgáskorlátozása után elhelyezi őt a gépjárműben. Ezek után jelentkezik a biztonsági tisztnél, aki az útba indítás előtti biztonsági ellenőrzés végrehajtása után engedélyezi az intézet elhagyását. Magát a kiléptetést a járműbejárat biztonsági felügyelő hajtja végre az idevonatkozó szabályoknak megfelelően.

Az **őrzés folyamatosságát** minden esetben fenn kell tartani, ennek érdekében az elrendelt mozgáskorlátozó eszközök kórtermen belüli felhelyezésénél figyelemmel kell lenni arra, hogy a fogvatartott legalább egy végtagja biztonsági szempontból megfelelő módon legyen rögzítve az arra alkalmas szilárdságú tárgyhoz. Az esetleges rendkívüli esemény bekövetkezésének a lehetőségét szem előtt tartva, **egyedi mérlegelés után** a fogvatartott bal vagy jobb egészséges kezét rögzíthető állású patentbilincsel meg kell bilincselni és az ágyhoz kell rögzíteni, valamint egyik lábát lábbilincsel szintén az ágyhoz kell rögzíteni, oly módon, hogy az a gyógykezelését ne akadályozhatja.

A fogvatartott vizsgálatra vagy egyéb célból történő **kísérése kizárólag a vezetőszárral ellátott bilincstag szakszerű alkalmazása mellett történhet.** Mozdáskorlátozó eszköz eltávolítása vizsgálat, mütét esetére, a szolgálatban lévő **biztonsági tisztnak történő jelentéstétel után** lehetséges. Ha a mozgáskorlátozó eszköz eltávolításra kerül ezekben az esetekben, akkor a felügyelőnek úgy kell megválasztania a felállítási helyét, hogy azzal fogvatartott esetleges szökése a leginkább megakadályozható legyen (pl.: a vizsgáló, vagy kórterem ajtaja és a fogvatartott között helyezkedjen el).

Az őrzést végrehajtó személyi állományi tag **elsődlegesen EDR készüléken keresztül** tartja a kapcsolatot a bv. intézettel. Kizárólag a megfelelő lefedettség hiányában engedélyezhető a szolgálati mobiltelefon. Az elrendelt mozgáskorlátozás könnyítése előtt a személyi állomány tagja köteles a számára biztosított kézi EDR készüléken a bv. intézet biztonsági ügyelete felé jelentést tenni. Mozdáskorlátozás könnyítésének elrendelése esetén, a jelentést vételét követően, a szolgálatban lévő biztonsági tiszt dönt az őrzés biztosításának esetleges megerősítéséről.

A biztonsági felügyelőnek fokozott figyelmet kell fordítania a **fogvatartott mellékhelyiségbe, fürdőbe, zuhanyzóba kísérése,** valamint annak ideje alatt a fogvatartott tevékenységére, viselkedésére, továbbá arra a kezelési folyamatra, ahol nem lehet jelen. A biztonsági felügyelőnek ebben az esetben a **leggyorsabb intézkedést biztosító,** a szökésre legalkalmasabb útvonalon kell elhelyezkednie.

A hivatásos állomány tagja, ha a fogvatartott előállítását vagy külkórházban történő őrzését egyedül látja el és a **személyes szükséglete, váratlan rosszulléte,** betegsége, illetve szolgálati ügyben történő rádióforgalmazás, illetve telefonálás, a szolgálat átadás-átvétel vagy a fogvatartott szándékos önkárosító magatartása miatti segítségül hívás érdekében az őrzött személyt magára kell hagynia, **távollétének idejére, illetve leváltásáig a fogvatartott végtagját tárgyhoz rögzítheti** (amennyiben nincs folyamatosan elrendelve). Annak az őrzéssel kihelyezett fogvatartottnak a végtagja, akinél alapos indokkal (konkrét tények, vagy bizonyítékok alapján) arra lehet következtetni, hogy szökni szándékozik, a saját vagy mások életét, testi épségét veszélyeztető magatartást fog tanúsítani, – a személyi állomány arra jogosult tagjának engedélyével – a külkórházban tárgyhoz rögzíthető, ez azonban a gyógykezelést nem akadályozhatja. A **tárgyhoz rögzítést úgy kell végrehajtani,** hogy az rendkívüli esemény –

különösen fogolyszökés – elkövetését ne tegye lehetővé. Amennyiben az alapos indok már nem áll fent, a tárgyhoz rögzítést haladéktalanul meg kell szüntetni.

3.6. Az őrzést végrehajtó biztonsági felügyelő

A beteg fogvatartott külkórházban történő őrzését ellátó biztonsági felügyelő közvetlenül a szolgálatban lévő biztonsági tisztnak van alárendelve. Feladatát őrhelyen lőfegyverrel, az őrutasításban meghatározottak szerint és az eligazítás alapján látja el.

3.7. Az őrzést végrehajtó biztonsági felügyelő feladatai

- a kiszállítandó fogvatartott adatainak egyeztetése,
- a fogvatartott és személyes használati tárgyainak ellenőrzése, átvétele,
- a fogvatartott motozása,
- a fogvatartott eligazítása,
- a meghatározott mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása,
- a fogvatartott biztonságos előállítása,
- az őrzés helyszínének bejárása, szükség esetén további mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása,
- az egészségügyi személyzet szükséges mértékű tájékoztatása,
- a fogvatartottak tevékenységének folyamatos figyelemmel kísérése, ha rendellenességet észlel a halaszthatatlan intézkedések megtétele majd jelentéstétel az előjárónak,
- szükség esetén a fogvatartott biztonságos kísérése a külkórház helyszínei között,
- az őrzésre szolgáló terület biztonságra veszélyes pontjainak ismerete és fokozott figyelése,
- ha bármilyen a normálistól eltérő, vagy rendkívüli esemény bekövetkezésére utaló jelet észlel, azonnal értesíti közvetlen előljáróját,
- a bv. szerv vezetője és közvetlen előljárója által meghatározott külön rendelkezések betartása és betartatása.

A kihelyezés napján, illetve, ha váltás során új biztonsági felügyelő lép szolgálatba felméri az elhelyezés és a hozzá tartozó terület biztonsági feltételeit, valamint a kórteremhez képest azok elhelyezkedését. **Főszabály, hogy a felállítási helyet úgy kell meghatározni, hogy a fogvatartott soha ne maradjon őrzés nélkül.** A fogvatartott biztonságos őrzésének megvalósítása érdekében konzultáljon a kezelő orvossal, hogy az egészségügyi ellátás során milyen lehetőség van az őrzés folyamatos biztosítására. Törekedjen az egészségügyi személyzettel jó munkakapcsolat kialakítására, mert helytelen magatartás esetén előfordulhat az, hogy egészségügyi személyzet a fogvatartottal vállal szimpátiát és ez nem könnyíti meg a felügyelő feladat végrehajtását. A váltás során a szolgálatot átvevő biztonsági felügyelővel közölni kell a bekövetkezett változásokat (egészségügyi, magatartási, elhelyezési, stb.).

Amennyiben a felügyelőnek az egészségügyi szükségleteinek elvégzése céljából a felállítási helyét el kell hagynia, úgy távozása előtt EDR rádión jelentse le a távozás tényét a biztonsági tisztnak, majd a rendelkezésre álló mozgáskorlátozó eszközzel a fogvatartottat rögzítse az ágyhoz vagy más alkalmas tárgyhöz, melyről tájékoztassa a kórteremben tartózkodó betegeket, valamint az intézmény osztályos egészségügyi szakápolóját. Távollétének idejét a lehető legrövidebb időre korlátozza, visszaérkezése után szintén jelentsen a fentebb leírtak alapján.

A fogvatartott biztonságot veszélyeztető magatartása esetén szüntesse meg a veszélyforrást a rendelkezésére álló kényszerítő eszközökkel, és tegyen jelentést a biztonsági tisztnek. Tájékoztassa az eü. személyzetet, hogy rosszullete vagy betegsége esetén, milyen módon tudják az előljáróját értesíteni. **Akadályozza meg, hogy a fogvatartott tiltott tárgyat szerezzen, vagy tartson magánál, illetve tiltott kapcsolatot létesítsen.**

Az őrhely megválasztásánál figyelembe kell venni:

- hol helyezkedik el a kórterem, hány kijárata van,
- a kórteremhez viszonyítva hol található a WC, fürdő helyiség,
- hány beteg van elhelyezve a kórteremben, az ágyak között mekkora a távolság,
- emeleten vagy földszinten van-e a kórterem,
- földszinten lévő kórterem esetén van-e az ablakon rács,
- az ablakok közterületre néznek-e, vagy nem,
- emeleten elhelyezkedő kórterem esetén van-e az ablak mellett esőcsatorna vagy villámhárító vezeték.

Mindezek figyelembe vételével úgy válassza ki a felállítási helyét, hogy a fogvatartott őrzése folyamatosan biztosított legyen. A kórteremen belül elhelyezkedő felügyelő tudja a leginkább kontroll alatt tartani a fogvatartottat, ha ez valami oknál fogva nem valósítható meg, akkor a folyosóról kell biztosítani a fogvatartott őrzését. A folyosón történő elhelyezkedés során különös figyelemmel kell lenni a kórterem kijárataira (pl.: közös fürdő a kórtermek között). **A fogvatartott fürdésének alkalmával** is úgy kell a pozíciót megválasztani, hogy a fogvatartott tevékenysége folyamatosan figyelemmel kísérhető legyen, amennyiben a fürdőnek több kijárata van, akkor a felügyelő lásson rá ezekre is.

Külső egészségügyi intézményben **őrzésben lévő elítélt látogatását a parancsnok engedélyezheti.**¹⁶⁷

A szolgálat átadása-átvétele során az átvevő köteles megbizonyosodni a mozgáskorlátozó eszközök működőképességéről, a felhelyezett eszköz vagy eszközök biztonságos alkalmazásáról, a dokumentumok meglétéről, illetve a fogvatartott aktuális állapotáról. A váltás tényét, illetve a fogvatartottra vonatkozó információkat – akkor is, ha nem történt változás – a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek jelenteni kell. Indokolt esetben (pl.: látogatófogadás napján) a váltáskor át kell vizsgálni a fogvatartott személyes használati tárgyait, valamint az ezek tárolására használt bútorokat (pl.: szekrényt), továbbá a fogvatartott fekvőhelyét és ágyneműit.

A fogvatartott őrzését ellátó felügyelőnek **soron kívüli jelentési kötelezettsége van a szolgálatban lévő biztonsági tiszt felé**, ha a fogvatartott állapotában jelentős romlás következik be, az elhelyezésére szolgáló kórterem vonatkozásában változás történik vagy a fogvatartott vizsgálat, műtét, egyéb beavatkozás céljából mozgatásra kerül. Az elhelyezésben bekövetkezett változásokat, illetve a szolgálat alatt végrehajtott vizsgálatokat, szokásostól eltérő eseményeket a szolgálati napló megfelelő rovatában dokumentálni kell.

3.8. Az őrzési feladatot ellátó biztonsági felügyelő fegyverzete, felszerelése, ruházata

Felszerelése

¹⁶⁷ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 12/2020. (IV.24.) BVOP utasítása a látogatás végrehajtásának eljárási szabályairól

- rendszeresített maroklőfegyver
- gumibot, könnygázszóró palack, bilincs, speciális vezetőbilincs,
- őrutasítás, EDR rádió, vagy mobiltelefon, az ezzel történő ellátásról a parancsnok külön rendelkezik,
- a felszerelés elhelyezésére szolgáló kazetta, vagy táska.

Ruházata

A büntetés-végrehajtás országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese 9/2019. (10.11.) OPBFH körlevele (30500/4206-9/2019.ált) alapján a polgári egészségügyi intézménybe kihelyezett fogvatartott őrzése során a végrehajtó állomány a 26/2019. (V.23.) OP szakutasításban meghatározott módon, az évszaknak megfelelő 12M szolgálati egyenruhát a 12M taktikai övvel együtt viselheti. Előfordulhat, hogy a kórház a fogvatartott állapotára, kezelésére való tekintettel **többlet követelményt támaszt az öltözettel kapcsolatban**, pl. minden esetben **steril kórházi ruhát**, szájmazskot, lábzsákot kell viselnie a biztonsági felügyelőnek.

3.9. Az őrzést végrehajtó biztonsági felügyelő tevékenysége rendkívüli esemény bekövetkezése esetén

A rendkívüli esemény bekövetkezésének lehetősége külkórházban sem kisebb - sőt, bizonyos esetekben nagyobb - mint az intézetekben, csak annyiban veszélyesebb, hogy az őrzést végrehajtó biztonsági felügyelő egyfelől az intézetben kívül egy idegen intézményben – ismeretlenebb terület - teljesít szolgálatot, és az is előfordulhat, hogy egyedül van, illetve a tevékenységét nem irányítja közvetlenül az előjárója. Ezért a külkórházban történő őrzési feladat ellátására a lehető legrátermettebb, szakmailag jól felkészült biztonsági felügyelőt kell kijelölni. Számunkra az egyik legveszélyesebb rendkívüli esemény a fogolyszökés.

Rendkívüli esemény bekövetkezése esetén annak jellegétől függően **meg kell kezdeni az elsődleges intézkedések foganatosítását**, amelyek az alábbiak:

- fogolyszökés esetén a fogvatartott üldözése vagy keresése, a kórházi személyzettől információ szerzése a menekülés irányáról,
- önkárosító cselekmény elkövetése esetén meg kell akadályozni a további szuicid magatartást és értesíteni kell a kórházi személyzetet a sérülések ellátása céljából,
- a fogvatartott személyi állományi tag vagy a kórházi dolgozók elleni támadása esetén az arányosság elvének betartása mellett kényszerítő eszközt kell alkalmazni és a fogvatartott további jogsértő cselekményét meg kell akadályozni.

Ha a fogvatartott az őrzésből meg tudott szökni a biztonsági felügyelő ebben a helyzetben mérlegelje lehetőségeit, **kísérelje meg a fogvatartott elfogását**. Abban az esetben, ha nincs adat arra vonatkozóan, hogy mikor, merre menekült el a fogvatartott és nem lát esélyt az elfogásra, ne kezdjen üldözésbe. **Az első lehetőséget kihasználva tegyen jelentést szolgálati előjárójának, majd értesítse a területileg illetékes rendőrkapitányságot.** Várja meg a rendőrség helyszínre érkezését, adja át a rendőröknek a fogvatartott fényképét, személyes adatait azért, hogy a rendőrök a forrányomon üldözést meg tudják kezdeni. Maradjon továbbra is a helyszínen és várja meg az intézettől érkező feljebbvalóját, a továbbiakban az ő utasítása szerint járjon el.

Felkészülési kérdések alapkú oktatásban résztvevők számára:

- Ismertesse a szabadlevegőn tartózkodás általános szabályait!
- Ismertesse a szabadlevegőn tartózkodás felügyeletét ellátó felügyelő alárendeltségét, feladatait!
- Ismertesse a szabadlevegőn tartózkodást biztosító biztonsági felügyelő alárendeltségét, feladatait!
- Ismertesse a látogatás közbeni biztonsági tevékenység általános szabályait!
- Ismertesse a látogatás felügyeletét ellátó felügyelő alárendeltségét, feladatait!
- Ismertesse a fogvatartott polgári intézményben történő elhelyezésének alapelveit!
- Ismertesse az egészségügyi intézményben elhelyezett fogvatartott őrzésére és ellenőrzésére vonatkozó szabályokat!
- Sorolja fel az őrzést végrehajtó biztonsági felügyelő feladatait!
- Sorolja fel, milyen szempontokat kell figyelembe venni az őrhely megválasztásánál!
- Ismertesse az őrzést végrehajtó biztonsági felügyelő tevékenységét rendkívüli esemény bekövetkezése esetén!

XIV. FEJEZET

A FOGVATARTOTTAK SZÁLLÍTÁSA KÖZBENI BIZTONSÁGI FELADATOK¹⁶⁸

1. A szállítás fogalma

A szállítás olyan biztonsági tevékenység, amely során a fogvatartottak mozgatása meghatározott útvonalon szolgálati gépjárművel, illetve mentőautóval (indokolt esetben mentőhelikopterrel) történik.

Alapelvek

A szállítást úgy kell végrehajtani, hogy a **lehető legrövidebb ideig tartson** és a fogvatartás biztonságát csak a szükséges mértékben veszélyeztesse. A differenciálási és elkülönítési szabályok betartását és érvényre juttatását a szállítás során biztosítani kell.

Minden járműben legalább annyi mozgáskorlátozó eszközzel kell rendelkezni, amennyi a szállítható fogvatartottak létszáma. A **fogvatartottak motozását úgy kell végrehajtani**, hogy ne maradjon náluk olyan tárgy vagy eszköz, amellyel a szállítás biztonságát veszélyeztethetik. A magas biztonsági kockázatú fogvatartottak esetén – a jogszabályi előírások figyelembe vételével – célszerű a mozgáskorlátozó eszközök olyan kombinációját alkalmazni, amellyel a rendkívüli esemény bekövetkezését minimalizálni lehet. Amennyiben a szállítás biztonsága érdekében szükséges, más rendvédelmi szerv együttműködését kell igénybe venni.

A biztonsági szakfeladatok során a **fogvatartottak tevékenységét folyamatosan figyelemmel kell kísérni**, átvizsgálásukat követően folyamatos felügyelet, illetve őrzés nélkül nem maradhatnak.

A BVOP szállítás szervezésére és irányítására hatáskörrel rendelkező szervezeti egysége a Központi Szállítási és Nyilvántartási Főosztály (a továbbiakban: KSZNYFO).

1.1. A szállítás végrehajtási formái

- **körszállítás**

A fogvatartottak heti körszállítását hetente egy alkalommal, főszabály szerint hétfői napon - amennyiben a hétfő munkaszüneti vagy ünnepnapra esik, akkor az azt követő munkanapon - kell végrehajtani, a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatában foglaltak

¹⁶⁸ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VIII. fejezet 367-415. pont

A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 36/2017. (III.9.) OP szakutasítása a fogvatartottak szállításának végrehajtásáról

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Biztonsági Szolgálatával kiadott (30500/6132-1/2017.ált.) „a tiltott tárgyak bejutásának megakadályozása a fogvatartottak előállítása és szállítása során” témájú MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Biztonsági Szolgálatával kiadott (30500/8092-1/2017.ált.) „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a fogvatartottak szállításának végrehajtásához”

betartásával. Indokolt esetben az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese a körszállítás rendszerességéről (2 hetente) és napjáról eltérően is rendelkezhet.

A körszállítás végrehajtásának központi helyszíne a Budapesti Fegyház és Börtön (továbbiakban: BFB.). A KSzNyFO a körszállítás szervezése, továbbá a végrehajtás során hozott egyedi intézkedéssel a fogvatartottak elismervény alapján történő átadásának és átvételének helyéül más bv. intézetet is kijelölhet.

A körszállítás központi elosztóhelyére **beérkezett személyi állományi tag igénybe vehető** az azzal összefüggő eseti feladatok végrehajtása céljából. Ilyen feladat elrendelésére csak akkor kerülhet sor, ha az nem veszélyezteti az egyes szállítmányokkal kapcsolatos feladatok végrehajtását, illetve a munkaközi szünetek kiadhatóságát. A körszállításban részt vevő szállítójárműveken a rádióforgalmazást és az ideiglenes szervezetben szolgáltatást teljesítő állomány rádióforgalmazását a "BVOP" mappában rendelkezésre álló "Bv. Országos Szállítás" forgalmi csoportban kell lebonyolítani.

A körszállításban részt vevő személyi állomány számára a **munkaközi szünetet** a szállítmányvezető a végrehajtandó feladatokat figyelembe véve a BFB területén biztosítja, annak megtörténtét a szállítási terv "megjegyzés" rovatában rögzíti.

A szállítójármű BFB területére történő megérkezése után a mozgáskorlátozás megszüntetését a szállítmányvezető intézkedésére a fogvatartottak szállító járműből való kiszállítása előtt, a járműben végre lehet hajtani. Az ideiglenes szerv vezetője ettől eltérően rendelkezhet, melyről a szállítmányvezetőt a gépjárműkapun a beléptetés során tájékoztatni kell.

A fogvatartott szállítására **körszállítással** akkor kerül sor, ha:

- végleg más bv. intézetbe szállítják,
- megőrzésre szállítják, illetve megőrzésből visszaszállítják,
- átadása szükséges más hatóság részére,
- a KSZNYFO által a szabadságvesztés megkezdése tárgyában kiadott felhívásban megjelölt bv. intézettel ellentétben más bv. intézetben jelentkezik,
- reintegrációs őrizetbe helyezését rendelték el, és a végzésben szereplő ingatlan más bv. intézet illetékességébe tartozik.

Végleg kell szállítani a fogvatartottat:

- a végrehajtási fokozatának megfelelő bv. intézetbe, hivatalból vagy kérelemre engedélyezett átszállítás, illetve a KSZNYFO egyéb rendelkezése alapján,
- rendőrség részére történő végleg átadás,
- fiatalkorú fogvatartott javítóintézet részére történő végleg átadás esetén, továbbá
- minden olyan esetben, ha a várható szabadulása 15 napon belül esedékes.

Más esetben a szállítás megőrzésre történik.

- **célszállítás**

A célszállítás a bv. szervek, objektumok közötti átcsoportosítást, az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetbe, a Büntetés-végrehajtás Központi Kórházba vagy

polgári egészségügyi intézménybe történő sürgősségi szállítást, illetve egyéb, szakmai szempontból szükségessé váló rendszeres vagy eseti jellegű szállítást jelent.

A **tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés** büntetést töltő fogvatartottak szállítására kizárólag célszállítással kerülhet sor, ettől való eltérést - azaz körszállítás útján történő szállítást - kizárólag a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának biztonsági és fogvatartási helyettese engedélyezhet.

1.2. A szállítás járművei

- A bv. szervezetnél rendszeresített közúti szállító gépjárművek (pl.: MERCEDES, IVECO, PEUGEOT, OPEL, FORD, WV, RENAULT, stb.),
- Mentőautó,
- Légi jármű,
- Munkáltatási területre történő szállításra (tehergépkocsi és autóbusz),
- Páncélozott gépjármű (speciális fogvatartotti szállító jármű).

1.3. A fogvatartottak azonosítását és figyelemmel kísérését szolgáló dokumentumok

A fogvatartottak azonosítása és figyelemmel kísérése céljából az **alábbi dokumentumoknak kell rendelkezésre állniuk:**

- fényképpel ellátott körlet mutatókarton,
- kiemelt figyelmet érdemlő és/vagy a többiektől bármely más okból elkülönítendő fogvatartottakról készült feljegyzés („suicid” jellegű bejegyzés kivételt képez),
- a megőrzésre, valamilyen jogcímen történő előállítás céljából átszállításra kerülő fogvatartottakról a Biztonsági Szabályzatban rögzítettek szerint készült előállítási utasítás.

kiemelt figyelmet igénylő fogvatartott: a bűncselekmény jellege, elkövetési módja, a fogvatartott előélete, a bv. szervben tanúsított magatartása, veszélyeztetettsége miatt ebbe a kategóriába sorolt, valamint az országos írott vagy elektronikus sajtóban nevesített - a BVOP Biztonsági Szolgálat által meghatározott központi listán feltüntetett – fogvatartott.¹⁶⁹

A mobiltelefonokat – ellenőrzésüket követően – a fogvatartottak a **szállítógépjármű karakterében elhelyezendő csomagokban helyezik el.** A szállításra kerülő fogvatartottak fogvatartotti nyilvántartásban történő „szállítás alatt” státuszba helyezését a bny. terület hajtja végre. Ezzel a fogvatartottak mobiltelefonjai letiltott állapotba kerülnek a célintézetben történő befogadásig.

3. A szállítás szervezése

A szállítás végrehajtásának megszervezése a biztonsági osztályvezető feladata. A szállítás végrehajtásának irányítására a szállító biztonsági felügyelők közül **szállítmányvezetőt kell kijelölni.**

¹⁶⁹ 3/2016. (XII. 7.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet ügyeleti tevékenységéről és az események jelentési rendjéről

A fogvatartotti szállítójárművekben - a szállítmány létszámának és a szállítás távolságának figyelembe vételével - **annyi ivóvizet, illetve eldobható műanyag ivópoharat** kell biztosítani a fogvatartottak és a személyi állomány tagjai számára, amennyi a szállítás időtartamára elegendő. A szállítmányvezető a szállítás útba indítása előtt gondoskodik az **életmentő gyógyszer** egészségügyi szakterülettől történő átvételéről és az orvos rendelkezésének megfelelő felhasználásról. A hűtést igénylő gyógyszerek hűtve szállításáról minden szállítójárműben gondoskodni kell.

A szállítás végrehajtása előtt a **fogvatartottat tájékoztatni kell** a szállítás idejéről, okáról, a célintézetéről, a távol töltött idő várható időtartamáról, a visszaszállítás tervezett idejéről, továbbá fel kell hívni a figyelmét arra is, hogy a **célintézetben köteles az ottani házirend előírásait betartani.**¹⁷⁰

4. Szállítás végrehajtása

A szállítást végrehajtó személyi állomány:

- szállítmányvezető,
 - szállító biztonsági felügyelő(k),
 - gépjárművezető.
- *A személyi állomány feladat előtti felkészítése, eligazítása*

A szállítás végrehajtására kijelölt személyi állomány részére a feladat megkezdése előtt **minden esetben dokumentált módon, speciális, személyre szóló eligazítást kell tartani.** Személyhez kell kötni, hogy **ki miért felel, kinek mi a feladata** a végrehajtás során (pl.: illetéktelen személyek távol tartása a fogvatartottól, a fogvatartotti szállítójármű átvizsgálása, motozások, csomagok átvizsgálásának, mozgáskorlátozó eszközök felhelyezésének végrehajtása, stb.)

A speciális eligazítás alkalmával, az általános feladatokon és a helyszíni sajátosságokon túl kiemelten kell értékelni minden, a **végrehajtás biztonságát befolyásoló**, relevanciával bíró információt, így különösen:

- a fogvatartás alatt, vagy azt megelőzően más rendvédelmi szerv őrizetéből szökéssel,
- engedély nélküli eltávozással,
- az előzőek előkészületével,
- tiltott tárgy megszerzésével, tartásával

kapcsolatosan rendelkezésre álló információkat, fogvatartotti többletinformációkat.

A speciális eligazítás megkezdése előtt gondoskodni kell arról, hogy a feladatot végrehajtó személyi állomány tagjai a feladat végrehajtás előtt megismerjék a vonatkozó ór-, illetve szolgálati utasításokat, melyekben foglaltak tudomásul vételét a **megismerési íven aláírással dokumentálni kell.** A speciális eligazítás megtartására a biztonsági tiszt a felkészülést kellő időben kezdje meg, ehhez vegye figyelembe a feladat végrehajtásának kezdő időpontját, a feladat járulékos időigényét (pl.: a fogvatartottak átvétele, motozása, kísérése, a szállítás ideje, stb.), a végrehajtók létszámát, az esetleges köztes váltások időtartamát. Minden esetben meg

¹⁷⁰ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának a fogvatartottak nyilvántartására és egyes ügyeinek intézésére vonatkozó eljárásról szóló 35/2017. (III.9.) OP szakutasítása

kell határozni a végrehajtó állomány öltözetét, illetve, hogy az adott biztonsági tevékenységet azonos csoportban végrehajtók öltözete egységes legyen.

Az egyéni fegyverzet, valamint felszerelés meghatározásánál figyelembe kell venni a feladat biztonsági kockázatát, a személyre szabott feladatokat. Eligazításon meg kell határozni a szakanyagok rendeltetésszerű működésének ellenőrzését.

Az **eligazításon fel kell hívni a figyelmet** a biztonsági intézkedések kötelező eseteire, azok szakszerű végrehajtására, tájékoztatást kell adni a tiltott tárgyak korábbi és új rejtési helyeiről, a lehetőségekről, a módokról és az előtalálási tapasztalatokról.

A biztonsági feladatok végrehajtásának egyik alapkövetelménye a **végrehajtó állomány és a bv. intézet közötti összeköttetés** folyamatos fenntartása, biztosítása. A bv. intézetnek biztosítani kell a megfelelő összeköttetést EDR rádió formájában a végrehajtó számára, amelynek segítségével jelentési kötelezettségének eleget tud tenni, segítséget tud kérni, valamint a szükséges egyeztetéseket végre tudja hajtani. A **technikai eszközök próbáját** minden esetben meg kell határozni és végre kell hajtani (pl.: forgalmazási csatorna beállítása, ellenőrzése).

A megfelelő színvonalú **elméleti és gyakorlati tudásszint ellenőrzését** a biztonsági tiszt hajtja végre, nem megfelelő felkészültség esetén intézkedni kell a személyi állományú tag leváltására. Az eligazítások végrehajtását, tett intézkedést az arra kijelölt okmányban dokumentálni kell.

- *A fogvatartott átvétele a részlegen*

A **fogvatartottak azonosítását** a zárkából történő kivétel után végre kell hajtani, melyet a fényképes nyilvántartás alapján kell végrehajtani, és az egyeztetés terjedjen ki a fogvatartás, valamint a fogvatartott legfontosabb személyes adataira is.

A fogvatartott részlegen történő átadását megelőzően a **körletfelügyelő a feladatot végző felügyelő részére adjon tájékoztatást** a körszállításban részt vevő fogvatartottak aktuális magatartásáról, hangulatáról, viselkedéséről, egyéb lényeges információkról. A körlet-főfelügyelőtől a **mutatókartonokat át kell venni**, a jóváhagyott szállítási lista alapján az összes meglétét, valamint azokon a célintézet megjelölésének meglétét ellenőrizni szükséges. A célintézetek mutatókartonra történő felvezetése az éjszakás körlet-főfelügyelő feladata. A **szállítás során kiemelt figyelmet érdemlő fogvatartottakról** készült feljegyzéseket a mutatókartonhoz kell csatolni.

- *A fogvatartottak motozása*

A feladat megkezdése előtt **valamennyi érintett fogvatartott teljes vetkőzéssel történő ruházat átvizsgálását végre kell hajtani**. Ennek során kiemelt figyelmet kell fordítani a testfelületen (pl.: hónalj, hajlatok, hosszú haj, nemi szervek környéke, stb.), illetve a ruházatban esetlegesen előre kialakított rejtési helyekre. Figyelemmel kell lenni továbbá arra, hogy az elítélt csak a számára meghatározott rendszeresített ruházatot és lábbelit viselje, csak abban hagyhassa el az intézetet, letartóztatott fogvatartott szállítása az évszaknak megfelelő, zárt polgári ruhában történhet.¹⁷¹ Ezt minden esetben meg kell, hogy előzze a személyes használati tárgyak átvizsgálása, amelyhez kézi fémkeresőt is alkalmazni kell.

¹⁷¹ A BVOP Fogvatartási Ügyek Szolgálatának szolgálatvezetője által jóváhagyott szakmai protokoll, amely a fogvatartottak egységes ruházatviselésének kialakításához nyújt segítséget

A tárgyak átvizsgálását követően a fogvatartottakat **folyamatos kontroll** alatt kell tartani, hogy a ruházatukba esetlegesen elrejtett tiltott tárgyakat, a már átvizsgált személyes felszerelésében ne tudja elrejtteni. Az összepakolást követően fel kell hívni a fogvatartottak figyelmét a táskáik zárására oly módon, hogy abba kibontás és észrevétel nélkül ne tudjanak elhelyezni semmit, amely lehetőség szerint lakattal történő lezárást kell, hogy jelentsen. Azon fogvatartottak esetében, akik nem rendelkeznek lakattal, vagy nem zsákban tárolják a személyes dolgaikat más lehetőség is megengedett a meghatározott szempontok figyelembe vétele mellett. Miután ez megtörtént végre kell hajtani a teljes vetkőzéssel történő ruházat átvizsgálást. A tüzetes motozás, ruházat-, személyes használati tárgyak átvizsgálást követően a fogvatartottak átvételét a körlet-főfelügyelő szolgálati naplójában aláírással igazolni kell.

Szállítás, előállítás előtt és után, **amennyiben a lehetőségek arra adóttak**, a fogvatartottak személyes tárgyait – megfelelő képzettség esetén a fogvatartottakat is – **kábítószer-kereső kutyával is át kell vizsgálni**.

- *A fogvatartottak eligazítása*

A szállítandó fogvatartottakat a mutatókartonok alapján a szállítmányvezető egyeztesse, majd tartsa meg részükre – a szállítás során maguknál tartható tárgyakra és gyógyszerekre kiterjedő – **részletes eligazítást**.

A szállítás előtti eligazítás során a **fogvatartottak figyelmét nyomatékosan fel kell hívni** a követendő magatartás maradéktalan betartására, a tiltott tárgyak átvételének, megszerzésének, birtoklásának, valamint a tiltott kapcsolattartás formáinak tilalmára, illetve ezek be nem tartása esetén a lehetséges következményekre, a szállítás során maguknál tartható tárgyak és gyógyszerek körére (csak papír zsebkendő, gyógyszer tartási engedéllyel kiadott, életmentő gyógyszereik, asthma sprayt, allergia pipát, valamint zárható műanyag flakonban fél liter ivóvizet) az ülésrend betartására, rendkívüli esemény során alkalmazható eszközökre.

- *Mozgáskorlátozó eszközök felhelyezése*

A szállítandó fogvatartottakat a mutatókartonok alapján a szállítmányvezető egyeztesse, majd ezt követően az elkülönítési szabályok figyelembe vételével elkészített ülésrendnek megfelelően sorakoztassa őket. A speciális eligazítás során elhangzottak szerinti személy(ek) helyezze(zék) fel az egyénileg meghatározott mozgáskorlátozó eszközöket, **azok rögzítéséről minden esetben gondoskodni kell**. Amennyiben lehetőség van rá, az eszközök felhelyezését megelőzően a fogvatartottakat kapukeretes fémkereső eszközzel ismételten át kell vizsgálni.

- *A fogvatartottak mozgatása, kísérése*

A **belső mozgatásokat, kíséréseket** úgy szervezzék, hogy az elkülönítések maradéktalanul érvényesüljenek, szükség szerint külön csoportokban. A fogvatartottakat a szállító biztonsági felügyelők **zárt rendben, szoros felügyelet mellett mozgassák**, tevékenységüket folyamatosan kísérik figyelemmel, nem próbálnak-e a csomagjukból tárgyakat kivenni és azt a ruházatukban elhelyezni.

A kísérés és szállítás gyakorlati végrehajtása során a szabályos tevékenység érdekében **meg kell akadályozni**, hogy olyan helyzetbe kerüljenek a fogvatartottak, amikor számukra a tiltott tárgyak átadására, átvételre kerülhetnek. Ezért kiemelten fontos gyalogmenet során a kísérést végrehajtó **felügyelők elhelyezkedése**, a szállítójárműbe való beszállás, illetve az onnan való

kiszállás során más, illetéktelen személlyel való **kapcsolattartás megakadályozása**, az ülésrend betartásának következetes megkövetelése, **a szállítójármű alapos átvizsgálása**.

- *A szállítógépjárművel kapcsolatos biztonsági feladatok*

Fogvatartotti szállítás és előállítás céljából kizárólag olyan szállítójármű vehető igénybe, amely a bv. **biztonsági és a műszaki, üzembiztonsági követelményeknek maradéktalanul megfelel**. A gépjárművek biztonsági és műszaki szempontú közvetlen indulás előtti ellenőrzését a bv. szerv vezetője rendelkezése alapján dokumentált módon kell végrehajtani.¹⁷²

A gépjárművezető a szállítás megkezdése előtt minden esetben, a szállítást útba indító **biztonsági tiszt körszállítás és célszállítás esetében a fogvatartottak felszállítása előtt mindig**, az előállítások vonatkozásában a feladat megkezdése előtt, szűrőpróbaszerűen **vizsgálja át a gépjármű szállítótereit**, csomagtereit biztonsági szempontból (nyílászárók, rácsokat, zárad, berendezési tárgyak állapota), illetve a gépjármű szökési, önkárosítási szempontból gyenge pontjait, a tiltott tárgyak, az esetlegesen kialakított rejtési helyek felderítése tekintetében. Ezen felül ellenőrizze az **összeköttetést biztosító eszközök működőképességét, a tartalékkulcsok meglétét**, a megfelelő mennyiségű ivóvíz és műanyag pohár rendelkezésre állását.

A csomagok csomagtérben történő elhelyezése során annak elkerülése érdekében, hogy a fogvatartott személyes, vagy tiltott tárgyai más fogvatartott birtokába kerüljenek a **csomagelhelyezést folyamatos kontroll alatt kell tartani, mind a berakodás, mind pedig a kirakodás alkalmával**.

Szállítás végrehajtása során a fogvatartottakat a gépjárműbe történő beszállításuk előtt **meg kell motozni, kézi fémkeresővel ellenőrizni**, így akadályozható meg, hogy a fogvatartottak az utastérbe nem engedélyezett, tiltott tárgyat vigyenek fel magukkal. A szállítójárműbe történő beszállást megelőzően a szállítmányvezető köteles a fogvatartottakat a nála lévő körlet mutatókarton adataival és az azon lévő fényképpel egyeztetni. A körlet mutatókartont a szállítás végrehajtása során a szállítmányvezetőnek külön kell tárolnia és kezelnie. **A szállítás során a szállítmányvezető kizárólag a gépjárművezető mellett foglalhat helyet**. A szállítást a gépjárművezetőn és a szállítmányvezetőn kívül a közepes és nagy befogadóképességű fogvatartotti szállítójárművek esetében legalább két fő biztonsági felügyelővel, illetve kis befogadóképességű szállítójármű esetén - amennyiben fogvatartottat szállít - legalább egy fő biztonsági felügyelővel kell biztosítani.

A felügyelők követeljék meg, hogy a szállítás egésze során **a fogvatartottak az ülésrendben meghatározott helyen tartózkodjanak**, akadályozzák meg, hogy bármilyen indokkal, engedély nélkül helyet változtassanak.

A szállító biztonsági felügyelő(k)nek a szállítás során a szállító **gépjármű–utasterében részükre kialakított helyen** kell tartózkodnia(uk) úgy, hogy a fogvatartottak tevékenységét folyamatosan figyelemmel tudja(ák) kísérni, a rendkívüli esemény előkészületének, végrehajtásának megakadályozása céljából. A figyelési tevékenység hatékonyságának növelése érdekében a feladatot osszák meg egymás között, a kontroll folyamatos legyen. **A fogvatartottakat a gépjárműben egyedül hagyni nem lehet, még az intézet területén sem**.

¹⁷² 30500/7403-1/2018. ált. számon kiadott feladat meghatározás a 2018. július 9-én a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bv. Intézet üzemeltetésében lévő szállítójárműből történt fogolyszökés rendkívüli esemény bekövetkezésével kapcsolatban

A szállítótér ajtóit a szállítás végrehajtása során **zárva kell tartani**, annak kulcsát a gépjármű vezetője kezeli. A szállítótér ajtaját kinyitni és oda bemenni csak rendkívüli esemény megelőzése, megszakítása, következményeinek felszámolása céljából lehet. A **tartalék kulcsot** a gépjármű szállító biztonsági felügyelők részére kialakított utastérben lepecsételt kulcsdobozban kell elhelyezni. A pecsét épségét induláskor és érkezéskor a szolgáltatban lévő biztonsági tiszt ellenőrzi. A kulcsdoboz felnyitásának időpontját és okát a szállítási tervben rögzíteni kell.

A szállító gépjárműre történő elhelyezés után az **autó kiléptetéséig** is folyamatos kontroll alatt kell tartani a szállításban résztvevő fogvatartottakat. A kiléptetés során végrehajtott **átvizsgálásnak ki kell terjednie** a szállítással távozó fogvatartottak létszámának, a fogvatartotti csomagok elhelyezésére szolgáló rekeszeknek – az üreseket is beleértve – az ellenőrzésére is.

A fogvatartottakat szállító gépjárművel megállni vagy a meghatározottól eltérő útvonalon haladni nem lehet, kivéve:

- **a közúti ellenőrzést,**
- **az elháríthatatlan közlekedési akadály vagy egyéb akadályozó körülményt,**
- **rendkívüli esemény bekövetkezését.**

Amennyiben a szállítás során a **szállításban résztvevők olyan eseményt észlelnek**, amelyre való intézkedés elmulasztása a Büntető Törvénykönyvbe ütköző bűncselekményt (**segítségnyújtás elmulasztása**) valósítana meg, a szállítmányvezető köteles a tőle elvárható intézkedéseket megtenni úgy, hogy azzal a büntetés-végrehajtási feladatának ellátását ne veszélyeztesse. A nem tervezett megállást, illetve a meghatározott útvonaltól való eltérést haladéktalanul jelenteni kell az útba indító bv. szervnek és indokolt esetben az illetékes rendőrkapitányságnak.

- *Műszaki- és egészségügyi pihenő, üzemanyag feltöltés*

Az útba eső bv. szervben szükség esetén **műszaki- és egészségügyi pihenőt** lehet tartani. A műszaki- és egészségügyi pihenő szükségességét a szállítás körülményeinek értékelése alapján minden esetben vizsgálni kell. A szállításnál a közbeeső vagy a kijelölt bv. szervben tartott **pihenő alatt** a fogvatartott a hideg ételmét elfogyaszthatja és a kijelölt helyen dohányozhat. A szállítmánynak az útba indító, vagy a műszaki- és egészségügyi pihenőre kijelölt bv. szervből való elindulása előtt közvetlenül a fogvatartottak egészségügyi szükségletük elvégzésére lehetőséget kell biztosítani. A szállítmányvezető engedélye alapján a fogvatartott igény esetén használhatja a kijelölt illemhelyet a közbeeső vagy a kijelölt bv. intézetben tervezetten végrehajtott pihenő alatt, melyet a bv. intézet számára meghatározott útvonaltervben szerepeltetni kell.¹⁷³ A szállító járművek **üzemanyaggal való feltöltését** – ha azt a bv. szerv és a cél hely közötti távolság nem indokolja – a fogvatartottak bv. szervbe történő szállítása után kell végrehajtani. Amennyiben a nagy távolság miatt az üzemanyag felvétel elkerülhetetlen a feladat végrehajtása közben, azt a közbeiktatott **műszaki pihenő keretében, a fogvatartottak bv. szervben történő előzetes kiszállítása után** kell elvégezni. Erre vonatkozóan a szállítási tervben rendelkezni kell.

¹⁷³ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 14/2019. (III.19.) OP szakutasítása a fogvatartottak szállításának végrehajtásáról szóló 36/2017. (III.9.) OP szakutasítás módosításáról

- *A fogvatartotti mobiltelefonokkal kapcsolatos szabályok*¹⁷⁴

Szállítás közben a fogvatartott a számára kiadott mobiltelefont nem tarthatja magánál.

A szállító gépjárműbe történő **felszállás előtt a szállítmányvezető ellenőrzi**, hogy az utastérbe ne tudjanak telefont felvinni a fogvatartottak, hanem azokat a személyes dolgaik között, a raktérben legyenek elhelyezve. A mobiltelefon megfelelő csomagolása a fogvatartott feladata.

A szállítást megelőzően az átadás-átvételi dokumentumok előkészítését az intézetparancsok által kijelölt szakterület képviselője hajtja végre. A szállítmányvezetők az átadás-átvételi jegyzéken jelölik meg, mely fogvatartottak visznek telefonkészüléket magukkal a szállítás során. A szállítás megkezdése előtt a nyilvántartási szakterület munkatársai az érintett fogvatartottak telefonjait inaktíválják a „**szállítás alatt**” státusz beállításával. A szállítások ideje alatt a FÖNIX rendszerben „szállítás alatt” státuszú fogvatartottak esetében **a rendszer automatikusan tiltja a mobiltelefon-szolgáltatás elérését**. A szolgáltatás akkor válik elérhetővé, ha a fogadó bv. intézet végrehajtja a fogvatartott befogadását.

- *A Budapesti Fegyház és Börtön területén végrehajtandó, körszállítással kapcsolatos biztonsági feladatok*

Abban az esetben, ha a gépjárműkapu zsilipterébe történő belépésre várni kell, akkor a gépjármű biztosításáról a szállítmányvezetőnek gondoskodnia kell. A beléptetés után a gépjárműkapun szolgálatot teljesítő biztonsági felügyelő a szolgálati igazolványok szerint **azonosítja a szállítást végrehajtó felügyelőket**, melynek során a szállítótérben felügyelet nélkül nem maradhatnak a fogvatartottak, az **ellenőrzésre felváltva kötelesek leszállni** az autóról. A szállítmányvezető közli a beléptetést végrehajtó kollégával a küldő intézet nevét, valamint a fogvatartottak létszámát, majd utasítást ad a szállítást végrehajtóknak a **fegyverzet meghatározott helyre történő elzárására**.

A körszállítások során a BFB területére érkezést követően csak a fogvatartottak fegyelmezett, zárt rendben történő sorakoztatása után lehet megkezdni a bekísérést a befogadó részleg rácsos zsilipterébe. A fogvatartottakra felhelyezett mozgáskorlátozó eszközök eltávolítására vonatkozó eljárásrendet a BFB helyi intézkedése szabályozza, melyet minden szállítmányvezető köteles ismerni.

Létszámellenőrzést követően a szállítmányvezető átadja a fogvatartottak iratanyagait, érték- és letéti tárgyait a KSZNYFO kijelölt munkatársainak. A kiolvasást követően a fogvatartottak minimum **30%-ának szűrőpróbaszerű csomag ellenőrzését** csomagvizsgáló berendezéssel hajtják végre. Amennyiben a fogvatartott csomagja a mérete miatt nem helyezhető a csomagvizsgáló gépbe, annak **tartalmát megbontva** kell a futószalagra felhelyezni.

Az adategyeztetések előtt a szállítmányvezető adjon át minden olyan lényegi információt, mely az érintett **fogvatartottak megfelelő elhelyezését** szolgálja (pl.: elkülönítendő, azonnali egészségügyi vizsgálat szükséges rosszullét, önkárosítás vagy egyéb más ok folytán). Az átvizsgálást követően a rácsos zsiliptérből a fogvatartottakat a szállító zárkák részlegeire kell vonultatni, ahol a célintézet nevével ellátott zárkába kerülnek elhelyezésre a **részlegeken telepített kapukeretes fémkereső alkalmazása és személymotozás végrehajtása után**. A

¹⁷⁴ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 35/2020. (VII.16.) BVOP utasítása a Telekom hálózatos, nem nyilvános mobil távközlési szolgáltatás fogvatartottak részére történő működtetésével kapcsolatos feladatokról

körletfelügyelők a fogvatartottakat név és nyilvántartási szám szerint vegyék, illetve adják át a mutatókartonokkal együtt.

A célintézetbe történő továbbszállítást végző személyi állomány a **fogvatartottak zárkákból történő kiléptetését követően hajtsa végre** a létszámmellenőrzést, a személymotosásokat, melyekhez minden esetben alkalmazzanak kézi fémkereső eszközt. A fogvatartottak átvétele minden esetben dokumentált módon történjen. A szállítmányvezető szervezze meg a fogvatartottak levonultatását a meghatározott kiléptetési részleg rácsos zsilipterébe, ahol a jóváhagyott ülésrend szerint hajtsák végre – a szállítmányvezető koordinálása mellett – a fogvatartottak sorakoztatását, mozgáskorlátozását, valamint a szállítójárműre történő felszállítással összefüggő feladatokat a fentebb leírtak szerint.

- *A szállítás fogadásával kapcsolatos biztonsági feladatok*

A szállítás **célintézetbe érkezését követően** a fogvatartottak gépjárműről történő leszállítását, mozgásaikat, a körletrészekre kísérésüket a fent már leírtak figyelembe vételével kell végrehajtani. A **szállítójármű biztonsági szempontú átvizsgálását a gépjárművezető és a szállítást fogadó biztonsági tiszt megérkezése után is köteles elvégezni** a már leírt metodika szerint.

A fogvatartottakat a **zárkákba, lakóhelységbe helyezésük előtt vetkőzések módszerrel** meg kell motozni, **személyes használati tárgyait ellenőrizni kell** a rendelkezésre álló technikai eszközök - kapukeretes- és kézi fémkereső, csomagvizsgáló berendezés - alkalmazásával és lehetőség szerint kábítószer kereső szolgálati kutya bevonásával. A helyiségben javasolt az ellenőrzéseket segítő asztalokat, padokat, kosarakat elhelyezni.

A felügyelet kíséretében a fogvatartottak egyesével vigyék csomagjaikat az ellenőrző asztalhoz, ahol jelenlétükben a felügyelet hajtsa végre a személyes tárgyak átvizsgálását. **Minden tárgyat védőkesztyűben, gumikesztyűben, segédeszközök igénybevételével kell** (pl.: hurkapálcika, fémdrót, fényforrás-rúdlámpa, kézi fémkereső, digitális mérleg, kancsó, nejlon zacskó) **ellenőrizni**. A fogvatartottnál előtalált és nem tartható tárgyakat az asztalhoz készített kosárba külön téve, letételezésre vagy megsemmisítésre elő kell készíteni.

A motosások végrehajtása során meg kell akadályozni, hogy a **motosásra váró, és a megmotoszott fogvatartottak egymással érintkezzenek**, valamint, hogy a várakozás során tiltott tárgyat elrejtse, eldobjanak, ezért a tevékenységük figyelemmel kísérésére külön állományi tagot kell kijelölni.

A szállítás akkor tekinthető befejezettnek, ha minden érkezett fogvatartott elfoglalta a számára kijelölt zárkát. Ezek után a szállítást végrehajtó felügyelők a szállítmányvezető felvezetésével, a szállítás megkezdésekor felvett felszereléssel jelentkeznek a szolgálatban lévő biztonsági tisztnél, aki utasítást ad a felszerelések fegyverszobába történő leadására, majd eligazítást tart a végrehajtott szállítás tapasztalatairól.

A körszállításnál meghatározott feladatokat a célszállításra vetítve értelemszerűen alkalmazni kell.

4.1. Mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása szállítás során

Mozgáskorlátozó eszköz alkalmazása nem kötelezettség, hanem lehetőség, a szállítást befolyásoló összes biztonsági szempont figyelembevételével kell az egyéni döntéseket

meghozni. A bv. szerv vezetőjének a bv. szervei jellemzők figyelembevételével kell az adott tárgykört szabályozó intézkedést elkészíteni.

Az egyéni mozgáskorlátozásra vonatkozó intézkedés a szállítás befejezéséig, illetve a visszaérkezésig érvényes.

A **szállítás során tilos** a kezeket hátra bilincselni, illetve a fogvatartottat tárgyhoz rögzíteni kivéve, ha a jármű valamilyen ok miatt hosszabb időre várakozásra kényszerül és a biztonságos őrzés más módon nem biztosítható.

Kör- vagy bv. szervek közötti célszállítás esetén, ha a gépjárműbe szállás, vagy onnan kiszállás bv. szervben belül történik - ideértve az egészségügyi pihenőre kijelölt bv. szerv körülményeit is - a mozgáskorlátozó eszköz alkalmazásának szükségességéről az egyénekre szabott mérlegelést el kell végezni.

A mozgáskorlátozó eszköz alkalmazásáról a biztonsági osztályvezető dönt.

Ha löfegyverhasználat vagy baleset következtében a fogvatartott megsérül, és elsősegélyben részesítése másképpen nem végezhető el, az egyéni mozgáskorlátozást meg kell szüntetni, illetve enyhíteni kell.

4.2. Elkülönítés a szállítás során

A büntetőügyben eljáró hatóság rendelkezése alapján a **büntársak elkülönítését** a szállítás és az előállítás során is fenn kell tartani. A szállítás során a férfiakat a nőktől el kell különíteni. Az elkülönítés szempontjából a fogvatartottak többlet-információjában foglaltakat is figyelembe kell venni.

4.3. Egyéb biztonsági feladatok

Ha a szállító jármű a bv. szerv területére nem tud beállni, a fogvatartottak ki- és beszállításának időtartamára, a szállítmány esetleges megtámadásának elhárítására fegyveres **biztosítást kell szervezni**. Erről az érintett bv. szerv biztonsági osztályvezetője gondoskodik. **Tilos a szállító járműben engedély nélkül anyagot vagy más személyt szállítani.**

4.4. Szállítás rendszeresített gépjárművekkel

A fogvatartotti szállítójárművekben betartandó szabályokról a szállítmányvezető a gépjárműbe beszállítást megelőző motozás előtt igazítja el a fogvatartottakat. A motozási feladatok hatékonyságának növelése érdekében, a nagy befogadóképességű szállítójárművek állományát legalább két darab, a kis szállítójárművek állományát pedig egy darab **kézi fémkereső készülékkel alap-felszerelésként kell ellátni.**

A szállításra kerülő fogvatartottak a **szállítójármű utasterében** csak papír zsebkendőt, gyógyszer tartási engedéllyel kiadott, továbbá életmentő gyógyszereiket, asthma sprayt, allergia pipát, valamint - amennyiben az időjárás azt indokolja, 24 °C feletti hőmérséklet esetén - zárható műanyag flakonban fél liter ivóvizet tarthatnak maguknál. A szállítójármű csomagterében kell elhelyezni a tárgyletéseket és az egyéb engedélyezett csomagokat.

A szállítás végrehajtása során **meg kell akadályozni**, hogy a fogvatartott a jármű szállítóterébe olyan tárgyat vigyen magával, amely a biztonságra veszélyes. Ennek ellenőrzése a szállítmányvezető vagy az általa kijelölt személy feladata. **A személyes tárgyakat tartalmazó csomagot úgy kell elhelyezni, hogy ahhoz a fogvatartott ne férjen hozzá.**

Ha a rendszeresített szállító gépjármű műszaki hiba vagy egyéb ok miatt a meghatározott időpontban a bv. szervből nem indul el, a szolgálatban lévő biztonsági tiszt haladéktalanul értesíti erről az útvonal szerint következő, illetve a szállítmány fogadására kijelölt bv. szervet, a BVOP főügyeletesét és előállítás esetén az azt elrendelő hatóságot.

A gépjármű műszaki meghibásodása, rendkívüli esemény, elháríthatatlan közlekedési akadály vagy egyéb akadályozó körülmény miatti megállást vagy a kijelölt útvonaltól való eltérést **haladéktalanul jelenteni kell** a legközelebbi büntetés-végrehajtási intézetnek és indokolt esetben az illetékes rendőrkapitányságnak.

4.5. Szállítás mentőautóval

Mentőautóval történő szállítás esetén a biztonsági felügyelőnek úgy kell elhelyezkedni, hogy:

- meg tudja akadályozni a löfegyverének, kényszerítő eszközeinek jogosulatlan megszerzését,
- folyamatosan figyelemmel tudja kísérni az őrzésére bízott személyt,
- szükség esetén intézkedni tudjon,
- lehetőleg ne zavarja az egészségügyi személyzet tevékenységét,
- ne akadályozza a beteg (sérült) ellátását.

4.6. Szállítás légi járművel

Légi járművel akkor történhet szállítás, ha a fogvatartott egészségügyi intézménybe juttatása az eset összes körülményeire tekintettel a **leggyorsabban csak így biztosítható** és arra a mentőszolgálat illetékeसे rendelkezik. Amennyiben a fogvatartottat légi járművel (mentőhelikopter) kell szállítani, annak befogadó képességének figyelembe vételével, fogvatartottként legalább egy biztonsági felügyelőt kell a kísérésre beosztani.

A kísérő biztonsági felügyelő a légi jármű fedélzetére bilincs, gumibot, valamint a jármű biztonságát nem veszélyeztető traumatikus lőszer és a célba juttatására szolgáló eszköz kivételével más kényszerítő eszközt nem vihet fel.

A biztonsági felügyelőnek úgy kell elhelyezkedni a légi járműben, hogy a fogvatartottat folyamatosan figyelemmel tudja kísérni, amennyiben szükséges, intézkedni tudjon az egészségügyi személyzet tevékenységének akadályozása nélkül. Fentiek esetén, illetve amennyiben a légi járműben nem fér el a biztonsági felügyelő, az őrzési feladatok teljesülése érdekében a szállítás célhelyének ismeretében **útba kell indítani egy löfegyverrel felszerelt biztonsági felügyelőt**, vagy a feladat átvétele érdekében fel kell venni a kapcsolatot az érintett kórház szerint területileg illetékes bv. szervvel. Szükség esetén a rendőrség segítségét kell kérni.

5. A szállítás közbeni rendkívüli események

Amennyiben a szállítás során olyan esemény történik, amely annak folytatását befolyásolja (pl.: a szállítmányt megtámadták, fogolyszökés, fogvatartott rosszullete, halála, baleset, gépjármű üzemképtelenné válása), arról **haladéktalanul jelentést kell tenni** az útba indító és fogadó bv. intézetnek, illetve a legközelebb eső bv. intézetnek, valamint az illetékes rendőrkapitányságnak, és további intézkedést kell kérni.

5.1. Eljárás a szállítás közbeni szökés esetén

Amennyiben a szökevény elfogása lehetséges, **haladéktalanul meg kell kezdeni az üldözést**, amit addig kell folytatni, ameddig az eredménnyel járhat. A szállítmányvezető csak a gépjármű megfelelő biztosítása után adhat utasítást a szökevény üldözésére. Az üldözés alatt a szállítmányvezető köteles gondoskodni a gépjárműben elhelyezett fogvatartottak őrzéséről. Amennyiben az üldöző járőr alkalmazásával a gépjárműben maradt fogvatartottak biztonságos őrzése nem biztosított a szállítmányvezető az üldöző járőr alkalmazását mellőzheti. A szállítás csak az üldözés befejezése után folytatható.

Az intézkedésekről és annak eredményéről jelentést kell tenni az útba indító bv. szerv szolgálatban lévő biztonsági tisztjének és engedélyt kell kérni a szállítás folytatására. A szállítás folytatását a legközelebbi szervvel, illetve rendőrkapitánysággal is közölni kell.

5.2. Eljárás a gépjármű üzemképtelenné válás és közlekedési baleset esetén

Amennyiben a **gépjármű üzemképtelenné válik**, vagy **balesetet szenved**, a járműből csak a szállított személyek életének és testi épségének megóvása, a balesetben sérültek ellátása érdekében lehet kiszállni, illetve, ha a továbbszállításra alkalmas gépjármű megérkezett.

Ha a fogvatartott **sérülését a helyszínen nem tudják ellátni**, a szállítmányvezető megszervezi egészségügyi intézménybe való előállítását, indokolt esetben segítséget kér a legközelebbi bv. szervtől, illetve az illetékes rendőrkapitányságtól.

5.3. Eljárás a szállítás közbeni rosszullet és halál esetén

Ha a fogvatartott a szállítás közben rosszul lesz, **haladéktalanul gondoskodni kell orvosi ellátásáról**. Ha az orvos a beteget egészségügyi intézménybe utalja, és továbbszállítása a szállító járművön nem lehetséges, a szállítmányvezető értesítse a legközelebbi bv. intézetet, rendőrkapitányságot vagy az Országos Mentőszolgálatot. Ha a szállítmányvezető úgy ítéli meg, hogy a szállítás folytatása csökkentett biztonsági felügyelettel nem biztonságos, helyben marad, és segítséget kér a legközelebbi bv. szervtől vagy az illetékes rendőrkapitányságtól.

Ha a **fogvatartott szállítás közben meghal**, a halott vizsgálat elvégzésére a legközelebbi orvost kell felkérni. A szállítást a rendőrség helyszíni vizsgálatának befejezése és a halálesettel kapcsolatos iratok átvétele után lehet folytatni.

- *A rendkívüli eseményekkel kapcsolatos közös szabályok*

A szállítmányvezetőnek a bekövetkezett eseményről, a tett intézkedésekről és azok eredményéről **EDR rádión keresztül folyamatosan jelentést kell tenni** a területileg illetékes bv. intézet biztonsági tisztjének és adott esetben engedélyt kell kérni a szállítás folytatására. Az EDR rádió lehetőséget biztosít a segélyhívásra (01112), illetve a mentők (01104) és a katasztrófavédelem (01105) azonnali közvetlen elérésére. A szám beírása után a hívás gomb megnyomásával, majd az „irodai mellék” kiválasztásával a hívás megkezdhető. Amennyiben az eset körülményei lehetővé teszik, tájékoztatást kell adnia az útba indító és a fogadó bv. szerv szolgálatban lévő biztonsági tisztjének is. A szállítás folytatását az említett bv. intézetekkel, illetve rendőrkapitánysággal is közölni kell, valamint rögzíteni a szállítási terv jelentés rovatába. Az elérhetőség és a hatékony információáramlás érdekében minden szállítójárműben

rendszeresíteni kell egy **kimutatást**, amely a szállítás útvonalán megtalálható, **legközelebbi rendőrkapitányságok, kórházak, tűzoltóságok és bv. intézetek telefonszámait tartalmazza.**

A fogvatartott szállítását végző jármű ellen intézett támadás, vagy annak közvetlen veszélye, illetve a feladatvégrehajtás szándékos akadályozása esetén a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészt szóban haladéktalanul értesíteni kell.¹⁷⁵

6. Beteg fogvatartott szállítása

Amennyiben beteg fogvatartottat általánostól eltérő módon kell szállítani, a szállítás módját - annak csak az egészségügyi vonatkozásaira tekintettel - **az orvos határozza meg**, és erről értesíti a bv. intézet vezetőjét a szállításhoz és esetleges elhelyezéshez szükséges további intézkedések megtétele céljából. Orvos távollétében, vagy hiánya esetén a bv. intézet egészségügyi szakdolgozója is elrendelheti a beutalás nélkül igénybe vehető szakellátásokra történő kiszállítást és annak módját.

Fertőző betegség vagy fertőző betegségekre utaló gyanú esetén a fogvatartott szállításának módját - annak csak az egészségügyi vonatkozásaira tekintettel - a bv. orvos/kezelőorvos/bv. egészségügyi szakdolgozó határozza meg. Annak meghatározása, hogy a szállítás mentővel, betegszállító gépjárművel vagy a bv. intézet szállítójárművén történjen, a bv. orvos/kezelőorvos/bv. egészségügyi szakdolgozó feladata. Fertőző betegség vagy fertőző betegségekre utaló gyanú esetén a betegség jellegétől függően a kezelőorvos/bv. orvos/ bv. egészségügyi szakdolgozó határozza meg, hogy a fogvatartottat egészséges vagy más betegségben szenvedő személlyel együtt lehet -e szállítani. Amennyiben a fertőző beteg a betegség jellegéből, illetve egészségi állapotából adódóan nem szállítható, azt rövid úton jelezni kell az előállítást kérő hatóságnak, a fogvatartott megőrzéséről gondoskodó bv. intézetet pedig írásban kell tájékoztatni az addig elvégzett kezelésekről. Fertőző betegségben szenvedő fogvatartott szállításának végrehajtása során és végrehajtását követően az egészségügyi szakterület szakmai állásfoglalása alapján, külön intézetparancsnoki intézkedésben rögzítettek szerint gondoskodni kell a személyi állomány részére a feladathoz meghatározott egyéni védőeszközökről, a szállítójármű és - a fertőző betegség jellegétől függően - a kísérő személyek személyi fertőtlenítéséről.

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Mi a szállítás fogalma?
- Ismertesse a szállítás formáit?
- Ismertesse a szállítási terv és az ülésrend elkészítésére vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazására vonatkozó szabályokat a szállítás során!
- Ismertesse a rendszeresített gépjárművel történő szállítás általános szabályait!
- Ismertesse a mentőautóval való szállítás szabályát!
- Ismertesse a légi járművel való szállítás szabályait!
- Ismertesse az eljárási szabályokat szállítás közbeni szökés esetén!
- Ismertesse az eljárási szabályokat a gépjármű üzemképtelenné válása és közlekedési baleset esetén!

¹⁷⁵ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 6/2019. (11.05.) OP körlevélének 1. számú melléklete

- Ismertesse az eljárási szabályokat a szállítás közbeni rosszullét és halál esetén!
- Ismertesse a beteg fogvatartott szállítására vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse az elkülönítési szabályokat szállítás során!

XV. FEJEZET

A FOGVATARTOTTAK ELŐÁLLÍTÁSA KÖZBENI BIZTONSÁGI FELADATOK¹⁷⁶

1. Az előállításra vonatkozó általános rendelkezések

A fogvatartottak előállításának megszervezése és lebonyolítása a büntetés-végrehajtás egyik, legtöbb veszélyt magában rejtő feladata, amit a biztonságos végrehajtás, továbbá a rendkívüli események megelőzése céljából kiemelten kell kezelni. A biztonságos, rendkívüli események nélküli végrehajtás a büntetés-végrehajtás eredményes működésének egyik fontos eleme.

Az előállítás fogalma

Az előállítás az a biztonsági tevékenység, amely során a személyi állomány tagjának biztosítania kell, hogy a fogvatartott – a bv. szerv vezetőjének rendelkezése alapján – meghatározott célból, a megadott helyen és időpontban megjelenjen.¹⁷⁷

Bv. intézeten kívül a fogvatartott **előállítása történhet:**

- bíróságra, vagy a bíróság által meghatározott helyre (büntetőügyben vagy polgári peres eljárás céljából és akár helyszíni tárgyalásra is),
- ügyészségre (kihallgatás, meghallgatás, nyomozati cselekmények végrehajtása, ujj- és tenyér nyomatvétele, fényképezés, DNS mintavétel stb. céljából),
- közjegyzőhöz (hagyatéki ügyek intézése, stb.),
- hozzátartozó temetésére (kegyeleti jog gyakorlása),
- súlyos beteg hozzátartozó meglátogatására,
- szakorvoshoz, polgári egészségügyi intézménybe, valamint egyéb célból (pl.: igazságügyi orvos-szakértői vizsgálat),
- oktatási intézménybe (vizsgán való részvétel céljából),
- egyéb helyszínre, intézményhez (egyedi indokkal).

Alapelvek

Meg kell követelni, hogy a fogvatartottak engedélyezett tárgyakat vigyenek magukkal. A rejtésre alkalmas helyek, tárgyak tüzetes átvizsgálása során számolni kell - a bv. által biztosítottakon túl - a hétköznapi funkciójú eszközök, **tárgyak preparálásával** is (pl.: telefonálásra alkalmas karóra, toll, a kihegyezett fogkefe, a kihegyezett vagy kiélezett

¹⁷⁶ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VIII. fejezet 316-366. pont

A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2018. (VIII.8.) OP szakutasítása a fogvatartottak intézeten kívül történő előállításáról

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Biztonsági Szolgálatának kiadott (30500/6132-1/2017.ált.) „A tiltott tárgyak bejuttatásának megakadályozása a fogvatartottak előállítása és szállítása során” témájú MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

¹⁷⁷ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, VIII. fejezet 316. pont

fogvatartotti kés, gémkapocsból készített bilincskulcs, stb). A tárgyak, eszközök, csomagok átvizsgálására **lehetőség szerint csomagvizsgáló berendezést** is alkalmazni kell.

- *Helyszín ismerete, helyszíni szemle, biztonsági leírás*

A bv. intézetek a rendszeres előállítási helyszínekről (rendszeres előállítási helyszínek: a biztonsági rendszerleírásban meghatározottak, pl.: bíróság, ügyészség, egészségügyi intézmények) - egyeztetve azok vezetőivel - **fényképes és/vagy elektronikus útmutatót**, tájékoztatót (a továbbiakban: biztonsági leírás) készítenek, melyet a végrehajtó személyi állomány szakmai felkészítéséhez és feladat-végrehajtásához felhasználnak. Figyelemmel követik a helyszíneken történő átalakításokat, változtatásokat és ez alapján a **leírást folyamatosan aktualizálják**.

A megismerési ívvel ellátott biztonsági leírást az **eligazító helyiségben kell tárolni**, az előállítást végrehajtó állománynak a feladat-végrehajtást megelőzően azt - **aláírásával igazolva - meg kell ismernie**.

Az előállítást végrehajtó(ka)t alapfelszerelésként kényszerítő eszközökkel, illetve az előállítási utasításban **külön meghatározott** mozgáskorlátozó eszközökkel is el kell látni.

Az előállítás módja és eszköze

A fogvatartottak előállítása történhet:

- gyalogmenetben,
- gépjárművel.

Gyalogmenetben a fogvatartott - a helyi adottságokat figyelembe véve - csak a bv. intézet közvetlen közelében lévő előállítási helyszínre (maximum 400 méteren belül) kísérhető. A vonatkozó helyi intézkedésben kell meghatározni konkrétan, hogy mely előállítási helyekre lehet gyalogmenetben fogvatartottat előállítani. A gyalogmenetben történő előállítást a kísérés idejére legalább **1 fő hivatásos személyi állományi tag** (pl.: járőr) biztosítja.

A bv. szervnél, illetve társ rendvédelmi szervnél **rendszeresített gépjárművel** történő előállításra akkor kerül sor, amikor az előállítás helye a bv. szervtől távol van, vagy a gyalogmenetben való átkísérés nem biztonságos, illetve egészségügyi okból nem lehetséges. **A gépjárművel történő előállítás során a járműben csak a szolgálati feladatot végrehajtó személyi állomány tagjai lehetnek jelen.**

A bv. szerv vezetője – szükség esetén – engedélyezheti az ettől való eltérést (pl.: külső munkaterületről baleset, sürgős egészségügyi ellátás miatt OMSZ, egyéb polgári gépjármű), amit a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság főügyelete felé az intézet jelenteni köteles.

2. Az előállítás szervezése

Az előállítás megszervezése a biztonsági szakterült vezetőjének, helyettesének, hivatali munkaidőn túl pedig a szolgálatban lévő biztonsági tiszt feladata. A szervezés során

figyelembe kell venni minden olyan körülményt, amely veszélyeztetheti az előállítás, valamint a fogva tartás biztonságát.

2.1. Az előállítás végrehajtását befolyásoló körülmények

Előállítás alkalmával a **biztonsági feladatok végrehajtásáról**, így különösen az előállító felügyelők létszámáról, személyük kijelöléséről, a biztonsági osztályvezető, akadályoztatása esetén az osztályvezető helyettes vagy a szolgálatban lévő biztonsági tiszt dönt, kivéve, ha valamely rendelkezés ettől eltérő szabályt tartalmaz. Az előállítást végrehajtó személyi állomány feladatait **őrutasításban** vagy **szolgálati utasításban** és **eligazításon** kell meghatározni.

Az előállítást lehetőség szerint 2 fő hivatásos testületi tag részvételével kell végrehajtani. Amennyiben erre nincs mód, vagy az előállítás összes körülménye és a fogvatartott biztonsági kockázata ezt nem indokolja, úgy a feladatra kiválasztott előállítást végrehajtó alkalmas kell, hogy legyen az önálló végrehajtásra.

Az előállítás végrehajtására a **fogvatartottal azonos nemű** személyi állomány tagot kell beosztani. Ettől eltérni csak abban az esetben lehet, ha az előállítás másképpen nem hajtható végre. **Férfi fogvatartottat csak férfi felügyelő állíthat elő.**

Csoportos előállítás esetén csoportparancsnokot kell kijelölni. Ilyen esetben a felügyelet létszámát úgy kell meghatározni, hogy az előállító **csoportparancsnok lehetőleg ne kísérjen külön fogvatartottat**. Csoportos előállítás esetén női fogvatartott előállítását férfi biztonsági felügyelő is végezheti, de az előállító felügyelők között legalább **egy fő női** biztonsági felügyelőnek is lenni kell.

2.2. Az állomány felkészítése az előállítás végrehajtására

Az előállítás előtti eligazításra fordítható rövid időtartam és annak gördülékeny végrehajtása miatt részükre biztosítani kell az önképzés lehetőségét is, az eligazítás során ellenőrző kérdésekkel meg kell győződni az abban rögzítettek ismeretéről.

2.3. Az előállítási feladatra beosztottak eligazítása

Az előállítási tevékenységre beosztott végrehajtó állomány részére speciális eligazítást kell tartani, aminek fontosabb tárgyköreit az eligazítást tartó személy köteles dokumentálni az e célból rendszeresített okmányban.

Az előállítás során **elsődleges kommunikációs eszköz a kézi EDR készülék**. Az eligazítás során a híresszeköttetés (EDR rádió) üzemképességét, illetve a megfelelő kommunikációs csatorna beállítását ellenőrizni kell, valamint minden esetben **készülékpróbát kell végrehajtani**. Szolgálati mobiltelefonnal történő feladat-végrehajtás akkor engedélyezhető, ha EDR készülék nem áll rendelkezésre, vagy a külső körülmények (pl.: lefedettség problémája) miatt alkalmazásuk nem megoldható.

Nagyon fontos, hogy minden egyes biztonsági feladat végrehajtásakor – különösen, ha az az intézetén kívül kerül végrehajtásra – az előjárónak gondoskodnia kell arról, hogy biztosított legyen a megfelelő híresszeköttetés.

Az előállítási feladatok végrehajtása során az előállítást végrehajtók saját tulajdonú mobiltelefont nem tarthatnak maguknál.

Az eligazítás során az előállítás vezetőjét vagy csoportparancsnokát és az előállítást végrehajtó teljes állományt - a rendelkezésre álló biztonsági leírások alapján - **szóban be kell számoltatni az előállítás helyszínének ismeretéből**. Feladatuk kell meghatározni az előállító csoportparancsnok részére, hogy azokon az ismeretlen helyszíneken (pl.: temető, kórház), ahol még nem hajtott végre feladatot, **lehetőség szerint előzetes bejárással** mérje fel a feladat biztonsági kockázatokat, jelölje ki a menekülési útvonalakat, lehetőségeket, illetve egyeztessen a belső rendészeti szolgálat munkatársaival, társszervekkel.

Abban az esetben, **ha az előállítást egy fő előállító hajtja végre**, olyan személyt kell kijelölni, aki kellő helyismerettel és megfelelő gyakorlattal rendelkezik, eltérő esetben az előállítást meg kell erősíteni.

Az adott előállításra történő speciális eligazításon, az általános feladatokon és a helyszíni sajátosságokon túl – az előállítandó fogvatartott vonatkozásában – **kiemelten kell értékelni** a tiltott tárgy megszerzésének, átvételének lehetőségét, az azzal kapcsolatosan rendelkezésre álló információkat, fogvatartotti többletinformációkat.

Az eligazításon a végrehajtók részére át kell adni az előállítással kapcsolatos iratokat.

Az eligazítást megelőzően **ellenőrizni kell a szükséges iratok, okmányok meglétét** (idézés, előállítási utasítás, tárgyaláson szabadlábra helyezett személy nyilatkozata, tárgyaláson szabadlábra helyezett személy részére tájékoztató, csatolt többletinformáció, orvos szakértői vizsgálat alkalmával "csak orvos által felbontható" egészségügyi anyag), valamint kitöltöttségüket. Amennyiben **hiányosság észlelhető**, akkor pótlásukra haladéktalanul intézkedni kell. Halasztást nem tűrő esetben (pl.: fogvatartott életveszélyes egészségügyi állapota) az előállítás okmányainak teljes kitöltésétől el lehet tekinteni, viszont azokat soron kívül pótolni kell.

Az előzetesen begyűjtött információk alapján a végrehajtással összefüggésben meghatározásra kerül(nek) az alkalmazandó mozgáskorlátozó eszköz(ök). A meghatározások térjenek ki a **mozgáskorlátozások szükség szerű feloldásával kapcsolatos feladatokra**, továbbá - az adott helyszín körülményeit figyelembe véve - arra, hogy a várakozások ideje alatt a **fogvatartott(ak)at biztonságosan hol tudják elhelyezni** (szükség szerint a tárgyhoz rögzítés lehetőségére, az ahhoz szükséges mozgáskorlátozó eszközök típusára, alkalmazhatóságukra).

Meg kell győződni arról, hogy az előállítást végrehajtó(k) megértették-e a kapott feladatot, azt el tudják-e látni, továbbá egészségügyi szempontból alkalmasak-e annak a végrehajtására.

3. Az előállítás végrehajtása

- *Felszerelés, fegyverzet elhelyezése*

Az előállító biztonsági felügyelő a szolgálati lőfegyver és a hozzá tartozó lőszer javadalmazás felvétele után megvizsgálja azokat és végrehajtja a tárazást, ellenőrzi a felszerelését képező mozgáskorlátozó és kényszerítő eszközök állapotát, működőképességét. Az eligazítás után vezényszóra, ellenőrzés mellett a töltő-ürítő helyen végrehajtja a fegyver töltését.

A szolgálati lőfegyvert - általános szabályként - tilos bevinni a bv. intézetek azon területeire, ahol fogvatartottak elhelyezési részlege, illetve a belső munkaterületek vannak. A fogvatartott tartózkodási helyére történő bevonulás előtt azt a bv. intézet azon területén kell - a helyi előírások szerint erre a célra kialakított, vagy őrzött tárolóhelyen - a

lőfegyvert elzárni, amelyen keresztül a már mozgáskorlátozással ellátott fogvatartott kísérése, előállítása megtörténik.

3.1. A fogvatartott átvétele, eligazításának, motozásának végrehajtása

Az előállító biztonsági felügyelő a fogvatartottat személyes- és büntetés-végrehajtási adatai egyeztetése után, illetve mutatókarton alapján veszi át a körlet-főfelügyelőtől. Az átvétel során az átvett fogvatartottat meg kell motozni, az előállítás során tanúsítandó magatartásról és a kényszerítő eszköz alkalmazásának lehetőségéről el kell igazítani. A fogvatartott mozgásának korlátozását a bv. szerv vezetője által meghatározottak szerint kell végrehajtani. Az egyéni mozgáskorlátozásra vonatkozó intézkedés az előállítás befejezéséig, illetve a visszaérkezésig tart.

- *A fogvatartott eligazítása*

Miután a körleten az illetékes körletfelügyelő kihívta a zárkából a fogvatartottat, az előállító biztonsági felügyelő a fényképes mutatókarton, vagy a fogvatartott adataival ellátott, azonosításra alkalmas, a számítógépes rendszerből kinyomtatható fényképes adatlap, és az idézés alapján adategyeztetést végez.

A fogvatartottat az előállítás megkezdése előtt el kell igazítani. Az előállítandó fogvatartott eligazítását az előállítást végrehajtó, csoportos előállítás során az előállító csoportparancsnok az **előállítási "Minta" alapján** végzi el. A fogvatartott eligazítására - annak helyszínétől függően eltérő tartalommal (pl.: bíróság, kórház, temetés) - **speciális segédletet kell elkészíteni**, amit a biztonsági osztályok eligazító helyiségeiben kell kihelyezni, ahol az előállítást végrehajtó a szöveggörnyezetet köteles megismerni és azt aláírásával igazolni. Ennek felhasználásával **tájékoztatást kell adni a fogvatartott részére** az előállítás során tanúsítandó magatartási szabályokról, be nem tartásuk esetén annak lehetséges következményeiről, a kényszerítő eszközök szükség szerinti alkalmazásáról és a kapcsolattartásról.

MINTA AZ ELŐÁLLÍTANDÓ FOGVATARTOTT ELIGAZÍTÁSÁHOZ

A fogvatartott adatainak ellenőrzését az eligazítás előtt minden esetben el kell végezni (neve, nyilvántartási száma, születési helye, ideje, anyja neve), majd azt követően a következőkről tájékoztatni:

Önt, mint arról előzetesen értesítették, a mai napon tárgyalásra/meghallgatásra/egészségügyi ellátásra állítjuk elő a helyiségébe,

- a) az előállítás során minden tevékenységet kizárólag utasításra, vagy engedéllyel végezhet. Nem beszélhet, és nem kezdeményezhet kapcsolatfelvételt illetéktelenekkel, senkitől nem vehet, és senkinek nem adhat át semmit. Ez alól kivételt képez büntetőügyben az ügyvel kapcsolatos iratok ügyvédnek történő átadása vagy a tőle történő átvétel. Együttműködése hiányában, illetve szökési kísérlet, támadás esetén, a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén magával szemben kényszerítő eszközt fogok alkalmazni,
- b) az előállításához szükséges, ott felhasználható eszközöket, tárgyakat (pl. hidegkélelem, fűzet, íróeszköz, jegyzetcsomag, 1 doboz bontott cigaretta, tűzgyújtó eszköz, stb.) a szállítótérbe nem viheti be magával, azokat a szükséges alkalmazásukig, felhasználásukig én tárolom, kezelem,
- c) dohányzásra kizárólag akkor van lehetősége, ha az előállítás helyszínén kijelölt dohányzó hely található és ez biztonsági szempontból nem aggályos és engedélyt adok rá,

- d) az előállítás során az illetékesek által feltett kérdésekre a meghatározott időben és módon válaszoljon, közbeszólásokkal ne zavarja a munkát,
- e) az előállítás során beszélő kizárólag a rendelkezési jogkör gyakorlójának engedélye alapján, felügyelet mellett, illetve az általam engedélyezett formában és időtartamban engedélyezett,
- f) tilos a bv. intézet belső rendjéről és biztonságáról beszélgetést folytatni, valamint a kapcsolattartói részére bármit átadni, vagy tőlük átvenni, amennyiben ezeket a szabályokat megsérti, akkor a kapcsolattartójával engedélyezett beszélgetését megszüntetem,
- g) beszélő alkalmával, továbbá a bv. intézet által biztosított hidegáram elfogyasztásának ideje alatt a mozgáskorlátozó eszköz alkalmazását fenntartom,
- h) a kapcsolattartójával engedélyezett beszélgetése alatt magyarul (külföldi fogvatartott esetén anyanyelvén a bíróság által kirendelt tolmács jelenlétében) beszélhetnek,
- i) egészségügyi szükségleteit még a bv. intézetben végezze el. Ha az előállítás során mégis elkerülhetetlen a mosdó igénybevétele, az csak előzetesen átvizsgált helyiségben történhet, személymotoszás végrehajtása után. Szükségleteit behajtott helyzetű ajtónál végezheti, azt nem zárhatja be,
- j) kezelik-e valamilyen betegséggel, szed-e rendszeresen gyógyszert, ha igen, a gyógyszerosztásnál bevette-e az előállítás idejére elégséges adagot (Vagy: Az orvos által előírt, napközben beszédendő gyógyszeradagját tőlem kapja meg.)?

Felhívom a figyelmét arra, hogy a viselkedési szabályokat és az eligazításon közölt előírásokat tartsa be. Megértette az általam elmondottakat, van-e kérdése, jelentenivalója?

....., 2020.....hó...nap....óra.....perc

Megértette az általam elmondottakat? igen nem

fogvatartott olvasható aláírása, nytsz.

A **fogvatartott köteles** a nyomtatványon az eligazítás megvalósulását aláírásával igazolni. A nyomtatványt az előállítási utasításhoz csatolva kell tárolni.

Az előállítás előtti eligazítás során a **fogvatartott figyelmét nyomatékosan fel kell hívni** a tiltott tárgyak átvételének, megszerzésének, valamint a tiltott kapcsolattartás formáinak tilalmára, illetve ezek lehetséges következményeire (pl.: szigorúbb rezsimbe-, biztonsági kockázatba sorolás, látogató fogadás szigorúbbá tétele stb.)

- *A fogvatartott motozása*

A fogvatartottat meg kell motozni:

- az előállítás előtt a körleten történő átvételkor,
- az előállítás alatt mellékhelyiségbe menetele előtt és kijövele után,
- bíró vagy ügyész által engedélyezett beszélő előtt és után (amennyiben annak feltételei adottak),
- az előállítás végrehajtása után a körleten történő átadáskor,
- abban az esetben, ha alaposan feltételezhető, hogy tiltott tárgyat tart magánál.

Az előállítás megkezdése előtt az érintett fogvatartott vetkőzései motozását az elhelyezési körleten kell végrehajtani. Ezt a zárkából történő kiléptetés után az arra kijelölt helyiségben az előállító biztonsági felügyelő végezze el, a körletfelügyelő, vagy az arra kijelölt felügyelő biztosítása mellett. **A fogvatartottat a motozás végrehajtása előtt fel kell szólítani az együttműködő magatartásra.**

A felügyelő ismerje fel a **ruházatban előre kialakított rejtési helyeket**, figyelme terjedjen ki a zsebekből a motozást megelőzően esetleg már előre kirakott tárgyakra is. **Nézze át** a zárkából kihozott hidegcsomagot, a fogvatartott által az előállításra magával vinni kívánt iratokat, íróeszközöket, egyéb tárgyakat (pl.: szemüveg, engedélyezett gyógyszer, asztma spray), győződjön meg arról, hogy abban nincs-e tiltott tárgy (pl.: hajtsa szét a zsebkendőket, amennyiben lehet csavarja szét a tollat, lapozza át a jegyzetet).

A **motozás végrehajtása során különös figyelmet kell fordítani** a ruházat olyan részeire, ahová a tárgyak elrejtése könnyebb, kevésbé feltűnő, különös tekintettel:

- kabát, zubbony, inggallér, póló, atléta visszavarrásai,
- lábbeli talpa, belseje, szára,
- fehérnemű, zsebkendő,
- test felszínén: lábszár, boka környéke, tenyér, ujjak köze, combok között a nemi szerv alatt, női fogvatartott esetében a mellek között és alatt,
- hónalj, talp, sarok, hátközép, hajzat, szakáll,
- indokolt esetben a testüreg,
- a szájüreg,
- nadrág és szoknya derékvarrása, hajtókája, nadrágszíj (öv), sapka.

A fogvatartott **tiltott tárgyak elrejtésére legalkalmasabb helyei**, lehetőségei:

- ruházatában (pl.: a cipőben, talpbélés alatt kialakított helyen, vagy a preparált talpban, nadrágban, alsónadrágban kialakított helyen, kabátbélésben, levarrások alatt stb.);
- testfelületén (pl.: lábujjak között, talpon, szájban, hónaljban, nemi szervek alatt, combok hajlatában, hajban, testszőrzetben, elhízott fogvatartott esetében a has megnövekedett területe alatt stb.);
- engedéllyel magával vitt, elrejtésre alkalmas tárgyaiban (pl.: élelmiszer hideg csomagban, iratok között, szemüvegben, tollban stb.);
- életmentő és engedéllyel magánál tartható gyógyszerei között (pl.: asztma pipában SIM kártya).

A motozás során **figyelni kell a fogvatartott viselkedését, reakcióit.** (Milyen ruhadarabokat vesz le vontatottan, illetve mikor változik meg viselkedése, mikor válik idegessé?).

A vetkőzései motozás az előállítás megkezdése előtt és a feladat végrehajtása után is kötelező. (kerüljön alkalmazásra valamennyi rendelkezésre álló technikai eszköz) A jogerős szabadságvesztés büntetést töltő fogvatartott kizárólag formaruházatban, illetve a bv. szervezet által **rendszeresített ruházati termékekben** állítható elő, megőrzésen lévő fogvatartott ellátása a küldő bv. intézet feladata. A fogvatartott **nem rendszeresített lábbeliben történő előállítására** kizárólag egészségügyi szempontból indokolt esetben, az ezt igazoló érvényes egészségügyi igazolás rendelkezésre állása mellett - illetve rendkívüli esetben annak mellőzésével - kerülhet sor.

A fogvatartott előállításra csak

- textil-, vagy papír zsebkendőt,
- íróeszközt,
- ügyével kapcsolatos iratait, feljegyzéseit,
- amennyiben szüksége van rá szemüveget,
- 1 doboz bontott cigarettát, tűzgyújtó eszközt,
- egész naposra tervezett, vagy közigazgatási határon kívüli tárgyalás esetén a hideg élelmet,
- ivóvizet (átlátszó műanyag flakonban max. 1,5 litert),
- életmentő gyógyszereit

viheti magával.

Az előállítás során a fogvatartott **kizárólag zsebkendőt, szemüveget, ivóvizet és életmentő gyógyszert vihet be a gépjármű szállítótérbe**, minden mást az előállítást végrehajtó tárol. Tartalmilag az ügyével kapcsolatos iratait, feljegyzéseit nem lehet ellenőrizni, azonban a magánál tartható iratokat az íróeszközével együtt **biztonsági szempontból ellenőrizni kell**. Gyógykezelés alatt álló fogvatartott esetén az orvos által előírt szív, asztma, cukorbetegség stb. kezelésére szolgáló gyógyszert (ennek szervezetbe juttatására szolgáló készüléket), szükség esetén írásos orvosi rendelkezéssel az **előállítást végrehajtónak kell magával vinni**, és az orvos által meghatározottak szerint a fogvatartott részére átadni. Az előírt és életmentő gyógyszerek adagolását a fogvatartott köteles végezni.

- *Mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása*

Motozás után a fogvatartottra az elrendelt mozgáskorlátozó eszközöket fel kell helyezni.

Sorrendben: bilincsrögzítő öv, patentbilincs, lábbilincs, vezetőbilincs.

A patentbilincset minden esetben rögzíteni kell.

Az előállítások végrehajtása során a fogvatartott mozgásának korlátozására **elsősorban rögzíthető állású zsanéros patentbilincset** kell alkalmazni. A rendkívüli események megelőzése érdekében a bilincset úgy kell a fogvatartottra felhelyezni, hogy annak **kulcsnyílása a fogvatartott felé legyen**. A mozgáskorlátozás könnyítésének elrendelése esetén csak az egyik kézről kell eltávolítani a bilincstagot, amit a **bilincsrögzítő övhöz kell rögzíteni**. Amennyiben bilincsrögzítő öv alkalmazása nem indokolt, úgy a patentbilincset mindkét kézről oldani kell.

Az **egytagos vezetőbilincset** a rögzített zsanéros patentbilincstől a könyök felé, a fogvatartottnak arra a kezére kell felhelyezni, amelyik oldaláról az előállítást végrehajtó kíséri. Amennyiben a fogvatartott **keze be van gipszelve, kötözve**, vagy egyéb sérülés van rajta, akkor az ép kezére kell felhelyezni a bilincset. Amennyiben a fogvatartott a bv. intézeti vagy a szerződéses orvos által engedélyezett **járókerettel, vagy bottal jár**, akkor a vezetőbilincset úgy kell biztonságosan rögzíteni (akár a kezéhez), hogy az a fogvatartottat a mozgásában ne akadályozza.

Indokolt esetben (pl.: lépcsőzés) a lábbilincs felhelyezése - az együttműködő fogvatartott esetében, és kizárólag zárt területen - **végrehajtható közvetlenül a szállítójárműbe történő beszállítás előtt is**. A patentbilincset és a bilincsrögzítő övet szükség szerint - vagy ha a biztonsági körülmények miatt a fogvatartott már megbilincselte állapotban van - **lakattal**

egymáshoz lehet rögzíteni, ennek alapján a mozgáskorlátozó eszközök felhelyezési sorrendje a következőképpen módosul: patentbilincs, bilincsrögzítő öv, lábbilincs, vezetőbilincs.

A mozgáskorlátozó eszköz **állapotát és működőképességét** az átvételekor, valamint az alkalmazása előtt minden esetben ellenőrizni kell. Az előállítás során a rögzítést szintén - különösen a bilincs oldását követően annak ismételt felhelyezése után, valamint a fogvatartott mozgásának megkezdése előtt - minden esetben ellenőrizni kell. A mozgáskorlátozó eszközök **felhelyezésének szakszerűségét szűrőpróbaszerűen** - vagy azon fogvatartottak esetében, akiknél alapos okkal feltételezhető rendkívüli esemény kialakulása - **a biztonsági tisztnek ellenőrizni kell.**

Amennyiben intézeten kívül végezzük a bilincselést nem csak az ütőtávra kell figyelni, hanem arra is, hogy a maroklőfegyver távol legyen a megbilincselte személytől. Olyan oldaltartásba kell állni, hogy a maroklőfegyver mindig biztonságos helyzetben, ellentétes oldalon legyen.¹⁷⁸

Az előállító biztonsági felügyelőnek a fogvatartott átvételét az illetékes körlet-(fő)felügyelő szolgálati naplójában aláírásával köteles igazolni. Miután ezt megtette, az elhelyezési körletet a fogvatartottal együtt elhagyhatja.

3.2. A fogvatartott mozgatása, kísérése

- *Mozgatás az intézeten belül*

Az elrendelt mozgáskorlátozó eszközök motozást követő felhelyezése már a bv. szeren belül korlátozza a fogvatartottat abban, hogy mozgatása során bármilyen eszközt, tárgyat magához vegyen, átvegyen. Ennek érdekében a **belső haladási útvonalon közlekedni kell kíséren** és folyamatosan kontrollálni kell a tevékenységét. Amennyiben más fogvatartott is tartózkodik a haladási útvonalon, akkor **kellő időben intézkedni kell a velük való fizikai kontaktus elkerülésére**. Esetleges érintkezésüket követően intézkedni kell a fogvatartott átvizsgálására.

Gyalogmentben történő előállítás alkalmával az intézet elhagyását megelőzően a kijelölt helyen elzárt **lőfegyvere felvételét, felhelyezését** a felügyelő úgy végezze, hogy a fogvatartott ez idő alatt tőle biztonságosan elzárt, de általa lehetőleg szemmel ellenőrizhető területen tartózkodjon. Amennyiben az elzárás nem megoldható a biztosítást úgy kell végrehajtani, hogy az előállítást végrehajtó a fogvatartottat a fegyverfelvételi helytől számított legtávolabb eső helyen várakoztatja, és lehetőség szerint addig egy másik felügyelő biztosítsa a fogvatartottat.

- *Gyalogmenetben való kísérés intézeten kívül*

Az előállítást végrehajtó a fogvatartott kísérését a számára kiadott lőfegyver viselésével **ellentétes oldalon** hajtsa végre. A fogvatartott a motozását követően az előállítás egésze során **illetéktelen személyekkel sem verbálisan, sem fizikálisan nem érintkezhet**. Ez alól kivételt képez a bíró vagy ügyész, illetve temetés során a bv. intézet vezetője által engedélyezett kapcsolattartás. Az előállítások alkalmával intézkedni kell arra, hogy a fogvatartott **illetéktelen személytől ne vehessen át, vagy adhasson át részére semmit**. Ezek elkerülése érdekében

¹⁷⁸ Az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettesének 10/2019. (10.31.) OPBFH körlevele a büntetés-végrehajtási szervezetben alkalmazandó intézkedéstaktikai eljárásokról és a kényszerítő eszközök alkalmazásának rendjéről

bíróági, ügyészségi előállítás során - végső esetben - az eljáró bíró (ügyész) segítségét kell kérni.

Az előállítást végrehajtó a fogvatartottat maga előtt kíséri, a vezetőbilincs csuklósíkját pedig abban a kezében köteles ráfűzve tartani, amelyik oldalról a fogvatartottat kíséri. Gyalogmenetben történő előállítást, kísérést úgy kell végrehajtani, hogy a gyalogos forgalom az előállítást ne akadályozza, **illetéktelen személy az előállítást végrehajtó és a fogvatartott közé ne tudjon beférközni.**

Ülve történő várakozás esetén a fogvatartottat szintén a viselt lőfegyverrel ellentétes oldalra kell ültetni, illetve a tárgyalóteremben - ha lehetőség van rá - a fogvatartott mögötti padsorban kell elhelyezkedni a vezetősár fogásával.

- *Gépjárművel kapcsolatos szabályok*

Gépjárművel történő előállításnál a gépjárművezető köteles a szállítótér átvizsgálását végrehajtani, és ha nem kísér fogvatartottat, akkor a jármű nyitott ajtajánál várja a fogvatartottat és kísérőjét a beszállás biztosítása céljából.

Gépjárműre szálláskor a **vezetőbilincset az előállítást végrehajtó csak akkor engedheti el**, ha a fogvatartott beszállt a jármű számára kijelölt fülkéjébe és helyet foglalt. Az ajtó reteszelését és zárását (lakatolását) követően az előállítást végrehajtó a fogvatartott magatartását, a mozgáskorlátozó eszközöket fokozott figyelemmel követi. A fogvatartotti fülkét a gépjárművezető zárja, az ő tevékenységét az előállítást végrehajtó biztosítja.

Bilincselő nyílással ellátott fogvatartotti szállító járművek esetében a **vezetőszárral ellátott bilincset indulás előtt a nyíláson keresztül el kell távolítani a fogvatartotttól**, az előállítás helyszínére történő **megérkezést követően szintén a nyíláson keresztül kell rá felhelyezni.** A fogvatartott kiléptetése a járműből csak ez után kezdődhet meg. Visszainduláskor értelemszerűen ugyanígy kell eljárni. Amennyiben a fogvatartott esetében bilincsrögzítő öv alkalmazására kerül sor és a vezetőszárral ellátott bilincs levétele a fentiek szerint – a fizikai korlátok miatt – nem végrehajtható, úgy a megfelelő biztosítás mellett a bilincselő nyílás használata mellőzhető. Amennyiben mellőzésre kerül a bilincselő nyílás – illetve bilincselő nyílással nem rendelkező szállító gépjárművek esetében – az **ajtólánc alkalmazása kötelező.**

A fogvatartott(ak) gépjárműbe szállása után az előállítást végrehajtó **lőfegyvere felvételét, felhelyezését** az előírt helyen elvégzi, majd a gépjármű bejáratí zsilipben a jármű fogvatartott(ak) szállítására szolgáló utasterének fogvatartott(ak)tól elhatárolt részében a szállítás ideje alatt **folyamatosan figyelemmel kíséri a szállított személy(ek) tevékenységét.** A lőfegyver felvételének ideje alatt a gépjárművezetőnek vagy az e feladat végrehajtására kijelölt személynek kell a fogvatartott(ak) tevékenységét figyelemmel kísérni.

A fogvatartott tevékenységét folyamatosan figyelni kell, hiszen amennyiben tiltott tárgyhoz jutott az előállítás során, a **gépjárműben lehetősége nyílik arra, hogy azt elrejtse, használja.** Meg kell akadályozni, hogy a mozgáskorlátozó eszközöket – egy esetleges rendkívüli esemény előkészítése érdekében – megrongálja, használhatatlanná tegye.

A szállítójármű külső ajtaját, továbbá a belső terében lévő fülkéket a fogvatartottak beszállítása és az előállítást végrehajtó(k) elhelyezkedése után zárva kell tartani. A kulcsokat a gépjárművezető kezeli. A **fülkék tartalékkulcsait** - a gépjármű szállítótérének a személyzet részére kijelölt részén -, egy lepecsételt - 'tartalékkulcsok' felirattal ellátott - kulcsdobozban kell

elhelyezni, melyet felbontani csak rendkívüli esemény bekövetkezése, megakadályozása céljából lehet. A kulcsdobozt a biztonsági osztályvezető, osztályvezető-helyettes **pecsétnyomójával kell lepecsételni**, annak sértetlenségét a gépjármű vezetője indulás előtt köteles ellenőrizni. A biztonsági tisztek a helyi intézkedésben meghatározott gyakorisággal végrehajtják a kulcsdoboz és a tartalékkulcsok kezelésének, meglétüknek ellenőrzését. A doboz felnyitását, annak okát jelenteni kell.

Külső helyszínen a kiszállítás előtt az előállítást végrehajtók ellenőrzik a mozgáskorlátozó eszköz állapotát oly módon, hogy a **rendszeresített ajtólánccal az ajtót bebiztosítják**, majd résnyire kinyitják, a fogvatartottat felszólítják, hogy a vezetőbilincs szarát adja ki a résen. A gépjármű mellett álló előállító **felügyelő ellenőrzi a vezetőbilincs szarának, csuklósíjának épségét** és a felhelyezett mozgáskorlátozó eszköz állapotát. Amennyiben nem észlel rendellenességet, akkor nyitja az ajtót, majd kilépteti a fogvatartottat a szállító járműből. **A gépjárművezetőnek a fogvatartott mozgatásának biztosításában részt kell vennie.** Amennyiben szükséges, úgy az előállító csoportparancsnok utasítása szerint a járó motorú gépjárműben várakozik.

A fogvatartottakat bv. intézeten kívül - a gépjárművezető biztosítása mellett - **egyeseivel kell a jármű ajtajához kíséni és beültetni.** Addig, amíg a gépjárművezető bezárja a szállító fülke ajtaját az előállítást végrehajtó végzi a biztosítást. Az előállítás jellegétől függően (pl.: abban az esetben, ha a fogvatartottak egymáshoz vannak bilincselve) más módon is történhet a le- és felszállás, amit az eligazítás során kell meghatározni, de a szállító fülke nyitását és zárását követően a kulcsot a gépjármű vezető kezeli.

Az **elkülönítési szabályokkal érintett fogvatartottak** azonos járművel történő szállítása esetén külön fülkében, indokolt esetben a bűntársakat külön járműben kell szállítani. Különböző nemű fogvatartottakat azonos járművel történő szállítás során külön fülkében kell elhelyezni.

Közterületen lehetőség szerint úgy kell a **gépjárművel megállni**, hogy a fogvatartottak mozgatása rövid időtartamban, akár természetes vagy mesterséges kordon között, mögött történjen (pl.: gépjármű behajtónál lévő betonfal, korlát vagy a felügyelők sorfala). Visszaindulásnál hasonló módon kell a beszállást megszervezni, illetve végrehajtani.

A **szállítótérben** minden esetben utaznia kell legalább egy fő előállítást végrehajtónak, aki biztosítja a folyamatos őrzés, esetleg felügyelet fenntartását, és figyelemmel kíséri a fogvatartottak magatartását, tevékenységét, illetve kapcsolatot tart a gépjárművezetővel. Éjszaka végrehajtott előállítás során a szállítótérben kötelező az ott elhelyezett fogvatartott(ak) megvilágítása!

- Helyszín és területbejárás

A bv. szervén kívüli felvezetések végrehajtása előtt kiemelt jelentőségűek az **előzetes helyszín- és útvonalbejárások**, azok során a tiltott tárgyak esetleges megszerzésével kapcsolatos tényezők, körülmények feltérképezése. Az előállítási helyszínek **helyiségeinek használat előtti átvizsgálása** az előállítás során visszatérő jellegűek legyenek a már esetlegesen előre elrejtett, (pl.: WC helyiségben, folyosón, bármely helyiség padja széke alá ragasztva, bíróságon kialakított ügyvédi beszélőben, vagy őrző, várakozó helyen stb.) tiltott tárgyakhoz való hozzáfutás megakadályozása érdekében.

Az előállítás megérkezésekor az előállító csoportparancsnoknak, egyszemélyes előállítás esetén a gépjárművezetőnek, vagy a kísérő járőrnek **lehetőség szerint területbejárást kell végrehajtani**, azt követően a fogvatartott(ak)at - tárgyalása, meghallgatása, egészségügyi vizsgálata kezdetéig - **biztonságosan el kell helyezni**. Az előállítás vezetője az elkülönítési szabályokat is figyelembe véve megszervezi, kijelöli a helyiségeket, helyeket és szükség szerint **egyessel felvezeti** a fogvatartott(ak)at és az ő(ke)t kísérő előállítást végrehajtó(ka)t.

A biztonságos elhelyezésre szolgáló termet, őrző helyiséget az előállítás vezetője, egyszemélyes előállítás esetén a gépjárművezető, illetve a kísérést biztosító járőr **átvizsgálja a tiltott tárgyak, valamint rendkívüli esemény előidézésére alkalmas eszközök előtalálása érdekében**.

Előállítás során **liftet csak mozgáskorlátozott fogvatartott esetében és orvosi javaslatra**, vagy rendkívüli esemény megelőzésére - az előállítást végrehajtón kívül más személyek jelenlétének kizárásával, az adott szinten a lift megérkezését biztosító előállító, vagy másik felügyelő részvételével - lehet igénybe venni. **Állandóan körbe járó személyfelvonó (páternoszter) használata tilos**.

- *Mellékhelyiség használata*

Az előállítás megkezdése előtt az előállítást végrehajtó - még a bv. intézetben - intézkedik arra, hogy a fogvatartott a **személyes szükségleteit elvégezze** annak érdekében, hogy az előállítás során erre minimális esetben kerüljön sor.

A fogvatartott egészségügyi szükségleteinek elvégzésére alkalmas helyiségben előzetesen az elrejtésre alkalmas helyek (pl.: WC tartály, papírtartó stb.) ellenőrzését el kell végezni. Az előállítást végrehajtó - biztosítás hiányában – az előállítás során a **mellékhelyiség átvizsgálása előtt** és annak idejére a **fogvatartottat a másodlagos patentbilincsel, a mozgáskorlátozás bontása nélkül tárgyhöz rögzíti**, mellyel elkerülheti, kizárhatja a fogvatartott támadási, illetve szökési lehetőségét, továbbá megakadályozhatja az előre elrejtett tiltott tárgyak, eszközök átvételét. **A mellékhelyiségben a vezetőbilincset a fogvatartotttól ott tartózkodásának idejére levenni nem lehet**. A szükségletek mértékétől függően, azok elvégzésének idejére a patentbilincs két tagja közül a vezetőbilincses kezén lévő kell a fogvatartott kezén hagyni. Helyes taktikai eljárás lehet az is, hogy a vezetőbilincses kezéről veszi le a biztonsági felügyelő a bilincset, amit azonnal a helyiség alkalmas tárgyához (pl.: radiátorcső) rögzít. Bilincsrögzítő öv alkalmazása esetén az oldott bilincsszemet az öv láncához, vagy - a láncból nem kihúzva - a vezetőbilincses kézre kell visszarögzíteni.

A mellékhelyiség ajtaját a fogvatartott nem zárhatja be, az ajtó annyira legyen behajtott állapotban, hogy az ne legyen szeméremszértő, azonban tevékenysége a résen keresztül ellenőrizhető maradjon. A vezetőbilincs szárát – a fogvatartott benntartózkodása alatt – az előállítást végrehajtó nem engedheti el. A fogvatartottat **mellékhelyiségbe menetele előtt és kijövele után minden esetben meg kell motozni**, továbbá a mozgáskorlátozó eszközök állapotát ellenőrizni kell. Ennek elvégzéséhez az előállítást végrehajtó úgy helyezkedik el, hogy váratlan meg- vagy ellökésével se legyen lehetősége a fogvatartottnak a mellékhelyiség kijáratí ajtaján elfutni, ezért indokolt esetben tárgyhöz bilincseli. A fogvatartott személyes tárgyait, hidegcsomagját a mellékhelyiség használatának idejére sem lehet őrizetlenül hagyni. Amennyiben ez nem megvalósítható, soron kívül el kell végezni a csomag átvizsgálását.

Az **előállítást végrehajtó egészségügyi szükségletei elvégzése miatt** a fogvatartottat a másodlagos patentbilincsel alkalmazásával tárgyhöz rögzíti.

- *Előállítás helyszínén történő várakozás, civil személyekkel való találkozás, visszaindulás*

Amennyiben az előállítás helyszínén **nincs kiépített őrző, várakozó hely**, a várakozás helyét úgy kell megválasztani, hogy a fogvatartott civil személlyel ne tudjon kontaktusba kerülni. Szükség esetén a fogvatartottak folyamatos őrzését a gépjárműben kell végrehajtani, úgy, hogy a gépjárművet nem közelítheti meg senki, az ajtókat folyamatosan zárva kell tartani.

Civil személyekkel való találkozás esetén:

- beszélgetés (kivéve az engedélyezett beszélőt), testi kontaktus nem engedélyezhető,
- bármilyen tárgy, illetve eszköz átadását és átvételét meg kell akadályozni,
- amennyiben testi kontaktusra került sor, a fogvatartott - a legrövidebb időn belül, amikor az biztonságosan végrehajtható - motozását végre kell hajtani. Amennyiben a hozzátartozói kör létszáma, magatartása, illetve az előállítás helyszíne nem teszi lehetővé a fogvatartott azonnali motozását - és a fizikai kontaktus során bizonyíthatóvá vált az előállítást végrehajtó számára tiltott tárgy átadása, de azt nem állt módjában megakadályozni, - akkor arról haladéktalanul tegyen jelentést a biztonsági tisztnak, kérjen segítséget. Abban az esetben, ha a segítségnyújtásra azonnal nincs lehetőség, akkor a motozás végrehajtásáról a kikerkező szállítójárműben, vagy a bv. szervbe történő visszaérkezést követően - az erre a célra alkalmas legelső helyiségben - kell gondoskodni.

Az előállítási feladat befejezését követően, az intézetbe történő bevonulás megkezdése előtt - még az előállítás helyszínén -, a személyi állomány tagjai ellenőrizték le egyéni felszerelésük, fegyverzetük meglétét.

Az előállításról visszaszállított fogvatartott motozását a **ruházat teljes levetetésével**, kézzel és technikai eszközök alkalmazásával a körletfelügyelő, vagy az arra kijelölt körletfelügyelő az előállító felügyelő biztosítása mellett hajtja végre. A tiltott tárgyakkal, vagy a tiltott kapcsolattartással összefüggő cselekmények észlelése esetén az előállításról történt bevonulást követően haladéktalanul intézkedni kell a tiltott tárgy letételezéséről, átvételéről a fegyelmi eljárás megindításáról, szükség szerint a rendőrség értesítéséről.

Az előállítások során hozzátartozóktól a fogvatartott részére szánt csomagot átvenni, illetve a csomag átvételét engedélyezni tilos!

3.3. Dohányzásra és étkezésre vonatkozó szabályok előállítás során

A gépjárműben, illetve kísérés és biztosítás közben, valamint a konkrét feladat-végrehajtás során a fogvatartottak és az előállítást végrehajtók vonatkozásában is tilos a dohányzás.

A fogvatartott részére kizárólag az alábbi esetekben és formában engedélyezhető dohányzás:

- amennyiben az előállítás helyszínén olyan dohányzásra kijelölt hely van, melyben a fogvatartott őrzése - annak dohányzása közben is - biztonságosan végrehajtható,
- abban az esetben, amennyiben a fenti dohányzásra kijelölt hely polgári személyektől jól elkülönített,
- amennyiben a dohányzásra kijelölt hely nem közterületen van, illetve annak bejárata nem közterületre nyílik,

- az előállítás helyszínén a dohányzás törvényi feltételei biztosítják annak lehetőségét (pl. egészségügyi intézmények kizártak).

Az bv. intézet által biztosított hideg étel elfogyasztásának idejére, a mozgáskorlátozások enyhítése **csak bilincsrögzítő öv alkalmazása során engedélyezhető**. Ebben az esetben a mellékhelyiség, mosdó használat eseteire leírtaknak megfelelően kell eljárni.

A **végrehajtó állomány részére kizárólag** az alábbi esetekben és formában engedélyezhető dohányzás:

- amennyiben a fogvatartott őrzése zárt várakozó helyiségben megoldható, illetve az egyben a dohányzásra kijelölt hely is,
- csoportos előállítás esetén az előállítási csoportparancsnok által ütemezett formában,
- amennyiben a dohányzásra kijelölt hely nem közterületen van, illetve annak bejárata nem közterületre nyílik,
- az előállítás helyszínén a dohányzás törvényi feltételei biztosítják annak lehetőségét (pl. egészségügyi intézmények kizártak).

Dohányzásra kizárólag a fentiekben felsorolt valamennyi körülmény teljesülése esetén kerülhet sor úgy a fogvatartott, mind a személyi állomány vonatkozásában.

Az előállítást végrehajtó egész napos tárgyalás esetén **élelmiszerét és a szükséges mennyiségű folyadékát** magával viheti. A tárolásukra vonatkozó utasításokat a bv. intézet vezetőjének helyi intézkedésben kell meghatározni.

A **személyi állomány részére** az alábbi esetekben engedélyezhető az **étkezés**:

- amennyiben a fogvatartott biztonságos őrzése zárt várakozó helyiségben megoldható,
- ha őrző helyiség nem áll rendelkezésre, akkor a fogvatartott tárgyhöz rögzítése mellett,
- abban az esetben, ha az adott fogvatartott előállítását egyszerre egy főnél több felügyelő hajtja végre,
- csoportos előállítás esetén az előállítási csoportparancsnok által ütemezett formában és kizárólag teljes felelősség vállalása mellett.

3.4. A fogvatartott előállítása bírósági tárgyalásra, ügyészi meghallgatásra, egyéb célból

- *Megérkezés az előállítási helyszínre és várakozás*

A bíróságra, ügyészségre érkezéskor a **területbejárás során** az előállítás vezetője meggyőződik a várakozó, őrző helyiség zárhatóságáról. Annak kulcsait magához veszi vagy a bíróság, ügyészség belső rendészeti szolgálatától elkéri. Az előállítás során a kulcsok kezelése az előállító csoportparancsnok feladata. **A várakozó, őrző helyiséget alaposan át kell vizsgálni.** Az előállítás vezetője az elkülönítési szabályokat is figyelembe véve szervezze meg és **szükség szerint egyesével vezesse fel a fogvatartott(ak)at és az őket kísérő előállító(ka)t.**

Elsősorban a várakozó (őrző) helyiségekben kell várakozni. Amennyiben **nincs várakozó helyiség**, akkor lehetőleg az idézésen szereplő tárgyalóterem előtt kell várakozni, de más személyektől elkülönülten, tőlük olyan távolságra, hogy ne történhessen érintkezés. Szükség esetén a tárgyalóterem előtti folyosó olyan részét jelöli ki az előállítás csoportparancsnoka, ahol a biztonságos várakozás megoldható. Ebben az esetben a bíró, ügyész segítségét kell kérni. A

várakozás során - lehetőség szerint - a fogvatartottat le kell ültetni, az előállítást végrehajtó állva biztosít. Az említett feladatok biztonságos végrehajtásához - amennyiben rendelkezésre áll - **igénybe veszik a belső rendészeti szolgálat segítségét**. Amennyiben a bíróságon **nem áll rendelkezésre** sem biztonságos várakozó helyiség, sem várakozásra alkalmas terület, akkor a bíróság zárt udvarán, vagy a legbiztonságosabbnak ítélt helyen álló, a **fogvatartott szállítására használt gépjármű** - az előállítást végrehajtó és/vagy a gépjárművezető folyamatos őrzése mellett, a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazásának enyhítése nélkül - a várakozásra igénybe vehető.

Az előállítást vezető **csoportparancsnok jelentést tesz** a megérkezésükről, elhelyezkedésükről a bírónak, ügyésznek. Továbbá minden rendellenességet jelent, szükség esetén segítséget kér, amennyiben a biztonságos feladat végrehajtásban bármilyen akadály lép fel. Az előállítások alkalmával intézkedni kell arra, hogy a fogvatartott illetéktelen személlyel ne beszélhessen, illetve ne vehessen át tőle, vagy adhasson át részére semmit. Ezek elkerülésére - végső esetben - az eljáró bíró (ügyész) segítségét kell kérni.

Ha az idézésen megjelölt **tárgyalóterem vonatkozásában változás történik** - időközben másik tárgyalótermet jelöltek ki - ezt a tényt a tárgyalás megkezdése előtt a biztonsági felügyelő vagy az előállítást vezető csoportparancsnok a közvetlen szolgálati előljárónak jelenteni köteles.

A **várakozás ideje alatt** a fogvatartottat az előállítást végrehajtó a fegyverrel ellentétes oldalára leülteti, és folyamatosan figyeli mozdulatait, tevékenységét. Az előállítást végrehajtó a tárgyalás megkezdéséig, vagy befejezését követően - várakozó helység hiányában történő várakozás során - a tárgyalóteremben, illetve annak előterében **úgy helyezkedjen el**, hogy azzal egy lehetséges rendkívüli esemény bekövetkezésének megakadályozására intézkedni tudjon.

A nagy esetszámú előállítással érintett bírósági épületek tekintetében az intézetek vizsgálják meg - az előállítások időtartamában a helyszínen tartózkodó - **járőröző biztonsági felügyelő igénybevételének lehetőségét**. Ebben az esetben az előállítást végrehajtó(k) szükség esetén - a feladatok biztonságos végrehajtása érdekében - kötelesek a járőr közreműködését kérni. (Pl.: felvezetések, várakozások biztosítása; mozgáskorlátozó eszköz kényszerű levétele; a fogvatartott által igénybe vett helyiségek alkalmazás előtti átvizsgálása, stb.) A **járőrnek kötelessége ismerni** az épület és azon belül a helyiségek biztonsági jellemzőit (nyílászárók elhelyezkedését, rácsokat, rendészeti szolgálat létszáma, elhelyezkedése, stb.), hírösszeköttetése folyamatosan biztosított legyen az bv. intézettel.

Az előállítást végrehajtó feladata megakadályozni, hogy illetéktelen személyek a közelükbe kerüljenek, illetve a fogvatartott és közé helyezkedjenek, a fogvatartottal beszélgetést, vagy bármilyen módon történő kapcsolatfelvételt kezdeményezzenek. Ha a **kialakult helyzet** a feladat biztonságos végrehajtását veszélyezteti, akkor az előállítást végrehajtó azonnal köteles jelezni a bírónak, ügyésznek és a továbbiakban a kapott utasítás szerint jár el. A bíró, ügyész értesítésén túlmenően, a szükséges intézkedések megtétele után jelentést tesz szolgálati előljárójának is.

- *Elhelyezkedés a tárgyalóteremben*

A tárgyalások során a tárgyalóteremben alkalmazható **legoptimálisabb helyezkedési módok** az előállítást végrehajtó(k) részére:

- a fogvatartott mögött ülve, annak oldalirányába kihúzódva;

- a fogvatartottól külön (széken) ülve és tőle úgy elfordulva, hogy részére a tárgyalóterem fogvatartott előtti és mögötti részei is láthatóak legyenek;
- amennyiben a fentiekre nincs lehetőség a fogvatartott mellett ülve, a megfelelő távolság tartásával, úgy, hogy a fogvatartott a lőfegyverrel ellentétes oldalon helyezkedik el és az őrzést végző előállító kissé a fogvatartott felé forduló testhelyzetben legyen és a szabadlábban védekező vádlottaktól a lehető legjobban elkülönülve, megfelelő távolságot tartva biztosítson.

A felsorolt elhelyezkedési módok közül az adott körülmények függvényében a lehető legalkalmasabbat kell kiválasztani, úgy, hogy az előállítást végrehajtó a fogvatartottat folyamatosan figyelemmel tudja kísérni, meg tudja előzni a rendkívüli esemény kialakulását, szükség esetén pedig intézkedni tudjon. **Fokozott figyelemmel köteles ellátni feladatát szembesítéskor, ítélethozatalkor,** ezekben az esetekben követi a fogvatartott minden reakcióját, felkészültnek kell lennie váratlan, erőszakos megnyilvánulásokra és a vezetőbilincs szarát röviden fogja.

A tárgyalóteremben meg kell akadályozni, hogy a fogvatartott bármit magához vegyen, vagy bárkitől átvegyen. Az előállító felügyelőnek **úgy kell elhelyezkednie,** hogy lássa a kísért fogvatartott kezeit és a közvetlen közelében tartózkodó személyek tevékenységét is folyamatosan figyelemmel tudja kísérni. A fogvatartott ültetését egyeztetni kell a bíróval (ügyésszel), lehetőleg szorosan mellé, civil személy ne ülhessen.

- *Ügyvéddel, jogi képviselővel való kapcsolattartás*

Az **ügyvéd** csak az ügyvédi igazolvány vagy a személyazonosító igazolvány és a meghatalmazás ellenőrzése után beszélhet a fogvatartottal. Az ellenőrzés terjedjen ki az ügyvéd (ügyvédjelölt), jogi képviselő nevére, az igazolvány érvényességére, illetve arra, hogy azok azonosak-e az előállítási utasításon szereplő kapcsolattartói nevekkkel. Az előállítást végrehajtó az ügyvédi beszélő időtartamára úgy és olyan távolságra helyezkedik el, hogy megakadályozhassa a fogvatartott esetleges rendbontó cselekményét, egyúttal a felek beszélgetését ne hallhassa. A jogi képviselővel folytatandó beszélgetést az előállító köteles ellenőrizni. A fogvatartott a büntetőeljárásban kapcsolatban készített feljegyzését, vázlatát magánál tarthatja, illetve azok ellenőrzése után átadhatja védőjének.

A fogvatartott részére a védő a tárgyalás alkalmával - a fogvatartott ügyével összefüggő iratokon kívül - nem adhat át semmit, e tevékenység kizárólag a bv. intézetben keresztül, hivatalos (ellenőrzött) formában történhet. **Az ügyvéd a fogvatartottnak közvetlenül nem adhat át semmit.** Az előállítást végrehajtó a fogvatartott részéről átadandó iratok esetében **csak biztonsági szempontú ellenőrzést** végezhet (Pl.: nincs-e köztük pénz, kábítószer, gyanús anyag, hangrögzítésre alkalmas egyéb eszköz, stb.).

Amennyiben a védő, az eljáró bíró a tárgyaláson a fogvatartott ügyével kapcsolatos iratokat **adathordozó eszközön** (pl.: pendrive, CD) keresztül adja át az előállítást végrehajtónak, azt a bv. intézetbe történő visszaérkezést követően az **informatikai szakterületnek biztonsági szempontból ellenőriznie kell,** és csak azután kerülhet a fogvatartott birtokába.

- *Fogvatartott rosszulléte a tárgyalás során*

Az előállítást végrehajtó a **fogvatartott rosszulléte esetén** a mentőszolgálat, vagy bv. intézet közelében lévő bíróságon a bv. intézeti orvos értesítéséhez a bíró segítségét kéri.

- *Mozgáskorlátozó eszközök utasításra történő eltávolítása, visszahelyezése*

Büntető ügyben történő előállításakor az eljáró ügyész vagy a bíróság elrendelheti az alkalmazott mozgáskorlátozó eszköz eltávolítását. Az előállító biztonsági felügyelő az erre vonatkozó rendelkezést köteles végrehajtani. Az intézkedés nem vonatkozhat a **vezető és a lábbilincs** eltávolítására.

Amennyiben a bíró utasítást ad a mozgáskorlátozás enyhítésére, akkor azt minden esetben fel kell vezetetni az előállítási utasításra. Csoportos előállítás esetén a tárgyalóteremben **tilos a bilincseket egy időben levenni**, illetve visszahelyezni. Azt az előállítást végrehajtóknak egyenként, egymást biztosítva kell végrehajtani, mert a figyelem megosztását a fogvatartottak vagy más személyek kihasználhatják. A vezetőbilincs csuklósíkját a bilincsek le- illetve felhelyezésénél is folyamatosan fogni, illetve szorosan csuklóra fűzött, stabil állapotban kell tartani. Abban az esetben, ha a bíró utasítást ad a vezetőbilincs és lábbilincs levételére, **udvariasan tájékoztatni kell**, hogy utasításának teljesítését a 16/2014. (XII.19.) IM rendelet 54.§ (4) bekezdése nem teszi lehetővé.

Valamennyi bv. szervén kívül történő előállítás (bíróági, ügyészégi, vagy egészségügyi) esetében alkalmazott **mozgáskorlátozás könnyítése előtt** a személyi állomány tagja köteles a számára biztosított kézi EDR készüléken a bv. **intézet biztonsági ügyelete felé jelentést tenni**. Mozgáskorlátozás könnyítésének elrendelése esetén, a jelentés vételét követően, a szolgálatban lévő biztonsági tiszt ez alapján **döntson az előállítás biztosításának esetleges megerősítéséről.**¹⁷⁹

- *Meghallgatás az előállítást végrehajtó távollétében*

Amennyiben a bíró vagy ügyész az **előállítást végrehajtó távollétében akarja meghallgatni** a fogvatartottat, annak eleget kell tenni, de az idézésre igazoltan rá kell jegyeztetni az átadás, illetve a visszavétel időpontját (óra, perc szerint), továbbá, hogy a mozgáskorlátozással vagy annak mellőzésével kéri az előállító távozását. A vezető-és lábbilincset ebben az esetben is tilos levenni. Ha az előállítást végrehajtó **veszélyes körülményt észlel**, akkor udvariasan felhívja a bíró vagy az ügyész figyelmét (több kijárat, földszinti helyiség rács nélküli ablakokkal, fogvatartottal kapcsolatos többletinformáció tartalma), majd a **bejárat ajtó előtt várakozik**. Az előállító a biztosításra elfoglalt helyet nem hagyhatja el, rendellenesség bekövetkezésekor intézkednie kell.

- *Tárgyalási szünet, illetve rendbontás a tárgyalóteremben*

Amennyiben a mozgáskorlátozás könnyítésének elrendelésére került sor, akkor a tárgyalási szünetben a tárgyalóban minden esetben történjen meg a **mozgáskorlátozó eszköz eredeti módon történő felhelyezése**.

A tárgyalóteremben a **rend fenntartása a bíróság feladata** (pl.: hangoskodás). Emiatt előfordulhat, hogy a bíró arra ad utasítást, hogy az előállítást végrehajtó rendbontás miatt kísérje ki a fogvatartottat. Ekkor további utasításig a várakozó helyiségben, ennek hiányában az épület biztonságosnak ítélt szakaszán, indokolt esetben a szállító járműben kell várakozniuk. A tárgyalási szünetben - egyéb rendelkezés hiányában - a várakozó helyiségben kell a

¹⁷⁹ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 4/2019. (II. 20.) OP körlevele (30500/803-4/2019. ált.)

fogvatartottal tartózkodni. Várakozó helyiség hiányában az épület biztonságosnak ítélt más helyiségében, területén kell tartózkodni, ahol a **fogvatartott őrzését folyamatosan fenn kell tartani**. A várakozás ideje alatt a mozgáskorlátozó eszköz nem vehető le a fogvatartotttól, a várakozó helyiség ajtaját zárva kell tartani, az előállítást végrehajtó ez alatt az ajtón belül tartózkodik. A várakozó helyiség ajtaját lehetőség szerint akkor is be kell zárni, amikor a fogvatartottat a tárgyalóterembe kísérték annak érdekében, hogy távollétükben oda mások ne rejthessenek el semmit.

- *Kapcsolattartókkal engedélyezett beszélő*

A **kapcsolattartóval engedélyezett beszélgetésre** (a továbbiakban: beszélő) vonatkozó szabályokat a fogvatartott eligazítására készített minta tartalmazza. A fogvatartott **tevékenységét ilyen esetben is folyamatosan figyelni kell**. Amennyiben a beszélő **lebonyolításának körülményei nem biztosítottak**, akkor azt külön időpontban, külön engedély alapján a bv. intézetben kell végrehajtani, amelyről tájékoztatni kell az engedélyezőt és a kapcsolattartót. **A beszélő végén a fogvatartottat minden esetben meg kell motozni.**

A **bíróság által engedélyezett beszélőt** a kijelölt beszélő helyiségben, ennek hiányában a tárgyalóteremben kell végrehajtani. A fogvatartott és a hozzátartozó kartávolságnál messzebb kell, hogy elhelyezkedjenek egymástól. A felügyelő lehetőség szerint ültesse le őket, és úgy helyezkedjen el (minden esetben állva), hogy a fogvatartott és a kapcsolattartó beszélgetését, tevékenységét végig láthassa. A látogató kezében lehetőleg semmi ne legyen (pl.: kabát, táska, igazolvány, mobiltelefon, zsebkendő). A **beszélő végeztével** a felügyelő küldje ki a látogatót a teremből, beszélő helyiségből, majd a fogvatartottat vesse alá motozásnak.

Amennyiben a motozás során tiltott tárgy kerül elő a fogvatartottól, azt az **eljáró bírónak, illetve ügyésznek jelenteni kell** (a jegyzőkönyvbe történő rögzítéshez), szükség esetén értesíteni kell a rendőrséget. Az előtalálást jelenteni kell a biztonsági tisztnak, majd a tárgyat – amennyiben nem a rendőrség hatáskörébe tartozik – az esetről készített jelentéssel együtt részére le kell adni.

- *Tárgyalás, meghallgatás végén végrehajtandó feladatok, visszaszállítás, szabadítás*

A tárgyalás (ügyészi kihallgatás) végén az előállítást végrehajtó **ellenőrizi a bírótól (ügyésztől) kapott értesítés vagy egyéb irat rovatainak olvashatóságát**, majd azokat - az intézetbe történő visszaérkezése utáni szóbeli jelentését követően - csatolja az előállítás végrehajtásával kapcsolatban keletkezett egyéb dokumentumok mellé.

Amennyiben a bíróság a letartóztatást fenntartotta, meghosszabbította vagy elrendelte, a fogvatartottat vissza kell szállítani a bv. szervbe. Amennyiben az eljáró bíró a fogvatartottat szabadlábra helyezné, azonban az előállítási utasításon a "NEM SZABADÍTHATÓ" rendelkezés szerepel, akkor az előállítást végrehajtó az **esetről jelentést tesz a közvetlen előljárónak** és rajta keresztül ismételt egyeztetést kell végezni az intézet nyilvántartási szakterület illetékesével. Az egyeztetés eredményétől függően kerülhet sor az esetleges helyszíni szabadításra. **Szabadításra vonatkozó információ hiánya esetén a fogvatartottat vissza kell kísérni az intézetbe és soron kívül egyeztetni kell a dokumentációkat.**

Szabadlábra helyezés esetén, ha a fogvatartott a tárgyalásról elengedhető, az előállítási utasítás és az értesítő adat, valamint ügyészi számának egyeztetése, továbbá a nyomtatvány alaki és formai ellenőrzése után az érintett személyt írásban **nyilatkoztatni kell**, hogy vissza kíván-e menni a bv. szervbe vagy a helyszínről távozik. Mindkét esetben ki kell tölteni a

”Bíróági tárgyaláson szabadlábra helyezett személy nyilatkozata” nyomtatványt, illetve a tájékoztatót két példányban, amelynek egyik példányát át kell adni a szabadlábra helyezett személynek, a másik példányt csatolni kell az előállítás során keletkezett dokumentumok mellé. Amennyiben a szabadlábra helyezett személy **nem akar a helyszínről távozni**, hanem személyes tárgyait, letétjének rendezése miatt vissza akar térni a bv. szervbe, a nyilatkozat és a tájékoztató kitöltése, valamint **a mozgáskorlátozó eszközök levétele után** – a többi fogvatartottól elkülönítve – **viszra kell szállítani vagy kísérni a bv. szervbe.**

Amennyiben a fogvatartottnak más ügyből elrendelt, fenntartott, vagy meghosszabbított **letartóztatása van**, továbbá a fogva tartás alapjául szolgáló **egyéb irat alapján nem szabadítható**, arról a bírót tájékoztatni kell. Amennyiben a bíróság a kiutasítást önálló büntetésként alkalmazta és a határozat a kihirdetésekor jogerőre emelkedik, a bíróság gondoskodik – a rendőrség közreműködésével – a területileg illetékes idegenrendészeti szervhez történő előállítás megszervezéséről. A határozat kihirdetése után a büntetés-végrehajtásnak további hatásköre nincs, az előállító biztonsági felügyelő intézkedési jogosultsága és a felelőssége megszűnik. A fogvatartott személyes tárgyait dokumentált átadására intézkedni kell.

- *Sajtónyilvános tárgyalás, életfogytig tartó ítélet*

Amennyiben az előállított fogvatartott ügye **nagy sajtónyilvánosságot kapott**, vagy kiemelt figyelmet érdemlő ügyben került előállításra, és a tárgyaláson jelen van a sajtó, akkor az előállító **köteles azt az előjárójának azonnal jelenteni**. Ezen szabályok mérvadóak akkor is, ha a fogvatartottat a bíróság jogerős, vagy nem jogerős életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélte. Ebben az esetben az elsődleges intézkedések megtételét követően ezen körülményeket azonnal jelenteni kell az előjárónak, és az intézetbe történő visszakísérést követően **intézkedni kell a pszichológusi, reintegrációs tiszti meghallgatására.**

- *Visszaérkezés az előállításról*

Az előállítást végrehajtónak az előállításon történekről a **visszaérkezést követően** jelentést kell tennie (pl.: ítélet, szabadlábra helyezés, kiutasítás, óvadék elfogadása, fegyelemsértés, rosszullét, stb.), továbbá értesíteni az illetékes szakterületeket az újabb időpontra történő idézésről, új tárgyalási nap kijelöléséről, és a keletkezett iratokat (bűnügyi nyilvántartó csoportnak, hivatali időn túl a biztonsági tisztnek) részükre átadni.

3.5. A bírósági tárgyaláson elrendelt letartóztatás foganatosításához kapcsolódó biztonsági feladatok végrehajtása

Amennyiben az intézet székhelyén működő bíróság a vádirat benyújtását követően **tárgyaláson rendeli el a terhelt letartóztatását**, és az eljáró bíró az intézet parancsnokától kéri a letartóztatás végrehajtását, akkor azt végre kell hajtani. A feladat megszervezésével, valamint az előállítást végrehajtó(k) eligazításával, az előállítás végrehajtásával kapcsolatban a fentebb leírt előírásokat kell megfelelően alkalmazni. Az eljáró bíró utasítása alapján – a letartóztatás kihirdetését követően - a tárgyalóteremben, a részéről meghatározott személlyel szemben **elrendelt mozgáskorlátozó eszközöket fel kell helyezni.**

Az **érintett személyt el kell igazítani** a magatartási és viselkedési szabályokról. A bíróságtól átvett értesítőlap alapján a fogvatartott adategyeztetését, továbbá az értesítőlap - különösen a formai (aláírások, körbélyegző) elemeire vonatkozó - kitöltöttségének ellenőrzését is el kell

végezni, majd a letartóztatott fogvatartottat befogadás céljából a bv. intézetbe kell kísérni. A fogvatartott tájékoztatása a magánál tartható tárgyak, ruházat, eszközök köréről a helyszínen a kísérő személy által megtörténik.

3.6. A fogvatartott előállítása közeli hozzátartozó temetésére

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 459. § 14. pontjában meghatározott hozzátartozó temetésére a fogvatartott előállítása engedélyezhető.

A bv. kódex 123.§ is rendelkezik a temetésre, illetve a súlyos beteg hozzátartozó meglátogatására történő előállításról:

Az elítélt a bv. intézet parancsnokának engedélye alapján – őrzéssel, vagy anélkül – részt vehet közeli hozzátartozója temetésén. A bv. intézet parancsnoka elrendelheti mozgáskorlátozó eszközök használatát, kivételes esetben megtagadhatja a temetésen való részvétel, illetve a kegyelet lerovásának engedélyezését. A közeli hozzátartozó temetésére a rendkívüli eltávozás az öt napot nem haladhatja meg, annak tartama a szabadságvesztésbe beszámít.

Ha az elítélt a temetésen nem vett részt, a parancsnok a **temetést követő harminc napon belül** engedélyezheti, hogy az elítélt lerója kegyeletét a közeli hozzátartozója sírjánál. Az elítélt az előállítás költségét köteles megtéríteni.

- *Az előállítás végrehajtása*

A helyszínre történő megérkezés után az előállítás csoportparancsnoka köteles az előállítás helyszínét közvetlenül megtekinteni. Erre az időre a közeli bv. szervben vagy a rendőrség épületében egy arra **alkalmas helyiségben kell a fogvatartottat egy fő biztonsági felügyelő hátrahagyásával elhelyezni**. Amennyiben az előállítást végző csoportparancsnok a helyszín bejárása során szerzett tapasztalatai szerint az előállítás biztonságosan nem hajtható végre, azt jelentse szolgálati előjárójának és a továbbiakban az ő utasítása szerint járjon el. Szükséges esetben a fogvatartottat vissza kell szállítani az intézetbe.

A helyszínbejárást követően - az ott tapasztaltak alapján - az előállítást végrehajtó csoport parancsnok **elgazítást tart** a végrehajtó állomány részére, meghatározza a személyre szóló feladatokat. Az előállító csoport, alakzat felállítási helyét úgy kell kiválasztani, meghatározni, hogy az kellő távolságra legyen a többi résztvevőtől és jó figyelési lehetőséget biztosítson irányukba. A felvezetés, majd az előállítás egész ideje alatt az alakzat, csoport részére – lehetőség szerint – mindig legyen biztosított szabad terület a haladási útvonalakon, nyitott, szabad oldal a sír és a koporsó körül. A gépjárművezető a kihajtás irányába, vagy úgy parkoljon a gépkocsival, hogy egy **azonnali indulást ne akadályozzon semmi**, illetve a jármű ajtajánál biztosítani tudja a ki- és beszállás végrehajtását. Menekülési útvonalat minden esetben ki kell jelölni, az előállítást végrehajtók részére az azzal kapcsolatos feladatokat meg kell határozni.

A temetés során a fogvatartott részére lehetővé kell tenni, hogy **a halottól a vallási szokásoknak megfelelő végső búcsút vegyen**, vagy a gyászolók távozását követően a sírnál lerója kegyeletét. Azonban ez kizárólag a biztonsági szempontok maradéktalan érvényesítésével hajtható végre.

A zavartalan végrehajtást követően - az intézet vezetőjétől előzetesen megkért és engedélyezett – a kapcsolattartásra vonatkozó szabályzóknak megfelelő - 15 perc időtartamú **beszélő bonyolítható le a temető egy kijelölt részén**, a csoport parancsnoka által meghatározott

formában. A fogvatartottnak a gépjármű rácsajtóval lezárt részén kell ülnie, míg a hozzátartozók a gépjárművön kívül állnak.

3.7. A fogvatartott előállítása súlyos beteg hozzátartozójának meglátogatására

A Btk. 459. § 14. pontjában meghatározott hozzátartozó súlyos betegsége esetén meglátogatása engedélyezhető.

- *Az előállítás végrehajtása*

Amennyiben indokolt, a végrehajtáshoz a rendőrség együttműködését kell kérni. Ebben az esetben **a rendőrséggel közösen a lakás helyiségeit át kell vizsgálni**, a bent lévők létszámának, közvetlen hozzátartozók adatainak megállapítása után tájékoztatni kell a fogvatartott előállításáról a bent tartózkodókat, a látogatás alatt a hozzátartozók által követendő magatartásról, illetve a szabályok be nem tartásának következményeiről.

A helyszín előzetes megtekintése, bejárása alkalmával a **jelenlévők részére meg kell határozni**, hogy a fogvatartott a látogatás végrehajtására kijelölt helyiségbe történő vonultatásának és az ott tartózkodásának ideje alatt kizárólag a beteg legyen jelen, illetéktelen személy nem tartózkodhat a látogatás helyszínén. (Amennyiben a beteg egészségügyi állapota folyamatos felügyeletet igényel, úgy az ellátást végző személyzet tagja jelen lehet). A bejárás során a csoport parancsnoka meggyőződik az épület kijáratainak elhelyezkedéséről, a lakás tagoltságáról, a lakásban élők létszámáról, az előállítás alatti elhelyezkedésükről.

A látogatás során a **felállítási helyeket** úgy kell meghatározni, hogy jó figyelési lehetőséget biztosítson a végrehajtók számára. A fogvatartott a látogatásra érkezésekor, illetve távozásakor a súlyos beteg hozzátartozót **csókkal, kézfogással üdvözölheti**, de az előállítás végrehajtónak az őrzésére bízott személyt ebben az esetben is fokozott figyelemmel kell kísérnie. **A helyszínről történő távozás előtt a fogvatartottat meg kell motozni.**

A fogvatartott a látogatás ideje alatt italt nem fogyaszthat, nem étkezhet, nem dohányozhat, az intézetbe vissza semmit nem vihet, róla az alkalmazott **mozgáskorlátozó eszközöket levenni TILOS!** Az előállító biztonsági felügyelő semmit nem fogadhat el.

A gépjárművezető minden esetben - a kihajtás irányába - úgy parkoljon a gépkocsival, hogy egy azonnali indulást ne akadályozzon semmi, illetve a jármű ajtajánál állva biztosítani tudja a ki - és beszállás végrehajtását.

3.8. A fogvatartott előállítása szakorvoshoz, kórházba

Az előállítást úgy kell megszervezni, hogy az a lehető legrövidebb ideig tartson, a várakozási idő minimális időtartamú legyen, továbbá a fogvatartás biztonságát csak a szükséges mértékben veszélyeztesse.

A fogvatartottal előre csak indokolt esetben közölhető az előállítás helye, dátuma és időpontja, így megakadályozható a hozzátartozók, ismerősök előzetes értesítése. A biztonsági felügyelő felállítási helyét úgy kell meghatározni, hogy a fogvatartott soha ne maradjon őrzés nélkül.

- *Az előállítás végrehajtása*

Az előállítás végrehajtása során – amennyiben rendelkezésre áll és szükséges – a kórházi biztonsági szolgálat munkatársainak segítségét kell kérni a **kórterem, mellékhelyiségek, mozgási útvonalak előzetes ellenőrzéséhez**, valamint a hozzátartozók/látogatók kontrollálásához. A biztonsági szolgálat hiányában az őrzést biztosító személyi állomány tagja(i) – a biztonsági intézkedések megfelelő alkalmazása mellett – az ellenőrzéseket önállóan hajtásák végre.

A várakozás az egészségügyi intézményben, lehetőség szerint a **polgári személyektől elkülönülve** történjen. A kompetens személlyel történő egyeztetés során az ellátás elsőbbségére kell törekedni, ha erre nincs lehetőség, akkor olyan időpont meghatározása szükséges, amely a várakozást a legrövidebb időre csökkenti. **Hozzátartozóval való találkozás esetén** a biztonsági felügyelő beszélgetést, testi kontaktust nem engedélyezhet, mindennemű tárgy, illetve eszköz átadását és átvételét meg kell akadályozni, a fogvatartottat a legrövidebb időn belül biztonságos helyre kell kísérni.

- *Mozgáskorlátozó eszközök enyhítése vagy eltávolítása*

Különös figyelmet kell fordítani arra a kezelési folyamatra, ahol az előállítást végrehajtó nem lehet jelen, illetve enyhíteni, oldani kell a mozgáskorlátozó eszközöket (pl.: a fogvatartott műtétjénél, RTG, CT, MR, stb. vizsgálatánál). Az előállítást végrehajtó részére az **eligazításon meg kell határozni** az egyes mozgáskorlátozó eszközök enyhítése esetén teendő feladatokat, kiemelve a mozgáskorlátozó eszközök kombinált alkalmazásával történő tárgyhoz rögzítés esetén felmerülő feladatokat, eljárasmódot. Az előállítást végrehajtónak a **leggyorsabb intézkedést biztosító és a szökés megakadályozására legalkalmasabb útvonalon kell elhelyezkedni**. Indokolt esetben hivatásos szolgálati jogviszonyban álló egészségügyi szakdolgozó is részt vesz az előállítás végrehajtásában.

Amennyiben a vizsgálatok elvégzéséhez a **kezekről el kell távolítani a bilincset**, úgy az előállítást végrehajtó azt csak esetleges tárgyhoz rögzítés, illetve a lábbilincs, és/vagy az egyhurkos gyorsbilincs felhelyezése után teheti meg. A felhelyezéskor úgy kell elhelyezkedni, hogy az előállítást végrehajtó a váratlan támadást el tudja hárítani.

Az **egyhurkos gyorsbilincs** alkalmazásának szükségességét a vizsgálat jellegéből fakadóan az egészségügyi szakterület előzetes véleménye alapján a biztonsági szakterület vezetője egyedileg - a végrehajtást közvetlenül megelőző előzetes egyeztetést követően - rendelheti el. A gyorsbilincs alkalmazását az előállító állománynak módszertani oktatás tárgyává kell tenni.

A biztonsági szakterület vezetője vagy a szolgálatban lévő biztonsági tiszt **kiemelt fogvatartott kihelyezése esetén** felveszi a kapcsolatot a területileg illetékes rendőri szervvel és rendőri biztosítást kér a végrehajtásra.

Az előállítást végrehajtónak **fokozott figyelemmel kell eljárni** a fogvatartott illemhelyre, mosdóba történő kísérésekor, az ottani tevékenységét, viselkedését - nem szeméremszértlő módon - figyelemmel kell kísérnie. A mozgáskorlátozó eszköz(ök) alkalmazásánál (bilincselésnél) **figyelembe kell venni a fogvatartott sérülését** (pl.: kézsérülésnél a lábra történjen a mozgáskorlátozó eszköz helyezése), betegségének jellegét, biztonsági kockázati besorolását továbbá azt, hogy a fogvatartott a mentőautóban **ülő vagy fekvő testhelyzetben** kerül szállításra. Fekvő helyzetben történő szállítás esetén fel kell mérni, hogy az egészségügyi személyzet az erre rendszeresített hevederrel - a magatehetetlen állapota, illetve további sérülések elkerülése miatt - rögzítette-e a hordágyhoz a fogvatartottat.

Fel kell készülni, hogy a fogvatartott színleli a rosszullétet és a bv. intézetből történő kiszállítást követően szökést kísérel meg, melynek megelőzésére a mozgáskorlátozás különböző változatai alkalmazhatók. Soron kívüli, sürgősségi kiszállítás alkalmával az eligazításra, az okmányok elkészítésére a helyzettől függően kell intézkedni. Azonban a fogvatartottról nyomtatott fényképes adatlap - melyen szerepel a meghatározott mozgáskorlátozás -, továbbá a kiszállítandó fogvatartottról a legfontosabb információk, biztonsági kockázati besorolásának ismeretének rendelkezésre kell állnia. Az azonnali kiszállítást követően, szükség szerint - az összeköttetést biztosító hírközlő eszközökön – folyamatosan intézkedni kell az információk pótlására, biztosítására az előállítást végrehajtó részére.

3.9. Az előállító biztonsági felügyelő feladata váratlan helyzetek esetén

Várhatóan elhúzódó vagy előre jelzett egész napos tárgyalás (hat órát meghaladó) esetén a bv. intézet köteles biztosítani az **előállítást végrehajtó munkaközi szünetét**. Amennyiben erre a távollét időtartama alatt nincs mód, akkor azt a bv. intézetbe visszaérkezés után kell biztosítani. **Váratlan helyzet bekövetkezését követően** az előállítást végrehajtó az elsődleges intézkedések megtétele után haladéktalanul jelentést tesz a közvetlen szolgálati előljárójának, amennyiben szükséges segítséget kér.

A **tárgyhoz történő rögzítés** során az előállítást végrehajtó meggyőződik arról, hogy a **rögzítési pont alkalmas-e arra, hogy a fogvatartott által kifejtett erőhatásnak ellenálljon**, illetve megvizsgál, felszámol minden körülményt, ami azt eredményezheti, hogy a fogvatartott a rögzítés helyéről ki tudja magát szabadítani. Amennyiben illetéktelen személy **tiltott kapcsolatot akar létesíteni** a fogvatartottal, részére bármit át akar adni, vagy tőle át akar venni, azt az előállítást végrehajtó(k)nak akár kényszerítő eszköz alkalmazásával meg kell akadályozni, az esetet jelenteni kell az eljáró bírónak, ügyésznek, illetve a közvetlen szolgálati előljárójának. Az előállítás során bekövetkezett váratlan élethelyzet alkalmával az előállítást végrehajtó azonnal intézkedik a fogvatartott és a saját maga biztonságba helyezésére, majd a lehető legrövidebb időn belül az intézetbe történő visszaszállítására.

Amennyiben a biztonsági felügyelő egyedül hajtja végre az előállítást és annak időtartama alatt, **úgy érzi, hogy egészségügyi vagy más okból (pl.: rosszullét, erős fájdalom, személyes szükségletek elvégzése, stb.) szolgálati feladatát nem tudja ellátni**, a fogvatartottat kísérfel a várakozó helyiségbe vagy haladéktalanul bilincselje tárgyhoz. A váratlan helyzetet előállítási feladattól függően jelenteni kell a bírónak, (ügyésznek), a közvetlen szolgálati előljárójának, és ha szükséges, segítséget kell kérni az útba indító bv. szervtől, a bíróság őrzését ellátóktól, a kórház személyzetétől, helyzettől függően a legközelebbi bv. szervtől, vagy a területileg illetékes rendőrkapitányságtól.

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Mi az előállítás fogalma?
- Mely okból történhet intézeten kívüli előállítás?
- Ismertesse az előállítás módját és eszközeit?
- Ismertesse az előállítás szervezésére vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse, hogy előállítás végrehajtása során mikor kell a fogvatartottat megmotozni?
- Ismertesse a fogvatartott gyalogmenetben való kísérésének szabályait!

- Ismertesse a mellékhelyiségbe kísérés és biztosítás szabályait!
- Ismertesse a bírósági tárgyalásra, ügyészégi meghallgatásra történő előállítás szabályait!
- Ismertesse a hozzátartozó temetésére történő előállítás szabályait!
- Ismertesse a súlyos beteg hozzátartozó meglátogatására történő előállítás szabályait!
- Ismertesse a fogvatartott egészségügyi intézetbe történő előállításának szabályait!
- Ismertesse az előállító biztonsági felügyelő feladatait váratlan helyzetek esetén!
- Mit vihet magával a fogvatartott az előállításra?
- Ismertesse a fogvatartott mozgására, kísérésére vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a szabályokat a fogvatartott bírósági tárgyalásra, ügyészégi meghallgatásra történő előállítása tekintetében!
- Ismertesse a tárgyalóteremben a legoptimálisabb elhelyezkedési módokat!
- Ismertesse a szabályokat az ügyvéd, jogi képviselő és a fogvatartott közötti kapcsolattartásra vonatkozóan!
- Ismertesse a szabályokat arra az esetre, ha a bíró vagy az ügyész az előállítást végrehajtó távollétében akarja a fogvatartottat meghallgatni!
- Ismertesse a szabályokat a kapcsolattartóval való beszélő lebonyolítására vonatkozóan!
- Ismertesse a feladatokat szabadlábra helyezés esetén!
- Ismertesse a feladatokat nagy sajtónyilvános és hosszú ítéletet kapott fogvatartott esetére!
- Ismertesse a bírósági tárgyaláson elrendelt letartóztatás foganatosításához kapcsolódó biztonsági feladatokat!
- Közeli hozzátartozó temetésére történő előállítás esetén sorolja fel, hogy a megszervezés során milyen biztonsági szempontokat kell figyelembe venni!
- Súlyos beteg hozzátartozójának meglátogatására történő előállítás esetén sorolja fel, hogy a megszervezés során milyen biztonsági szempontokat kell figyelembe venni!
- Szakorvoshoz, kórházba történő előállítás esetén sorolja fel, hogy a megszervezés során milyen biztonsági szempontokat kell figyelembe venni!

XVI. FEJEZET

A BIZTONSÁGI INTÉZKEDÉSEK¹⁸⁰

A Bv. Kódex és a Bv. Szabályzat meghatározza azokat a biztonsági intézkedéseket, amelyek megtételére a bv. szerv vezetője, vagy az általa megbízott személy jogosult és adott esetben köteles. Ezek az intézkedések egyfelől **megelőző jellegűek**, másfelől a már bekövetkezett rendkívüli események megszüntetésére szolgálnak.

A fogva tartás rendjét és biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmények megelőzésére, illetve megszüntetésére az elítélttel (fogvatartottal) szemben a következő biztonsági intézkedések alkalmazhatók:

- a) biztonsági elkülönítés,
- b) biztonsági zárkába vagy részlegre helyezés,
- c) mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása,
- d) elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazása,
- e) elektronikus megfigyelési eszköz alkalmazása,
- f) motozás,
- g) biztonsági ellenőrzés, biztonsági vizsgálat és biztonsági szemle,
- h) az ajtók zárva tartásának elrendelése,
- i) egyes jogok gyakorlásának felfüggesztése.

Az a) – d) pontokban meghatározott biztonsági intézkedések egyéni kockázatelemzés alapján alkalmazhatók. Indokolt esetben több biztonsági intézkedés együtt is alkalmazható.

A biztonsági ellenőrzés, a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása, valamint a motozás végrehajtása – az esetleges törvénysértések elkerülése végett – **megköveteli a végrehajtó személy elméleti és gyakorlati képzését is**, ugyanis ezen intézkedések jelentősen érintik az elítélt intimszféráját is.

Intézkedni kell arra, hogy a fogvatartott a befogadása során a biztonsági intézkedésekről, az azzal kapcsolatos jogairól, kötelezettségeiről anyanyelvén, vagy az általa ismert más nyelven, dokumentált módon tájékoztatást kapjon.

A büntetés-végrehajtási szervezet tagjai a bv. intézet biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmények felszámolása érdekében jogosultak és kötelesek a rend fenntartásához, illetve helyreállításához szükséges intézkedéseket megtenni.

¹⁸⁰ 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról

16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól

A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, V. fejezet

1. Biztonsági elkülönítés

A biztonsági elkülönítés az elítélt külön e célra szolgáló helyiségben történő elhelyezése. Nem kell az elhelyezést megváltoztatni, ha az elítélt egyszemélyes zárkában van, és ez a biztonsági elkülönítés célját nem veszélyezteti.

A fogvatartott biztonsági elkülönítésére akkor kerülhet sor, ha

- a bv. intézet rendjét, biztonságát súlyosan sérti vagy veszélyezteti,
- csoportos ellenszegülésben vesz részt,
- az utasítás végrehajtását, a munkavégzést megtagadja, vagy
- ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsít.

A biztonsági elkülönítés **elrendeléséről** hivatali munkaidőben – a bv. szerv vezetője által írásban meghatározott, **több szakemberből** (pl.: pszichológus, az érintett fogvatartott reintegrációs tisztje, a büntetés-végrehajtási és a biztonsági osztályvezető, az orvos/ápoló) **álló bizottság** vagy annak tagja javaslatára – a bv. szerv vezetője dönt. Hivatali munkaidőn kívül az elrendelés a bv. szerv vezetője vagy az általa kijelölt személy jogköre.

Az ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartott elhelyezésének fenntartására munkaidőben a bv. szerv vezetője által írásban meghatározott bizottság, hivatali munkaidőn kívül a szolgálatban lévő biztonsági tiszt tesz javaslatot, és a bv. szerv vezetője dönt.

A biztonsági elkülönítés csak az elrendelésre okot adó körülmény megszűnéséig, de legfeljebb **tíz napig** tarthat, ezt egy alkalommal legfeljebb **tíz nappal** a bv. intézet parancsnoka meghosszabbíthatja. Az elkülönítés tartamába minden megkezdett nap beszámít. A biztonsági elkülönítés indokoltságát – az ön és közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartott kivételével – a bv. intézet parancsnoka vagy annak jogkörében eljáró személy szükség szerint, de legalább **háromnaponta** köteles felülvizsgálni.

Összevont munkaszüneti napok esetén a biztonsági elkülönítés indokoltságát, az erre jogosult személy távollétében - a parancsnok megbízása alapján - a biztonsági tiszt is elvégezheti, amennyiben nem ő volt az elrendelő. Ebben az esetben a felülvizsgálatot elvégző személy döntéséről jelentést köteles tenni a parancsnok részére.¹⁸¹ A biztonsági elkülönítés során az elítélt mind pszichikailag, mint fizikailag kerülhet olyan állapotba, amely egyértelműen megnöveli a rendkívüli események elkövetésének valószínűségét, ezért szükséges az intézkedés háromnaponta történő felülvizsgálata.

A biztonsági elkülönítés ideje alatt a fogvatartott

- állandó felügyelet alatt áll,
- az intézet területén engedéllyel és felügyelettel mozoghat, zárkáját zárva kell tartani,
- látogatójával biztonsági beszélőfülkében vagy biztonságtechnikai eszközön keresztül érintkezhet,
- az intézet csoportos művelődési, sportolási és szabadidő eltöltésének lehetőségeit nem veheti igénybe,
- önképzést folytathat,
- saját ruhát nem viselhet,

¹⁸¹ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 13/2017. (II. 6.) OP szakutasítása az egyes reintegrációs feladatok végrehajtásának eljárási szabályairól, VII. fejezet 7. pont

- magánál tartható tárgyainak köre és mennyisége korlátozható.

A korlátozások **együttesen vagy külön-külön alkalmazhatók**, erről az elrendelőnek írásban kell határoznia.

Az **elrendelt korlátozó intézkedéseket** a biztonsági elkülönítés dokumentációjában pontosan rögzíteni kell (pl. a fogvatartott az elkülönítés időtartama alatt támadásra, önkárosításra, illetve tűzgyújtásra alkalmas eszközt nem tarthat magánál). A biztonsági elkülönítés végrehajtására szolgáló **zárkát a behelyezés előtt át kell vizsgálni**, a fogvatartott személyes felszerelési tárgyait **tételesen ellenőrizni kell**, a zárkában nem tartható felszerelés biztonságos, illetéktelen hozzáféréstől mentes elzárásáról gondoskodni kell. Az elkülönítések időtartama alatt a reintegrációs, valamint egészségügyi szakterület munkatársai, a részükre meghatározott **ellenőrzések végrehajtását és tapasztalatait** az elkülönítési dokumentumon kötelesek rögzíteni.¹⁸²

Az **ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartottat** az erre a célra kialakított helyiségben kell elhelyezni, és haladéktalanul intézkedni kell orvosi vizsgálata iránt. Az elkülönítés legfeljebb **hat óra** időtartamú lehet, és annak szükségességét **kétóránként** felül kell vizsgálni.

Az ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartott elkülönítésére szolgáló **helyiséget** olyan nagyságúra kell kialakítani, amely nem teszi lehetővé a kitámasztással történő mászást, továbbá burkolata (oldalfal, padozat) legyen képes megakadályozni a dühöngő személy önkárosító sérülését. A helyiség rendelkezzen előtérrel, kamerával, valamint füstérzékelővel. A helyiségben berendezési és felszerelési tárgy nem lehet. A helyiséget a használatba vételkor folyamatosan meg kell világítani. A fogvatartottat olyan ruházatban kell behelyezni, mely kizárja az élet kioltásának önfojtással való lehetőségét.

Az elítéltet az elrendelő köteles **írásban tájékoztatni** a biztonsági elkülönítés tartama alatti korlátozó intézkedések bevezetéséről, a jogairól és a kötelezettségeiről. A tájékoztatást a biztonsági elkülönítés elrendelését követően haladéktalanul meg kell tenni, a tájékoztatás tudomásulvételét az elítélt aláírásával igazolja. Az ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító elítélt tájékoztatását szóban, a személyi állomány két tagja jelenlétében kell végrehajtani. Büntetőeljárás alatt álló elítélt az ahhoz kapcsolódó jogainak gyakorlásában nem korlátozható.

Fegyelmi és biztonsági elkülönítésnél a fogvatartott **külön rendelkezés szerint tarthatja**, vagy nem tarthatja magánál mobiltelefonját. Amennyiben a külön rendelkezés alapján a fogvatartott nem tarthatja magánál a mobiltelefont, úgy a készülék elhelyezésére a fegyelmi zárkán kívüli zárkaszekrény szolgál.¹⁸³

A biztonsági elkülönítésről **"Biztonsági elkülönítési lap"-ot** kell kiállítani, amelyet az ügykezelési szabályok, betartásával kell kezelni, illetve az elkülönítést a fogvatartotti alapnyilvántartásban rögzíteni kell. Az elkülönítési lap eredeti példányát az elkülönítés megszüntetése után az irattárban, fénymásolatát a fogvatartott reintegrációs iratanyagában kell elhelyezni. A fogvatartott szállítása miatt megszüntetett biztonsági elkülönítésről a

¹⁸² A BVOP Biztonsági Szolgálat vezetőjének 30500/13521-1/2018. ált. számú körlevele

¹⁸³ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 35/2020. (VII.16.) BVOP utasítása a Telekom hálózatos, nem nyilvános mobil távközlési szolgáltatás fogvatartottak részére történő működtetésével kapcsolatos feladatokról

szállítmányvezetőt, valamint a fogadó bv. szervet a biztonsági elkülönítési lap fénymásolt példányának átadásával kell tájékoztatni.

A biztonsági elkülönítésre okot adó körülmény megszűnésével a biztonsági intézkedést haladéktalanul meg kell szüntetni.

2. Biztonsági zárkába vagy biztonsági részlegre helyezés

Az elítéltet a bv. intézet rendjét és biztonságát súlyosan sértő cselekmény vagy bűncselekmény elkövetésének megelőzése céljából a bv. intézet parancsnoka biztonsági zárkába vagy biztonsági részlegre helyezheti.

biztonsági részleg: a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka normatív utasításában kijelölt büntetés-végrehajtási intézetnek az e célra kialakított, biztonsági zárkákból és a hozzájuk tartozó helyiségekből álló, elkülönített része, ahová a jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén az elítélt végrehajtási fokozattól függetlenül helyezhető el;

biztonsági zárka: olyan sajátos szabályok szerint működtetett, speciálisan kialakított és felszerelt helyiség, ahová a jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén legfeljebb két fő elítélt helyezhető el;

Biztonsági zárkába vagy részlegre helyezhető az a fogvatartott, akinek különösen az előélete, bűncselekménye, büntetési ideje, magatartása, informális kapcsolati rendszere, az intézet rendjéhez és biztonságához való viszonya, valamint személyi körülményei alapján alapos okkal arra lehet következtetni, hogy

- **a bv. intézet rendjét és biztonságát súlyosan sértő cselekményt vagy bűncselekményt készíthet elő, vagy ilyen cselekményt már megkísérelt vagy elkövetett,**
- **saját vagy mások életét, testi épségét, illetve vagyontárgyakat sértő vagy veszélyeztető magatartást fog tanúsítani vagy ilyen cselekményt már elkövetett, nyíltan vagy rejtetten agresszív viselkedésű.**

Az elítélt biztonsági zárkába vagy részlegre helyezését a **bv. intézet parancsnoka** indokolt határozattal legfeljebb három hónapra rendelheti el, amelyet alkalmanként három hónappal, legfeljebb azonban egy év időtartamig (a bfb. javaslata alapján) meghosszabbíthat. Ezen intervallumot meghaladóan a biztonsági zárkába helyezés – alkalmanként – legfeljebb hat hónappal való meghosszabbításáról, valamint az elítéltnak legfeljebb hat hónapra biztonsági részlegre helyezéséről, vagy annak – alkalmanként – legfeljebb hat hónappal való meghosszabbításáról az **országos parancsnok** (az e célra létrehozott bizottság javaslatának figyelembevételével) indokolt határozattal dönt.

A szabadságvesztés végrehajtási fokozatára vonatkozó általános szabályok a biztonsági zárkába vagy részlegre helyezés esetén annak végrehajtási rendjéhez igazodnak. A **biztonsági zárkába vagy részlegre helyezés** esetén az elítélt

- állandó őrzés és felügyelet alatt áll,
- az intézet területén engedéllyel és felügyelettel mozoghat, zárkáját zárva kell tartani,
- zárkájában indokolt esetben belső biztonsági rács alkalmazható,
- látogatóval biztonsági beszélőfülkében vagy biztonságtechnikai eszközön keresztül érintkezhet, melytől a parancsnok engedélyével el lehet térni,

- munkát a biztonsági zárkában, illetve a biztonsági részleg területén belül, valamint a parancsnok által kijelölt helyen végezhet,
- önképzést folytathat, az intézet csoportos művelődési, sportolási és szabadidő eltöltésének lehetőségeit csak a biztonsági részlegen belül, illetve a parancsnok engedélyével veheti igénybe,
- lelkeszi gondozásban egyénileg, közösségi lelki gondozásban a parancsnok engedélye szerint részesülhet,
- magánál tartható tárgyainak köre és mennyisége korlátozható.

Az elítélt - kérelmére, vagy hivatalból - biztonsági zárkába vagy részlegre helyezhető, ha **személyes védelme érdekében** más elítéltektől való elkülönítése szükséges, és más módszer nem vezet eredményre.

A biztonsági zárkában vagy részlegen elhelyezett elítéltet a végrehajtási fokozata szerinti **szigorúbb rezsimkategóriába kell besorolni** és az előzőekben leírtak az irányadók. Amennyiben a biztonsági zárkába vagy részlegre helyezés a fogvatartott kérelmére vagy hivatalból kezdeményezve, személyes védelme érdekében más elítéltektől való elkülönítése miatt szükséges, úgy az elítélt a részére legutóbb megállapított rezsimkategóriában folytatja szabadságvesztés büntetése letöltését.

A biztonsági zárkába vagy biztonsági részlegre helyezés további szabályai¹⁸⁴

- Biztonsági zárkát vagy részleget a bv. szerv területétől elkülönítetten kell kialakítani.
- Biztonsági zárkában a fogvatartottat **lehetőleg egyedül** kell elhelyezni.
- A bv. szerven kívüli szállítás, előállítás és külkórházi őrzés esetén kérni kell az illetékes rendőri szerv együttműködését.
- A fogvatartott szállítását **célszállítással**, indokolt esetben a külön erre a célra kialakított (páncélozott) szállító járművel kell végrehajtani. A szállítás megkezdését és befejezését a BVOP főügyeletesének jelenteni kell.
- Legkésőbb a behelyezést követő munkanapon készíteni kell egy egyénre szabott mozgatási, kezelési és egyéb szabályokat meghatározó rendelkezést.
- A fogvatartott a biztonsági zárkát, illetve részleget a **szükséges biztonsági intézkedések megtételét követően hagyhatja el**. A mozgatást úgy kell végrehajtani, hogy őt lehetőleg más fogvatartott ne láthassa, vele kapcsolatba ne kerülhessen.
- A biztonsági zárkába, illetve a részleg területére más körletrészen elhelyezett **fogvatartott nem léphet be**.
- A biztonsági zárkába vagy részlegre belépők csak a feladatukkal összefüggő, illetve legszükségesebb személyes tárgyaikat vihetik magukkal. A be- és kilépés előtt kötelesek alávetni magukat ruházatuk és felszerelésük átvizsgálásának.
- Az ételmezést úgy kell megszervezni, hogy az étel elfogyasztása csak a zárkában vagy a részlegen belül történhet. Az elkészített étel adagolásában, **kiosztásában fogvatartott nem vehet részt**.

¹⁸⁴ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról, V. fejezet 125-150. pontok

- A fogvatartott csomagot csak a rendszeresített technikai eszközzel és kézi átvizsgálással végzett ellenőrzés után kaphat és küldhet.
- A szabadlevegőn tartózkodást úgy kell megszervezni, hogy azon alapvetően egy fogvatartott vegyen részt, de a bv. szerv vezetője engedélyezheti egyidejűleg több fogvatartott részvételét is.
- A fogvatartott elkülönítését, magánelzárás-fenyítés végrehajtását az elhelyezés megváltoztatása nélkül, **a zárka felszerelésének módosításával** kell végrehajtani.
- A fogvatartottat a biztonsági zárkába, illetve részlegre helyezéséről, a házirendről, a korlátozó intézkedésekről, a betartandó szabályokról szóban és írásban is tájékoztatni kell. A fogvatartott hozzátartozóját a látogatás rendjéről írásban, a látogatás előtt szóban is tájékoztatni kell.

3. Mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása

Amennyiben a bilincs kényszerítő eszközként való alkalmazásának törvényben meghatározott feltételei nem állnak fenn, a fogvatartott mozgásának a korlátozása azonban a fogvatartás biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmény megelőzése érdekében szükséges, mozgáskorlátozó eszközként bilincs vagy a végtagra helyezett, testi sérülést nem okozó más eszköz alkalmazható.

A mozgáskorlátozó eszköz alkalmazásáról szóló döntést az érintett fogvatartott vonatkozó adatok és információk alapján kell meghozni, amelynek során figyelembe kell venni a kockázatelemző és értékelő összefoglaló jelentés tartalmát is. A mozgáskorlátozó eszköz alkalmazása során különös tekintettel kell lenni a törvényes bánásmód és az emberi méltóság tiszteletben tartására.

A mozgás korlátozása történhet a kezek előre vagy hátra bilincselésével, két vagy több személy egymáshoz rögzítésével, bilincs és bilincsrögzítő öv együttes alkalmazásával, vezetőszárral ellátott bilincstag (vezető bilincs), valamint egyéb, a végtag rögzítésére alkalmas eszköz (lábbilincs) használatával is. Testi sérülést nem okozó, más alkalmas eszköz (pl.: nadrág- vagy derékszíj, stb.) ilyen célra csak akkor vehető igénybe, ha az alkalmazás feltétele fennáll és az előzőekben felsorolt eszköz nem vagy nem kellő mennyiségben áll rendelkezésre. Vezetőbilincs elsősorban előállítás végrehajtása során alkalmazható.

Büntető ügyben történő előállításkor az eljáró ügyész vagy a bíróság elrendelheti az alkalmazott mozgáskorlátozó eszköz eltávolítását. Az előállító biztonsági felügyelő az erre vonatkozó rendelkezést köteles végrehajtani. **Az intézkedés nem vonatkozhat a vezető és a lábbilincs eltávolítására.** Az előállítás során kiemelt szerepe van a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazásának, ugyanis az intézeten kívül jelentősen megnő a rendkívüli események elkövetésének kockázata, így különösen a szökési, valamint támadó jellegű cselekményeké. Ezen események megelőzése, megszakítása egyértelműen a bv. szervezet feladata. A Bv. Szabályzat szerint azon elítélt esetében, akinél biztonsági okok miatt indokolt a vezető- vagy a lábbilincs alkalmazása, az még a bíró vagy az ügyész rendelkezése alapján sem távolítható el.

Ha a fogvatartott meghatározott helyen tartása másként nem biztosítható – a járművön való szállítást kivéve – **átmeneti intézkedésként végtagja tárgyhoz is rögzíthető.** Szállításkor az elítéltet tilos tárgyhoz rögzíteni, valamint kezeit hátra bilincselni. Ez alól kivételt képez, ha a

jármű valamilyen ok miatt hosszabb időre várakozásra kényszerül és a biztonságos őrzés más módon nem biztosítható. A fogvatartott foglalkoztatása, oktatása, kulturális- és sportrendezvényen, vallásgyakorlás során nem lehet mozgáskorlátozó eszközt alkalmazni.

A mozgáskorlátozó eszközt **utasításra vagy saját elhatározásból** lehet alkalmazni, amit minden esetben írásban kell rögzíteni. Amennyiben a személyi állomány tagja saját elhatározásból alkalmaz mozgáskorlátozó eszközt, annak indokoltságát a bv. intézet parancsnoka **nyolc napon belül** köteles kivizsgálni.

A mozgáskorlátozó eszköz alkalmazás a biztonságot sértő vagy veszélyeztető körülmény megszűnéséig, de **folyamatosan legfeljebb 12 óra időtartamban** tartható fenn, ha az elítélt egészségi állapota azt megengedi. A 12 óra időtartam nem vonatkozik a fogvatartott bv. szerven kívüli előállítására, szállítására vagy őrzésére, ezért előállítás esetén az elrendelési ok megszűnésének a tárgyaláson történt szabadlábra helyezést, vagy a bv. szervbe visszaérkezést, szállításnál a bv. szervbe történő visszaérkezést vagy célintézetbe érkezést, külkórházban történő gyógykezeléskor pedig a visszaszállítás befejezését kell érteni. Nem minősül folyamatos alkalmazásnak, ha a mozgáskorlátozó eszköz levétele és újabb alkalmazása között **két óra eltelt**.

Mozgáskorlátozó eszközt lehet alkalmazni:

- a behelyezés indokának figyelembe vételével biztonsági zárkában vagy biztonsági részlegén elhelyezett, vagy biztonsági elkülönítésbe helyezett fogvatartottal szemben, ha zárkán, illetve részlegén kívüli kísérése történik,
- körleten belüli vagy azon kívüli kísérés időtartama alatt azzal a fogvatartottal szemben, akinél alapos okkal feltételezhető, hogy kísérésekor a fogvatartás biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekményt szándékozik megvalósítani,
- kör- és célszállítás során,
- előállítás végrehajtásakor,
- nem a bv. által működtetett egészségügyi intézményben történő gyógykezelés időtartama alatt,
- önkárosító magatartás megelőzése céljából,
- ha bv. szerven kívüli vagy külső munkahelyről bűncselekmény megalapozott gyanúja vagy fegyelmi vétség elkövetése miatt a fogvatartott soron kívüli beszállítása vagy bekísérése válik indokolttá.

Lábbilincs elsősorban azzal az elítélttel szemben alkalmazható,

- akinek kezére sérülés vagy a kézfej hiánya miatt mozgáskorlátozó eszköz nem helyezhető, vagy
- akinél alapos okkal feltételezhető, hogy kíséréskor a fogvatartás biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekményt szándékozik megvalósítani, különösen, ha szökésétől, az életet és testi épséget sértő vagy veszélyeztető támadásától, önkárosító magatartásától, valamint a bv. intézet működésének súlyos megzavarására irányuló cselekmény megvalósításától kell tartani.

A bv. szervezeténél rendszeresített bilincs fajták:

- patentbilincs,
- kombinált bilincs, (patent+vezetőszár),

- vezető szárral ellátott bilincstag, (vezető bilincs),
- lábbilincs, (a bőrtágok között 28 cm¹⁸⁵)
- egyszer használatos szalagbilincs.

A bilincselés módjai különösen a következők:

- két vagy több ember kezének egymáshoz bilincselése,
- kezek előre, illetve hátra bilincselése,
- indokolt esetben lábak egymáshoz bilincselése,
- indokolt esetben tárgyhoz bilincselés,
- bilincs és bilincsrögzítő öv együttes alkalmazása.

A felsorolt módszerek és eszközök kombináltan is alkalmazhatók.

A **bilincselés módját** az intézkedő az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy:

- **a kezek hátra bilincselése** akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszert követően kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet támadástól, illetve szökéstől,
- **lábbilincselés, illetve kéz- és lábbilincselés együttes alkalmazása** akkor indokolt, ha a fogvatartottól feltételezhető, hogy önmagában vagy másban kézbilincs alkalmazása esetén is kárt tud okozni, vagy szökési szándéka feltételezhető,
- **tárgyhoz bilincselésnek** akkor van helye, ha a fogvatartott további önkárosításának, támadásának vagy szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése, illetve az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható, illetve önkárosító állapot az ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartott elkülönítésére szolgáló helyiségbe helyezés szükségességét nem éri el, vagy nem áll rendelkezésre,
- a fogvatartott további önkárosítás megakadályozása céljából történő tárgyhoz bilincselését **kizárólag kamerával ellátott** egyszemélyes elkülönítésre szolgáló zárkában lehet végrehajtani, a rögzítést a fogvatartott veszélyességi fokának figyelembevételével, végső esetben háton fekvő helyzetben, a kezek és lábak egyidejű rögzítésével, illetve fej védelmét szolgáló védőeszköz felhelyezésével kell elvégezni,
- a tárgyhoz bilincselés időtartama alatt a fogvatartott **óránkénti egészségügyi kontrolljáról** gondoskodni kell,
- amennyiben a tárgyhoz bilincselés alkalmazásának feltételei **két óra** folyamatos időtartamnál tovább állnak fenn, akkor – az embertelen, megalázó bánásmód elkerülése érdekében – a tárgyhoz rögzítést meg kell szüntetni, ezzel egyidejűleg biztonsági elkülönítést kell elrendelni, és a fogvatartottat az ön- és közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartott elkülönítésére szolgáló helyiségben kell elhelyezni,
- az ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartott elkülönítésére szolgáló helyiségből történő kihelyezést követően – amennyiben a fogvatartott magatartása újból indokoltá tenné – **adott napon a tárgyhoz bilincselést már nem lehet ismételtén végrehajtani**, ebben az esetben a fogvatartottat vissza kell helyezni az ön- és közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartott elkülönítésére szolgáló helyiségbe,

¹⁸⁵ A BVOP biztonsági szolgálatvezetőjének 30500/7403-3/2019.ált. számon kiadott körlevele a lábbilincsek átalakításának és a lánctag hosszának rövidítése témájában

- amennyiben a tárgyhoz bilincselés végrehajtása a bv. szerv területén kívül válik szükségessé, abban az esetben a vonatkozó – fogvatartottak bv. intézetén kívül történő előállításáról szóló – szakutasításban foglalt meghatározások szerint kell eljárni,
- a fogvatartott tárgyhoz rögzítésének esetszámait az intézet az év végi adatszolgáltatásainak jelentése során köteles megjeleníteni, továbbá a tárgyhoz rögzítés időpontjában a **BVOP főügyeletére jelentést tenni**,
- a fogvatartott tárgyhoz bilincselését a bv. szerv vezetője által **kijelölt szakterületi vezető rendelheti el**, hivatali időn kívül, amennyiben az időveszteség a fogvatartott testi épségét veszélyeztetné, abban az esetben az **elrendelés átruházható a szolgálatban lévő biztonsági tisztre**.

Külső kórházba történő előállítás esetén a vizsgálat vagy orvosi ellátás idejére a mozgáskorlátozó eszközt – szükség esetén – a fogvatartottnak arra a végtagjára kell áthelyezni, amelyen az a vizsgálatot vagy az **ellátást nem akadályozza**. Amennyiben a vizsgálatot vagy az ellátást végző személy ragaszkodik az eszköz eltávolításához, akkor a biztonsági felügyelő az eligazítás során erre vonatkozóan kapott utasítás szerint járjon el. Ha a fogvatartottat baleset, illetőleg löfegyverhasználat miatt vagy más okból elsősegélyben vagy orvosi ellátásban kell részesíteni és az másképpen nem végezhető el, akkor a mozgáskorlátozáson enyhíteni kell, illetve más végtagra kell az eszközt áthelyezni, vagy szükség esetén a mozgáskorlátozást meg kell szüntetni.

Amennyiben a mozgáskorlátozó eszköz láthatóan sérülést okozott, a szükséges **egészségügyi ellátásról gondoskodni kell**.

A **mozgáskorlátozó eszközök felhelyezésének gyakorlati végrehajtását** az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettesének 10/2019. (10.31.) OPBFH körlevele¹⁸⁶ tartalmazza, amely a büntetés-végrehajtási-szervezetben alkalmazandó intézkedéstaktikai eljárásokról és a kényszerítő eszközök alkalmazásának rendjéről szól.

4. Elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazása

Az elektronikai távfelügyelet egy olyan új biztonsági intézkedés, amelynek alkalmazásával a bv. intézetet olyan elítélt is elhagyhatja, aki ezen eszköz nélkül – a biztonsági kockázatára tekintettel – ezt nagy valószínűséggel nem vagy csak őrzéssel, felügyelettel tehetné meg, illetve a rendszer alkalmas az elítélt bv. intézetén kívüli mozgásának és tartózkodási helyének technikai rendszer általi nyomon követésére.

Az elektronikus távfelügyeleti rendszerben működtetett technikai eszköz **biztonsági intézkedésként**, valamint **reintegrációs őrizet céljából** az intézkedés alá vont elítélt bv. intézetén kívüli földrajzi helyzetének meghatározására, valamint a részére előírt magatartási szabályok megtartásának ellenőrzésére alkalmazható.

A fogvatartottak intézetén kívüli mozgásának nyomon követése érdekében **elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazható**

- a fogvatartott bv. intézet területén kívül történő foglalkoztatása,

¹⁸⁶ IV. fejezet, Az egyes biztonsági feladatok végrehajtása során alkalmazandó taktikai eljárásokra, 43. pont

- a nem a büntetés-végrehajtási szervezet kezelésében lévő egészségügyi intézményben elhelyezett fogvatartott őrzése, felügyelete,
 - a súlyos beteg közeli hozzátartozóját meglátogató fogvatartott felügyelete,
 - a közeli hozzátartozója temetésén részt vevő fogvatartott felügyelete,
 - csoportos kimaradás felügyelete
- esetén.

Amennyiben az elítélt a végtagjára **felhelyezett eszközt eltávolítja**, haladéktalanul gondoskodni kell az elítélt felkutatásáról, bv. szervbe történő visszaszállításáról. Az eredményes végrehajtás érdekében a rendőrség együttműködését kell kérni. Az elektronikus távfelügyeleti eszköz nem alkalmazható, amennyiben a fogvatartott szívritmus-szabályozóval rendelkezik.

Az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazásával kapcsolatos egyéb szabályok¹⁸⁷:

- Jelzések kivizsgálása elsődlegesen a bv. intézet technikai központjának a feladata.
- Ennek keretében köteles telefon útján **az elítélttel felvenni a kapcsolatot** és tájékoztatást kérni a jelzés okáról. Ha többszöri próbálkozás ellenére nem sikerül telefon útján az elítélttel való kapcsolatfelvétel, értesíti a bv. pártfogó felügyelőt, aki hivatali munkaidejében személyesen ellenőrzi az elítéltet.
- Az ellenőrzés eredményéről annak végrehajtását követően a bv. pártfogó felügyelő köteles értesíteni az intézeti ügyeletet. Ha az ellenőrzés során megállapítást nyer, hogy az elítélt a **magatartási szabályokat súlyosan megszegte** vagy a távfelügyeleti **eszközt szándékosan megrongálta, vagy eltávolította és kivonta magát a végrehajtás alól**, a bv. pártfogó felügyelő és a bv. intézet parancsnoka köteles a bv. bíró, valamint az ügyész felé intézkedni.
- **Súlyos magatartási szabályszegésnek minősül** különösen, ha az elítélt:
 - magatartása a reintegrációs célokkal nem összeegyeztethető;
 - a bv. bíró által előírt magatartási szabályokat megtartja, de életvitele, magatartása megbotránkozást vált ki a lakókörnyezetében;
 - magatartása veszélyezteti a vele közös háztartásban életvitelszerűen tartózkodókat vagy fennáll a családon belüli erőszak kockázata;
 - rendszeresen leittasodik vagy kábító hatású szereket fogyaszt;
 - ismétlődő jelleggel, sorozatosan zónasértést követ el;
 - az előzőekben foglaltak elkövetése miatt vele szemben rendőri intézkedés válik szükségessé.
- További intézkedések foganatosítása indokolt, vagy ha a szabotázs jellegű cselekmény egyértelműen megállapítható, az **intézeti ügyelet haladéktalanul értesíti** az ingatlan területi elhelyezkedése szerint illetékes megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság tevékenység-irányítási központját.
- A távfelügyeleti eszközt minden esetben feltöltött állapotban kell felhelyezni, azt - és a későbbi eltávolítást - kizárólag az elítélttel **azonos nemű személyi állományú tag végezheti** el.

¹⁸⁷ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 4/2020. (III.6.) BVOP utasítása a bv. szervezet elektronikus távfelügyeleti rendszer működtetésével kapcsolatos feladatainak végrehajtásáról

- A távfelügyeleti eszköz alkalmazásával összefüggő szolgálati feladatokat, intézkedéseket (felhelyezés, eltávolítás, szabotázs, kijelölt terület elhagyása, stb.) a Biztonsági Szabályzat 1. függelékének "**A szolgálat alatt történt események**" rovatában **rögzíteni szükséges**.
- A bv. intézet ügyeletére beérkező, a magatartási szabályok megsértésére utaló jelzések kiváltó okainak kivizsgálása a bv. intézet parancsnokának intézkedésében meghatározott szabályok szerint a bv. intézet biztonsági tisztje, illetve a bv. pártfogó felügyelő kötelessége. Ennek érdekében a beérkező jelzéseket a technikai rendszert kezelő személyi állományi tag folyamatosan értékeli, amennyiben rendellenességet tapasztal, azt **haladéktalanul jelenti** a szolgálati előjárójának.
- A bv. intézet által értékelt, a magatartási szabályok megszegésének gyanúját felvető jelzések kivizsgálásának eredményéről, a bevezetett intézkedésekről, valamint az eszközök esetleges működési zavaráról a **BVOP Főügyeletesének jelentést kell tenni, valamint értesíteni kell 3 munkanapon belül írásban a törvényességi felügyeletet ellátó ügyész**.
- A biztonsági intézkedés alóli kibúvás gyanúja esetén, illetve amennyiben bebizonyosodik, hogy az elítélt a reintegrációs őrizet hatálya alól kivonta magát - az illetékes rendőri szerv együttműködését kérve - **haladéktalanul intézkedni kell az elítélt tartózkodási helyének beazonosítására, az elítélt elfogására, bv. intézetbe történő visszaszállítására**.
- Az intézet ügyeletén a biztonsági tiszt által kijelölt személyi állományi tag **köteles nyilvántartást vezetni** azokról az őrizetesekről, akik több alkalommal részesültek figyelmeztetésben zónasértés miatt, a bv. pártfogó jelzése alapján korábban magatartási szabályt szegtek vagy a helyszíni ellenőrzések alkalmával nem mutattak együttműködő magatartást.
- A **technikai rendszer meghibásodásáról, leállításáról, valamint annak helyreállításáról** a bv. intézet biztonsági tisztjének jelentést kell tennie a BVOP főügyelete és közvetlen szolgálati előjárója részére, továbbá soron kívül értesítenie kell az illetékes megyei rendőr-főkapitányság tevékenységirányítási központját, valamint a bv. intézet informatikusát és a bv. pártfogó felügyelőt.
- Az elektronikus távfelügyeleti rendszer egyes elemeinek, vagy teljes egészének technikai meghibásodása esetén, amennyiben az a reintegrációs őrizet vagy az intézkedés alá vont fogvatartott hollétének nyomon követhetőségét megakadályozza a **törvényességi felügyeletet ellátó ügyész értesíteni kell**.¹⁸⁸
- A technikai rendszert kezelő személyi állományi tag másfél óránként - kivéve a 23.00 órától 04.00 óráig terjedő időszakot - **telefonon köteles ellenőrizni** a reintegrációs őrizetben lévő elítéltet. A telefonbeszélgetés során az őrizetes nem szerezhethet tudomást a technikai rendszer meghibásodásáról. Amennyiben a **telefonos ellenőrzés nem jár eredménnyel**, a helyi szinten kialakított együttműködés alapján kérelemmel kell fordulni a területileg illetékes rendőri szerv felé, helyszíni ellenőrzés lebonyolítása érdekében.

5. Elektronikus megfigyelési eszköz alkalmazása

¹⁸⁸ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 6/2019. (11.05.) OP körlevélének 1. számú melléklete

A bv. szerv biztonságos működéséhez, az esetleges rendkívüli események gyors észleléséhez, a szükséges intézkedések haladéktalan megtételéhez, az utólagos vizsgálatok eredményesebb lefolytatásához jelentős mértékben hozzájárul ez a biztonsági intézkedés.

A bv. intézet területén zárt rendszerű műszaki megoldással kiépített elektronikus álló- és mozgókép, valamint hang rögzítésére alkalmas megfigyelőrendszer működhet. A bv. szerv területére való belépésre szolgáló minden bejáratnál jól láthatóan elhelyezett, jól olvasható felirattal fel kell hívni a figyelmet arra, hogy **elektronikus megfigyelőrendszer működik**, valamint arra, hogy a kép- és hangfelvételt a bv. szerv rögzítheti.

Az elektronikus megfigyelési eszköz alkalmazásáról a bv. szerv területére belépni szándékozó személyeket jól látható és olvasható módon, az alábbi felirattal kell tájékoztatni:

**„A bv. szerv területén elektronikus megfigyelési eszközöket alkalmazunk.
A hang- és képanyagokat a bv. szerv rögzítheti.”**

A fogvatartottak intézeten belüli mozgásának megfigyelése, valamint a büntetés-végrehajtás rendjének biztosítása céljából a bv. intézetnek fogvatartottak részére fenntartott, **közös használatú helyiségeiben, bv. intézet udvarán, folyosóin**, valamint a bv. intézet területét határoló **külső falakon és kapujánál** elektronikus megfigyelési eszközt helyezhető el. A büntetés-végrehajtás rendjének biztosítása, valamint bűncselekmények, szabálysértések és fegyelmi vétségek vagy más jogsértések megelőzése céljából a **biztonsági zárkában és részlegen, a biztonsági elkülönítőben, a HSR részlegen, a fegyelmi elkülönítőben és a magánelzárás fenyítés végrehajtására kialakított zárkában**, valamint az fogvatartottak **szállítására szolgáló járműben** is elhelyezhető elektronikus megfigyelési eszköz.

A korábban öngyilkosságot megkísérlő vagy a saját testi épsége elleni önkárosító cselekményt elkövető fogvatartott zárkájában a **fogvatartott életének, testi épségének megóvása érdekében** helyezhető el elektronikus megfigyelési eszköz, ha a fogvatartott viselkedésének folyamatos nyomon követése szükséges, valamint, ha a fogvatartott életének és testi épségének megóvása érdekében az egyébként szükséges.

Az elhelyezett elektronikus megfigyelési eszköz **nem alkalmazható** külön légtérű illemhely, vagy fürdőhelyiség megfigyelésére.

Az elektronikus megfigyelési eszköz által rögzített felvétel és az abban szereplő személyes adat a felvételen szereplő személy által, jogainak gyakorlása érdekében indított eljárásban is felhasználható. Az a felvételen szereplő személy, akinek a felvételre a jogainak gyakorlása érdekében van szüksége, a rögzítéstől számított **harminc napon belül** jogának vagy jogos érdekének igazolásával kérheti, hogy az adatot annak kezelője ne törölje. A jogainak gyakorlása érdekében indított eljárás során a felvétel a bíróság vagy más szerv megkeresésére továbbítható. Az elektronikus megfigyelési eszközzel rögzített felvételt legfeljebb **a rögzítést követő hatvan nap elteltével törölni kell**, ha a felvételen szereplő személy által, jogainak gyakorlása érdekében indított eljárás lefolytatását nem kezdeményezték vagy a felvételen szereplő személy a felvétel megőrzését nem kérte. Ha felvételen szereplő személy jogainak gyakorlása céljából az adat felhasználására kerül sor, akkor az eljárás befejezését követően kell az elektronikus megfigyelési eszközzel rögzített felvételt törölni. Ha büntetőeljárás indult, a rögzített kép- illetve hanganyagot vagy ezek másolatát az eljáró hatóság kérésére az iratokhoz csatolás érdekében meg kell küldeni, törölni a kérelemtől számított **kilencvenedik napon** kell.

A büntetés-végrehajtási szervezet a felvétel kezelése során köteles megtenni az ahhoz szükséges szervezési, technikai és egyéb adatbiztonsági intézkedéseket, hogy az érintett személy személyes adatait, így különösen magántitkait és magánéletének körülményeit illetéktelen személy tudomására jutásától megóvjá.

Az elektronikus megfigyelési eszközök üzemeltetése, telepítése és ellenőrzése¹⁸⁹

A bv. szerv területén elhelyezett **elektronikus megfigyelési eszközök telepítésének meghatározása** minden esetben a bv. szerv vezetőjének hatásköre, az általa vezetett bizottsággal hajtja végre a kamerák elhelyezésének felülvizsgálását és az új kamerák helyének kiválasztását. A bizottság tagja a biztonsági osztályvezető, informatikai osztályvezető, gazdasági osztályvezető, valamint gazdasági társaságok esetén a Kft. munkáltatás-biztonsági vezető. A vezetői döntés során **figyelembe kell venni** a megfigyelt terület biztonsági kockázatát, a megfigyelés folyamatosságának szükségességét, a telepített eszközök számát, valamint a megfigyelésükre rendelkezésre álló élő erő létszámát és az elmúlt időszak eseményeit is. Az eszközök telepítése során a **prioritási sorrendek** kialakításához, illetve a megfigyelésre szolgáló eszközök műszaki paraméterezéséhez (Pl.: fix kamera, vagy forgó zsámolyos, infra érzékelő) fel kell használni a **bv. intézet kockázati térképét** is.

A kockázat elemzés akkor hatékony, ha elemző értékelő munka segítségével valamennyi körülmény mérlegelését követően a telepített eszközök **teljes terjedelmében lefedik a biztonsági szempontból veszélyes területeket**. Meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy hivatali időn kívül, illetve munkaszüneti napokon a **szolgálatos biztonsági tiszt, biztonsági főfelügyelő, vagy technikai rendszerkezelő a felvételeket vissza tudja nézni**.

Az elektronikus megfigyelési eszközök által közvetített képek figyelésére szolgáló központi szolgálatteljesítési helyen a **szolgálatellátás folyamatosságát fenn kell tartani**. A bv. szervben belül folyamatosan biztosítani kell, hogy a megfigyelési eszköz által továbbított, illetve rögzített adatokhoz illetéktelen személy ne férhessen hozzá. Az elektronikus megfigyelési rendszer kezelésével megbízott személyi állományi tag **figyelmét még időszakosan sem lehet a szolgálatellátásától elvonni**. A rendszerkezelő bármilyen jellegű akadályoztatása esetén, annak időtartamára a biztonsági tiszt köteles a rendszer felügyeletére és a kameraképek figyelésére – arra kiképzett – **helyettesítő személyt kijelölni**. Az átvételre a rendszeresített átadás-átvételi okmányban való rögzítés mellett kerülhet sor, melyből mindig megállapíthatónak kell lennie, hogy a rendszer felügyeletét az adott időpontban ki látta el. A **felhasználóváltást végre kell hajtani és az átvevőt tájékoztatni kell** a szolgálat alatt tapasztalt eseményekről, a folyamatban lévő feladatokról, az adott napi szolgálatellátásra meghatározott kiemelt megfigyelésű tevékenységről.

A bv. szerv **biztonság-technikai ügyeletét úgy kell kialakítani**, hogy a biztonsági szempontból kritikus veszélynek kitett területek megfigyelése kerüljön a technikai rendszer kezelőjének központi látóterébe. Az alacsony biztonsági kockázattal bíró területek kamera képei periférikusan helyezkedjenek el úgy, hogy azok ne zavarják a központi tevékenységet, ugyanakkor belátható távolságra kerüljenek a technikai rendszer kezelőjének felállítási pontjától. Fontos kritérium, hogy a telepített kamerák akár napszakhoz köthető beállítás alkalmazásával is, de **egyetlen esetben se figyeljenek** biztonsági szempontból relevanciával

¹⁸⁹ A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Biztonsági Szolgálatvezetője által 30500/9042-1/2018.ált. számon az elektronikus megfigyelési eszközök üzemeltetése, telepítése és ellenőrzése tárgyában kiadott körlevele A BVOP Biztonsági Szolgálat által 30500/7983-7/2019. ált. számon kiadott Módszertani Útmutatója a technikai rendszer kezelő feladatainak meghatározására és a kameraképek megfigyelésének optimalizálására

nem rendelkező tereptárgyat, területet. A megfigyelés szempontjából kiemelt prioritású területeket nappali és éjszakai időszakban részletesen a módszertani útmutató tartalmazza. A monitoron elhelyezett kameraképek felosztását és elrendezését napszaknak, megfigyelési időszakoknak megfelelően, valamint, hogy az adott időszakban mely kameraképek megfigyelését kell végrehajtani a módszertani útmutató mellékletei alapján a helyi intézkedés mellékleteken kell kiadni. A biztonság-technikai ügyeleten a személyi állomány éberségének fenntartása érdekében, a **munkaközi szünetek kiadására**, valamint az egyéb feladatra történő váltások megszervezésére a szolgálat ellátás során a szükséges intézkedéseket minden esetben meg kell tenni. Gondoskodni kell az **óránkénti váltásokról** úgy, hogy naponta 6 óránál többet 1 fő ne üljön a technikai rendszer monitorjai előtt.

A technikai ügyeleten szolgálati tevékenységet ellátó állomány részletes feladatait a **módszertani útmutatóban felsorolt szempontok alapján** útutasításban, szolgálati utasításban, munkaköri leírásban, rendvédelmi igazgatási alkalmazott és munkaviszonyban álló munkavállaló esetén annak biztonsági mellékletében kell rögzíteni, további feladatokat a biztonsági tiszt utasításai szerint eligazítás alapján köteles ellátni.

A fogvatartottak elhelyezésére szolgáló részlegeken és egyéb szolgálatteljesítési helyeken megfigyelt kameraképek személyi állomány általi hozzáférését úgy kell kialakítani, hogy az ott **szolgálatot teljesítők beállítási vagy konfigurálási lehetőséggel rendelkezzenek** az adott eszköz tekintetében. A mindenkor megfigyelt terület valóban releváns, a szolgálat ellátását és a fogvatartás biztonságát ténylegesen elősegítő képeket közvetítsen. A nappalos és éjszakai szolgálatban történő kamerakép megfigyelés – a napirendi pontok végrehajtásának elsődlegessége miatt – különüljön el, éjszakai szolgálatban gyakoribb ellenőrzést kell elrendelni.¹⁹⁰

Mobil megfigyelési eszköz¹⁹¹

A végrehajtás rendjének és a fogvatartás biztonságának fenntartása érdekében fogatosított intézkedéssel érintett személyről, valamint az intézkedés szempontjából lényeges körülményről, tárgyról mobil **elektronikus megfigyelési eszközzel képfelvétel, hangfelvétel vagy kép- és hangfelvétel készíthető**. A mobil elektronikus megfigyelési eszközzel rögzített felvétel és az abban szereplő személyes adat felhasználására és kezelésére a Bv. Kódex, az elektronikus megfigyelési eszköz által rögzített felvétel és az abban szereplő személyes adat felhasználására és kezelésére vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

6. Motozás

Biztonsági intézkedésként motozás csak fogvatartottal szemben alkalmazható, a fogvatartott személyes használati tárgyai és teljes ruházata átvizsgálható. Az intézkedésnél technikai eszköz és szolgálati kutya is igénybe vehető.

A **motozás célja** a fogvatartás rendjét vagy biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmények megelőzése, illetve megakadályozása, rendkívüli esemény elkövetésére alkalmas tárgyak

¹⁹⁰ Az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettesének 30500/7182-1/2020.ált számon kiadott körlevele a technikai rendszerkezelő feladatainak meghatározására és a kameraképek megfigyelésének optimalizálására kiadott módszertani útmutató rendelkezéseinek helyi kiterjesztésére vonatkozóan

¹⁹¹ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 11.§ (8) bekezdés, Hatályos: 2017.01.01.

előtalálása, tiltott tárgyak felkutatása, büntetőeljárással vagy fegyelmi eljárással összefüggő tárgyi bizonyítási eszközök megszerzése.

A motozás nem történhet szeméremsértő, megalázó módon. A motozás végrehajtása során fokozott figyelmet kell fordítani a helyszín és a módszer megválasztására. Célszerű kihasználni a váratlanság lélektani hatását, ugyanakkor **fel kell készülni** az intézkedés alá vont személy esetleges támadására vagy ösztönszerű viselkedésére. A végrehajtás során a fogvatartott személyiségi – különösen a szeméremhez, intimitáshoz – kapcsolódó jogait csak indokolt esetben és kizárólag az intézkedés jogszerű céljának eléréséhez szükséges mértékben lehet korlátozni.

A motozás az elítélt testének és ruházatának, valamint a nála lévő személyes tárgyainak az átvizsgálása. **Az elítélt motozását - ide nem értve a motozásnál közreműködő orvost és egészségügyi szakszemélyzetet, valamint a technikai eszközzel történő ruházatátvizsgálást végző személyt - az elítélttel azonos nemű személy végezheti.** Ha a testfelület és ruházat átvizsgálására – amennyiben a ruházat nem kerül levételre – irányuló motozás kézi fémkereső alkalmazásával történik, a fogvatartottal **ellentétes nemű személy csak úgy hajthatja végre a vizsgálatot**, hogy a technikai eszköz semmilyen fizikai kontaktusba nem kerülhet a vizsgálat alá vont személy testével, ruházatával.

Testüregek átvizsgálását – a szájüreg kivételével – csak orvos végezheti, melynél kizárólag a fogvatartottal azonos nemű, szükséges létszámú személyzet és csak indokolt esetben lehet jelen. A **szájüreg** szemrevételezéssel történő ellenőrzését a bv. intézet állományának a fogvatartottól eltérő nemű tagja is végrehajthatja.

Az altesten lévő testnyílások szemrevételezését is csak orvos vagy egészségügyi szakszemélyzet végezheti.¹⁹²

A motozás során kerülni kell az indokolatlan károkozást. Intézkedni kell arra is, hogy az intézkedés alá vont személy a biztonsági intézkedéssel kapcsolatos jogairól, kötelezettségeiről anyanyelvén vagy az általa ismert más nyelven tájékoztatást kapjon.

A **szívrítmus-szabályozóval élő** fogvatartott technikai eszközzel nem ellenőrizhető. A motozás végrehajtásának megkezdése előtt – amennyiben arra lehetőség van – az érintettet a végrehajtás alatti együttműködő magatartásra figyelmeztetni kell.

A motozás végrehajtható:

- kézzel,
- az e célra rendszeresített technikai eszközökkel,
- speciálisan kiképzett szolgálati kutyával.

A motozás fajtái:

- ruházat átvizsgálása,
- testfelület átvizsgálása,
- testüreg átvizsgálása.

A ruházat átvizsgálás kétféle módon történhet:

- a fogvatartotton lévő ruházat tapintásos módszerrel való végrehajtásával,

¹⁹² A szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII.19.) IM rendelet 59. §. (3) bekezdés, Hatályos: 2018.01.01.

- a ruházat levételére irányuló utasítást követően, a levett ruházat, tapintásos módszerrel, technikai eszközzel, vagy speciálisan kiképzett szolgálati kutyával való végrehajtásával.

A testfelület átvizsgálása során különös figyelmet kell fordítani:

- a lábszár és boka környékére,
- a tenyér és ujjak közére,
- a combok között a nemi szervek környékére,
- női fogvatartott esetében a mellek környékére,
- a sarkakra, talpakra, hátközépre, hajzatra és a szakállra.

A ruházat átvizsgálása során különös figyelmet kell fordítani:

- a kabát, zubbony és inggallérra,
- a nadrág derékvarrására és hajtókájára,
- a cipő talpára, sarkára, belsejére,
- a fehérneműre.

A fogva tartás biztonságának fenntartása érdekében a fogvatartottat meg kell motozni:

- befogadáskor és visszafogadáskor,
- zárkába, lakóhelyiségbe helyezés előtt,
- elkülönítés, magánelzárás, biztonsági zárkába- vagy részlegre helyezés előtt,
- szállítás, előállítás előtt és után,
- foglalkoztatásra indulás előtt, foglalkoztatás befejezésekor és a körletre visszaérkezéskor,
- biztonsági vizsgálat, biztonsági szemle során,
- látogatás előtt és után,
- szabadon bocsátás előtt,
- ha feltételezhető, hogy tiltott tárgyat tart magánál.

A bv. szerv vezetője az előzőekben meghatározottakon túl más esetekben is elrendelheti a motozást, így különösen:

- csoportos rendezvény előtt és után,
- meghallgatás, kihallgatás előtt és után,
- szabadlevegőn tartózkodás előtt és után,
- munkavégzés közben, előtte és utána,
- eltűnt tárgy, eszköz, anyag felkutatása érdekében.

A fogvatartottak zárkába helyezése, valamint kiléptetése során a **motozás végrehajtása mellőzhető** azokban az esetekben, ha az érintett fogvatartottak csoportosan, napirendi pont szerinti tevékenység (pl.: szabadlevegőn tartózkodás, munkára ki- és bevonulás, látogatófogadás, kiétkezés) céljából hagyják el az elhelyezési részleget, vagy érkeznek oda vissza, és **motozásuk a részleg központi pontján** a rendelkezésre álló technikai eszközökkel, tapintásos és kellő arányú vetkőzések módszerrel végrehajtható.¹⁹³

Az elítélt személyes tárgyainak átvizsgálása során, az elítéltnél nem tartható tárgyak elvételéről, illetve megsemmisítéséről jegyzőkönyvet kell felvenni.

¹⁹³ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 7/2019. (12.19.) OP körlevele, Hatályos: 2020.01.01-től

A **motozás gyakorlati végrehajtását** az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettesének 10/2019. (10.31.) OPBFH körlevele¹⁹⁴ tartalmazza, amely a büntetés-végrehajtási-szervezetben alkalmazandó intézkedéstaktikai eljárásokról és a kényszerítő eszközök alkalmazásának rendjéről szól.

Amennyiben az együttműködő fogvatartott **hozzaállása megváltozik és eláll** a további együttműködő magatartástól, akkor az együttműködésre való felhívás, majd a kényszerítő eszköz alkalmazásának lehetőségére történő figyelmeztetés és „a törvény nevében” történő felszólítás után **kényszerintézkedéssel kell a motozást végrehajtani**.

A körlevél meghatározza az együttműködő, a passzívan ellenszegülő és intézkedés alá vont fogvatartott, valamint az aktív ellenállása miatt földre vitt fogvatartott motozásának végrehajtását, illetve a teljes vetkőzéssel végrehajtott motozás gyakorlati mozzanatait.

7. A biztonsági ellenőrzés, a biztonsági vizsgálat és a biztonsági szemle

A biztonsági ellenőrzés

A **biztonsági ellenőrzés célja a rongálások, valamint a fogolyszökés előkészületének felderítése.**

Az ellenőrzés kiterjed a nyílászáró szerkezetek, a berendezési- és felszerelési tárgyak állapotára, a falak, a mennyezet, a padozat és a rácsok épségére is.

A biztonsági **ellenőrzést alapvetően szemrevételezéssel kell végrehajtani**, de a bv. szerv vezetője a végrehajtás hatékonysága érdekében további módszereket is meghatározhat. A biztonsági ellenőrzéskor a **fogvatartottak nem lehetnek jelen**, ezért azt olyan időben kell végrehajtani, amikor az ellenőrzendő helyiségeket azok elhagyták, vagy a napirend szerint még nem használják. A villanykapcsolók épségének ellenőrzését is végre kell hajtani, amennyiben az ellenőrzést végző személy a kapcsoló sérülését, hiányát tapasztalja, szolgálati úton jelezze a haladéktalan csere, pótlás érdekében.¹⁹⁵

A zárak, a lakóhelyiségek, az egészségügyi helyiségek és az elítéltek tartózkodására szolgáló egyéb helyiségek biztonsági ellenőrzését **naponta legalább egyszer kell végrehajtani**. A fogvatartottak munkáltatására szolgáló helyiségek vonatkozásában a bv. szerv vezetőjének rendelkezése szerint a **munkakezdés előtt és annak befejezése után kell elvégezni**. Olyan helyiségek esetében, amelyeknél az ellenőrzést az előző pont szerint nem lehet végrehajtani, annak időtartamára a fogvatartottakat a bv. szerv előre meghatározott részére kell kísérni és a felügyeletükről gondoskodni kell. Amennyiben erre – a helyiségben elhelyezett fogvatartott egészségügyi állapota miatt – nincs lehetőség, a biztonsági körülmények feltárása érdekében rendszeresen biztonsági vizsgálatot kell tartani.

A biztonsági ellenőrzést a zárakban és a lakóhelyiségekben a körletfelügyelő a munkahelyeken a foglalkoztatási biztonsági felelős, más helyiségekben (kórterem, tanterem, stb.) a bv. szerv vezetője által meghatározott személyek kötelesek végrehajtani. **Fokozott figyelemmel és körütekintéssel** kell a biztonsági ellenőrzést végrehajtani a magas biztonsági kockázatú fogvatartottak körletrészén, zárkáiban és munkahelyein.

¹⁹⁴ IV. fejezet, Az egyes biztonsági feladatok végrehajtása során alkalmazandó taktikai eljárásokra, 42. pont

¹⁹⁵ A BVOP Műszaki és Ellátási Főosztály vezetőjének 30500/221-1/2019. ált számú körlevele

A biztonsági ellenőrzés végrehajtójának nevét, a végrehajtás idejét és tapasztalatait a bv. szerv vezetője által meghatározott módon dokumentálni kell. A bv. intézet biztonságának fenntartása, a rendkívüli események megelőzése, megszakítása, felszámolása érdekében a napi biztonsági ellenőrzésen túl a bv. intézet helyiségei, területei a nap bármely szakaszában átvizsgálhatók.

A biztonsági vizsgálat

A biztonsági vizsgálat célja a fogvatartás rendjét vagy biztonságát sértő vagy veszélyeztető, tiltott tárgyak felkutatása.

Tiltott tárgynak minősül minden olyan eszköz, tárgy anyag, szer, mely az adott intézet, valamint a központi házirend mellékleteiben felsorolt – a fogvatartott birtokában mennyiségi meghatározás mellett tartható – tárgyak között nem szerepel.¹⁹⁶

A vizsgálatnak ki kell terjednie a fogvatartott személyes használati tárgyainak, valamint a fogvatartott által használt helyiségek átvizsgálására. **A vizsgálattal egyidejűleg a fogvatartott motozását is végre kell hajtani.**

A **helyiségek átvizsgálása** történhet általános szemrevételezéssel, illetve az egyes tárgyi elemek mindenre kiterjedő részletes ellenőrzésével. Az alkalmazott módszer lehet központból kiindulva a perifériák felé haladással, vagy az adott helyiség belső határvonalán haladva balról-jobbra, fentről-lefelé.

A biztonsági vizsgálat a nap bármely szakában végrehajtható, de a jogszabályban meghatározott pihenőidőn belül csak halaszthatatlan esetben végezhető. A biztonsági vizsgálatok szervezéséért és végrehajtásáért a biztonsági osztályvezető, valamint a munkáltatás-biztonsági vezető felelős. A vizsgálatról készült jelentéseknek tartalmaznia kell a vizsgálat célját, idejét, helyét, a végrehajtók létszámát, a megállapításokat, a tett és a javasolt intézkedéseket. A biztonsági vizsgálat végrehajtásának szabályait (gyakoriság, végrehajtók létszáma, eljárás tiltott tárgyak előtalálásakor, stb.) a bv. szerv vezetője határozza meg.

A biztonsági szemle

A biztonsági szemle célja a biztonságra veszélyes körülmények felderítése, valamint a fogvatartott birtokában lévő tárgyak egyidejű és teljeskörű ellenőrzése.

A bv. szerv valamennyi helyiségére és létesítményére kiterjedő biztonsági szemlét szükség szerint, de **legalább négyhavonta kell végrehajtani**, ennek során el kell végezni a fogvatartott motozását, ellenőrizni kell a biztonsági berendezési és felszerelési tárgyak meglétét, rendeltetésszerű használatát. A biztonsági szemlének a bv. szerv valamennyi helyiségére és létesítményére, így a fogvatartottaktól elzártakra (személyzet irodái, vállalkozásoknak bérbe adott helyiségek, stb.) is ki kell terjednie. A biztonsági szemle során minden fogvatartottat meg kell motozni, továbbá ezzel egyidejűleg biztonsági vizsgálat is végrehajtható.

Együttműködési megállapodásban rögzítettek alapján a biztonsági vizsgálat vagy biztonsági szemle végrehajtásában más rendvédelmi szerv tagja is részt vehet. A biztonsági szemle végrehajtásáról és tapasztalatairól jegyzőkönyvet, a feltárt hiányosságok jelentős száma vagy

¹⁹⁶ A BVOP Biztonsági Szolgálatának Módszertani Útmutatója a biztonságra veszélyes tiltott tárgyak bejutásának megakadályozása érdekében végrehajtandó kockázatelemzés elkészítéséhez, 4. pont

súlyossága esetén a megszüntetést előírányzó **intézkedési tervet kell készíteni**. Jóváhagyásáról a bv. szerv vezetője rendelkezik. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell az előző szemle során feltárt, de még meg nem szüntetett hiányosságokat és annak okait is.

A szemle előkészítésével, vezetésével, a dokumentumok összeállításával bv. szervnél a biztonsági osztály vezetőjét, bv. gazdálkodó szervnél a munkáltatás-biztonsági vezetőt kell kijelölni. Ha a biztonsági ellenőrzés, biztonsági szemle vagy biztonsági vizsgálat során a fogvatartott személyes tárgyai között az elítéltnél nem tartható tárgyat találnak, annak elvételéről, illetve megsemmisítéséről jegyzőkönyvet kell felvenni. Ha a fogvatartott a **személyes használati tárgyainak az átvizsgálásánál nincs jelen**, az intézkedést – jegyzőkönyv felvétele mellett – két tanú jelenlétében kell végrehajtani. A jegyzőkönyv egy példányát a fogvatartottnak át kell adni.

Átfogó biztonsági vizsgálat

A bv. szervnél **évente legalább egy alkalommal** a biztonsági rendszer valamennyi elemére kiterjedő, átfogó biztonsági vizsgálatot kell tartani.

Az átfogó biztonsági vizsgálat célja a biztonsági rendszer elemeinek bizottság általi elemzése, a szabályozás, a működtetés és a biztonsági feladatok végrehajtási tapasztalatainak értékelése.

8. Az ajtók zárva tartásának elrendelése

A bv. intézet parancsnoka biztonsági okból, rendkívüli esemény bekövetkezésének a megelőzése, megszakítása vagy felszámolása érdekében – a kiváltó ok megszűnéséig, a végrehajtási fokozattól függetlenül – elrendelheti a fogvatartottak elhelyezési részlegén az ajtók zárva tartását.

Ez a jogkör nem ruházható át. Az elrendelésről a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészséget haladéktalanul értesíteni kell. Az ajtók zárva tartásának **elrendelésekor létszámellenőrzést kell tartani**. Az elrendelés ideje alatt minden érintett fogvatartott a számára meghatározott zárkában vagy lakóhelyiségben köteles tartózkodni. Az intézkedés végrehajtását dokumentálni kell, amelyben szerepelni kell a kiváltó ok rövid leírásának, és azt, hogy mely fogvatartottakat, fogvatartotti csoportokat érint.

Az elrendelés lehet **részleges** vagy **teljes**.

Amennyiben az elrendelés tartama elhúzódik és nincs lehetőség meleg étel elkészítésére vagy kiosztására, akkor hideg élelmet kell a fogvatartottak számára biztosítani. Az ajtók zárva tartásának elrendelését az országos parancsnok részére haladéktalanul jelenteni kell.

9. Egyes jogok gyakorlásának a felfüggesztése

A bv. intézet rendjét, a fogvatartás biztonságát közvetlenül és súlyosan sértő vagy veszélyeztető események felszámolásának idejére – legfeljebb öt napig – a bv. intézet

parancsnoka a fogvatartottak meghatározott csoportjára nézve elrendelheti a fogvatartotti jogok gyakorlásának teljes vagy részleges felfüggesztését.

Az országos parancsnok az intézkedés időtartamát további öt nappal meghosszabbíthatja. Az elrendeléséről vagy meghosszabbításáról az **ügyészt haladéktalanul értesíteni kell**. A bv. szerv vezetője által kijelölt személy a jogok gyakorlásának a felfüggesztéséről az érintett fogvatartottakat, továbbá a lehetőségek szerint mindazokat – a hatóságokat, a látogatásra és csomagküldésre jogosultakat – értesíti, akikre az intézkedés végrehajtása kihat. Az intézkedés vonatkozhat egyes fogvatartottakra, fogvatartottak meghatározott csoportjára, illetve a bv. szervben fogvatartott összes személyre.

Amennyiben a jogok gyakorlása felfüggesztésének időtartama elhúzódik és nincs lehetőség meleg étel elkészítésére vagy kiosztására, akkor **hideg élelmet kell a fogvatartottak számára biztosítani**. Az intézkedést kiváltó ok előidézésében vétlen fogvatartott részére az elmaradt jogainak gyakorlását utólag lehetővé kell tenni.

A végrehajtást írásban dokumentálni kell, amelyben szerepeltetni kell a kiváltó ok rövid leírását, az elrendelés és a megszüntetés időpontját, továbbá a felfüggesztett jogok és az érintett fogvatartotti kör megnevezését.

Az intézkedés során az **alábbi jogok függeszthetők fel**:

- a hozzátartozóival, valamint az általa megjelölt és a bv. intézet által engedélyezett személyekkel, szervezetekkel az e törvényben meghatározottak szerinti kapcsolattartás,
- testi és szellemi állapotának fenntartása, illetve fejlesztése érdekében
 - naponta – a szabadságvesztés végrehajtási rezsimeinél megállapított rendelkezések szerint, de legalább egy óra – szabad levegőn tartózkodás,
 - önképzésre, sajtótermékek megrendelésére, a bv. intézet művelődési és sportolási lehetőségeinek – a szabadságvesztés végrehajtási rezsimeinél megállapított rendelkezések szerinti – igénybevétele,
 - tanuláshoz való jogának a bv. kódexben meghatározottak szerint gyakorlása; általános iskolai, középfokú, valamint felsőfokú tanulmányok megkezdésére, illetve folytatására, a vizsgákra való felkészüléshez tanulmányi és vizsgaszabadsághoz való joga,
- önkéntes vállalása alapján – a szabadságvesztés fokozatának és a rezsimekhez vonatkozó szabályok szerint – oktatási, képzési, valamint reintegrációt elősegítő személyes fejlődését biztosító programokon való részvétele,
- büntetés-végrehajtási szervezeten belüli fogvatartotti fórumon való véleménynyilvánítása.

Az egyes jogok gyakorlásának felfüggesztését az országos parancsnok részére haladéktalanul jelenteni kell.

Felkészülési kérdések alacsony fokú oktatásban résztvevők számára:

- Sorolja fel, hogy fogvatartottal szemben milyen biztonsági intézkedések alkalmazhatóak!
- Sorolja fel, fogvatartott biztonsági elkülönítésére mikor kerülhet sor!
- Ismertesse a biztonsági elkülönítés tartamát és felülvizsgálatának szabályait!

- Ismertesse az ön- és közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartott elkülönítésére vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse az ön- és közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartott elhelyezésére szolgáló helyiség kialakításának kritériumait!
- Ismertesse a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazásának főszabályát!
- Sorolja fel, mikor lehet fogvatartottal szemben mozgáskorlátozó eszközt alkalmazni!
- Ismertesse a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazására vonatkozó szabályokat egészségügyi előállítás, orvosi ellátás, vizsgálat esetén!
- Ismertesse, hogy fogvatartottak intézetén kívüli mozgásának nyomon követése érdekében mely esetekben alkalmazható elektronikus távfelügyeleti eszköz!
- Ismertesse az elektronikus megfigyelési eszköz alkalmazására vonatkozó szabályokat!
- Mi a motozás célja?
- Hogyan történhet, és hogyan nem történhet motozás?
- Sorolja fel a motozás fajtáit!
- A testfelület és a ruházat átvizsgálásakor mire kell különös figyelmet fordítani?
- Mikor kell a fogvatartottat megmotozni?
- Mikor rendelhet el a parancsnok motozást az általánosan meghatározottakon felül?
- Mi a biztonsági ellenőrzés célja?
- Ismertesse a biztonsági ellenőrzés végrehajtására vonatkozó szabályokat!
- Mi a biztonsági vizsgálat célja?
- Ismertesse a biztonsági vizsgálat végrehajtására vonatkozó szabályokat!
- Mi a biztonsági szemle célja?
- Ismertesse a biztonsági szemle végrehajtására vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse az ajtók zárva tartásának elrendelésének szabályait!
- Ismertesse az egyes jogok gyakorlásának felfüggesztésének szabályait!

XVII. FEJEZET

A FOGVATARTÁS RENDJÉT VESZÉLYEZTETŐ ESEMÉNYEK

1. Az eseményekről általában

A rendkívüli esemény fogalma

Rendkívüli eseménynek minősül minden olyan esemény, amely a fogvatartás biztonságát súlyosan sérti, vagy veszélyezteti, és külön intézkedések bevezetését teszi szükségessé, így különösen

- **a terrorcselekmény,**
- **a fogolyzendülés,**
- **a bv. szerv létesítményét, eszközeit, járműveit, valamint a személyi állomány tagját vagy az elítéltet ért támadás,**
- **a bv. szerv létesítményéből vagy járművéből való erőszakos kitörés,**
- **a fogolyszökés,**
- **az elítélt öngyilkossága,**
- **az elítélt halála,**
- **a bv. szerv létesítményét vagy járművét veszélyeztető elemi csapás, vagy jelentős tüzeset.**

A fentebb felsorolt rendkívüli események bekövetkezéséről a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészséget értesíteni kell.¹⁹⁷

A fogvatartott részére az általa végzett munka jellegének, az egészségi állapotának és az életkorának megfelelően kialakított normák alapján, legalább napi háromszori étkezést – ebből legalább egy alkalommal meleg ételt – kell biztosítani. Rendkívüli esemény idején – legfeljebb öt napig – a fogvatartottak kizárólag hideg étellel is elláthatók. A hideg étel elfogyasztásához szükséges eszközöket a bv. intézet biztosítja.

2. Az események csoportosítása¹⁹⁸

- **a személy állománnyal kapcsolatos események**
- **a fogvatartottakkal kapcsolatos események**
- **a bv. szervek működését, biztonságát veszélyeztető események**

¹⁹⁷ 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, a letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól, 48. §. (1-2) bekezdés

¹⁹⁸ A büntetés-végrehajtás országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese által jóváhagyott MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a fogolyszökés rendkívüli esemény felszámolásához, valamint az azzal kapcsolatos jelentések végrehajtásához (20500/4556-1/2019.ált.)

3. Az események fajtái

Az események fajtáit annak alapján különböztetjük meg, hogy az **elkövetésük milyen módon, és formában, milyen cselekményekkel történik**. Alapja pedig az, hogy a büntetés-végrehajtási szerv biztonságának melyik eleme az elkövetett cselekmény, illetve történés esetén a veszélyeztetés tárgya.

Ezek alapján lehet:

- biztonság **személyi feltételeit sértő**, vagy veszélyeztető esemény,
- biztonság **tárgyi feltételeit sértő**, vagy veszélyeztető esemény,
- biztonsági **rendszabályokat sértő**, vagy veszélyeztető esemény.

Az események fajtái ilyen formában sorolhatók fel, bár vannak olyan cselekményfajták is, amelyeket egyszerre több helyre is besorolhatunk, mivel a büntetés-végrehajtási szerv biztonságának egyszerre több elemét is sértik, vagy veszélyeztetik.

3.1. A biztonság személyi feltételeit sértő, vagy veszélyeztető események

Ezen cselekmények **csak aktív módon követhetők el**. A büntetés-végrehajtási szerv biztonságára azért veszélyesek, mert a fogvatartottak őrzését, felügyeletét, ellenőrzését ellátó személyi állomány személye elleni erőszak alkalmazásával, lehetőséget teremtenek további események elkövetéséhez.

A személyi feltételt sértő cselekmények irányulhatnak valamely jogi tárgy ellen is, így bűncselekménynek is minősülhetnek, amelyek lehetnek:

- a személyi állomány bármely tagjának megtámadása,
- hivatalos személyek elleni bűncselekmények.

3.2. A biztonság tárgyi feltételeit sértő, vagy veszélyeztető események

Ezen cselekmények, illetve történések tárgya a büntetés-végrehajtás **létesítményei, épületei, területei, technikai eszközei, műszaki és biztonsági berendezései**.

Az által sértik, vagy veszélyeztetik a büntetés-végrehajtási szerv biztonságát, hogy a fontosabb létesítmények és berendezések (technikai. eszközök. műszaki biztonsági berendezések) megrongálásával, lehetőséget teremtenek más események elkövetésére, vagy működészavar bekövetkezésére, így akadályozzák a büntetés-végrehajtási szerv zavartalan működését.

Ezen cselekmények lehetnek:

- rongálás, rombolás,
- gyújtogatás, tűzokozás
- robbantás, vagy ezekkel való fenyegetés,
- terrorcselekmény,
- elemi csapás.

3.3. A biztonsági rendszabályokat sértő, vagy veszélyeztető események

A biztonsági rendszabályok a szabadságvesztéssel, letartóztatással összefüggő legalapvetőbb jogszabályok foganatosítását, a büntetés-végrehajtási szerv zavartalan működését biztosítják, megsértésük esemény bekövetkezéséhez vezethet.

Ezen cselekmények tárgya tehát, elsődlegesen valamilyen rendszabály, de irányulhat a biztonság más eleme ellen is. Az elkövetés módja ezen cselekmények esetén akár passzív, akár aktív is lehet, amelyek a következőkben nyilvánulhatnak meg:

- az engedetlenség,
- utasítás megtagadás,
- munkamegtagadás,
- táplálkozás megtagadás,
- zárkatorlaszolás,
- fogolyszökés,
- fogolyzendülés.

Ugyanakkor a büntetés-végrehajtási feladatok végrehajtása során bekövetkezhetnek olyan cselekmények, történések, amelyek nem minősülnek eseménynek, azonban a bv. szerv működési rendjét befolyásolják, és jelentési kötelezettség alá esnek.

A büntetés-végrehajtási szervezet ügyeleti tevékenységéről és a jelentések rendjéről szóló BVOP utasítás értelmezésében:

- **esemény:** a fogvatartás biztonságát súlyosan sértő vagy veszélyeztető, külön intézkedések bevezetését szükségessé tevő, továbbá a bv. szerv biztonsága és működése szempontjából fontosnak tartott történet;
- **csoport:** legalább három főből álló, egységes akaratelhatározással fellépő személyek köre;
- **tömeg:** egységes akaratelhatározással fellépő vagy véletlenül az esemény részesévé váló, tíz főt meghaladó létszámú személyek köre;

A bv. szerv személyi állományának tagjai az események bekövetkezésének közvetlen veszélyéről, illetve bekövetkezéséről a közvetlen szolgálati előljárójuknak haladéktalanul kötelesek jelentést tenni.

Esemény bekövetkezésével kapcsolatos személyi állományi jelentések rendje¹⁹⁹

A bv. szerv vonatkozásában bekövetkezett rendkívüli, vagy egyéb, a fogvatartás rendjét és biztonságát sértő események felszámolását követően a **személyi állományi tagok által készített jelentéseknek** a rendkívüli esemény későbbi rekonstruálhatósága érdekében, az esemény jellegéhez igazodó, és a saját hatáskörben, vagy utasításra megtett intézkedések vonatkozásában **a szükséges érdemi információkat tényszerűen tartalmazniuk kell.**

A jelentésbe szövegszerűen kell belefoglalni:

- a cselekmény elkövetőjét, vagy érintettjét (fogvatartott esetén nevét, nyilvántartási számát),
- az esemény megnevezését, vagy leírását,
- helyszínét,
- pontos időpontját, vagy időintervallumát.
- az esemény helyszínén lévő tanúk felsorolását, (a későbbi azonosíthatóság érdekében szükséges, függetlenül attól, hogy ők is jelentés írására kötelezettek-e, vagy sem.)
- a fogvatartottal szemben tett, illetve egyéb intézkedéseket,

¹⁹⁹ A BVOP Biztonsági Szolgálatvezetőjének körlevele a jelentésekkel és egyszemélyes elhelyezésekkel kapcsolatos szakmai elvárásokról (30500/4669-1/2020.ált)

- az intézkedő által észlelt – nem egészségügyi szempontból regisztrált – külsérelmi nyomokat (pl. hematóma, vér, kitört fog, stb.).
- az egészségügyi előállítás indokoltságát, annak megtörténtét (amennyiben a jelentés készítője fogatosította),
- egyéb megtett intézkedések felsorolását,
- a jelentés általános elemeit (készítő neve, rendfokozata, beosztása, dátum, stb.).

Ha az intézkedéssel érintett személy fogalmazott meg panaszt, az erre vonatkozó előzetes nyilatkoztatási kötelezettség, illetve annak **előzetes elbírálására vonatkozó álláspont nélkül kell rögzíteni**. Amennyiben az eseménnyel összefüggésben anyagi károkozás keletkezett, annak leírása, továbbá a jelentést készítő által kezdeményezett fegyelmi vagy kártérítési eljárás tényének, elrendelt fegyelmi vagy biztonsági elkülönítés végrehajtásának rögzítése is fontos tényező.

Az elkészített jelentés akkor tekinthető befejezettnek, ha az előbbieken foglaltakon túlmenően rögzítésre kerül **az esemény dokumentálásának módja**, esetleges többletinformáció rögzítése, a szóbeli jelentést fogadók köre, annak időpontja, illetve a közvetlen szolgálati előljáró által meghatározott utasítások.

A jelentések parancsnoki kivizsgáláshoz vagy feljelentéshez csatolásának feltétele, hogy azokat **tartalmi és alaki szempontból a szolgálati előljárónak ellenőriznie és azonosítható elektronikus, vagy manuális aláírással kell ellátnia**, mely azt hivatott szavatolni, hogy az esemény körülményeiről tájékozódott, és a beosztott személyi állomány jelentésében foglaltakat megismerte.

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Mi a rendkívüli esemény fogalma?
- Ismertesse a rendkívüli események csoportosítását!
- Ismertesse a biztonság személyi feltételeit sértő vagy veszélyeztető eseményeket!
- Ismertesse a biztonság tárgyi feltételeit sértő vagy veszélyeztető eseményeket!
- Ismertesse a biztonsági rendszabályokat sértő vagy veszélyeztető eseményeket!

XVIII. FEJEZET

A BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEK SZEMÉLYI ÁLLOMÁNYÁNAK ÉRTESÍTÉSI RENDJE²⁰⁰

1. Alapfogalmak

Értesítés: azon intézkedések együttese, amely – a bv. szerv vezetőjének döntése szerint – biztosítja a személyi állomány szolgálatot nem teljesítő tagjának meghatározott helyen és időtartamon belüli, szolgálati feladat ellátására történő rendelkezésre állását.

Berendelés: a személyi állomány szolgálatot nem teljesítő tagjának tájékoztatása a rendkívüli feladatról eredő, a kijelölt helyre (jellemzően a bv. szerv helye) történő bevonulási kötelezettségéről.

Értesítési megbízott: a személyi állomány azon kijelölt tagja, akit a kommunikációs eszközök működésképtelensége esetén, vagy külön utasításra a bv. szerv személyi állományi tagjainak személyes berendelésével bíztak meg.

Értesítési Névjegyzék: valamennyi bv. szervre vonatkozóan kötelezően elkészítendő, a bv. szerv személyi állományi tagjainak nevét, rendfokozatát, elérhetőségét - beleértve a tartózkodási (értesítési) címet is - tartalmazó okmány, amelyet kizárólag a manuális módozatú telefonos értesítés, illetve a tartózkodási hely szerinti személyes értesítés esetén kell alkalmazni.

Számítógépes értesítési rendszer: a bv. szerv biztonságtechnikai rendszerének részét képező, szoftveres rendszer, amely - megfelelő beállítások mellett, több telefonvonal egyidejű használatával - alkalmas a bv. szerv személyi állományi tagjainak rendkívüli feladatvégrehajtásra vonatkozó tájékoztatására, a tájékoztatás megtörténte időpontjának nyilvántartására.

Értesítési körzetek: a bv. szerv vezetője jóváhagyásával kijelölt, a személyi állomány tagjainak tartózkodási (értesítési) helyét magába foglaló területek, amelyhez – a közlekedési lehetőségek figyelembe vételével – külön-külön bevonulási normák tartoznak.

Annak érdekében, hogy indokolt esetben a műveleti osztály, valamint a műveleti csoportok tagjai együttesen és haladéktalanul berendelhetők legyenek, a bv. intézetek telefonos kiértesítési rendszerén belül önálló „műveleti kiértesítési csoport”-ot kell létrehozni.²⁰¹

Normaidő: a bv. szerv vezetője által meghatározott időtartam, amely alatt a személyi állomány tagjának a tartózkodási (értesítési) helyéről a bv. szervbe, vagy más kijelölt objektumba szolgálatteljesítésre be kell vonulnia.

²⁰⁰ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 42/2016. (X.12.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervek személyi állományának értesítési rendjéről

²⁰¹ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 8/2019. (IX.5.) BVOP utasítása a büntetés-végrehajtási szervezet műveleti egységeinek működéséről

2. Általános szabályok

Az értesítés a bekövetkezett vagy feltételezett eseménytől függően az **elrendelő döntése szerint lehet:**

- **részleges**, ha csak a bv. szerv kijelölt személyi állományára terjed ki,
- **teljes**, ha a bv. szerv teljes személyi állományára kiterjed.

A bv. szerv személyi állományának **részleges vagy teljes** értesítését elrendelheti:

- a belügyminiszter,
- a közbiztonsági főigazgató,
- az előzőekben megjelölt személyek által megbízólevéllel ellátott személy,
- amennyiben a központi utasítás kiadásához szükséges idő miatti késedelem különösen jelentős hátrányt (életveszélyt, anyagi kárt) okozna, természeti, ipari és civilizációs katasztrófa, tömegszerencsétlenség esetén az állampolgárok élet- és vagyonbiztonságának megvédése, az anyagi értékek megóvása (megőrzése) céljából, továbbá rendkívüli esemény megelőzése, megszakítása, felszámolása érdekében a szolgálati feladatok erő-eszköz szükségletének biztosítására, valamint gyakoroltatás céljából az országos parancsnok és helyettesei, és a bv. szerv vezetője.

A bv. szerv vezetője általi elrendelés esetén annak tényét és a tett intézkedéseket – amint az lehetővé válik – **haladéktalanul jelenteni kell** az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettesének, valamint a BVOP főügyeletesének.

Az értesítés **elrendelése történhet:**

- személyesen (az elrendelő, vagy az általa megbízott személy útján),
- hírközlő eszközökön keresztül, vagy
- a főügyeletes útján, szóban vagy írásban.

Az értesítés-elrendelést fogadó személy **minden esetben köteles:**

- személyes elrendelés esetén a személyazonosságot és az elrendelésre jogosultságot ellenőrizni, a főügyeletesi elrendelés jogszerűségéről visszahívással meggyőződni,
- az elrendelés pontos időpontját (év, hónap, nap, óra, perc feltüntetésével) az elrendelő személy nevét, beosztását feljegyezni, a kapott feladatot nyilvántartani,
- megbízott általi, személyes elrendelés esetén a megbízott nevét, beosztását, személyazonosságának igazolására alkalmas okmány, valamint megbízólevél számát rögzíteni.

Értesítés elrendelése esetén a **beérkezés normaideje** - a bv. szerv teljes személyi állományára vonatkozóan - **legfeljebb 6 óra**, amely az elrendelő utasítás kiadásának időpontjától számítandó. A személyi állomány tagjának beérkezés normaidejét a bv. szerv vezetője - a berendelt beosztásának, értesítési körzetének, tartózkodási helyének, a közlekedés sajátosságainak függvényében - csökkentheti.

Az értesítést úgy kell megszervezni, hogy az biztosítsa a személyi állomány szolgálati, illetve munkahelyére történő, meghatározott normaidőn belüli beérkezését.

A berendelt személyt szóban, vagy írásban

„Szolgálatteljesítésre (munkavégzésre) vonuljon be!”

szöveg közlésével a feladat-végrehajtás szempontjából biztonságos bevonulási helyszín megjelölésével kell értesíteni.

A személyi állomány tagja a berendelés vétele után köteles a megjelölt helyre, a tőle elvárható legrövidebb időn belül – de legfeljebb az értesítési körzetéhez társított normaidőn belül – bevonulni, és az ott meghatározottak szerint szolgálatot teljesíteni, munkát végezni.

A berendelés sorrendjének meghatározásához a személyi állomány tagjainak beosztására, a meghatározott normaidőre, a beérkezés időszükségletére tekintettel **értesítési körzeteket kell kijelölni.**

A bv. szerv az értesítés végrehajtására Értesítési Tervet, illetve - értesítési körzetenként - Értesítési Névjegyzéket köteles készíteni. Az Értesítési Névjegyzéken feltüntetett sorszám egyben az értesítés sorrendjét is kell, hogy jelentse.

A személyi állomány értesítéséhez

- elsősorban kommunikációs eszközöket kell alkalmazni,
- annak hiányában, működésképtelensége esetén, vagy külön utasításra a tartózkodási hely szerinti, személyes kapcsolatfelvételt kell alkalmazni, mely során az érintett részére – a berendelés és a helyszín közlésével egyidejűleg Értesítési Kártyát kell átnyújtani.

A **berendelés** – a végrehajtás módzatai szerint – **történhet:**

- közvetlenül, ha egy bv. szervben kijelölt központi helyről (pl.: számítógépes értesítési rendszer alkalmazásával, vagy telefonos berendelésre kijelölt beosztottak bevonásával), vagy
- közvetve, továbbértesítéssel megbízott személyek bevonásával (manuális telefonos, vagy értesítési kártyás berendelés esetében egyaránt).

A **berendelés körzetek szerinti sorrendjét** (számozás sorrendjében, vagy attól eltérően) az azt elrendelőnek kell meghatározni, aki utasítást adhat egyes szakterületek, vagy csoportok személyi állományának berendelésére (pl.: értesítendő a biztonsági, büntetés-végrehajtási és gazdasági osztály, műveleti csoport állománya). A személyi állomány szolgálatban lévő, valamint a berendelhető tagjaira figyelemmel folyamatosan rendszerezett **Értesítési Kártyákat** a bv. szervek biztonsági osztályain, illetve az e feladatra kijelölt szervezeti egységnél kell tárolni.

A BM utasításban (a Belügyminisztérium, és a belügyminiszter által irányított szervek értesítési rendjéről szóló 2/2016. BM utasítás) meghatározottak szerint **berendelés alól mentesítettek** csoportjába tartozókról nyilvántartást kell vezetni, azt naprakészen tartani, esetükben az értesítéstől el kell tekinteni.

Ha a **személyi állomány mindkét tagja** BM szervnél foglalkoztatott, és 18 éven aluli gyermekük vagy gondozásra szoruló közeli hozzátartozójuk van, és felügyeletéről más módon gondoskodni nem tudnak, az érintett szervek vagy szervezeti egységek vezetői - egyeztetést

követően, a szolgálati érdek figyelembevételével - rendelkeznek arról, hogy melyik fél kötelezett a bevonulásra abban az esetben, ha mindkét BM szervnél egyidejűleg rendeltek el értesítést.

Értesítés esetén – különösen indokolt esetben – taxi igénybevételét a bv. szerv vezetője engedélyezheti. Ez esetben a taxi csak a szolgálati helyre (vagy más kijelölt gyülekezési helyre) történő utazáshoz vehető igénybe, a bevonuló – taxi-szolgáltatás igénybevételéből eredő – költségeit a bv. szerv köteles megtéríteni.

Az **értesítések megszüntetéséről** az azt elrendelő saját hatáskörben dönt vagy előjárója utasítása szerint jár el. A megszüntetést, valamint a bevonult, szolgálatellátásra alkalmas személyi állomány létszámát a főügyeletnek az elrendelés időpontjától számítva – eltérő rendelkezés hiányában – óránként jelenteni kell. Ez a meghatározás a gyakorlás céljából elrendelt értesítésre is vonatkozik.

3. Kommunikációs eszközökön keresztül történő értesítés

A kommunikációs eszközök általi értesítés esetén, a hívott személyi állományi tag elérhetőségei vonatkozásában az alábbi sorrendet kell alkalmazni:

- mobiltelefon,
- vezetékes telefon.

Amennyiben az értesítendő személyt első alkalommal telefonon nem lehet elérni, akkor a kapcsolatfelvételt – az elrendelő eltérő utasításaig – egymást követően, **legalább két alkalommal meg kell ismételni.**

4. Lakcím szerinti személyes értesítés

A körzetek számához, nagyságához, a közlekedési viszonyokhoz igazodó létszámú, elsősorban hivatásos jogviszonyú **értesítési megbízottat** kell kijelölni.

A megbízottakat a feladat-végrehajtásra a kijelölést követően 5 munkanapon belül, majd ezt követően évente legalább egy alkalommal el kell igazítani, melyet dokumentálni szükséges.

A megbízottak nevére **Értesítési Megbízást** kell kiállítani, melyet a bv. szerv vezetője, vagy - külön írásban rögzített rendelkezésére - helyettese(i) írhatják alá. Rendkívüli helyzetben, nem megfelelő létszámú megbízott rendelkezésre állása esetén új Értesítési Megbízás formanyomtatványt kell kitölteni, amelyet az értesítés végrehajtásáért felelős személy (szolgálatban lévő biztonsági tiszt) is aláírhat.

A berendelési feladattal csak az adott időpontban szolgálatra alkalmas állapotban lévő, a feladatait ismerő beosztott bízható meg. A **megbízott a feladatát** a bv. szerv vezetője, vagy az értesítést elrendelő döntése alapján végrehajthatja gyalogmenetben (tömegközlekedési eszközök igénybevételével), saját tulajdonú (beleértve a közvetlen hozzátartozók járművét is), vagy szolgálati járművel. A **hivatásos jogviszonyú megbízottak szükség szerint lőfegyverrel és más kényszerítő eszközökkel felszerelhetők**, valamint megfelelő rendelkezésre álló létszám esetén az értesítés további beosztottakkal megerősíthető. A megbízottakat előzetesen a

szolgálati járművek - beleértve a bv. szerv tulajdonában lévőket és a bv. szerv által üzemeltetetteket egyaránt - **vezetésére feljogosító írásbeli engedéllyel kell ellátni**. Rendkívül indokolt esetben írásbeli engedéllyel nem, de érvényes vezetői engedéllyel rendelkező beosztott is megbízható.

A megbízott a bevonulásra kijelölt helyre csak abban az esetben indulhat vissza, ha a számára, kijelölt körzet(ek)hez tartozó beosztottakat kivétel nélkül értesítette (vagy üzenetet, illetve Értesítési Kártyát hagyott hátra). A továbbértesítéssel megbízott személyek értesítése - a továbbértesítés szempontjából - csak akkor tekinthető teljesítettnek, ha a személyes találkozásra sor került. A megbízott a számára meghatározott, valamint sikertelen értesítés esetén a továbbértesítési megbízott(ak) körzetébe tartozó személyek értesítését követően vonuljon be a kijelölt helyre, a feladat-végrehajtásáról tegyen jelentést az értesítést elrendelőnek, a továbbiakban az általa meghatározottak szerint járjon el.

5. Az értesítés gyakorlásának rendje

A személyi állomány kijelölt körét - a jóváhagyott terveknek megfelelően - a bv. szervre jellemző hivatali munkaidő kezdetéhez képest attól legalább 4 órával korábban, vagy a befejezésétől legalább 4 órával később a

"Gyakorlat! "Szolgálatteljesítésre (munkavégzésre) vonuljon be! Gyakorlat!"

szöveg közlésével kell a gyakorlatról értesíteni.

Értesítési gyakorlat során - a valós helyzet esetén mentesítendő beosztottakon kívül - a szolgálati okból távollévőket, valamint a szabadságon lévőket sem lehet berendelni.

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Mi az értesítés fogalma?
- Ismertesse a berendelés fogalmát!
- Mit nevezünk értesítési körzetnek?
- Mi a normaidő?
- Ismertesse az értesítés méreteit!
- Mely személyek jogosultak értesítés elrendelésére?
- Sorolja fel az értesítés elrendelésének módjait!
- Ismertesse az értesítést-elrendelést fogadó személy kötelességét!
- Mennyi a beérkezés normaideje?
- Milyen felhívószöveg közlésével kell a személyi állomány berendelni?
- Sorolja fel, hogy mely személyeket mentesíthet a bv. szerv vezetője a bevonulás alól!
- Ismertesse az értesítés gyakorlásának rendjét!

XIX. FEJEZET

A SZEMÉLYI ÁLLOMÁNY SZOLGÁLATKÉPES ÁLLAPOTA²⁰², ILLETVE A SZOLGÁLAT ALATT BIRTOKBAN TARTHATÓ TÁRGYAK KORLÁTOZÁSA²⁰³

1. A szolgálatképes állapot megállapításának rendje

A ht. állomány tagja **köteles magát alávetni** a szolgálatképes állapot megállapítása céljából az alkohol, a kábítószer vagy pszichotróp anyag fogyasztásának ellenőrzését célzó, műtétnak nem minősülő vizsgálatnak. Amennyiben bűncselekmény, vagy fegyelmi vétség gyanúja nem merül fel, de a ht. állományú tag a vizsgálatot megtagadja, arról jegyzőkönyvet kell felvenni és a köteleesség megszegése miatt büntetőjogi vagy fegyelmi felelősség érvényesítéséhez szükséges intézkedéseket meg kell tenni.

A vélelmezett és utóbb orvosszakértői véleménnyel cáfolt szolgálatképtelen állapot miatt a szervezeti egységgel terhelő intézkedési kötelezettség – a ht. állományú által elkövetett egyéb köteleességszegés hiányában – fegyelmi felelősséget nem keletkeztet.

A **mintavételi egységdoboz** felnyitása és alkalmazása csak a mintavétellel érintett ht. állományú tag, a ht. állomány vizsgálatot foganatosító tagja, amennyiben ez nem azonos a szolgálati előljárával, akkor a szolgálati előljáró, és a mintát vevő orvos jelenlétében történhet.

1.1. Az alkoholos befolyásoltság vizsgálata

Az alkoholos befolyásoltság vizsgálatának eszközéül a szervezeti egységnél alkalmazott **elektromos** (digitális, illetve analóg) **alkoholteszter**, vagy **hiteles elektromos légalkoholmérő** berendezés alkalmazható. A vizsgálatok helyi gyakorlatát, a jelentési és értesítési kötelezettségeket az állományilletékes parancsnok határozza meg.

Az **őr, ügyeleti vagy készenléti** szolgálatot teljesítő ht. állományú tag pozitív eredménye esetén parancsnoki nyomozást kell elrendelni és a szakértői vizsgálathoz szükséges mintavételre haladéktalanul intézkedni kell. A **nem őr, ügyeleti vagy készenléti** szolgálatba beosztott ht. állományú tag esetén amennyiben az eljárás bármely szakaszában katonai bűncselekmény vagy fegyelemsértés megalapozott gyanúja merül fel, a katonai ügyésszel folytatott egyeztetésnek megfelelően, az iránymutatása alapján kell eljárni.

Pozitív eredmény esetében a ht. állományú tagot szolgálatba állítani nem lehet, pótlására intézkedni, szolgálatteljesítés közbeni, illetve szűrőpróbaszerű ellenőrzés esetén a leváltásról gondoskodni kell.

Az alkoholfogyasztásra vonatkozó szakértői vizsgálathoz szükséges **vérvételekre és lehetőleg közel azonos időben végzett vizeletminta-vételre kell a lehető legrövidebb időn belül**

²⁰² A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 25/2020. (VI.19.) BVOP utasítás a szolgálatképes állapot megállapításának általános rendjéről

²⁰³ A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 72/2015. (IX.15.) OP szakutasítása a szolgálat alatt birtokban tartható tárgyak, eszközök körének korlátozásáról és a technikai ellenőrzés szabályairól

intézkedni. A levett vérmintát, vagy vér- és vizeletmintát a lehető legrövidebb időn belül továbbítani kell szállításra alkalmas, hűtött, hőszigetelt táskában a szakértői vizsgálat lefolytatása céljából a területileg illetékes igazságügyi szakértői intézetbe. Ha a levett minta továbbítására csak a következő munkanapon van lehetőség, úgy a mintát az egészségügyi osztályon 5 °C-nál nem magasabb hőmérsékletű hűtőszekrényben kell tárolni.

1.2. A kábítószer-fogyasztás okozta befolyásoltság vizsgálata, a biológiai mintavétel végrehajtása

A **kábítószer-fogyasztás okozta befolyásoltság gyanúja** esetén az észlelő személy köteles haladéktalanul jelenteni a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek, aki intézkedik a szükséges szervezeti egységen belüli jelentések megtételére, valamint az egészségügyi személyzet értesítésére. A kábítószer-fogyasztás gyanújának megállapítására a szervezeti egység alapellátó orvosa vagy a szolgálatteljesítés helye szerint illetékes egészségügyi szolgáltató ügyeletes orvosa jogosult. A mintavételt a BM. rendeletben²⁰⁴ foglaltak betartásával kell végrehajtani.

A **biológiai minta levételével egyidejűleg** alkalmazni kell a vizelet előszűrésére alkalmas eszközt. A mintavételnél a szükséges mennyiséget ennek figyelembevételével kell biztosítani. Az eredményt az orvos értékeli. Ha az eszköz **valamely hatóanyagra pozitív jelzést ad**, a vizsgálatot végzőnek kontroll előszűrő vizsgálatra kell intézkedni. Másodszori pozitív jelzés esetén, továbbá abban az esetben, ha az eszköz negatív jelzése ellenére a kábítószer-fogyasztás egyértelmű és szemmel látható gyanúja fennáll, a ht. állomány vizsgálat alá vont tagjának szolgálatba lépését meg kell tagadni, illetve további szolgálatot nem láthat el.

Az előszűrés eredményéről, valamint a bűncselekmény gyanújáról haladéktalanul **egyeztetni kell az illetékes regionális nyomozó ügyészségi ügyésszel** is. A feljelentés megtételére, illetve a fegyelmi eljárás megindítására, továbbá a vizsgálat alá vont ht. állományú tag szolgálati beosztásából való felfüggesztésére az intézetparancsnok az egyeztetésnek megfelelően intézkedik.

2. A szolgálat alatt birtokban tartható vagyontárgyakra, magáncélú telekommunikációs eszközre, készpénzre és készpénzt helyettesítő eszközökre vonatkozó korlátozás

A **személyi állomány szolgálatban lévő tagja** a büntetés-végrehajtás intézet

- fogvatartott elhelyezésére szolgáló részlegén,
- a fogvatartottak foglalkoztatására kijelölt területén,
- az őrhelyen, továbbá,
- a büntetés-végrehajtási objektumon kívüli őrzési, felügyeleti és ellenőrzési feladat ellátásakor

magáncélú telekommunikációs eszközt, tízezer forintot, vagy ennek megfelelő összegű külföldi fizetőeszközt meghaladó készpénzt, és – bankkártya, valamint a Széchenyi pihenőkártya kivételével – készpénz-helyettesítő fizetési eszközt **nem tarthat magánál.**

²⁰⁴ A belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálatképes állapota megállapítása érdekében a befolyásoltság kiszűrése céljából elvégezhető vizsgálatok köréről, és a vizsgálat végrehajtásának szabályairól szóló 22/2015. (VI.15.) BM. rendelet

Az országos parancsnok vagy a bv. szerv parancsnoka munkabiztonsági okból vagy a feladatellátás rendjének fenntartása és ellenőrizhetősége érdekében **megtilthatja, hogy a munkavállaló munkaidőben** a fenti eszközöket magánál tarthassa, illetve korlátozhatja a magáncélú kommunikációs eszköz munkaidőben történő használatát a fogvatartottak elhelyezésére szolgáló részlegen, munkaterületen munkát végzők esetében, továbbá az intézeten kívüli felügyeleti és ellenőrzési feladatokat ellátó személyek esetében.²⁰⁵

A büntetés-végrehajtási szervezet szolgálatba lépő személyi állományú tagja tekintetében már a szolgálatteljesítés helyéül kijelölt objektumba történő beléptetés során, az ott meghatározott beviteli korlátozásoknak megfelelően a belépni szándékozó személyi állományú személy önként vagy a beléptetést végrehajtó személy felszólítására **köteles az értékmegőrzőben elzárni.**²⁰⁶

Különös méltánylást érdemlő esetben a szolgálati előjáró a személyi állomány tagjának magáncélú telekommunikációs eszköz útján való elérhetőségét **meghatározott időszakra engedélyezheti.** A kérelmet és az engedélyezést dokumentálni kell.

Az állományilletékes parancsnok a **magáncélú telekommunikációs eszköz használatát** akkor is **korlátozhatja**, ha az általános tiltás feltételei nem állnak fenn, de a végrehajtandó szolgálati feladatok tartalma alapján a szolgálat ellátásával az nem fér össze. A korlátozás vonatkozhat a teljes szolgálat időtartamára, annak meghatározott időszakára vagy egyedileg meghatározott szolgálati feladat végrehajtásának időtartamára.

2.1. A technikai ellenőrzés szabályai

Az állományilletékes parancsnok **állandó vagy eseti jelleggel elrendelheti**

- a szolgálatteljesítésre kijelölt helyiségben vagy a közterületen az ott tartózkodók számára nyilvánvalóan észlelhető módon elhelyezett képrögzítő, hangrögzítő, valamint kép- és hangrögzítő eszköz vagy
- a szolgálati gépjárműben, illetve a rendvédelmi szerv által rendelkezésre bocsátott telekommunikációs eszközben működő, a tartózkodási hely megállapítására és nyomon követésére alkalmas technikai berendezés alkalmazását.

Technikai eszköz **állandó jellegű alkalmazása**

- a fogvatartottak elhelyezését szolgáló épület, épületrész folyosóján, közösségi helyiségében és udvarán,
 - a fogvatartottak szállítását szolgáló gépjárműben
 - a büntetés-végrehajtási intézet személyi és gépjármű bejáratí zsilipjében, valamint
 - külső falrészek vonatkozásában
- rendelhető el.

Az állományilletékes parancsnok köteles gondoskodni arról, hogy a munkaköri leírásban tájékoztatás történjen a technikai eszköz és a helymeghatározó eszköz alkalmazásáról.

²⁰⁵ A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 10.§ (6) bekezdés, Utolsó módosítás: 2020.02.01.

²⁰⁶ A belügyminiszter 21/2015. (VI. 15.) BM rendelete a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjai által szolgálatban birtokban tartható vagyontárgyak, magáncélú telekommunikációs eszközök, készpénz, készpénzt helyettesítő eszközök korlátozásának szabályairól

Felkészülési kérdések alapfokú oktatásban résztvevők számára:

- Ismertesse a szolgálatképes állapot megállapításának rendjét!
- Ismertesse az alkoholos befolyásoltság vizsgálatára vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a kábítószer-fogyasztás okozta befolyásoltság vizsgálatára és a biológiai mintavétel végrehajtására vonatkozó szabályokat!
- Milyen korlátozás vonatkozik a szolgálat alatt birtokban tartható vagyontárgyakra, magáncélú kommunikációs eszközökre és készpénzre?
- Ismertesse a technikai ellenőrzésre vonatkozó szabályokat!